

VERITAS

DOKUMENTACIONO-INFORMACIONI CENTAR
KNIN - BEOGRAD - BANJA LUKA
CENTRE FOR COLLECTING DOCUMENTS AND INFORMATION

www.veritas.org.rs

Билтен

182

АВГУСТ 2022.

27 ГОДИНА ПОСЛИЈЕ

ДАНИ ТУГЕ И СЈЕЋАЊА

Сјећање на изгон Срба из РСК у авиусију 1995.

Пейровачка цеста 1995.

ФОТО: Ранко Чуковић

<i>Пројрам обиљежавања .....</i>	<i>2</i>
<i>Између двије годишњице.....</i>	<i>3</i>
<i>Саопштење Веритаса .....</i>	<i>4</i>
<i>Приче из колоне – 27 година послије.....</i>	<i>6</i>
<i>Годишњице, њомени, њарасњоси – авјусњ 2021. – Србија.....</i>	<i>15</i>
<i>Годишњице, њомени, њарасњоси – авјусњ 2021. – Црна јора .....</i>	<i>18</i>
<i>Годишњице, њомени, њарасњоси – авјусњ 2021. – Рејублика Срјска .....</i>	<i>19</i>
<i>Годишњице, њомени, њарасњоси – авјусњ /сејњембар 2021. – Хрвајска .....</i>	<i>22</i>
<i>Годишњице, њомени, њарасњоси – авјусњ 2021. – САД, Аусњралија .....</i>	<i>26</i>
<i>Годишњице, њомени, њарасњоси .....</i>	<i>28</i>
<i>Појнули и несњали .....</i>	<i>57</i>
<i>Нови ујиси њојнулих, убијених и несњалих лица од 1. авјусња 2021. до 1. авјусња 2022.....</i>	<i>64</i>
<i>Иденњификације од авјусња 2021. до авјусња 2022.....</i>	<i>68</i>
<i>Есхумације од авјусња 2021. до авјусња 2022.....</i>	<i>70</i>
<i>Процесуирање рајњних злочина наг Србима у Хрвајској.....</i>	<i>72</i>
<i>Процесуирање Срба и њријадника ЈНА за рајње злочине .....</i>	<i>95</i>
<i>Хайшења и екстрадације крајишких Срба њо инњерјоловим њојјерницама .....</i>	<i>122</i>
<i>Судски њроцеси у РХ за накнаду шњетје .....</i>	<i>126</i>
<i>Судски њосњујци њред ЕСЉП.....</i>	<i>142</i>
<i>Судски њроцеси у Србији за накнаду шњетје .....</i>	<i>150</i>
<i>Поврајњак и живој у РХ.....</i>	<i>152</i>
<i>Суочавање са њрошлошњу .....</i>	<i>159</i>
<i>In memoriam.....</i>	<i>167</i>
<i>Нова издања .....</i>	<i>174</i>

БИЛТЕН 182 – АВГУСТ 2022

Издавач: ДИЦ „Веритас” Книн–Београд–Бања Лука. ПРЕДСТАВНИШТВО У БАЊОЈ ЛУЦИ

За издавача: Саво Штрбац, председник

Гл. и одговорни уредник: Јанко Велимировић

Сарадници: Корана Штрбац, Биљана Трифуновић, Ангелина Марковић,

Радомир Кужет и Слободан Перић

Графички дизајн и њрелом: Корана Штрбац

Шњамња: Донат Граф, Београд

За шњамњарију: Дарко Чалић

Тираж: 1000

e-mail: veritas@yubc.net

www.veritas.org.rs

veritas-dokumentaciono informacioni centar

Шњамњане овој Билњена суфинансирано је средсњвима Фонд за избејла, расељена лица и за сарадњу са Србима у рејону, Рејублика Србија – Аутономна њокрајина Војводина

ПРОГРАМ ОБИЉЕЖАВАЊА

двадесетседме годишњице страдања Срба
у агресији хрватске војске на РСК у августу 1995. године (Операција „Олуја”)

СРИЈЕДА, 03.08.2022.

Београд и Бања Лука

10,00 Верийасово саопштење за јавност

Четвртак, 04.08.2022.

Банстол

9,30 - Храм Благе Марије - свети архијерејска литургија, након литургије биће служен парастос за све пострадале у злочиначкој акцији „Олуја” 1995. године

Нови Сад

20,00 - Обиљежавање годишњице „Олује” у организацији Владе Републике Србије, Републике Српске и СПЦ

ПЕТАК, 05.08.2022.

Бања Лука

11,00 Храм Христа Спаситеља - Парастос

12,00 Промоција Верийасових издања:

1. „Процесуирање рајних злочина у Хрватској побијених током рата 1991 -1995”
2. „Хроника 9”, аутора Саве Шћепчића и
3. Билтена „Дани туге и сјећања”

СУБОТА, 06.08.2022.

Нови Град

10,00 Парастос - Храм Св. Апистола Петра и Павла

10,45 Паљење свијећа према „мосиу сјаса” и сиушање вијенаца у ријеку Уну

Сводна

11,45 Помен и полагање вијенаца код Сјомен крста у Сводни

Бања Лука

15,00 Полагање вијенаца код сјоменика на Пердубовом гробљу

15,45 Полагање вијенаца на гробу Боре Мартиновића на Новом гробљу

НЕДЈЕЉА, 07.08.2022.

Петровачка цеста (Јањиле-Бравско)

11,00 Парастос и полагање вијенаца код Сјомен крста на Петровачкој цести

12,00 Посјета Сјомен соби у Дринићу

ВЕРИТАС

СВЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ, ОСИМ ОНИХ У ЧЕТВРТАК 04.08.2022, ОРГАНИЗУЈЕ ВЕРИТАС
У САРАДЊИ СА ЛОКАЛНИМ ЗАЈЕДНИЦАМА И СПЦ.

ИЗМЕЂУ ДВИЈЕ ГОДИШЊИЦЕ

Од прошлог до овог августа десили су се неки догађаји који заслужују да се истакну у уводном тексту овогодишњег Билтена.

Почела је примјена хрватског Закона о цивилним страдалницима из Домовинског рата из јула прошле године. Аутори овог закона заиста су се „потрудили” да поставе многе запрете српским страдалницима и члановима њихових породица, посебно онима који су страдали на подручју бивше РСК, на путу до признавања статуса ратног страдалника, без којег се не може остварити ниједно од предвиђених права. Упркос таквим запретама, Veritas је подржавао српске цивилне жртве и чланове њихових породица да поднесу захтјеве и охрабривао на „правну борбу” кроз хрватске и међународне прописе и институције.

Уставни суд Републике Хрватске (УС РХ), у поступку који је уставном тужбом покренула Ика Шаре из Аустралије, на сједници одржаној 26. октобра 2021. донио је одлуку којом се утврђује да је непровођењем ефикасне истраге смрти њеног оца, цивила Милоша Ћосића (након заробљавања са још 6 мјештана убијен 6. августа 1995. у селу Уздољу) у процедуралном аспекту повређен члан 21. Устава РХ („Свако људско биће има право на живот...”) и члана 2. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода („Право свакога на живот заштићено је законом. Нико не смије бити намјерно лишен живота ...”). Значај ове одлуке налази се у чињеници да је УС РХ по први пут потврдио да је истрага злочина над Србима почињених у „Олуји” била неефикасна.

У новембру прошле године Европски суд за људска права (ЕСЉП) једногласно је пресудио да је у предмету „Баљак против Хрватске” (5. августа 1995. у селу Оћестову код Книна припадници ХВ заробили су пет припадника СВК, а затим их одвели у непознатом правцу, да би њихова тијела, са простријелним повредама, била пронађена на три километра удаљеној локацији. Упркос тим чињеницама, хрватски судови су у поступцима за накнаду штете тражили од њихових породица да докажу ко их је убио. Један од убијених младића је био и Стеван Баљак) дошло до кршења одредбе о праву на поштено суђење из Европске конвенције о људским правима. Терет доказивања да га хрватски војници нису противправно убили почивао је на власти, што

значи да су „домаћи судови наметнули недостижни стандард доказивања подносиоцима захтјева”, те је закључак хрватских судовоа о одбацивању захтјева рођака убијеног Стевана Баљка био неразуман.

Уставни суд РХ је у јуну ове године у предмету „Тишма” (Момчило Тишма је један од оних пет убијених младића из Оћестова) преузео становиште ЕСЉП-а, тако што је поништио пресуде хрватских редовних судовоа и предмет вратио на поновни поступак.

Кривично ванпретресно веће Вишег суда у Београду – Одељење за ратне злочине донијело је 3. јуна о.г. године рјешење о потврђивању оптужнице Тужилаштва за ратне злочине због гранатирања избјегличке колоне крајишких Срба 7. и 8. августа 1995. на Петровачкој и Приједорској цести, подигнуте против тројице високих хрватских официра због извршења кривичног дјела ратног злочина против цивилног становништва у саизвршилаштву. То је прва подигнута оптужница у Србији за злочине почињене над Србима у злочиначкој „Олуји”, вјерујемо не и посљедња.

На Видовдан ове године у Дому војске у Београду Veritas је представио своју нову књигу „Процесуирање ратних злочина почињених током рата у Хрватској 1991- 1995 - Преглед и анализа”. На промоцији су, поред мене, као приређивача и испред издавача, говорили историчари др Милан Гулић и мр Жељко Вујадиновић, који су уједно и рецезенти, и адвокат Душан Братић који су се сагласни да је ова књига круна тридесетогодишњег рада Veritas-а, која ће бити „незаобилазни приручник” за сваког истраживача ратних збивања на простору бивше СФРЈ, посебно на простору РХ и бивше РСК, и која „обезбјеђује услове” држави за стварања стратегија за супростављање фалсификовању историје.

У овогодишњем билтену, поред истакнутих догађаја, као и предходних година, налазе се информације и подаци о поменима, ексхумацијама, идентификацијама, сахранама, процесуиранима, ухапшенима, накнадама штета, умрлима, новим издањима ...

Саво Штурбац

САОПШТЕЊЕ

поводом годишњице страдања Срба у агресији хрватске војске на РСК у августу 1995. године („Операција Олуја”)

Четвртог августа 1995. године оружане снаге Републике Хрватске, уз одобрење САД-а и подршку НАТО-а, у садејству са снагама Хрватског вијећа одбране (ХВО) и Армије БиХ (А БиХ), извршиле су агресију на Српску аутономну област Крајина (с. Далмацију, Лику, Ко-рдун и Банију), у саставу тадашње Републике Српска Крајина (РСК).

Агресија је извршена упркос чињеницама да је та област била под заштитом УН-а, под називом сектори „Југ” и „Сјевер”, и да су представници РСК дан прије у Женеви и Београду прихватили приједлог међународне заједнице о мирном рјешењу сукоба.

Против крајишких Срба (око 230.000 житеља са око 30.000 војника) ангажовано је око 200.000 војника, од којих је директно у операцији учествовало 138.500 припадника ХВ-а,

МУП-а и ХВО-а. Ако се томе додају снаге А БиХ и НАТО, агресора је било више него становника у Крајини, а омјер војника био је најмање 7:1 у корист агресора.

За неколико дана неравноправне борбе сломљен је отпор Српске војске Крајине (СВК). Народ западне Крајине, њих преко 220.000, поучен „историјским искуством”, креће у дотад највећу српску „сеобу”, на исток браћи по вјери и нацији. И кад је престао сваки отпор СВК, агресор је убијао људе који нису хтјели или могли са својих вјековних имања, али и оне у избјегличким колонама, и до Уне и преко Уне, дубоко у територију тадашње Републике Српске (РС).

На евиденцији Веритаса налазе се имена 1.881 погинулих и несталих Срба из ове акције и послје ње, од чега 1.233 (66 %) цивила, од којих су око

три четвртине били старији од 60 година. Међу жртвама се налази 555 (30%) жена, од којих су око четири петине биле старије од 60 година, што представља један од „црних” рекорда грађанског рата деведесетих прошлог вијека на просторима претходне Југославије.

Од укупног броја жртава до сада је расвијетљена судбина 1.227 лица, док се на евиденцији несталих води још 654 (35 %) лица, од чега 494 (76%) цивила, међу којима 251 (51%) жена.

Око 1.500 припадника СВК преживјело је заробљавање, од којих су многи суђени и осуђени на дугогодишње казне затвора због кривичних дјела ратног злочина. Око 3.200 старих и немоћних, који нису хтјели или нису могли напустити огњишта, на силу су интернирани у логоре за цивиле. Крајина је опусто-

шена, опљачкана па порушена и запаљена. Нису били поштеђе- ни ни црквени, културни, исто- ријски српски, као ни антифа- шистички споменици.

Ова агресија, под кодним на- зивом „Олуја”, спровођена је, као уосталом и оне које су јој претходиле („Миљевачки пла- то”, „Масленица”, „Медачки цеп” и „Бљесак”), по тактици „спр- жене земље”, што је половином но-вембра 1995. године досегло размјере потпуног зазирања ср- пске заједнице у Крајини.

Иако је било очигледно да је хрватска власт предузела ову агресију због оптирања терито- рије без српске већине која је на њему живјела, Савјет безбјед- ности УН-а, осим „снажне осуде хрватске војне офанзиве вели- ких размјера” (Р 1009/95), није донио, ни овога пута, било какве казнене мјере против агре-сора.

Четврт вијека касније, аме- рички амбасадор у Хрватској из времена „Олује”, Питер Га-л- брајт, објелоданио је да је он лично прије састанка у Жене- ви Хрватима дао „зелено свјет- ло” за напад на САО Крајину због процјене да се Срби из РС и РСК спремају да нападну заштиће- ну енклаву „Бихаћки цеп”, па су тако, бирајући између двије зоне под заштитом УН-а, Американ- ци, као „мање зло”, жртвовали Србе у Крајини зарад муслимана у Бихаћу.

Од неколико до сада про-це- суираних припадника со-пстве- них оружаних снага за ратне- злочине над Србима из времена „Олује”, хрватски судови су пра- воснажно осудили двије особе. Први је етнички Албанац (случај „Прукљан и Мандићи”), а други етнички Србин (случај „Кијани”).

И суд БиХ судио је и осудио једног припадника 5. МК А БиХ (Шефика Алића) за ратни зло-

чин над четворицом припадни- ка СВК, које је по заробљавању на Сувој међи на територију та- дашње РСК, уз његову сагласно- ст, убио муџахедин из састава исте јединице.

Кривично ванпретресно веће Вишег суда у Београду – Одељење за ратне злочине 3. јуна о.г. годи- не потврдило је оптужницу Ту- жилаштва за ратне злочине због гранатирања избјегличке коло- не крајишких Срба 7. и 8. авгу- ста 1995. на Петровачкој и Прије- дорској цести, подигнуте против четворице високих хрватских официра због извр-шења кри- вичног дјела ратног злочина против цивилног ста-новништва у саизвршилаштву.

За злочине над Србима у „Олуји” судило се и тројица хрват- ских генерала пред Међу-народ- ним кривичним судом за бившу Југославију (МКСЈ). Пре-тресно вијеће је једногласно закључи- ло да су двојица од тројице оптужених генерала били учесници удруженог злочиначког подухва- та, чија је заједничка сврха била трајно уклањање српских цивила из Крајине силом или пријетњом силом, и осудило их на дугого- дишње казне затвора, али је Жалбено вијеће, тјесном већи- ном, са три према два, по-ни- штило првостепену пресуду и ослободило оптужене генерале по свим тачкама оптужбе.

Међународни суд прав- де (МСП) је кроз образложење своје пресуде из фебруара 2015. године операцију „Олуја” ква- лификовао као акцију етничког чишћења – Хрвати су хтјели ср- пску те-риторију без Срба оче- кујући да они сами оду, а не да их „униште у цјелости или дјели- мично”. А да би их натјерали да напусте своја вјековна огњишта, гранатирани су њихове градове и избјегличке колоне, убијали и физички и психички зоставља-

ли заостале цивиле и војнике и спријечавали им повратак, али ни то све скупа, по оцјени суда, није досегло ниво геноцида (не- достаје „геноцидна намјера”).

И умјесто да Хрватска послје поменутих судских поступака одустане од слављења „акције ет- ничког чишћења и масовних зло- чина” као двоструког држа-вног празника („Дан побједе и до- мовинске захвалности” и „Дан хрватских бранитеља”), славље се из године у годину претвара у величање усташтва и изливе мр- жње према Србима.

Том и таквом слављу 2020. го- дине, на срамоту свих проганих Крајишника и већине Срба који су остали или се вратили у РХ, придружили су се и представ- ници остатка Срба у Хрватској окупље-них у Самосталној демо- кратској српској странци (СДСС) као коалициони партнери стран- ке на власти Хрватске демократ- ске заједнице (ХДЗ), под чијом вла-шћу је и изведена акција „Олуја”.

Обећања о заштити мањин- ских националних права, дата од хр-ватских званичника прили- ком уласка Хрватске у ЕУ прије девет година, претворила су се у своју супротност – српска зајед- ница је постала још минорнија, обе-справљенија и нападанија.

На све то, међународна за- је-дница, укључујући НАТО и ЕУ, чија је Хрватска у међувремену постала чланица, ћути као што је ћутала и прије 27 година.

У Београду и Бањалуци,
3. августа, 2022. године

ПРЕДСЈЕДНИК
Саво Штрбац

ПРИЧЕ ИЗ КОЛОНЕ – 27 ГОДИНА ПОСЛИЈЕ

VEČERNJ NOVOSTI, .01.08.2021.

ŽIVOT POBEĐUJE, ALI RANE OD „OLUJE” OSTAJU:

UOČI GODIŠNJICE EGZODUSA KRAJIŠKI SRBI GOVORE O MUČNIM USPOMENAMA IZ IZBEGLIČKIH KOLONA

*****

DR SERGEJ MACURA,
DOCENT NA FILOLOŠKOM
FAKULTETU

Август буди горко сећање

TRAUMA „Олује” jeste ublažena posle 26 godina i svakodnevne borbe za ostvarenje životnih ciljeva, ali kada se približi kraj jula i početak avgusta, vraća se neprijatno i gorko sećanje, javljaju se slike razaranja i mučnog putovanja od 14-15 dana u koloni koja mili, na traktorskoj prikolici, kamionu ili u pretrpanom automobilu.

Te 1995. imao sam 19 godina i posle drugog semestra studija u Petrinji došao sam kući u Knin na letnji raspust. U pet ujutro 4. avgusta je počelo granatiranje koje nismo očekivali. Okupilo se nas desetak komšija, penzionera i mladih, čekali smo da se utiša, kao u ranijim napadima, ali ovoga puta bombardovanje nije prestajalo. Sa naše strane nije bilo odgovora. Tek oko 10 sati začuo se jedan plotun raketnog sistema „Orkan” i hrvatska artiljerija je odmah ublažila napad. To je bilo sve. Naša artiljerija više se nije oglašavala. To je jedna od

vrlo neprijatnih epizoda, koja nikada nije razjašnjena, što i danas muči Krajišnike.

Situacija se pogoršavala, ljudi su shvatili da nema odbrane i počeli su da se iseljavaju. Moja majka je bila lekar i evakuisala je kninsku bolnicu. Krenuo sam sa njima, oko 1.30 ujutro. Izašli smo iz Knina u zbegu, po serpentinama Buline strane. Prošli smo kroz Srb, prešli Unu i stigli do improvizovanog puta kod Martin Broda. Kraj njega je stajalo nekoliko napuštenih vojnih bagera. Put je probijen samo nekoliko dana ranije, ljudi su komentarisali da je sve pripremano za zbeg. Zadržali smo se nekoliko sati u Petrovcu, gde nije bilo uslova da ostanemo i nastavili smo do Banjaluke. Srećom, prošli smo pre nego što su hrvatski migovi napali izbegličku kolonu. Oni su dejstvovali u tuđem vazдушnom prostoru i po tuđoj teritoriji, a za to niko nikada nije odgovarao. U njihovim napadima su stradali neki moji rođaci. To je vrlo mučno sećanje.

Roditelji su mi u penziji, brat je ekonomista i radi u inostranstvu, a ja držim nastavu na Filološkom fakultetu. Kada dođe 4. avgust, svi se ućutimo i osećamo teskobu.

*****

ĐURĐICA DRAGAŠ, UREDNIK
U RADIO BEOGRADU

Otet mi je zavičaj, zar se to zaboravlja

KADA čujem reč „oluja”, pred očima mi se ponovo ukazuje svitanje 5. avgusta, kada sam se opraštala sa zavičajem. Imala sam 21 godinu i bila student u Beogradu. Tokom raspusta sam se vraćala kući u Ko-

OLUJA teških osećanja je ono što početkom avgusta „udara” na Srbe iz Krajine koji su 4. avgusta 1995. napuštali vekovna ognjišta u najvećem egzodusu u modernoj evropskoj istoriji, praćeni uraganom vatrom artiljerije i avijacije.

Ko se nije uključio u zbeg od 250.000 ljudi nije ni preživio vojno-policijsku operaciju „Oluja”, što je službeni naziv hrvatske države za konačno etničko čišćenje Srba, započeto u Drugom svetskom ratu. Onaj svet koji se diči humanošću, kulturom i demokratijom, stvorio je atmosferu za ovu tragediju i ravnodušno ju je posmatrao. Isto kao i genocid nad Srbima u NDH. Radi svoje mirne savesti, danas taj vrlo civilizovani Zapad pokušava da Srbima zabrani i sećanja.

Uprkos tim zburanim očekivanjima, ni ova velika srpska seoba, ko zna koja po redu, nije uništila ni vitalnost Krajišnika, ni njihov identitet. Mnoga deca iz kolone užasa danas su uspešni poslovni ljudi, naučnici, lekari, sportisti... Oni su živi dokaz da život uvek pobeđuje. I baš kada najviše žele da ćute i samuju, ovi hrabri ljudi iznova sakupljaju snagu i bore se protiv zaborava. Za njih je trojstvo „pamti, govori, prenosi” sveta zapovest. *

renicu, gde je moja porodica morala da pobegne 1991. iz Gospića.

Napad je počeo 4. avgusta rano ujutro. Bilo je i ranije granatiranja, ali ovo je bilo drugačije. Nije prestajalo satima. Na Radio Zagrebu, koji smo jedino mogli da uhvatimo, slušali smo Tuđmanov govor u kome nas poziva „da ostanemo, da ne pružamo otpor, da će doći hrvatska vojska i da oni koji nisu ništa zgrešili nemaju čega da se plaše”. To nas je upravo najviše uplašilo, shvatili smo da se nešto ozbiljno dešava. Ceo taj dan je prošao u mučnom iščekivanju. Predveče je ulicom išao auto iz koga je izašao čovek u maskirnoj uniformi i rekao da počinje evakuacija, da krenemo ka granici sa Bosnom, da je to samo privremeno i da ćemo se vratiti. Shvatili smo da moramo da krenemo na put bez povratka.

Naš auto je bio tu, ali ni mama, ni sestra, ni ja nismo bile vozači. Zamolili smo komšije da nam pomognu. Kako obično biva u tim trenucima, ljudi su počeli nekontrolisano da tovari stvari i pukla je guma. Tada su svi razišli i ostavili nas tri same. Tražile smo pomoć, ali već je svako gledao samo sebe. Ostavile smo kola, uzele nešto stvari i pokušale da uhvatimo neki prevoz. Najzad nam je stao neki kamiončić kojim smo čitavu noć putovali po makadamu do Donjeg Lapca. Bilo nas je mnogo u tom mrklom mraku. Svi su ćutali. Svako je svoju muku mučio. Usput smo gledali očajne ljude pokraj pokvarenih automobila i traktora. Jutro smo dočekali u Lapcu, tog svitanja se najbolnije sećam...

Tu smo našle prevoz koji je išao do Banjaluke. Ljudi su nam ponudili da idemo s njima do Srbije, ali mama, sestra i ja nismo htele, želele smo da se nekako nađemo sa tatom, familijom... Ostale smo na petlji kod Banjaluke i na goljoj ledini provele gotovo dva dana po užasnoj kiši. Bile smo potpuno mokre, samo smo išle od jednog do drugog traktora i zagledale da nađemo nekog poznatog. Konačno smo posle dva dana uspele da pronađemo tatu i ostale iz familije, hvala bogu. Tada je počelo putovanje do Srbije, koje je trajalo oko 10 dana. Kako god čudno zvučalo, taj deo puta je bio lak, jer smo bili sa svojim.

Ožiljak od „Oluje” ne može da zaraste i ja uvek odbolujem početak avgusta.

*****

DR MILAN GULIĆ,
INSTITUT ZA SAVREMENU
ISTORIJU

Dete iz kolone još čuči u meni

KAO istoričar naučio sam da izbegnem lični momenat u sećanju na „Oluju” jer moj posao zahteva da se bavim prošlošću bez pristrasnosti. I iz ličnih razloga nerado pričam o „Oluji”, jer tada se u meni budi ono dete iz kolone koje oseća strahovitu neizvesnost i slutnju da stvari neće ići na dobro. Imao sam samo deset godina u to vreme i teško da sam mogao da percipiram šta se događa i kakve razmere ima događaj u kome učestvujem. Ono što je ostalo neizbrisivo u sećanju je

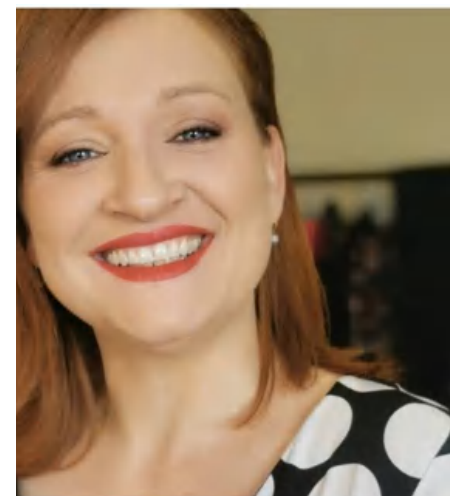
osećaj neizvesnosti i iščekivanja sa zebnjom.

Čitavog 4. avgusta je trajalo strahovito granatiranje mog grada Benkovca. Do tada sam već preživeo nekoliko teških bombardovanja pa ovo nije predstavljalo neku novost iz moje dečje perspektive. Ujutro su još i neke informacije kružile, ljudi su komunicirali koliko se moglo, ali kako je vreme odmicalo, video sam da je nešto drugačije. Kroz prozor sam posmatrao kako se ljudi pakuju i kreću nekuda...

Tada se javio osećaj strahovite usamljenosti usred gomile ljudi, koji se javlja u trenutku kada svako počinje da vodi računa samo o sebi i svojoj porodici. Priče o planskoj evakuaciji i o tome da su ljudi bili informisani kuda i kako da se kreću, nisu tačne. Nismo imali pojma kuda treba da idemo. Evakuisao sam se sa najužom porodicom u našem automobilu oko pola dva posle ponoći i utopili smo se u kolonu. To je bio događaj biblijskih razmera, ali tada niko od nas toga nije bio svestan toga. To razumevanje je došlo godinama kasnije.

*****

MAJA KOLUNDŽIJA, NAŠA
POZNATA GLUMICA I PEDAGOG

Iz kuće smo prognani na moj 18. rodendan

OD 4. avgusta 1995. reč „oluja” više nikada kod mene nije izazva-

la asocijaciju na vremensku nepogodu. Kada čujem tu reč, u meni se javlja osećaj neverice, nemogućnosti da ljudski um pojmi da neko može da tako ostrašćeno progoni i mrzi jedan narod. Kada su sredinom jula Hrvati osvojili Dinaru sa bosanske strane ljudi su počeli da govore da nas gledaju na dlanu i da je pitanje dana kada će nas napasti. Tada nisam obraćala pažnju na te priče, pokušavala sam da živim svoj tinejdžerski život koliko sam mogla u tim uslovima.

Tog 4. avgusta rano ujutro, na moj 18. rođendan, probudile su me bombe koje su padale po gradu. Dolazile su sa istoka, sa Dinare, odakle sviće sunce. Sa prvim zracima su doletali projektili. Otac je već bio budan. Stajao je i odsutno ponavljao: „Prestaće”. Nismo verovali da se to dešava. Neverica je taj osećaj koji mi se vraća kada god čujem reč „oluje”. O takvoj neverici sam ranije samo čitala u zbirka sećanja ljudi koji su preživeli Jasenovac, ili ustaško klanje nad jama. Oni su gledali kako druge ljude isred njih ubijaju i nisu verovali sopstvenim očima da se to događa. NJihov um nije mogao da pojmi takvu neljudskost. I nastavljali su da

koračaju u koloni prema svojim dželatima. Takva strašna neverica se osećala tokom „Oluje”.

Isto je bilo na početku rata, dok smo gledali vesti o prvim sukobima. Tada sam pitala oca „Je l da da kod nas neće biti ništa?” Očajnički sam iz detinjeg straha u pitanju već davala sebi odgovor i tražila njegovu potvrdu.

Kako je vreme odmicalo, 4. avgust se pretvarao u agoniju. Ljudi su išli od kuće do kuće pokušavajući da saznaju neku informaciju. Onda smo videli prva natovarena vozila kako odlaze. Zatim je počela da prolazi i vojska. Zebnja je prerasla u paniku. Ljudi su se mahnitno pakovali. Mislili smo da ćemo otići samo do nekog proplanka, ne daleko, dok ne prođe. Nosili smo staru čebad i stvari, da se nove ne pohabaju, da nas sačekaju kada se vratimo. Ironija. Sunce je bilo crveno, ogromno, nikada veće nisam videla. Zalazilo je beskrajno polako. Godinama zbog tog prizora nisam mogla mogla da gledam zalazak sunca.

Krenuli smo sa komšijom u „tamiću” nekim tek prosečenim putem do Martin Broda. Doslovno ispred nas su pravili put. Otac je

bio bleđ i ćutao je kao zaliven, danima. Ja sam bila nema, tokom celog puta ništa nisam progovorila. Majka je govorila: „E, da sam znala da ću za 18. ćerkin događaj bežati...” Vozili smo se celu noć, preko Oštrelja do Petrovca, gde smo stali na livadi koju je pokrila masa ljudi i vozila. Ne sećam se nijednog zvuka, glasa, plača dece. Samo muk. Sedela sam u vreći za spavanje dok me umor nije savladao. Odatle smo nastavili ka Beogradu, ali sećanje na taj deo puta uopšte ne postoji u mom pamćenju, iako je trajao danima. Samo tama i muk. Prva stvar koju sam videla i sećam je se bila je zgrada „televizorka” na Novom Beogradu. Provirila sam ispod cirade i vratila se u mrak.

Svake godine krajem jula počinje „bolest oluje”. Pojačava se sa svakim pominjanjem, obeležavanjem, pitanjima. Godinama nisam dozvoljavala da mi čestitaju rođendan jer je 4. avgusta. Ali kada su stigla deca, promenilo se nabolje. Sa njima ponovo uživam u zalasku sunca i pravim rođendansku tortu. Život pobeđuje. Ipak, sećanje ostaje. Ranu od „Oluje” je lako otvoriti.

LUFTIKA , 04.08.2021.

PONOVO JE 5. AVGUST I OPET JE BALKAN PODELJEN NA POLA, SREBRENICA JE PRERASLA U OLUJU. AKO SE ZABORAVI – DESIĆE SE OPET

AUTOR :

Antonije Kosanović

Ponovo je došao taj dan velikih podela, uzburkanih emocija, sećanja i nikad pomirenih stavova. Sa jedne strane Balkana euforija, ponos, proslava ubistava i proterivanja sugrađana, civila, žena, dece, starih i svih onih koji se ne uklapaju u homogenu Hrvatsku. Etnički čistu Hrvatsku. Sa druge strane bolno sećanje, muk, tuga, zapaljena sveća, patnja, bol, sram i ponos. Ponos ljudi koji su nakon svega uspeali da ne mrze, već shvate i na neki način prihvate širu

sliku. Nije to lako, ali je za najdublje poštovanje.

Pisao sam nedavno o Srebrenici i naišao na salvu uvreda, negativnih komentara i jednosmernih ljudi koji su između ostalog zamerili zašto ne govorim o srpskim žrtvama u danu kada je obeležavanje zločina u Srebrenici. Pre svega neukusno i neljudski. Ne razumem pitanje zapravo i već mesec dana razmišljam kako napraviti odgovor tim ljudima zadenim mržnjom koji većinski nisu ni pročitali čitav članak. Odlučio sam da je takvima odgovor u ovom tekstu. Samo otvorite srce, znam da ga imate.

Ne mogu, kao ljudsko biće, da ve-ličam i pravdam bilo koji zločin, naročito ako je počinjen u moje ime. Nikada. Iz tog razloga, ne razumem ljude u Hrvatskoj i njihovu zauvek degutantnu proslavu Oluje. Proslavu progona ljudi, svirepih ubistava i miks nacističke ideologije sa probuđenim osećajem nekakvog nacionalizma i izvitopirenog patriotizma. San o samostalnosti i sopstvenoj državi preko potoka krvi i nepregledne kolone.

Kako ti ljudi ne osećaju sram zbog sudbina nevinih ljudi? Slave vojnu akciju, slave vojnu pobedu i to na neki bolan način mogu razumeti. Ali za sve postoji adekvatan način, civilizovan i pristojan. Žrtava se tog dana u Hrvatskoj niko ne seća. Nećete čuti na televiziji iskreno kajanje, traženje oprosta i nećete videti pruženu ruku ljudima koji su proterani iz svojih domova, viševjekovnih ognjišta, da se vrate i ponovo žive na mestu gde su grobovi njihovih predaka.

Na svojim imanjinama, među svojim napuštenim crkvama, ukoliko su opstale u tom ludilu. Nećete videti inicijativu da se zločini zaista istraže, sankcionišu i da se koliko je moguće ukloni šansa da se takav jedan zločin ponovi ikada. Nemoguće na ovom Balkanu, znam i priznajem poraz ljudskosti. Na Balkanu se živi između dva pokolja, a srećan je onaj koga nebesa pogledaju da se rodi u mirnodopskom periodu.

Sramni Tompson dobiće pažnju i prostor da uvećia zgodu, a njegov brat bliznac Baja Mali Knindža izbaciiće tužne note na današnji dan, jer danas Drina ne „nosi sto mudžahedina” već se sećamo zadimljenih kuća i ljubimo slike ubijenih i nestalih.

Možda je previše očekivati pomirenje na Balkanu, među većinom odraslih na predanjima o mržnji i zločinima počinjenih nad njihovim dedovima i pradedovima, očevima i drugim najbližim rođacima.

Strašni su to zločini, tragične sudbine, tragičan vek međusobnog istrebljivanja.

Stalno pominjem primere iz moje porodice, ali to radim isključivo da bih dokazao da imam legitimno pravo da govorim o zločinima i patnji koju su svi narodi ovde proživljavali i još uvek proživljavaju dok ona druga strana veliča dželate iz svojih redova.

Nedavno je obeleženo tačno 80 godina od kada su mi pradedu, čukundedu i još nekoliko krvno najbližih rođaka zaklali i bacili u jamu kraj Jasenka, kraj Ogulina, u današnjoj Hrvatskoj. Osamdeset godina od stravičnog pokolja. Čitav jedan lep, dugovečan život neki bi rekli. Neko je odgovarao? Nije. Mrzim li čitav narod zbog toga? Ne.

Imam rođake i u Hrvatskoj, sa te „zabranjene strane”, a ovi koji su takve stvari činili nisu ljudi. Ne mogu biti pravi ljudi. Nisu to ni zveri. Monstrumi su prava reč. Isto mislim i za one sa srpskom krštenicom koji su u crno zavili neke nevine duše. Nema tu selektivnog posmatranja jer zločin je zločin, a monstrum je monstrum.

Osamdeset godina od noža Josipa Brace Tomljenovića ispod grla moga dede, uplašenog dečaka u tom trenutku koji je pošteđen jer dotični toga dana „nije bio raspoložen da kolje decu”.

Trebam li ja sad mrzeti čitav jedan narod? Treba li moja srednjoškolska drugarica, devojića od šest godina u toj izbegličkoj koloni mrzeti čitav jedan narod zbog svog stravičnog iskustva u detinjstvu? Ne, Marta je odlučila da je biti čovek prioritet svih prioriteta i da su ljudi grešni, da je važno govoriti o zločinima i da je prava opasnost ogromna mogućnost da se takvi događaji ponove.

Marta Drpa, poznata odbojkašica i reprezentativka Srbije, veliki laf, je za dvadesetogodišnjicu od kolone nastale u stravičnoj Oluji, napisala na svom Fejsbuku lično svedoče-

nje i osvrt na dešavanja te '95. Pismo, stranica životnog dnevnika otvorena da bi svi mrzitelji mogli da sednu i razmisle. Uvek aktuelno, opomena svima da obuzdaju sadističke nagone.

Iz najiskrenijeg poštovanja prema Marti, prema njoj kao nekome ko je preživeo sav ovaj pakao, prema njoj kao osobi velikog srca i bistrog uma, prenosim svaku njenu reč napisanu te 2015. godine. Nema potrebe bilo šta dodavati, menjati, dovoditi u pitanje. Istina i iskrenost. To je svima ovde neophodno. Balkan da oprosti sam sebi, da oprosti nama što smo od njega načinili 'bure baruta'.

****

Bio je topli avgust, skoro kao ovaj.

Rano jutro 5 ili 6 ujutru probudile su me granate. Na sve strane se čula buka i lomljava. Otvorila su se vrata dečije sobe, mama je usplahirena uletela u sobu u kojoj su sa regala padali kartoni viskija. Naravno da je i ovu strašnu situaciju bocnula njenim čarobnim štapićem, humorom, izgovorivši jedno plačno „moj viiiskiiii,..”

Imala sam 6 godina i bila sam sve-sna da rat traje, bombardovanja nisu bila ništa novo za mene. Mama me je odvela u kupatilo (jer je tamo najsigurnije), obukla mi farmerke, ljubičastu majicu i omiljene patike zbog kojih sam tih dana bila sva bitna jer nisu imale pertle već čičak, a print Miki Mause na njima ostao mi je zauvek urezan u pamćenje. Zvuk granata nije jenjavao, stajala sam u tom kupatilu kog ne mogu više da se se-

tim, oduzeta od straha, ali sa osećajem da će sigurno sve biti u redu. Bombe ce prestati da padaju za koji sat i mi ćemo se vratiti u naš stan u centru Knina, iznad apoteke.

–,hajde, obučena si, idemo u sklonište”

odgovorila sam jednim uplašenim:

–,ja hoću, ali noge neće”

Danas tu moju rečenicu u kući često spominjemo kao anegdotu, ali tada, verujte, nije bilo ni malo smešno.

Nakon nekoliko sati u skloništu stigla je vest da je Knin pao, da moramo da bežimo iz grada, gde ko može.. Moj otac večiti patriota, koji je bio ranjen, na štakama, u tom momentu uporno je odbijao da idemo bilo gde jer ko sme njega da istera iz njegove kuće i slično.. Srećom, mama je bila pametnija. Seli smo u kola i krenuli ka Srbiji.

Ne sećam se koliko je trajao put, znam da mu nigde nije bilo kraja, sećam se kolone, vrućine, žeđi, staraca na traktorima, dece koja pla-

ču. Sećam se da mi je konstantno bilo muka, da sam celim putem povraćala, a najveći problem mi je bio što sam povratila u bakinu kuhinjsku krpu jer baka je uvek bila pedantna žena. Misliha sam kako ce me sigurno kazniti zbog tog mog nedela, nesvesna činjenice da mi zapravo idemo iz svojih domova u nepoznato, da se nikad nećemo tamo vratiti, da smo preko noći sve izgubili.

Secam se da smo kad smo stigli u Srbiju bili u nekoliko gradova, po nekoliko dana. Na kraju smo dobrih dva meseca živeli u jednom hotelu u Beogradu u kom sada često boravim zbog priprema s reprezentacijom.

I tako, seljakali smo se, kućili se ispočetka, od nule.

U školi, u parku, na svim mestima sa ostalom decom izgledalo mi je kao da treba da se osećam loše jer sam izbeglica. Jer sam tu gde sam. I jesam, ponekad, priznajem. Ali danas 20 godina nakon tog strašnog događaja u meni živi samo ponos sto sam oduvek jesam, sto sam bila deo te kolone 1995. deo istorije jednog naroda koji

je delom uništen, delom prognan, delom razbacan širom planete.

Uprkos tom prvom ratu koji sam preživela sa šest godina (jer bio je i onaj drugi 1999. u Srbiji) smatram da sam imala srećno detinjstvo, najviše zahvaljujući čarobnom štapiću moje majke – humoru.

Imam prijatelje sa svih strana bivše Jugoslavije, nikoga ne mrzim, nikoga konkretno ne krivim, meni je samo žao naroda. I našeg i vašeg i njihovog. Naroda. Bespovratno uništenih domova, uništenih generacija, onih preživelih koji nikad više posle rata nisu zapravo živeli.. Čitav jedan narod ili tri naroda, brojite kako god želite, ali za mene je to jedan narod koji je strašno propatio i ja zato ne želim da se ovaj zločin zaboravi.

Jer plašim se, ako se zaboravi – dešice se opet.

SRBI.HR, 08.04.2022.

SVESTRANI MLADIĆ VELIKOG SRCA IZ BILJANA DONJIH

PIŠE: VASKA RADULOVIĆ

Često su nas potrage za pričama o običnim ljudima, njihovim putevima i sudbinama, neobičnim mestima i prirodnim lepotama odvodile kroz brojna mesta širom Dalmacije i Like. Svaki susret, baš kao i svaki pojedinac, obeležili su ta sretanja, obogatili i u sećanje urezali mnoštvo životnih puteva, ljudskih sudbina koje samo život ume i zna da skroji.

U selu Biljane Donje bili smo različitim povodima, upoznali se sa prednostima i nedostacima života u ovom selu ogrnutom raskoši i lepotom Velebita, ne sumnjajući da će nas put opet odvesti tamo da upoznamo one koji su ovo selo i kraj sa sobom nosili do najudaljenijih meridijana.

Upravo tu, u selu Biljane Donje, u svom nedavno obnovljenom porodičnom domu, ugostio nas je Ljubiša Šljivić, mladić koji je svojim delima objedinio ono što daleko moćnijim ljudima nije pošlo za rukom. Ovaj dvadesetosmogodišnjak, rođen u Kninu, sa nepune dve godine, nošen ratnim vihorom sa svojom porodicom otišao je u Srbiju, u Kragujevac koji danas smatra i zove svojim gradom. Tamo je odrastao i stasao, školovao se i po zanimanju postao diplomirani ekonomista sa diplomom Ekonomskog fakulteta, ali pre svega čovek velikog srca sa istančanim osećajem i empatijom za svoj kraj, druge ljude i njihove potrebe.

Okušao se u brojnim sportovima i aktivnostima

Radeći na sebi i tražeći sebe, okušao se Ljubiša u brojnim sportovima i aktivnostima, pronašao se u atletici, planinarenju, cikloturizmu, ne zamarivši dar pisanja poezije, ali ni svog dnevnika koji, baš ovih dana, pretapa u knjigu. Sve su to samo neke od odrednica koje, u prvi mah, predstavljaju Ljubišu, iako je njegova priča daleko bogatija i sadržajnija od svega navedenog.

– Sa nepune dve godine sam stigao u Kragujevac. Devet godina smo, tada, živeli u jednom prihvatnom centru, i to su neke prve godine koje su ostale urezane u mom se-

Ljubiša Šljivić pred kućom u Biljanima

ćanju. Odrastao sam u okruženju sa puno dece, imao zdravo i ispunjeno detinjstvo, bez obzira što su to okolnosti koje mnogi, pa čak ni moji roditelji, ne pamte po dobrim i lepim stvarima. U osnovnoj školi napisao sam svoju prvu pesmu, i tako je nekako spontano krenulo moje okretanje ka poeziji. Slobodno vreme u kolektivnom centru često sam provodio za biciklom postavljenom na dva građevinska bloka, bez točkova, samo okrećući pedale i u mašti putujući kroz brojna mesta. Već tada, jedna divna porodica iz Kragujevca poklonila mi je bicikl svog sina, i tako su krenuli ti prvi obrtaji – počinje svoju priču Ljubiša, evocirajući za njega te lepe uspomene iz detinjstva.

Po završetku obaveza na fakultetu, 2017. godine, nije se, kaže, osećao dobro u svojoj koži i trebalo mu je nešto što će ga motivisati, podstaknuti da krene napred. Seo je na bicikl, po drugi put na istom izašao van Kragujevca i otišao sve do Barselone.

– Sada mogu reći da sam za takav put bio sasvim nespreman, ne znajući ništa o tome šta me čeka. Krenuo sam s jednim prijateljem sa kojim sam se razdvojio već prvog dana u Dubrovniku, ali je to bilo jedno neverovatno iskustvo koje se ne zaboravlja. Vratio sam se deset kilograma lakši, s kamenjem u bubregu, spavao sam gde sam stigao ne imajući čak ni šator, i sve to me je u značajnoj meri promenilo i odredilo. Tada sam započeo s planinarenjem, trčanjem, aktivnim pisanjem kao član u Književnom Klubu

Abrašević iz Kragujevca – priseća se ukratko Ljubiša.

Prva poseta zavičajju bila je presudna

Nije ni Barselona bila slučajan odabir, već želja i propuštena prilika koju je, zbog materijalne situacije, kroz ekskurziju propustio sa generacijom svojih školskih prijatelja. Tada je, prvi put nakon rata, došao u svoje rodno selo i pred svoje porodično imanje. Do tada je, kako kaže, gotovo svakodnevno u svojoj porodici slušao o Dalmaciji, Bukovici, Ravnim Kotarima i Biljanima, upijao uspomene svojih bližnjih i oživljavao ih kroz malobrojne, sačuvane fotografije. Kada je, ulaskom u Šibenik, njegov pogled uhvatio prvi kamen i suhozide, srce je drugačije zaigralo.

– Kuća je bila srušena i u jako lošem stanju, ali kada sam je ugledao taj stvoreni osećaj bilo je teško opisati. Sećam se samo da sam majci javio da moramo napraviti što je do nas da kuću obnovimo. Godinu dana nakon toga prošao sam istim putem, tada ka Portugaliji, i samo podsetio sebe na ono što želim. Na duži period, namenski, došao sam ovde 2020. godine i u dva navrata ostao čitavih pet meseci. Majka najviše, ali i njena braća, naši rođaci ovde, kao da su samo čekali inicijativu da neko prvi krene, i svi su se aktivirali da što pre priključimo struju, vodu, dovedemo kuću u stanje da tu možemo prespavati. Ustajao sam u šest ujutro da kopam za cevi i čistim bunar za vodu, ali mi ništa to nije bilo teško, naprotiv, uživao sam u svakom naporu i u svakom danu. Ne znam kakva je to unutrašnja potreba, ali sada razumem ljude kada kažu da ih ovamo vuče nešto, da ovde osećaju ono što ne prepoznaju u drugim mestima. Sada razmišljam o svom masliniku i bademima, i nadam se da ću uskoro i to ostvariti – emotivno dočarava Ljubiša.

U korak sa obnovom kuće, motivisao je sebe na nove poduhvate. Tako je došao na ideju da prepešači put ko-

jim je, odlazeći u ratu, stigao u Kragujevac. Vreća za spavanje i šator bili su sve što je majci rekao da mu donese u Biljane, a njen komentar – „Teško nogama pod ludom glavom,“, dovoljan da se otisne u tu avanturu.

Početna zamisao bila je da za dva deset i pet dana prepešači put duži od hiljadu kilometara. No, kako bi to sve imalo još više smisla, jer Ljubiša je neko ko sve nastoji da obogati smislom i emocijom, odlučio je da svoje pešačenje posveti četvorogodišnjem dečaku Iliji iz Kosjerića kojem je bio potreban novac za lečenje spine bifide.

Trenutak kad su se Ljubiša i Ilija upoznali

Krenuo je iz rodnog sela Biljane Donje, preko Benkovca, manastira Krka, Knina, Grahova, Drvara, Bosanskog Petrovca, preko Ključa, Sanskog Mosta, sve do Prijedora pa na Banjaluku, Prnjavor, Derventu, Podnovlje, Modriču, Brčko, Bijeljino, preko Sremske Mitrovice, Rume, Inđije, Pazove, Banovaca, Beograda pa na Avalu, do Mladenovca, Topole pa sve do Kragujevca, i za 62 dana i pređenih 1020 kilometra prošao kroz tri države Hrvatsku, BiH, i Srbiju.

– Bio sam mentalno i fizički spreman za put, ali ni slutio nisam da će se sve odviti na način na koji jeste. Iako sam aktivno hodao četrdeset dana, taj put trajao je oko dva meseca. Kada sam prvi put dobio informacije kako ta akcija protiče, koliko su ljudi bili voljni da se uključe i pomognu, iskustva koja sam doživljavao svakim novim danom, prosto nisam želeo da se to sve završi. Prethodno su bile još dve akcije humanitarnog karaktera, prva biciklom do Portugala i druga do najsevernije tačke Evrope, do Nortakapa, gde sam takođe imao iskustva koja se ne mogu ni opisati ni zaboraviti, ali je ova poslednja nešto o čemu bih mogao satima i danima pričati – sasvim odmereno i skromno će Ljubiša...

BANIJA.ONLINE, 15.08.2021.

PRIČE IZ OLUJE: KNJIGE

Napisao: *ŽELJKO KRESOJEVIĆ-KRES*

Živi u Holandiji, ne svojom krivicom. Kolumnista sajta Banija-online

Zadnja krajiška nedjelja, predzadnji je dan jula.

Dolazi u Glinu Njegova Svetost, Patrijah Serbski, Pavle...

Reko, ne viđa se Patrijah svaki dan.

Idem ga vidjeti.

Spavam nakon više od mjesec dana ponovo kod kuće.

Na nekom portablicu gledam "Sedmu noć".

Kasnije pričam u mraku dugo sa Danom.

Sve govori da je pitanje vremena kad će krenuti na nas.

Kod nas na Kordunu, niko nikud.

Na Baniji opuštenije.

To jutro na terasi caffe bara "M" (Mrđenović) čujem da je četa "pedesetpetica" iz sastava "Gromova" prešla Kupu u "džep" kod Nebojana, koji drže oni.

Uglavnom gdje Patrijah dođe, Franjo Ajkula pije kavu u skorije vrijeme.

Znači...

Čeka se samo zapovjed.

Dana malo govori.

Brine...

Svjesna je da će po običaju mnogo toga pasti na njena leđa.

Na mene ne može računati.

Kažem joj ako dođe do bježanije nek pokupi par knjiga.

Starije su, teško ih je više i naći.

A značile su mi uvijek puno...

Radekina "Kordun u prošlosti", "Gornja Krajina – Karlovačko vladničanstvo". Čaničine dvije knjige. Prva knjiga pjesama, izdana 1971, i druga u kojoj su i običaji Korduna, izdana 1987...

Velim joj još ako budu kuću napustali da povedu i Bega, mladog duglakog njemačkog ovčara.

***

Četvrtog "olujnog" dana ujutro ulazimo u Vojnić. Potpuno prazan, nigdje nikog.

Po cesti leži par konjskih komota, dijelovi orme, kola... blatobran od "fergusona", par zavežljaja robe spalih sa nečijih kola, prikolica...

Grane borova oko općine pokidanih granatama razbacalo posvuda.

Parkiram se na autobusnom kolodvoru.

Zavirujemo u Kljajćevu trgovinu.

Prazne police.

Ostalo još samo "Vima", "Plebe" i par kutija nekog praška za veš?!

Preko puta benzinske pumpe naiđem na Miću Cigana.

Sjedi na stepenicama plave "prosvjetne" zgrade.

Poteže iz flaše "Rubinov" vinjak.

Očito je bio "u nabavi" u trgovini kod Kljajića dok se još što moglo "kupiti".

Otpijem par dugačkih gutljaja da saperem prašinu.

Mića privodi kraju flašu vinjaka.

Veli da on ne ide nikud.

Izljubišmo se.

Pruži mi desnicu svoju na kojoj je nosio već sažvakanu crnu kožnu navlaku ukrašenu sa par nitavaca.

Štitila mu je podlakticu dok je nosisio meterice drva na žagu "banceka".

Stegnu mi ruku, ne puštajući je dugo.

Kolona "kornjača" krenu prema Biljevu gdje se prikupljamo.

Na začelju je nosač mosta.

20890 skreće desno, kod pošte opet desno.

Pa onda ravno mojom ulicom, Vergaševom.

Nidžo "crnca" vozi lagano.

Ja na kupoli k'o na fijakeru.

Čuje se samo jednolična škripa gusjenica na asfaltu.

Vrata kuće su zaključana.

To svi naivno rade. Misle da će se uskoro vratiti.

Tako i moja mati.

Što zatvarate?

Doći će "bravari"

Već do noći ili do sutra najkasnije.

Sa "kalšnjikovima".

Ti sve brave otvaraju.

Prođem iza kuće.

Zavjesa se njiše na vjetru. Poizbijale granate stolariju.

Popnem se na sprat. Pregledam knjige po policama regala.

Vidim da je Dana ponijela one koje sam joj rekao.

U kraj reda vidim dva deblja fascikla sa fotografijama starih drvenih kuća i krajiških krstača.

Zaboravio sam Dani reći za njih. A važni su.

Trpam ih u kombinezon.

***

Zajesenilo je već dobro.

Lišće požutilo, hladnije je. Vratili smo se jučer sa vrha Goča. U nekom

planinarskom domu nakon duge po-
trage našao sam naše Madžare.

Dana zabavljena kuvanjem ručka.

Nešto mi na pamet pale knjige.

- Dano....

Đe su one knjige?

Dana nešto smrsi, prebaci priču.

Uglavnom, ne rješišmo mi to taj
put.

Dode i prvo izbjegličko proljeće.

Dana nam pravi neko varivce za
ručak.

Sjecka kupus.

Meni opet nešto pale na pamet
knjige.

- Ne reče ti meni za knjige, kad te
ja upita jesenas.

Đe su knjige?

Dana presta sjeći kupus.

Spusti nož.

Okrenu se lagano.

Podboči se na pult kuhinje.

- Eee....Beno moja. Uvijek si benast
bio.

Bacila sam ih u Glini!!!

????

- Kako misliš bacila?

- Pa lako.

Izbacila sam ih iz ruksaka u neko
grmlje...

Potpuni smo bili okruženi, u ruka-
ma smo im.

Dijete je od šest godina ispred
mene.

Ćaća ti je ostao bez noge!

Tamo prema bolnici čulo se par ve-
zanih eksplozija. Onda čuješ jauke.

Neko je od njihovih stao na mine.

Iza toga par kratkih rafala.

Egzokucionih.

Cijev puške mi je pred ustima.

Osjetim joj vrelinu.

"Radila" je maloprije.

Nervozan je, igra mu prst na oba-
raču.

Gledam pravo u zakrvavljene oči
koje proviruju na zagaravljenom licu.

Na ramenima lepršaju trakice za
raspoznavanje...

Pa bacila sam knjige!!!

Što sam drugo trebala napraviti!!!

Jeble te knjige.

Ćirilice?

Jeble te pjesme Ćaničine i običaji
Srba na Kordunu.

Pa, pobit će nas kakva budala zbog
knjiga!!!

Ma jebite se vi...

I tenkovi vaši i andrljevina...

Znam da ste svašta prošli.

Isčekivali smo te i ispraćali sa zeb-
njom.

Od Logorišta do Turnja. Čast vam.

Čovječe...!!!

Ali ti nikada nisi nosio svoju kćer
kroz kišu granata i metaka!

Nisi nikad polegao po njoj da je ti-
jelom zaštititiš od gelera!

Nisi joj nikad stavljao ruke na lice
da ne gleda mrtve i krv po glinskim
ulicama kao ja, dok su nas sproveli...

VEČERNJE NOVOSTI, 21.07.2022.

DIRLJIVA PRIČA RANKE LIČINE IZ GLINE I DEČAKU KOJI JE SPASAO NJENU PORODICU

Ime mu je Slobodan. Tada, avgusta
1995. godine, bio je šesnaestogodišnji
dečak, ali u mojim očima veliki čovek.
I onda, ali i sada on je naš heroj.

On je spasio mene, sestru i majku
od zla koje je dolazilo. On, Slobodan,
nas je odveo u slobodu. Zato bismo
voleli da ga pronađemo, da vidimo da
li je dobro i da mu se zahvalimo, jer
nas sigurno ne bi bilo da nije bilo hra-
brog dečaka.

Ranka Ličina (37), devojački Mrao-
vić, veli nam da svoja živa sećanja na
pre 27 godina, kada se našla u izbe-
gličkoj koloni bežeći pred hrvatskom
„Olujom”, nikada, ne blede. Tog dana,

kada je sa majkom Vesnom i sestrom
Danielom, sela u „golf dvojku” glin-
skih registarskih oznaka, jarko crve-
ne boje, i iz sela Bjele Vode, nedaleko
od rodne Gline krenula ka Prijedoru,
srela je mladića, koga je samo jednom
u životu videla. Iako golobradi de-
čak, Slobodan je, videvši da su majka
i dvoje dece, tada desetogodišnja Ran-
ka i šestogodišnja Daniela, u nevolji,
pritekao u pomoć i izbavio ih iz grotla
zla u kome su se našli.

- Naš otac Ranko bio je mobilisan,
radio je za „Slavija trans”, i bio je an-
gažovan da autobusima odvozi Srbe
iz Gline i okolnih mesta. Majka, sestra
i ja smo boravili kod bake, majčine

majke u selu Bjele Vode. Tata je majci
pre tog dana na par minuta objasnio
kako idu komande na našem „golfu”,
kako bi nas ona izbacila kada krene
vojna akcija pred kojom smo morali
da bežimo. Tog nesrećnog dana, po-
što smo videli šta se dešava, majka je
nas dve strpala u auto i, bez obzira što
nikada nije sela za volan, ona je star-
tovala „golf” i krenuli smo, bežeći od
rata – seća se Ranka.

Već posle par kilometara, u selu Ži-
rovac, Vesna, tada mlada, dvadesetše-
stogodišnja majka, u strahu i panici,
nije mogla dalje. Kolone automobila i
traktora oko nje, uplašile su je, te dalje
nije smela da vozi. Počela je da plače,
da doziva za pomoć.

- Ispred nas, u dugoj koloni bio je
beli „jugo”. Pomerali smo se po mi-
limetar, dva, ali mama nije mogla
više da vozi. U „jugu” su bile tri de-

vojke, zvale smo ih da nam pomognu, da neka od njih pređe kod nas u auto i da vozi. Međutim, i one su bile početnice, odnosno nisu znale da voze, tek jedna od njih je, iako neiskusan vozač, pomerala auto, bučno, sa puno gasa. Mislile smo da je sa nama gotovo, da moramo da stanemo – ispričala nam je Ranka.

- Niotkuda se odjednom pojavio on, dečak. Samo je kazao mojoj majci da se pomeri na suvozačevo mesto i on je seo za volan. Rekao nam je da se zove Slobodan i da zna da vozi, ali da nema vozačku, ali kome je tada bila bitna vozačka, samo živu glavu da izbavimo. Vozio nas je oko 90 kilometara, u koloni, mic po mic. To je dugo trajalo. Sećam se da je mami stalno govorio: „Gospođo, nemojte da plaćete biće sve dobro”, a ona njemu: „Dete, polako, nemoj da zaspíš”... Vozio nas je sve do Prijedora, gde nas je preuzeo moj ujak.

Ranka dodaje da se Slobodan tada oprostio od njih i otišao da traži svoju porodicu. Tih dana ga je sreća još jednom, videvši ga u izbegličkoj koloni na manjoj traktorskoj prikolicici.

- Sećam se tog osmeha i mahanja kada nas je video. Često ga se setim,

Ranka Ličina sa majkom i sestrom; Foto: privatna arhiva

jer u mojim tadašnjim godinama on je za mene bio, ali i ostao heroj, koji nas je spasao. Često ga i u našoj kući, na porodičnim okupljanjima, spominjemo. Želim samo da ga sretnem, da znam da je dobro, da mu se zahvalimo, a možda, ako on želi, možemo i da postanemo dobri, porodični prijatelji. Pomozite mi da pronađemo Slobodana. Ono što još znam je da je spominjao Obrenovac, možda je sada tamo. Rekao nam je i da mu je majka lekarka. Moja mama mi je još i kazala da, ako se dobro seća, da je Slobodan iz mesta Plaš-

ko, to je mesto u Lici – zaključila je Ranka.

Porodica

Ranka sa svojom porodicom danas živi u Staroj Pazovi, gde se doselila sa suprugom nakon udaje. Roditelji i sestra su u Golubincima, i svi, kako veli, jarko žele da se sretnu sa Slobodanom.

- Majka sam dvoje dece i želim da Slobodana upoznaju i moj suprug i moja deca. Nadam se da će se neko javiti kome je ova priča poznata i ko, možda, poznaje našeg heroja – rekla nam je Ranka.

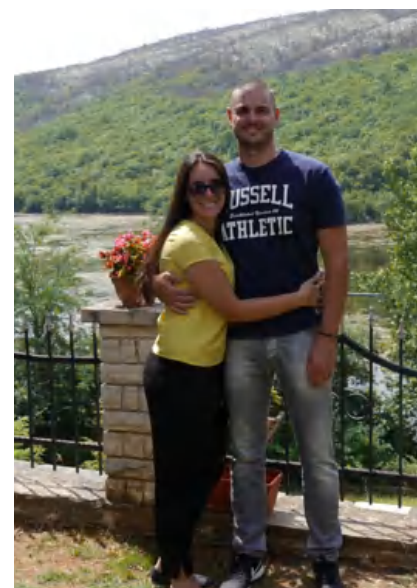
P-PORTAL, 20.07.2022.

DALMATINSKO ZALEĐE U SRCU I U OBJEKTIVU

Kada je nakon dugih 13 godina prvi put ponovo prešao kapiju svoje rodne kuće, Milorad Tomasović nije zatekao ono čemu se toliko puta u snovima vraćao i o čemu je maštao iz daljine. Sve je bilo drugačije od onog što je kao desetogodišnji dečak s roditeljima morao napustiti. Smrdelje pokraj Kistanja su od 1995. do te 2008. godine, kada se prvi put vratio, izgubile su mnogo ljudi, a smreka i rastinje progutali su mnoge poznate krajeve u kojima je kao dečak provodio bezbrižne sate igre. Kao formiran mladi čovek, Milorad je 2008. došao svojoj kući i kao što većina nas poželi da od zaborava slikom otgrne

neke lepe trenutke i predele, tako je snimio telefonom ono što je video. I tako je sve počelo. Milorad danas na svom kanalu na YouTube-u pod nazivom „Born in Dalmatia” ima na hiljade pratilaca i milione pregleda video snimaka. Na njima slikom i rečju predstavlja prirodne lepote svog kraja, svakodnevni život ono malo preostalog stanovništva, detalje, utiske. Da ne bi, kako kaže, izbledelo sećanje na poreklo i na dedovinu.

Ispostavilo se da ljubav u njegovom slučaju nije bila samo glavni začim, već osnovni sastojak za uspešno bavljenje ovim hobijem. Prvenstveno ljubav prema zavičaju. Tako je ono

što je najpre kamerom beležio za svoju dušu, preraslo u mnogo ozbiljnije bavljenje video produkcijom, sada i za publiku koju čine hiljade pratilaca na društvenim mrežama...

ГОДИШЊИЦЕ, ПОМЕНИ, ПАРАСТОСИ АВГУСТ 2021. – СРБИЈА

РТС, 04.08.2021.

СЕЋАЊЕ НА ЖРТВЕ „ОЛУЈЕ” – У ЗАБОРАВУ НЕМА ОПРОШТАЈА НИ СЕБИ НИ ДРУГИМА

Централна манифестација поводом Дана сећања на све страдале и прогнане Србе у војној акцији "Олуја" 1995. године, одржана је у земунском насељу Бусије. Председник Александар Вучић поручио је окупљенима да показујемо колико волимо свој народ и како нећемо да заборавимо све оно кроз шта су наши Крајишници морали да прођу. Српски члан председништва Босне и Херцеговине Милорад Додик истакао је да је то било страдање библијских размера, а да су простори где су живели Срби пусти. Бог не броји чијих је жртава више, пред њим су све жртве исте, рекао је патријарх Порфирије.

„Морамо да опростимо, али то можемо само ако памтимо”

Вучић је рекао да у забраву људи живе погнутих глава, плашећи се и себе и других.

„Тек када почну да памте могу и да се усправе, могу да се отворе и да живе са собом и другима без сумње и страха. Могу и да опросте, и можемо и морамо да опростимо, али то можемо само ако памтимо, пошто у забраву нема опроштаја ни себи ни другима”, напоменуо је Вучић.

„Нека је вечна слава жртвама Олује. Србија је мајка, а не маћеха. Србија памти, живела Србија”, поручио је на крају свог обраћања председник Вучић.

„Срамота ме оне Србије која се стидела својих крајишких избеглица”

Вучић је истакао да га је срамота оне Србије која се стидела својих крајишких избеглица, која је затварала своје путеве и друмове да их други Срби не би видели, као да има потребе да се стидимо суза наших.

„Никада то више не сме да се понови”, поручио је председник.

„Нећу да се извињавам, хоћу да разговарам у миру”

Председник је истакао је поносан на чињеницу што је у Србији стасала другачија политика и другачија генерација младих људи који хоће поносно и уздигнуто да држе своју српску главу.

„Нећу да се извињавам онима који су убијали десетине и стотине хиљада Срба, хоћу да разговарам са њима у миру, хоћу да чувам мир, али нећу да газимо по убијеним Србима, нећу да газим по Крајишницима. Никада се као данас није прекрајала историја”, поручио је Вучић.

„Не треба рачунати да ће неко да се покаје због злочина над Србима”

Вучић је рекао да не треба рачунати да ћемо добити извињење или да ће неко да се покаје због злочина над Србима.

„За њих постоји једна истина - Срби штрче, Срби су непослушни, Срби су непоколебљиви и непокорни, такви нису потребни”, рекао је Вучић.

Вучић: Нећемо заборавити кроз шта су наши Крајишници морали да прођу

Председник Србије Александар Вучић рекао је окупљенима да показујемо колико волимо свој народ и како нећемо да заборавимо све оно кроз шта су наши Крајишници морали да прођу.

„Када се подсећамо егзодуса и етничког чишћења 250.000 Срба, ми подсећамо себе на то ко смо и куда идемо”, поручио је Вучић.

Истакао је да су у наш идентитет заувек уграђене колоне на тракторима.

„Говоримо о ономе идентитету у који су уграђени вечно и Јасеновац и Јадовно, и Пребиловци”, рекао је председник.

„Бог не броји чијих је жртава више, пред њим су све жртве исте”

Патријарх је поручио да Бог не броји чијих је жртава више, чијих је мање и истакао да су пред Богом све жртве исте, звали се они Јован, Јозо или Јусуф. „Памтимо страдале ближње, али не злопамтимо, освета и мржња умањују онога који су опседнути њима”, рекао је патријарх.

„Молећи се данас за страдале, за наше ближње, не желимо да злоупотребљавајући жртве продубљујемо спиралу сукоба нити да водимо ратове комеморативним политикама сећања”, поручио је патријарх.

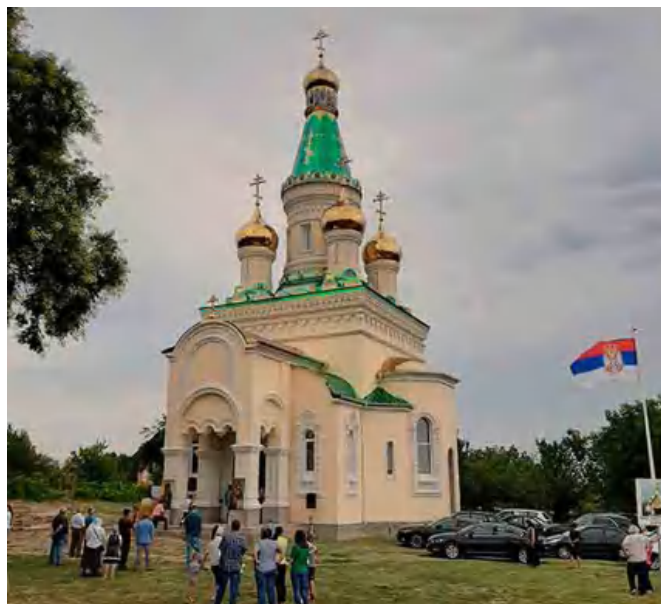
Канал9ТВ, 05. 08.2021.

ПАРАСТОС ЖРТВАМА „ОЛУЈЕ” НА БАНСТОЛУ

У цркви Благе Марије на Банстољу која је јуче прославила храмовну славу Свете Марије Магдалине, Благе Марије, одржан је и помен жртвама Олује уз присуство становника Банстола, махом Срба са подручја Хрватске и Босне који су 1995. пристигли у Србију посредством ратних дешавања.

Литургију је служио Епископ Сремски Василије уз саслужење свештенства СПЦ.

На Банстољу данас живи око 3.500 Срба из Хрватске и Босне, а овај храм једина је православна црква посвећена жртвама Бљеска и Олује. 4. август као дан сећања на жртве егзодуса Срба током 90-тих се обележава сваке године управо на овом месту.

Вечерње новости, 05.08.2021.

ПОМЕН ЖРТВАМА „ОЛУЈЕ”: ПАРАСТОС ЖРТВАМА И У ВРАЊУ

ПОВОДОМ 26 година од погрома и страдања српског становништва из Републике Српске Крајине у акцији хрватске војске „Олуја”, у Врању ће бити служен парастос жртвама.

Како наводе из Епархије врањске, у четвртак, 5. августа, у Саборном храму Свете Тројице у Врању, од 8 часова биће служена Света заупокојена Литургија и у наставку одслужен парастас свим страдалим војницима и цивилима у тој акцији.

У војној акцији "Олуја" страдало је 1.872 припадника српског народа од којих су две трећине били

цивили. Епархија врањска је тог августа 1995. године помогла у збрињавању више од 5.000 избеглих и прогнаних Срба из Републике Српске Крајине, а њих око 300 сместила је, и водила бригу о њима, у своје објекте. У манастиру Прохор Пчињски наредних годину дана боравило је више од 50 избеглих Срба.

Помен страдалим и прогнаним Србима из Републике Српске Крајине одржава се у Епархији врањској сваке године 5. августа на дан почетка прогона Срба у војној акцији "Олуја".

БЕТА 04.08.2021.

ПАРАСТОС У ЦРКВИ СВЕТОГ МАРКА ЗА ПОГИНУЛЕ СРБЕ У АКЦИЈИ „ОЛУЈА”

Парастосом погинулим Србима у „Олуји” августа 1995, служеном у цркви Светог Марка и полагањем венаца и цвећа на споменик у Ташмајданском парку у Београду почело је данас обележавање Дана сећања на страдале у тој хрватској војно-полицијској акцији.

О страхотама „Олује” говорио је протојереј-ставрофор Милош Мићић, који је до тада био свештеник у Глини и с породицом је, као остали прогнани Срби из бивше РСК, кренуо у избеглиштво у Србију, а сада је свештеник у Котежу код Београда.

Вечерас у 19.30 у земунском насељу Бусије биће одржан централни скуп поводом Дана сећања, којем ће присуствовати председник Србије Александар Вучић и премијерка Ана Брнабић.

Породице несталих у Олуји предуго чекају на истину и правду, злочин се тако понавља

Борба породица да сазнају шта се десило са њиховим несталим члановима у хрватској акцији „Олуја”, да дођу до истине и правде, предуго траје тако да се и после 26 година не види њен крај, чиме се заправо злочин само понавља, поручили су данас из удружења која окупљају ове породице и избегле.

„Све је више празних гробница у Србији. Родитељи су оставили празно место за свог несталиг сина, отац и мајка су умирли, место са њихово дете је и даље празно”, рекла је председница Удружења породица „Суза” Драгана Ђукић.

Она је навела да је у Хрватској есхумација и идентификација посмртних остатака веома успорена јер се процес „политизује”.

„У Хрватској на институтима за судску медицину се налазе посмртни остаци 896 тела за која се годинама не врши идентификација. Разни изговори постоје који породица нису прихватљиви, уморне су од чекања”, навела је Ђукић.

Према њеним речима, „у Хрватској постоје регистрована гробна места али је потупно јасно зашто нема добре воље да се то реши јер кад нема тела нема ни злочина”.

„С правом се питамо кад ће онда да додју на ред скривене локације”, рекла је Ђукић.

Председник Асоцијације избјегличких удружења Срба из Хрватске Милојко Будимир је рекао је да „’Олуја’ и даље траје”, наводећи да се Срби из Хрватске и даље исељавају.

Он је оценио да Хрватска опструише тражење несталих и идентификацију чиме се заправо при-

кривају почињени злочине, као и да је уласком те државе у Европску унију постало још теже доћи до података о жртвама и несталима.

Изасланик председника Србије за решавање питања несталих са Републиком Хрватском Веран Матић је најавио да ће настојати да информише председника Александра Вучића и хрватског премијера Андреја Планковића, са којим је постигао комуникацију, да се направи договор о новом начину тражења несталих.

„Проток времена захтева нове начине сарадње и комуникације”, рекао је Матић, напомињући важност стварања заједничких тимова.

Према његовим речима, изузетно је важно укључити међународне институције у много већој мери.

„Хрватска страна не воли много да сарађује са Међународним комитетом црвеног крста, који једини има потписане уговора са свим земљама које су имале своје посматрачке или војне мисије у Хрватској. Оне су однеле извештаје и треба претражити те архиве, то је велики извор података”, нагласио је Матић.

ГОДИШЊИЦЕ, ПОМЕНИ, ПАРАСТОСИ АВГУСТ 2021. – ЦРНА ГОРА

ДНЕВНИК, 05.08.2021.

У ОСТРОГУ ОДРЖАН ПОМЕН ЖРТВАМА ОЛУЈЕ

У манастиру Острог данас је одржан помен невино страдалима са подручја Северне Далмације, Лике, Кордуна и Баније у акцији хрватске војске и полиције Олуја.

У организацији Српског националног савета помен је одржан уз поштовање свих прописаних мера Националног координационог тела, а присуствовао му је и амбасадор Србије у Црној Гори Владимир Божовић, као и један број Срба из Крајине који су се 1995. године доселили у Црну Гору.

Помен страдалим Србима из Крајине служио је јеромонах Владимир Палибрк, који је казао да је прогонство ради Христа доживео и Свети Василије, али га је Бог наградио због његовог трпљења.

Председник Српског националног савета Момчило Вуксановић је рекао да је та организација, због новонастале ситуације у региону и немогућности да заједно са својим сународницима обележи овај датум, одлучила да организује помен у манастиру Острог и на тај начин се сети свих страдалих Срба из Крајине.

Амбасадор Божовић је истакао да је на помен дошао како би изразио своју молитву за сву невино побијену децу и нејач у Олуји.

„Ми ћемо се као хришћански народ, сабран у овој светињи, увек сећати мученичког страдања Срба из Крајине и увек ћемо позивати на праштање, али истовремено не смемо и не можемо да заборавимо,, поручио је Божовић.

ГОДИШЊИЦЕ, ПОМЕНИ, ПАРАСТОСИ АВГУСТ 2021. - РЕПУБЛИКА СРПСКА

РТРС, 05.08.2021.

БАЊАЛУКА: ОБИЉЕЖАВАЊЕ 26 ГОДИНА ОД СТРАДАЊА СРБА У ХРВАТСКОЈ ВОЈНОЈ АКЦИЈИ „ОЛУЈА”

Представници ДИЦ „Веритас” данас су на Пердувовом гробљу у Бањалуци положили цвијеће на споменик страдалим Крајишницима на Динари, а у оквиру обиљежавања страдања Срба у злочиначкој акцији хрватске војске и полиције „Олуја”.

Директор Документационо-информационог центра „Веритас” Саво Штрбац подсетио је, обраћајући се окупљенима, да је споменик на Пердувовом гробљу подигнут у знак сјећања на деветорицу убијених Крајишника.

Штрбац је навео да су их 26. јула 1995. године

заробили припадници Хрватске војске и Хрватског вијећа одбране, те да су скелети шесторице Срба извучени из вртаче на Динари 11. новембра 1998. године, док су три скелета ексхумирана из масовне гробнице у селу Камен код Гламоча у априлу 1996. године.

Њихови посмртни остаци сахрањени су у заједничку гробницу 5. децембра 1998. године на Пердувовом гробљу.

Полагању цвијећа претходио је парастос служен у Храму Христа Спаситеља за страдале Србе у „Олуји”.

Сутра ће у Храму Светих апостола Петра и Павла у Новом Граду у 10.00 часова бити слу-

жен парастос страдалим Србима, у 10.45 часова са моста спаса биће спуштени вијенци у ријеку Уну, а у 11.45 часова код Спомен крста у Сводни планиран је помен и полагање вијенаца.

У суботу, 7. августа, у мјесту Јањиле, на Петровачкој цести гдје је хрватска авијација бомбардовала избјегличке колоне, у 11.00 часова биће служен парастос и положени вијенци на спомен-крст, а у 12.00 часова организована посјета Спомен-соби у Дринићу.

Организатор обиљежавања је Веритас у сарадњи са локалним заједницама и Српском православном црквом.

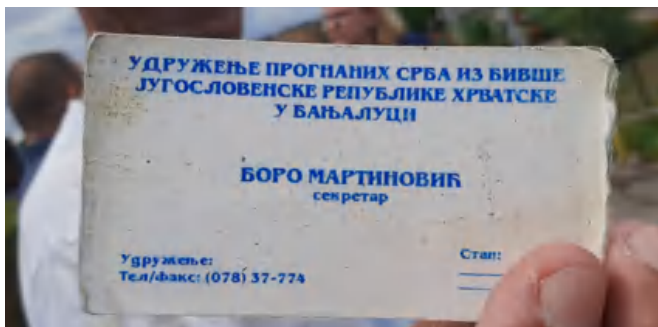
У акцији „Олуја” у августу 1995. године са вјеконних огњишта протјерано је више од 220.000 Срба, а њих око 2.000 је погинуло и нестало.

Е-Veritas, 06.08.2021.

ПОЛОЖЕНО ЦВЕЋЕ НА ГРОБ БОРЕ МАРТИНОВИЋА, КРАЈИШКЕ ЛЕГЕНДЕ

Представници Веритаса су и ове године положили венце на гроб крајишке легенде Боре Мартиновића на Новом гробљу у Бања Луци.

РТРС, 05.08.2020.

У НОВОМ ГРАДУ ОБИЉЕЖЕНА ГОДИШЊИЦА СТРАДАЊА СРБА У „ОЛУЈИ”

У Новом Граду обиљежено је 26 година од страдања Срба у Хрватској војно-полицијској акцији „Олуја”, када је протјерано више од 220.000 Срба из Хрватске, а побијено око 2.000.

У Храму Светих апостола Петра и Павла у Новом Граду служена је литургија.

На „Мосту спаса” на ријеци Уни прислужене су свијеће, а са моста у воду су спуштени вијенци.

Обиљежавање је настављено поменом у Сводни код Новог Града, гдје је хрватска авијација гађала избјегличку колону. Код спомен-крста положени су вијенци.

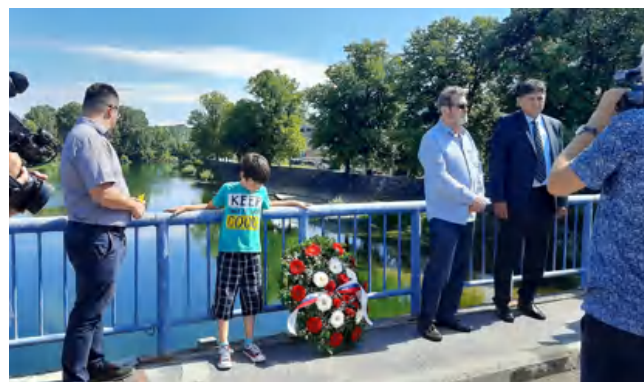
Директор Документационо-информационог центра Веритас Саво Штрбац рекао је да су у хрватској злочиначкој војно-полицијској акцији „Олуја” од укупног броја страдалих њих 65 одсто били цивили, те да је то било највеће страдање Срба у Хрватској и Југославији после Другог свјетског рата.

- Протјерано је око 220.000 људи. То говори каква је то операција била и шта они славе као двоструки празник, јуче и прекључе – рекао је Штрбац.

Начелник општине Нови Град Мирослав Дрљача рекао је да је егзодус Срба из Републике Српске Крајине један од најтрагичнијих и натужнијих догађаја у новијој историји.

- Нажалост, показало се да, ако уз себе имаш најаче свјетске силе, можеш радити шта хоћеш и нећеш одговарати. У августу 1995. године Хрватска је напала Републику Српску Крајину са војним капацитетом који је био као укупно становништво ове крајине. Војска Републике Српске Крајине није имала шансе да се одбрани – рекао је Дрљача.

У августу 1995. године Мост спаса прешло је 100.000 избјеглица из Републике Српске Крајине, углавном са подручја сјеверне Далмације, Баније, Кордуна и Лике.

Е-VERITAS, 06.08.2021.

СВОДНА: ПОМЕН ЖРТВАМА ХРВАТскоГ РАКЕТИРАЊА КОЛОНЕ ИЗБЈЕГЛИЦА

На мјесту на коме је Веритас подигао спомен-таблу и крст за Крајишнике страдале у ракетирању избјегличке колоне у Сводни, на путу ка Приједору, одржан је помен, где су се на уморну колону избјеглица сручили непријатељски пројектили бачени из авиона.

АТВ БЛ, 07.08.2021.

ОБИЉЕЖАВАЊЕ 26. ГОДИШЊИЦЕ БОМБАРДОВАЊА ИЗБЈЕГЛИЧКЕ КОЛОНЕ НА ПЕТРОВАЧКОЈ ЦЕСТИ

На Петровачкој цести, у мјесту Јањила, где је хрватска авијација бомбардовала избјегличке колоне Србе протјераних из Хрватске у акцији „Олуја”, одржава се парастос и полагају вијенци на спомен-крст.

Парастос на спомен крсту држи владика Сергије, присутни су предсједник ДИЦ Веритас, предсједник Скупштине општине Босанског Петровца Немања Давидовић, али и неки од преживјелих из колоне.

„Избјегличком колоном се проломио јаук када су зле птице, људском руком начињене, избациле бомбе мржње на дјецу, старе и голоруке”, рекао је владика Сергије.

На Петровачкој цести догодио се један од највећих злочина хрватске војске над српским цивилима, који су у колонама напуштали своја огњишта пред нападима.

У акцији „Олуја” у августу 1995. године са вјковних огњишта протјерано је више од 220.000 Срба, а њих око 2.000 је погинуло и нестало.

ГОДИШЊИЦЕ, ПОМЕНИ, ПАРАСТОСИ АВГУСТ /СЕПТЕМБАР 2021. – ХРВАТСКА

EURONEWS, 03.08.2021.

SNV ORGANIZovalo KOMEMORACIJU U DONJEM SKRADU

Komemoraciju civilnim žrtvama operacije „Oluja” Srpsko narodno vijeće organizovalo je u Donjem Skradu u Opštini Barilovac. Na tom mestu se 5. avgusta 1995. dogodio zločin nad šestoro meštana koji su počinili pripadnici Hrvatske vojske.

Predsednik SNV-a Milorad Pupovac je poručio da bi Hrvatska trebalo da se kloni ratnih politika i politika sećanja.

„Koliko znamo, za ovaj zločin nije pokrenuta istraga i niko nije odgovarao. Nažalost, nije jedini”, kazao je Pupovac, prenosi Dnevnik.hr.

Povodom komemoracije Srpsko narodno vijeće je izdalo izjavu sećanja. U njoj je navedeno da je pre 26 godina započela akcija „Oluja” koja je, nakon akcije „Bljesak”, uzrokovala istorijski egzodus Srba s područja Zapadne Slavonije, Banije, Korduna, Like i Severne Dalmacije.

„Njih preko 300.000 moralo je napustiti svoje domove. Najviši predstavnici države u svojim su izjavama zbog toga izražavali neskriveno zadovoljstvo i likovanje. Srbi koji su ostali ubijani su i premlaćivani, kako za vreme Oluje tako i danima, mesecima i godinama nakon nje”, piše u izjavi.

SNV poručuje da se na prostoru bivše Jugoslavije 30 godina od početka rata i 26 godina od završetka rata u Hrvatskoj, ratuje komemorativnim politikama sećanja.

U izjavi piše da svako ima svoje sećenje i svoje komemoracije i svoju političku upotrebu ratnih strahota i stradanja.

„Retko se sećamo strahota koje su prošli drugi i stradanja koja su se dogodila drugima. U naše narodno ime ili od našeg narodnog imena. Jednako retko nam dopire do svesti do koje smo mere pijetet vlastitih stradanja pretvorili u političko-versko podgrejavanje mržnje i neprijateljstva”, navedeno je.

Srpsko narodno veće ističe da će se sećati svog, ali da neće zaboraviti ni stradanje drugog.

„Priznavaćemo stradanje drugog, kao što očekujemo da i naše bude priznato”, zaključuje se u izjavi.

PTC, 06.08.2021.

УЗДОЉЕ И ДАЉЕ ЧЕКА ПРАВДУ

Дан после прославе "Олује" у Книну, о којој су хрватски званичници говорили као о легитимној акцији чистој као суза, у околном Уздољу одржана је комеморација на месту где су 6. августа 1995. хрватски војници стрељали осморо старих српске националности. У присуству чланова породица, пријатеља, локалних званичника поновљено је да злочин без казне не сме да се заборава.

Дан по уласку хрватске војске у Книн, за осморо старих Срба из Уздоља био је последњи. Под

дрветом где им је подигнут споменик стрељано их је седморо, а једна старица убијена је на кућном прагу.

„Мени је ту у мојој кући, живела баба Сава и мој стриц. Ту су настрадали 6. августа. Нисмо чули за њих, можда 10-15 дана, нисмо знали да ли су живи, где су. Били смо јако тужни”, истиче Саша Шаре, унук убијене старице.

Иста осећања и код оних којима је одлазак пред „Олују”, по свему судећи, спасио животе.

Јованка Тинтор из Уздоља каже да је познавала убијене.

„Како ћеш се осећати? Како бих вам рекла, никако. Али како смо се вратили, нама нико није сметао, нисмо имали проблема ни са ким”, поручује Јованка Тинтор.

Да већих проблема после повратка није било кажу нам и други мештани Уздоља. Све до августа 2019. године.

Недалеко од места страдања, пре две године, а чак 24 после „Олује”, догодио се напад на Србе који је окарактерисан као етнички мотивисан.

Група младића напала их је у локалном кафићу у тренутку када су гледали утакмицу Црвене звезде.

Годину касније, у Хрватској се мења приступ обележавању годишњица. Потпредседник Владе из редова српске заједнице Борис Милошевић био је у Книну, а премијер Пленковић, председник Милановић и министар бранитеља на местима страдања Срба.

Ове године, на старо су се вратили и приступ и реторика.

„Иако потпредседник Владе Томо Медвед неће бити у Груборима на комеморацији, битно је оно што ми радимо протеклих година, а то је начин на који ћемо обновити тај засеок Груборе и где ће ти људи напоскон моћи доћи на своја огњишта било да се врате или да долазе како су навикли свих ових година”, истиче посланица у хрватском Сабору Ања Шимпрага.

Док се, уместо симболичних, чекају конкретнији потези, чека се и правда. Свих 15 ухапшених нападача на Србе у уздољском кафићу сада су на слободи, баш као и они који су 1995. стрељали осморо старих.

PORTAL NOVOSTI, 25.08.2021.

ZLOČIN U GRUBORIMA: MNOGI ZNAJU, ALI ŠUTE

У организацији Српског народног вјећа и Вјећа српске националне мањине Шибенско-книнске жупаније, у селу Plavno и засеоку Grubori, одржан је парастос за цивилне жртве које су животе изгубиле прије двадесет и шест година. Комеморација је, након парастоса који су служили свећеници Епархије далматинске, започела испред спомен крста постављеног за тридесет и двоје мјештана села Plavno страдалих током послједњег рата, а настављена је у засеоку Grubori, код Спомен-обилјежја за шест времешних цивила свирепо убијених на кућним праговима. Потпредsjedник Владе Борис Милошевић подсетио је да за злочин нико није одговарао те у том погледу "нису направљени никакви револуционари иницијативи".

- Прошле године дошли су оvdje председник Републике Хрватске, потпредsjedник Владе и министри, управо како би нагласили свијест о потреби признања страдања Срба у Хрватској те правде коју држава треба осигурати и провести након сваког злочина. Треба то отворено признати колико год била поражавајућа чињеница: премда се за злочин дознало готово одмах, исти дан када се догодио, када су обавијештени

svi који су требали добити информацију о томе, казна пријава је поднесена тек 2009. године - рекао је Милошевић.

По његовим ријечима, судски поступак није резултирао истином и правдом. Nitko није осуђен, unatoč чињеници да се радило о добро документiranom ратном злочину, поčinjenom уз бројне доказе. Наставио је: "bez obzira što нема одговарајућег правног епилога, не можемо се правити да се злочин није догодио".

- Јако пуно људи зна што се оvdje догодио, јако пуно људи зна tko је одговоран за злочин, јако пуно људи зна cijelu истину што се тачно догодио прије 26 година - рекао је Милошевић те нагласио како "svi који знају шта се догодио а одабрали су шутњу, одабрали су штитити оне који су злочин починили".

- Nema tog оправданja и вишег циља којим се може оправдати убјање старих и немоћних цивила. Знају ме питати: има ли помирења и шта се може направити да се крене даље? Ne треба престати трагати за истином и правдом, makar ih не dosegnuli. Nemojmo дијелити жртве на наше и њихове, niti злочине једних оправ-

davati zločinima drugih. I na kraju: zašto ne bismo oprostili, bez čekanja druge strane, koja god to druga strana bila? Lani sam rekao da mržnja treba prestati da se ne prenosi na nove generacije. Samo tako možemo graditi bolju Hrvatsku to je politika ove Vlade. Sam oprost nije legitimacija zločinu, niti znači zaborav. Znači da smo se odlučili za budućnost i nadu. Mi, danas, ovdje okupljeni, koji smo došli odati poštovanje žrtvama, odabrali smo nadu. Nadu da možemo nadvladati mržnju da možemo vratiti život u Grubore - poručio je Milošević te još jednom pozvao mještane Grubora da se vrate u svoje selo, naglasivši kako taj poziv nije prigodan već stvaran.

Posebni izaslanik predsjednika Republike Srbije Aleksandra Vučića za rješavanje pitanja nestalih Veran Matić, podsjetio je prisutne na četvrt vijeka od potpisivanja Sporazuma o normalizaciji odnosa između dvije države.

- Pre tri dana se navršilo četvrt vijeka od potpisivanja Sporazuma o normalizaciji odnosa između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije. Izgleda kao da je bilo mnogo više rada na normalizaciji nego na normalizaciji. Inače, mnogo ranije bismo imali situaciju kakvu imamo danas, gdje možemo sa optimizmom da se ponadamo da će u narednih godinu dana svi oni čiji su domovi razoreni i popaljeni dobiti svoje kuće i mogućnost da u njima borave. Prošle godine sam prvi put bio u Gruborima, a bila je to jedna od prvih zajedničkih komemoracija. Stekao sam utisak da na tom mikro-planu može da bude dobar početak, kada je riječ o koracima ka normalizaciji i pomirenju - rekao je Matić. Tada je "video krutost zvaničnika, nervozu, neprijatnost i krivicu pred izazovom obećanja da će obnoviti kuće i vratiti život u ovo razoreno mjesto". U isto vrijeme, vidio je širinu domaćina koji su primili goste u svojim razorenim domovima. Dogovor koji je pao pod trijemom jedne od razrušenih kuća i obećanje o obnovi nije shvatio kao nešto što se može napraviti pre-

ko noći, ali vjeruje da će se zaista dogoditi. Matić je citirao riječi jedine mještanke Mire Grubor o tome kako je inicijativa o obnovi ovog zaseoka ponovo ujedinila sve njegove mještane iz svih krajeva.

Saborska zastupnica SDSS-a Anja Šimpraga, rekla je da bi oni koji su počinili strašne zločine a ostali nekažnjeni željeli da tu više nema života, ali da se život vraća i proces obnove predstoji.

- Ponosni smo što sve o čemu smo pričali nije ostalo samo na riječima. Zaključkom Vlade RH o revitalizaciji stvorit će se pretpostavke za dostojanstven život mještana u vidu sanacije, obnove i izgradnje obiteljskih kuća kao i komunalnog uređenja. Obnova i sjećanje proistekli su iz moralnog osjećaja koji smo politički djelujući, stvarali u saradnji s predstavnicima Vlade i državne politike - poručila je Šimpraga.

Uz Borisa Miloševića, Anju Šimpragu i Verana Matića, komemoraciji u Plavnom prisustvovali su predsjednik SNV-a i saborski zastupnik Milorad Pupovac, državni tajnik Središnjeg državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje te izaslanik predsjednika Sabora Gordan Handzek, ambasador BiH u Republici Hrvatskoj Aleksandar Vranješ, privremeni otpravnik poslova Ambasade RS u Hrvatskoj Davor Trkulja, župan Šibensko-kninske županije Marko Jelić, gradonačelnik Knina Marijo Čačić te drugi.

„SRBI.HR”, 25.09.2021.

UBIJENI SRPSKI CIVILI U VARIVODAMA I GOŠIĆU JOŠ UVEK ČEKAJU NA PRAVDU

U organizaciji Srpskog narodnog veća iz Zagreba i Opštine Kistanje u selima Varivode i Gošić održana je komemoracija za šesnaest starijih civila srpske nacionalnosti ubijenih u tim selima u avgustu i septembru 1995. godine, gotovo dva meseca nakon hrvatske akcije „Oluja„. Parastos za devetoro nevino stradalih meštana, ispred spomen obeležja postavljenog u Varivodama, služio je episkop dalmatinski Ni-

kodim sa sveštenstvom Eparhije dalmatinske. U svojoj besedi episkop Nikodim rekao je da civili nisu hteli ništa drugo nego da poslušaju ono što im je rečeno s najvišeg državnog položaja, a to je da ostanu na svojim ognjištima, da žive u svom kraju koji su voleli, da obrađuju zemlju i s radošću dočekuju druge ljude.

- Ljudi su ovde ubijeni pod znakom mira. Ti stariji, koji su ubijeni na ovom mestu, stavili su na svoje

kuće znak mira, bela platna koja su kroz vekove značila mir, nadajući se da će im dati zaštitu, da će biti sačuvani i da će ostati živeti na zemlji koju su voleli, za koju su živeli i kojoj su dali čitav svoj život. Nažalost, taj znak mira nije značio ništa drugo već da su se tu nalazili ljudi, da ih oni koji su išli da im nanesu zlo lakše nađu i oduzmu im pravo na život – rekao je vladika Nikodim, poručivši kako i za ovo mesto stradanja važe reči patrijarha srpskog Porfirija izrečene u Jasenovcu: „Čovek je ovim nedelom poražen, a Bog izneveren,,.

Potpredsednik Vlade Republike Hrvatske i izaslanik predsednika Andreja Plenkovića, Boris Milošević, podsetio je na činjenicu da je prošlo više od pedeset dana od okončanja „Oluje,, kada su počinjeni teški ratni zločini u ovom kraju i da je to bio masakr koji se nije smeo dogoditi niti je bilo povoda da se on dogodi.

– Nevini meštani Varivoda koje danas oplakujeemo, ubijeni su u vlastitom dvorištu, sedeći za stolom ispred svoje kuće, uglavnom hicima u glavu iz neposredne blizine. To nije bila borbena akcija, ako ima neko da kaže da je bila, oni nisu bili oružana sila, ako ima neko da kaže da su bili. Oni nisu bili neprijateljska druga strana, ako neko kaže da su to bili. Masakr u Varivodama je najpoznatiji ratni zločin posle „Oluje,, nad civilima srpske nacionalnosti. Jedini takav zločin koji je dospelo u hrvatske medije kad je počinjen i koji je izazvao kakvu-takvu reakciju javnosti i politike. Gošić se dogodio, ali se o zločinu nije izveštavalo. Grubori su se dogodili, ali su mediji pisali drugačije, da zločina nije bilo – rekao je Milošević.

Milošević se osvrnuo i na to da je za Varivode odmah pokrenuta istraga, da je zločin bio pod lupom javnosti, da je u postupku pretpripravnih pregovora za ulazak Hrvatske u Evropsku uniju to bio jedan od predmeta o kojem se izveštavalo Evropsku komisiju, da su Varivode od Državnog tužilaštva bile označene nacionalnim prioritetom, ali da do istine i pravde u ovom predmetu nije došlo.

– Za veliku većinu žrtava nažalost neće biti sudske pravde, ali naša dužnost ovde je da poručimo da svaki ratni zločin mora biti kažnjen, nezavisno od nacionalnosti počinilaca. Tražimo pravdu za ubice staraca iz Varivoda i Gošića, da ne budu bez osude, pravosudne i društvene. Presude u predmetima ratnih zločina su važne, one šalju poruku da se zločin ne može pravdati nikakvim višim ciljevima. Svaka žrtva, bez obzira na nacionalnost, ima naše poštovanje i to je politika ove Vlade – istakao je potpredsednik vlade RH Boris Milošević, zaključivši kako je od 2012. godine do danas podignuta samo jedna optužnica za ratni zločin iz

1995. godine, koja je rezultirala pravomoćnom sudskom presudom, i da je to poražavajuće.

Neotkrivanje zločinaca opterećenje ne samo za porodice žrtava već i za društvo

Saborska zastupnica SDSS-a Anja Šimpraga rekla je da nisu samo Varivode osetile ruku zla koja je pustošila selima nakon „Oluje,, već da je teško naći selo u Severnoj Dalmaciji i Lici u kojem nisu počinjena ubistva jednog ili više civila, koliko u akciji „Oluja,, toliko i neposredno nakon nje.

– Poznata su ubistva u Uzdolju, Žagroviću, Plavnu, Strmici, Ličkom Tiškovcu, Kosovu, Očestovu, Ivoševcima, Zrmanji... Sudbina je bila nemilosrdna i za Banijce i za Kordunaše. Bele krpe i čaršafi u normalnom svetu značili su mir. Svi ubijeni ostali su u uverenju da im se ništa neće dogoditi na njihovoj zemlji. Oni koji su dali obećanje nisu ih zaštitili. Republika Hrvatska proglašena je odgovornom u svim dosadašnjim sudskim postupcima po tužbama za naknadu nematerijalne štete, koje su protiv nje, zbog ubistva devetoro civila srpske nacionalnosti, više od desetleća istrajno vodili članovi njihovih porodica. Za ovaj zločin sumnjilo se šestoricu pripadnika hrvatskih vojnih snaga no nakon postupka pred Županijskim sudom u Zadru, te ponovljenog suđenja na Županijskom sudu u Šibeniku, optuženici su oslobođeni krivice. Istraga je vraćena na početak i to protiv nepoznatih počinilaca. Novih saznanja nema, kao ni progona počinilaca odgovornih za zločin ovde u Varivodama – navela je Šimpraga dodajući da je neotkrivanje zločinaca opterećenje ne samo za porodice žrtava već i za društvo u celini.

– Normalizacija odnosa između dve zemlje, kao i pomirenje Srba i Hrvata, aktuelne su teme pred obeležavanje „Oluje,, i kada se sećamo nevino postradalih. Upravo takav odnos nije logičan, jer pomirenje treba biti takvo da se ne uzdrma svakih nekoliko nedelja – poručila je na kraju Šimpraga...

ГОДИШЊИЦЕ, ПОМЕНИ, ПАРАСТОСИ АВГУСТ 2021. - САД, АУСТРАЛИЈА

BANIJA ONLINE, 14.08.2021.

У ЧИКАГУ ОДРЖАН ПОМЕН СРБИМА СТРАДАЛИМ У „ОЛУЈИ” И КОМЕМОРАЦИЈА ГЛИНСКИМ МУЧЕНИЦИМА 1941.

ЧИКАГО - У Чикагу је у неделју 8. августа 2021. године одржан помен страдалим Србима у ратовима 1991- 1999. године и комеморација убијеним Србима у глиној православној цркви 1941. године поводом 80. годишњице од тог страшног догађаја. У Српском храму Светог Јована Крститеља свећеник Savo Bosanac, који је и сам изгнан са подручја Западне Славоније, подсетио је на бројна страдања Срба у Хрватској у 20. веку. Он је нагласио да је војним акцијама у мају и августу 1995. године довршено етничко чишћење Срба које је 1941. године започето у Независној Држави Хрватској.

Generalni konzul Republike Srbije u Čikagu Damjan Jović je hrvatske vojne oprecije ocenio kao zločine bez presedana u Evropi krajem 20. veka.

Predsednik Udruženja krajiških Srba „Prelo„ Ljubinko Špegar je istakao da se Srbi iz Hrvatske i Federacije BiH koji su raseljeni u 30 država po celom svetu sećaju svojih stradalih rođaka, prijatelja i poznanika.

- Organizovanjem parastosa i sličnih događaja naše Udruženje želi da podseti našu zajednicu u Americi i da upozna našu omladinu sa događajima koji su rezultirali etničkim čišćenjem u Hrvatskoj i djelu BiH. Nesmijemo dozvoliti da se ta stradanja umajuju i broj žrtava smanjuje kako se to pokušava u poslednje vreme, istakao je Špegar.

Udruženje krajiških Srba Prelo u Čikagu je osnovano 2002. godine i od tada svake godine organizuje parastos i komemoracije Srbima stradalim u 20. веку, kao i druge brojne aktivnosti kojima se čuvaju sećanja na te događaje.

Српски глас, 14.08.2021.

У ПЕРТУ ОДРЖАН ПОМЕН ЖРТВАМА ПРОГОНА ИЗ КРАЈИНЕ

Прошлонедељне службе српских православних храмова у земљи матици и широм света где живе наши људи, несумњиво су биле посвећене болној

успомени на трагедију прогона Срба са својих вековних огњишта из Републике Српске Крајине пре 26 година, у злочиначкој акцији оружаних хрват-

ских јединица под називом „Олуја”. Сви српски храмови у Перту су обележили овај тужни повод, а најпосећенији је био помен и парастос страдалима одржан у цркви Светог Саве у Хајгејту.

У Перту живи неколико хиљада Срба из Крајине и њихових потомака, од којих је велики број оних који су и сами били у колони прогнаника, која је више од недељу дана путовала од Крајине до Србије, у којој су недужни цивили били чак и бомбардовани од стране хрватских ваздушних снага.

Не треба посебно подсећати да је у овом злочинском подухвату српски национални корпус доживео трагедију библијских размера, када је изгубио вековне територије са којих је протерано више од двеста хиљада Срба и да нико није одговарао за овај егзодус, незапамћен у историји човечанства. Пут од свог прага до Србије многи нису окончали – током „Олује”, убијено је скоро две хиљаде људи, а њих близу 800 се још увек воде као нестали. Не треба заборавити ни оне који су себи одузели животе, у незнању схвативши да су преко ноћи остали без дома, без покућства, личних ствари, без посла, без чланова породице и пријатеља, понижени, очајни, принуђени да спавају којекуда, на отвореном или у колективним смештајима. Нажалост, многи се нису могли задржати ни у Србији, која је и сама у то време трпела велику кризу, санкције и потоње бомбардовање, па су многи потражили нови дом далеко и од матичне земље и вековних огњишта – Далмације, Лике, Баније, Кордуна и других делова бивше Југославије. Тиме се такође српски народ великим делом изложио нестанку у виду губитка основа националног идентитета и асимилације у земљама њихове емиграције, заборављајући језик, културу и традицију свог народа. Поготову то карактерише новије генерације, то јест оне који су емигрирали млади или су рођени у иностранству.

О свему овоме и чињеницама важним за подсећање говорио је у веома емотивној и надахнутој беседи отац Саша Стојановић, старешина храма Светог Саве у Перту. Након редовне службе уприличен је чин парастоса за страдале. Између осталог, отац Саша је подсетио присутне парохијане о историјским чињеницама које су претходиле догађају, односно о вековном континуитету живљења Срба у подручју Српске Крајине, о манастирима и црквама које сведоче о аутохтоном присуству православља, односно Српства у тим крајевима. Подсетио је да су српски Крајишници Војне Крајине бранили Европу од освајачких хорди, да би на крају доживели тако страشان егзодус, какав није запамћен у модерним временима, и то уз ћутање од стране светских

моћника. Отац Саша је такође поменуо тешка страдања и у осталим српским крајевима, укључујући Западну Славонију, Сарајево, друге крајеве Босне и Херцеговине и Хрватске, али и српске жртве Сребренице и околине, који су управо страдали на православне празнике, што је собом носило поруку и значење етничког и верског чишћења. Отац Саша је поручио да је и заборав врста страдања, те је позвао све наше људе, посебно колеге свештенике и све друге, да сведоче о истини и да је преносе онима који су мање упућени о страдању српског народа.

Након службе отац Саша Стојановић је позвао присутне у црквени дом и обавестио да ће средства прикупљена поводом ове панихиде бити послата као помоћ повратницима у Крајину. У сваком случају, нашим људима тамо је свака помоћ неопходна, пошто се ни дан данас, четврт века од овог незапамћеног егзодуса, нису решила многа питања и проблеми везани за имовину и права повратника и других Срба у Хрватској, где авет шовинизма и усташтва још увек лебди над свакодневицом.

ГОДИШЊИЦЕ, ПОМЕНИ, ПАРАСТОСИ АВГУСТ 2021 - ЈУЛ 2022.

Народни музеј, 04.08.2021.

ИЗЛОЖБА ПОСВЕЂЕНА ОБЕЛЕЖАВАЊУ 80. ГОДИШЊИЦЕ УСТАШКОГ МАСАКРА НАД СРБИМА У ПРЕБИЛОВЦИМА

Музеј жртава геноцида и Народни музеј у Београду приређују изложбу поводом обележавања тужне 80. годишњице усташког масакра почињеног над Србима у Пребиловцима.

Наведена поставка биће представљена у атријуму Народног музеја у Београду у раздобљу обележавања тужне 80. годишњице тог страшног злочина, а то је од 5. до 8. августа 2021. године.

Изложбу чини столица пребиловачке учитељице Стане Арнаут која је брутално мучена, а потом и убијена од стране усташа, као и фотографије Пребиловаца начињене непосредно након Другог светског рата, као и оне настале крајем осамдесетих и почетком деведесетих година претходног века током процеса ексхумације посмртних остатака жртава из херцеговачких јама, њихове палеопатолошке и антрополошке обраде, као и сахране.

Почетак Другог светског рата у Југославији и проглашење Независне Државе Хрватске 10. априла 1941. године за 116 српских домаћинстава у херцеговачком селу Пребиловци означио је крај мир-

ног живота, познатог свакодневног живота који су проводили радећи на њивама и пашњацима, уз гусле, прослављајући крсну славу Свети Никола и вежбајући у соколској чети. Све чешћи упади усташа у село, одузимање оружја, хапшење виђенијих домаћина и наметање присилне конверзије (покатоличавања), најавили су ратне страхоте којима ће бити изложено српско становништво у Независној Држави Хрватској.

Након извршених великих покоља над Србима у јуну и почетком августа у чапљинском и столачком срезу, усташе су ноћу, између 3. и 4. августа 1941. године опколиле и српско село Пребиловце. После бестијалног мучења у пребиловачкој основној школи „Краљ Милутин” и силосу за жито у селу Тасовчићу, око 500 мештана Пребиловаца, међу којима 237 деце и 233 жена, бачено је у јаму Голубинка код села Шурманци. Током августа 1941. године, Пребиловчани су убијени на више од 40 стратишта. Уништене су 52 српске породице и угашено 36 огњишта. Од више од 1000 предратних становника Пребиловаца, остало је 172. Од генерација, рођених између 1925. и 1941. године, преживело је само неколико дечака.

У Пребиловцима и другим српским селима, после Другог светског рата, настављен је живот. Посмртни остаци усташких жртава, по налогу власти социјалистичке Југославије, забетонирани су 60-их година прошлог века у јамама Голубњача у Ржаном долу, Хуто-

во I и II, Бивоље брдо, Видоње код Житомислића, Доњој и Горњој Кукавуши, Голубинки код Шурманца...

Тек током 1990. и 1991. године организоване су ексхумације жртава у 7 од 13 крашких јама, колико је, по сведочанствима преживелих, било стратишта. Кости око 4000 убијених Срба, свих животних доби, положене су у крипту Спомен-цркве Сабор српских светитеља и Пребиловачких мученика у селу Пребиловци. Опело је служио Патријарх српски господин Павле.

У јуну 1992. године, у оружаног акцији „Чагаљ”, хрватске ратне јединице у Босни и Херцеговини (ХОС, ХВО) и припадници регуларне војске Републике Хрватске, спалили су село Пребиловце. Уништене су куће, оскрнављено гробље и минирана Спомен-црква са посмртним остацима убијених Срба од 1941. до 1945. године.

Пребиловци данас имају око 60 становника. У некадашњој згради основне школе „Краљ Милутин” обновљена је библиотека која носи име по учитељици Стани Арнаут коју су убиле усташе 1941. године. Новоизграђени православни Храм Васкрсења Христовог освештан је 2015. године. У крипти Храма је положено 7 пронађених, од 176 ковчега са посмртним остацима Срба убијених у Другом светском рату.

СИСАК – ЦАПРАШКА СЕЛА

RADIO-DUNAV.COM, 23.08.2021.

VERITAS PODSEĆA NA GODIŠNJICU
STRADANJA CAPRAŠKIH SRBA

„Један од најтежих злочина над Србима на подручју општине Sisak у рату деведесетих прошлог века десило се 22. августа 1991. године, у раним јутарњим часовима, када су припадници МУП-а и ЗНГ-а, ничим изазвани, у транспортерима са ознакама ЈНА „протутњали” кроз српска села: Блинјски Кут, Кинјаčka, Брђане, Љакале, Блинјска Грета, Бестрма и Трњани, насумице пуцајући на локално становништво, којом приликом су убиле 15 цивила, просечне старости 48 година, и више десетина ранили”, подсећа Документационо информациони центар Veritas.

Како је наведено у саопштењу, најмлађа међу убијенима је Ђелјка Боиновић (23), по занимању текстилна радница, која је упучана кроз прозор у соби у Трњанима у кући њеног деди Милоша Вранешевића. Сви убијени, осим Ђелјке, били су оженјени. Иза њих је остало 32 деце, 18 синова и 14 кћери.

Veritas напомиње да су припаднике МУП-а и ЗНГ-а, у њиховом крвавом

походу на српска села, зауставили међтани села Брђани, који су се, чувши пуцњаву кроз друга села, на брзину организовали и поставили успешну заседу.

„После овог догађаја Срби из цапрашких српских села више нису одлазили на посао у Sisak, већ су организовали одбрану својих села и кућа, а ускоро су формирали и општину коју су назвали Сапраг, по подручју на коме се налазе поменута села, са седиштем у Градуси, која је била у саставу РСК”, подсећа Veritas.

Истичу да до сада нико није кривично одговарао за злочин у цапрашким селима.

„Кривичну пријаву, поднесу од стране породица убијених против четвориче ‘зеновача’ због кривичног дела ратног злочина против цивилног становништва, одбацило је у септембру 2006. године Ђупанијско државно тужилаштво у Сиску уз образложење ‘да су њихови рођаци убијени у оружаном сукобу између паравојних група тзв. SAO Кра-

јине и Хрватске војске или су колатерална штета тог оружаног сукоба”, наводи Veritas.

Тужбе за надокнаду штете породица убијених Срба хрватски судови су одбили због застареле и недостатка доказа о учествовању припадника HV-а у штетном догађају, с тим да су породице држави дужне да надокнаде парничне трошкове који се крећу и до више хиљада евра, подсећа се у саопштењу.

„Неки од тих поступака, доспели су и пред Европски суд за људска права у Стразбур, али их је суд одбацио због протека рока од 6 месеци између „последње истражне радње или њиховог сазнања о неефикасности истраге на националном нивоу” и подношења захтева том суду”, наведено је у саопштењу Документарно информационог центра Veritas.

Према Veritasовим подацима, у Сиску и околним местима, у лето и јесен 1991. године, ликвидирано је најманје 118 љива српске националности, од чега 97 цивила, од којих је 11 жена. Од укупног броја ликвидираних тек их је 40 сахранјено, а за посмртним остацима осталих и даље се трага.

МИРЛОВИЋ ПОЉЕ

Е-VERITAS, 06.09.2021.

САОПШТЕЊЕ ПОВОДОМ ГОДИШЊИЦЕ СТРАДАЊА СРБА У МИРЛОВИЋ
ПОЉУ (06.09.1993)

ДИЦ Веритас подсетио је да је на данашњи дан 1993. године у селу Мирловић Поље, у близини Дрниша, како су навели „терористичка група из састава Хрватске војске измасакрирала седморо српских цивила”.

У саопштењу је објашњено да је већина становништва због близине фронта раније напустила село у коме су живели и Срби и Хрвати, тако да се у време овог догађаја у њему налазило нешто српских цивила који су, „охрабрани при-

суством Унпрофора, остали да чувају куће и стоку.”

„Иако се овај догађај одиграо пред очима бројних припадника Унпрофора, до сада, ни пред међународним ни пред домаћим судовима, нико није процесуиран за злочин над Србима почињен у Мирловић Пољу”, навео је Веритас.

Додали су да је родбина убијених дошла до информација о учесницима у том злочину и да је у новембру 2011. године Веритас

Тужилаштву за ратне злочине Србије, на њихов захтев доставио сву расположиву документацију, али да је након спроведеног преткривичног поступка, предмет уступљен хрватском тужилаштву, пред којим се истрага још води против НН љива.

„У Мирловић Пољу је 1991. године живело 188 Срба, у септембру 2020. године у селу нема ниједног Србина”, наведено је у саопштењу.

МЕДАЧКИ ЦЕП

РТС, 09.09.2021.

ПАРАСТОС ПОВОДОМ ГОДИШЊИЦЕ ЗЛОЧИНА ХРВАТСКЕ ВОЈСКЕ У АКЦИЈИ „МЕДАЧКИ ЦЕП”

Удружење породица несталих и погинулих лица „Суза” организовало је у Цркви Светог Марка у Београду, поводом 28. годишњице злочина хрватске војске у операцији „Медачки цеп”, парастос за убијене Србе.

Хрватска војска је 1993. године извршила операцију „Медачки цеп”. У тој операцији, која је трајала од 9. до 17. септембра 1993, убијено је тридесет шест цивила и педесет два војника Републике Српске Крајине.

Судбина неких жртава још увек је непозната, а злочинци који су за то одговорни и даље су на слободи или су добили благе казне.

То су, међутим, само бројеви иза којих се крију ужасне људске приче, о чему говори Миле Рајчевић, некадашњи мештанин Дивосела – места које, према

његовим речима, данас постоји само као топоним.

„Погинуо је Ђуро Вујиновић кога се јако добро сјећам, мој комшија и његов син Никола. Погинуо је Митар Јовић и његова супруга Милка. Убијени су Бранко и Никола Вујиновић, два рођена брата. Из Читлука је тога дана погинуло 12 мјештана. Три мјештанке су спаљене у кућама. Двије жене смо пронашли, Љубицу и Сару Кличковић – једна је заклана у подруму своје куће, а друга је изрешетана мечама из ватреног оружја”, прича Рајчевић.

У готово свим селима која су страдала у тој операцији данас нема становништва. Драгана Ђукић из удружења „Суза” подсећа и на једанаест особа које се још увек воде као нестале.

„Најтежа је бол за једну породицу, за родитеље ако не сахра-

не посмртне остатке свога сина, кћери. И данас апелујемо на све владине, невладине институције да помогну породицама, да утичу да се убрза процес тражења несталих. Породице су дале крв. Ми се и даље надамо да постоји могућност идентификације зато што ниједна особа није капљица воде да испари. Свака држава је након неке акције радила увиђај терена, асанацију, војска и полиција су сваку жртву евидентирали, биљежили, давали неке бројеве”, наводи Ђукићава.

За злочине у акцији „Медачки цеп”, Хашки трибунал је оптужио Рахима Адемија, Јанка Бобетка и Мирка Норца, и ти су предмети касније предати хрватском правосудју. Од њих тројице, казну је служио једино Норац – свега шест година.

БОРОВО СЕЛО - СЕЋАЊА НА СТРАДАЛЕ ОД 1991-1996

МОЈА POSAVINA, 15.09.2021.

BOROVO SELO (1991): SEĆANJE NA SVIREPO UBISTVO BRAČNOG PARA RAŠETA - VESELIN I SLAVKA STRADALI NA KUĆNOM PRAGU

У организацији Већа српске националне манјине општине Borovo на месном гробљу у Borovu данас је одржан парastos за жртве рата пострадале у периоду од 1991. до 1996. године. Parastos су служили borovski свећеници, протојереј-ставрофор Čedo Lukić и јереј Dragan Serdar.

– Molitvom smo se setili naših meštana koji su tragično izgubili živote tokom rata 1990-ih. Tri decenije je prošlo od kada su se životi ovih porodice nezaustavljivo promenili. Fa-

bričku sirenu koja je pozivala na posao zamenili su rafali i detonacije. Neki od njih prekinuli su živote naših meštana. Gubitak za porodice poginulih je nenadoknadiv – kazao je predsednik Veća Dušan Latas u obraćanju prisutnima.

Tokom ratnih sukoba je ubijeno 74 meštana Borova, i to samo zato što su bili srpske nacionalnosti. Na spomeniku su do sada uklesana 54 imena i prezimena a organizacija je pozvala porodice žrtava čija imena nisu

na spomeniku da na to ukažu ukoliko žele. Među žrtvama su bili ljudi oba pola i svih starosnih dobi, ljudi svih struka i zanimanja. Napad na Borovo Selo započeo je još 2. maja 1991. dan nakon svirepog ubistva Stevana Inića, prve žrtve ovog kraja. Naoružani ekstremni Hrvati iz raznih delova Hrvatske došli su u ovo gotovo etnički čisto srpsko selo sa namerom da izazovu incidente, da zaplaše stanovništvo i počine zločine nad civilima. Borovo je tokom rata žesto-

ko granatirano a hrvatski vojnici su tukli i snajperima po meštanima. Veliki broj kuća i objekata je razoren, a stanovništvo je bilo primorano da napusti svoje domove. Stanovnici Borovog Sela su tokom maja, juna, jula i avgusta 1991. godine bili izloženi užasnim pritiscima, pretnjama, verbalnim i fizičkim napadima a registrovana su i mnoga ubistva. Ljudi su živeli u konstantnom strahu i nezvesnosti.

Na mermernom spomeniku u Borovu uklesana su i imena bračnog para Rašeta.

Veselin i Slavka Rašeta, bračni par iz Borova Sela, žrtve su strašnog ratnog zločina koji su u noći poslednje nedelje avgusta 1991. počinili pripadnici hrvatske vojske. Proveli su 40 divnih godina živeći u skromnoj kući okruženoj zelenim poljima kukuruza u skladnom suživotu sa komšijama svih vera i nacija. U toj kući okrutno su i ubijeni. Iako su svima i u svakoj prilici pomagali, glavna krivica bila je njihova srpska etnička pripadnost i pravoslavlje kao veroispovest. Samo nekoliko sati nakon što su dali intervju američkim novinarima, supružnici su tragično stradali. Veselin je u trenutku ubistva imao 59, a Slavka 52 godine.

Rašete su odlučno odbile da napuštaju svoj dom. Veselin je bio zaposlen kao menadžer u poznatoj fabrici cipela a Slavka je obavljala sve vrste poljoprivrednih poslova. Bila je izuzetno vredna i pedantna žena. Važili su za velike domaćine, skromne ali poštene i ugledne ljude.

Pod kišom granata i pod budnim okom snajperista, Rašete su ipak nekako odolevale zlu koje ih je okruživalo. Za strane i domaće medije govorili su optimistično, čvrsto verujući da rat neće eskalirati i da im niko neće nauditi. Dan pre nego što će poginuti, njihov dom je posetio američki novinar iz redakcije čuvenog lista "Chicago Tribune". Uz rizik da i sam pogine od hrvatskih granata, novinar je odlučno insistirao da napravi

intervju sa ovim ljudima i američkoj javnosti makar malo približi surova dešavanja iz ratom zahvaćene Slavonije.

- Ovde živimo 40 godina, želim da ostanem u svojoj kući. Zavetovali smo se da nećemo napustiti svoje selo, ni ja ni supruga. Neke komšije Srbi izbegle su još u junu u strahu za živote, ali mi ostajemo ovde. Trudili smo se čitav život da steknemo i zaradimo sve ovo - kazao je tada Veselin, vedar i nasmejan čovek, pun duha i uvek spreman za šalu. Rašete nisu imale razloga za sumnju, verovali su da njihovo poljoprivredno selo može nastaviti da se razvija i živi u miru kao ranije.

- Ne znam šta će se desiti u Jugoslaviji, ali Jugoslavija mora ostati Jugoslavija - sigurno i uvereno je govorio Veselin, ispijajući gorku crnu kafu i slatko vino, u svom poslednjem intervjuu, nekoliko sati pred smrt. - Želim da živim u Hrvatskoj, ali da Hrvatska ostane u Jugoslaviji, pogledajte kartu moje voljene Jugoslavije, to je skup republika, baš poput leopardove kože. A na njoj su fleke Srba, u svakom delu naše voljene Jugoslavije možete pronaći Srbe. Moje komšije Hrvati i Slovaci uzeli su puške da brane selo i Jugoslaviju od hrvatskih ekstremista. Neki drugi su se okrenuli protiv nas, jedan komšija mi je pretio da će mi prerezati grkljan zato što sam Srbin - govorio je Veselin, pokazujući nakon toga rupe i oštećenja na zidovima spavaće sobe, koje su nastale usled granatiranja hrvatske vojske. Hrvatski vojnici su neprestano granatirali civilne objekte sa neskrivenom namerom da zbrišu sve što se kreće. I američki novinari su nekoliko puta morali da prekidaju intervju i beže u sklonište budući da je artiljerijska vatra neprestano tukla po Borovu.

Slavka se novinarima pohvalila partizanskom prošlošću pokazujući relikv iz Drugog svetskog rata. Rašete su podsetile novinare na užasnu prošlost tokom koje je zbog želje za "etnički čistom hrvatskom drža-

vom" preko milion Srba izgubilo život. Zato su se i pribojavali stvaranja nove Nezavisne Hrvatske Države. Znali su da ovaj put ne bi ostali živi. Sam novinar bio je šokiran brutalnošću hrvatske vojske i više puta je morao da pauzira intervju zbog bombi koje su neprestano padale. I u toj neprijatnoj atmosferi nije odustajao od početne namere.

Veselin je rekao da oprašta komšijama koji su krenuli da ruše zajedničku državu govoreći da bi uvek mogao da živi sa njima ali samo u zajedničkoj državi - Jugoslaviji. Veselin i Slavka su pripremili večernju gozbu, ne sluteći da će im ona biti poslednja u životu. Samo nekoliko sati nakon intervju a u strahovitom napadu hrvatskih agresora bračni par Rašeta je svirepo ubijen. Razrušena kuća, polomljen nameštaj i beživotna tela zatrpana ispod ruševina...bile su to jezive scene koje očevici nikada ne mogu zaboraviti. Za zločin niko nije procesuiran niti osuđen.

Samo koji dan kasnije, život je umalo izgubila i Srpkinja Mira Oljača i to kada je pošla na sahranu porodice Rašeta. Hrvatski vojnici zasuli su selo i civilne objekte granata usled čega je Mira ranjena.

- Nisam ni stigla do groblja. Hvala Bogu ostala sam živa, ali paralizovana. Leva noga mi je paralizovana kao i delimično desna ruka, ali sam pokretna i dolazim svake godine na ovu komemoraciju - navela je Mira tokom današnje komemoracije svoju potresnu ispovest.

Tokom ratne 1991. na području Vukovara je ubijeno i nestalo 350 građana srpske nacionalnosti, među kojima i veliki broj žena, staraca kao i nekoliko dece. U logorima i nakon zarobljavanja ubijeno je likvidirano je mnogo ratnih zarobljenika. Najmlađa registrovana žrtva je imala godinu ipo dana, dok je najstarija imala 93 godine. Posmrtni ostaci mnogih civila do danas nisu pronađeni.

КОРАНСКИ МОСТ

PORTAL NOVOSTI, 20.09.2021.

PARASTOS ZA LIKVIDIRANE NA KORANSKOM MOSTU

Nakon parastosa za 13 ubijenih rezervista JNA s područja Krnjaka, koji su se predali policijskim specijalcima prije trideset godina, prisutni su obišli osam lokalnih počivališta te su položili cvijeće i upalili svijeće

Parastos za 13 ubijenih rezervista JNA s područja Krnjaka, pobijenih na karlovačkom koranskom mostu, koji su se predali policijskim specijalcima prije točno trideset godina, služen je u hramu Svetog Petra i Pavla, u sklopu manastira Presvete Bogorodice Trojeručice u Donjem Budačkom.

Na taj način obilježena je godišnjica njihovog stradanja, što je sud ocijenio ratnim zločinom i nakon dvadeset godina za to pravosnažno osudio Mihajla Hrastova. Liturgiju i parastos služio je starješina manastira arhimandrit Naum Milković, a prisustvovali su roditelji i rodbina ubijenih, vodstvo Općine, predstavnici Srpskog narodnog vijeća i Documente te građani Krnjaka.

Prisutni su bili majka ubijenog Nebojše Popovića iz Čatrnje Anka Popović, kći i supruga ubijenog Svetozara Gojkovića iz Donjeg Budač-

kog Željka Bunčić i Miroslava Gojković, zatim Aneta Vladimirov, Marija Crnogorac i portparol Eugen Jakovčić iz Srpskog narodnog vijeća, Vesna Teršelić iz Documente - centra za suočavanje sa prošlošću, dožupan Karlovačke županije iz redova srpske nacionalne manjine Dejan Mihajlović, predsjednik Vijeća srpske nacionalne manjine Karlovačke županije Ilija Matijević, načelnik Općine Krnjak Perica Matijević, predsjednica VSNM-a Krnjaka Nevena Živković, koordinator u SNV-u Rade Kosanović i prof. Janko Velimirović, kroničar Korduna.

Nakon parastosa sudionici su obišli osam lokalnih krnjačkih groblja na kojima je sahranjeno 11 ubijenih te su položili cvijeće i upalili svijeće. Tijelo ubijenog Jovana Sipića je ekshumirano i prenijeto u Srbiju gdje je sahranjen dok je aktivni zastavnik JNA Nikola Babić sahranjen u rodnom Srbu.

Govora na komemoraciji nije bilo. Podsjećamo da su lani roditelji, potomci i sugrađani ubijenih željeli položiti cvijeće i upaliti svijeće na mjestu stradanja, ali im to nije bilo

dozvoljeno, već su na mjestu zločina veliki protest protiv te ideje održali dragovoljci iz cijele Hrvatske.

Nakon što su položili oružje, na mostu su hladnokrvno ubijeni Milić Savić, Slobodan Milovanović, Mile Babić, Nikola Babić, Božo Kozlina, Mile Peurača, Vaso Bižić, Miloš Srdić, Milenko Lukač, Nebojša Popović, Svetozar Gojković, Zoran Komadina i Jovan Sipić. Pokolj su preživjela četvorica rezervista - Svetozar Šarac, Branko Mađarac, Duško Mrkić i Nebojša Jasnić koji su svjedočili na suđenjima protiv Hrastova.

Вечерње новости, 24.09.2021.

ЗАР МОСТУ ИМЕ ПО КОЉАЧИМА РЕЗЕРВИСТА?

ОДЛУКА већине у Градском већу Карловца да мосту на Корани дају име "Гром" по злогласној јединици хрватске полиције која је 21. септембра 1991. године на Коранском мосту на најсвирепији начин убила тринаесторицу резервиста ЈНА, изавала је огорчење међу преживелима, породицама уморених као и удружења која баштине сећање на жртве.

Јединици по којој је именован мост припадао је и у покољу учествовао Михајло Храстов, правоснажно осуђен због овог злочина на четири године робије, коју је одслужио. И уместо осуде, барем тишине, за шта су се зложили представници скупштинског ПДП, коалиције „Можемо“, посланици СДП и један независни кандидат, злочинцу је посвећен мурал на месту зверског

злочина. Он је овакво „почаствовање“ пропратио речима: „Мушки сам обавио посао!“

Композиција мурала симболизује карловачку јесен деведесет прве, грб Хрватске, у грбу пушка по узору на ону којом су били наоружани такозвани громови и наглашен лик њиховог припадника, Михајла Храстова.

- Преживео сам и горе, сад поново пролазим кроз све ужасе - каже за „Новости“ Светозар Шарац, који је пуким случајем избегао нож хладнокрвних убица из „Грома“.

- Они нас поново убијају овим чином и никад неће престати. Они ће увек да славе своје злочинце, а ми ћемо на то ћутати.

О дану када су тринаестици резервиста преклана на Коранском мосту, Светозар је престао да говори. Али ране су живе у њему.

- Почнем причу, удари зној, притисак... То је било тако да жив човек, док враћа то сећање, умире. И ових дана сам као мртв, а знам да треба да сведочим. Кад дође време за та ужасна рочишта у Карловцу, јер сам ја тужио за обештећење, то је пакао. Прави пакао, док слушам чиме

све и како бране оно што је немогуће да се одбрани, јер су породице убијених већ добиле правосудне пресуде. И знате шта сам доживео? Доживео сам то да је Михајло Хрстов у овај судски поступак укључен као - умешач!

Резервисти су убијени после предаје и одлагања оружја. Јединица специјалне хрватске полиције им је најпре гарантовала да су, као заробљеници, безбедни. И та безбедност је трајала који минут, да би уследила команда: „Лези, руке на леђа!“. Тада је и почело клање. Светозар Шарац је ризиковао: он и двојица резервиста су, под окриљем ноћи, скочили у реку Корану и избегли нож, али са трешким повредама. По-

следице ће носити до краја живота, као и слике ужаса са моста који сада добија име кољача над чијим се неделом згражавао и згражава нормалан свет.

Коалиција „Можемо“ осудила је одлуку већине, коју чине ХДЗ и Домовински покрет, у Скупштини Карловца, о преименовању моста, као и мурал посвећен злочину и починиоцу:

- Ако се победа слави убиством тринаестици резервиста ЈНА, онда је то за наш град и државу и срамота и понижење. Уместо да се окренемо грађанској будућности и помирењу, ми остајемо заробљени у ратној прошлости и мржњи.

DANAS, 20.09.2021.

OSUĐENOM ZA RATNI ZLOČIN NA KORANSKOM MOSTU SUTRA OTKRIVAJU MURAL U KARLOVCU

Dokumentaciono-informacioni centar Veritas upozorio je da će na 30. godišnjicu ubistva 17 Srba, rezervista JNA na Koranskom mostu, sutra u Karlovcu „službeno“ biti otkriven mural pripadniku hrvatskog MUP Mihajlu Hrastovu koji je pravosnažno osuđen za taj zločin na četiri godine zatvora.

Iz Veritasa su podsetili da su 21. septembra 1991. pripadnici hrvatskog Ministarstva unutrašnjih poslova i Zbora narodne garde ispred mosta na reci Korani u Karlovcu, zastavili dva vojna kamiona kojima su se prevozili pripadnici aktivnog i rezervnog sastava JNA, koji su nakon pregovora i obećanja hrvatske strane da će biti pušteni, odložili oružje.

„Odmah po predaji, jedna grupa zarobljenika, uglavnom aktivnih pripadnika JNA, odvežena je u prostorije policije, a u drugoj grupi je bilo 17 vojnika srpske nacionalnosti od kojih je 13 likvidirano, većina hicima iz automatskog oružja a nekoliko je zaklano“, stoji u saopštenju.

Podsetili su da se troje rezervista spasilo skokom s mosta a da je četvrti sa teškim povredama tokom noći uspeo da se izvuče ispod tela mrtvih saboraca.

Veritas je naveo i da će na 30. godišnjicu masakra karlovačko Grad-

ska vijeće raspravljati o predlogu da most na Korani u Karlovcu dobi ime po specijalnoj jedinici policije 'Grom', čiji je pripadnik bio i osuđeni ratni zločinac Mihajlo Hrastov.

КАСАРНА БЈЕЛОВАР

PRIJEDOR, NEZAVISNI PORTAL, 28.10.2021.

U SRIJEDU OBILJEŽAVANJE 30 GODINA OD STRADANJA NARODNOG HEROJA MAJORA TEPIĆA

U Koplencu kod Kozarske Dubice sutra će biti obilježeno 30 godina od stradanja narodnog heroja majora Milana Tepića, koji je poginuo u Bjelovaru gdje je digao u vazduh vojno skladište i sebe kako se neprijatelj ne bi domogao oružja i njime ubijao njegove vojnike.

Pomen će biti održan na mjesnom groblju u Koplencu u prisustvu rodbine, prijatelja i zvaničnika u okviru Dana sjećanja na narodnog heroja Milana Tepića.

Na porodičnu grobnicu Tepića u Koplencu u Kozarskoj Dubici vijenac će u 10.00 časova položiti predstavnici opštine Kozarska Dubica, Boračke organizacije, prijatelji i rodbina majora Tepića.

Major Jugoslovenske narodne armije Milan Tepić poginuo je 29. septembra 1991. godine u bjelovarskoj kasarni na Bedeniku, nakon što je digao u vazduh vojno skladište i sebe, ne želeći da prepusti neprijatelju oružje kojim bi ubijao njegove vojnike.

Za taj junački čin major Tepić je odlukom Predsjedništva Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije posthumno odlikovan Ordenom narodnog heroja.

U čast ovog junaka, Republika Srpska ustanovila je Orden za posebne zasluge u ratu, a odlukom Skupštine opštine Kozarska Dubica 29. septembar proglašen je Danom sjećanja na narodnog heroja Milana Tepića.

Jedna ulica u Kozarskoj Dubici nosi Tepićevo ime, a u Parku narodnih heroja podignuta je bista sa njegovim likom.

Narodnom heroju Tepiću posthumno je 2007. godine dodijeljen Zlatni grb opštine Kozarska Dubica, koji je uručen njegovom sinu Aleksandru.

U Koplencu kod Kozarske Dubice, Tepićevom rodnom mjestu, svake godine se obilježava dan njegove herojske pogibije.

Obilježavanjem sjećanja na stradanje majora Tepića biće završen ovogodišnji program obilježavanja „Septembarskih dana odbrane” od hrvatske agresije 1995. godine.

KOLUBARSKA .RS, 29.10.2021.

TRI DECENIJE OD POGIBIJE VOJNIKA STOJADINA MIRKOVIĆA

Navršilo se 30 godina od pogibije vojnika Stojadina Mirkovića iz Gornjih Leskovic, čija je žrtva postala simbol otpora i patriotizma. Devetnaestogodišnji Stojadin Mirković je sa majorom Milanom Tepićem 29. septembra 1991. godine poginuo u Hrvatskoj, u kasarni u Bedeniku pored Bjelovara, braneći vojno skladište municije.

Tokom rata na prostoru bivše Jugoslavije, 1991. godine je major Milan Tepić, suočen sa opsadom kasarne, u kojoj se nalazilo vojno skladište, naredio vojnicima, koje je rat zatekao na redovnom služanju u JNA, da napuste kasarnu. Mnogi su zarobljeni, a mnogi su uspjeli da se spasu. Ipak, mladi Sto-

jadin Mirković je ostao sa svojim majorom do posljednjeg trenutka, jer se prvi put oglušio o komandu svog pretpostavljenog. Major Tepić je u želji da brojno naoružanje ne dopadne u ruke pripadnika hrvatske vojske koja bi ga koristila za borbu protiv pripadnika JNA, digao i sebe i skladište u vazduh. Stojadina Mirkovića je pogodila zolja u oklopnom transporteru, u kome se nalazio.

Tužni jubilej ove godine je protekao bez velikog skupa, zbog epidemioloških mera, ali herojstvo Stojadina Mirkovića nisu zaboravili predstavnici grada Valjeva i valjevske Kasarne.

U ime Ministarstva odbrane i Vojske Srbije, uz vojničke počasti, cveće je na bistu Stojadina Mirkovića, koja se nalazi u dvorištu Osnovne škole „Miloš Marković” u Donjim Leskovicama, položila delegacija na čelu sa komandantom Garnizona u Valjevu, pukovnikom Sašom Stojiljkovićem.

U ime grada Valjeva i gradonačelnika Lazara Gojkovića, cveće je položio član Gradskog veća Nenad Patijarević. Porodica Stojadina Mirkovića i majka Anka, sa direktorkom škole Nevenkom Vasić čuvaju uspomenu na hrabrog vojnika, koji je prozvan „Sindelićem podno Povlena”.

Potpredsjednik Vlade i ministar odbrane Nebojša Stefanović je juče razgovarao sa porodicama majora

Milana Terpića i vojnika Stojadina Mirkovića.

U nedelju je Udruženje „Srbski svetionik” organizovalo spomen marš od Valjeva do Donjih Leskovic za Stojadina Mirkovića i Milana Terpića.

Nakon tri decenije od pogibije hrabrog momka iz valjevskog selaispod Povlena, sigurno je da nije zaboravljen, ali da se nikada ne možemo adekvatno odužiti za njegovu žrtvu.

U valjevskom naselju Popare jedna ulica je nazvana po njemu i o herojstvu Milana Terpića i Stojadina Mirkovića snimane su TV emisije, napisane knjige, pesme, novinski članci. Ipak, najvažnije je da se

uspomena na poštenog momka iz Gornjih Leskovic čuva u srcima, najpre njegovih zemljaka, a potom i širom Srbije i čitavog sveta, gde

žive Srbi, jer do majke Anke često dolaze informacije o aktivnostima poštovalaca lika i dela Stojadina Mirkovića i Milana Terpića.

ГОСПИЋ

e-Veritas

САОПШТЕЊЕ ПОВОДОМ ЛИКВИДАЦИЈЕ ГОСПИЋКИХ СРБА У ЈЕСЕН 1991. (17.10.2021.)

У Госпићу и околним мјестима, у јесен 1991. године, Хрватска војска и полиција су, углавном под маскама, одводили српске цивиле из њихових кућа и станова и ликвидирали их разним начинима и на више мјеста.

Ликвидирани су углавном виђенији Срби који су били лојални новоуспостављеном хрватском режиму. У том периоду је, према Веритасовим подацима, убијено најмање 124 лица српске националности, међу којима и 38 жена, од чега скоро половина 17. и 18. октобра. Међу ликвидиранима су и десет брачних парова и четири пара по једног родитеља и дјетета. До сада су пронађени и сахрањени посмртни остаци 50 ликвидираних, док се за осталима још трага.

Са ликвидацијама српских цивила био је упознат цијели по-

литички, војни и полицијски врх хрватске државе. А након што су припадници ЈНА, крајем децембра исте године, пронашли 24 поугљенисана леша српских цивила у зони раздвајања сукобљених страна, упознати су, преко познатих свјетских медија и хуманитарних организација, и представници Међународне заједнице, под чијим „притиском” је тадашњи председник РХ Фрањо Туђман наредио истрагу о тим ликвидацијама. Иако су прикупљени докази указивали на наредбодавце и извршиоце тих убистава, случај је врло брзо стављен ад ацта, а тијела убијених су из примарних премјештани у секундарне гробнице.

Тужилаштво Хашког трибунала, убрзо по оснивању, водило је интензивну истрагу о овом догађају и случај је, прије него је

оптужница подигнута, уступљен хрватском правосуђу.

Жупанијско државно тужилаштво у Ријечи је у марту 2001. године подигло оптужницу против пет припадника хрватске војске и полиције због ратног злочина против цивилног становништва, а теретило их се за безразложно хапшење и ликвидацију најмање 50 лица.

Правоснажном пресудом Жупанијског суда у Ријечи, из марта 2003. године, осуђени су: ТИХОМИР ОРЕШКОВИЋ, тадашњи секретар Оперативног штаба у Госпићу, на 15 година, МИРКО НОРАЦ, тадашњи командант 118. бригаде ХВ-а, на 12 година и СТЕЈАН ГРАНДИЋ, тадашњи командант II бојне (пука), на 10 година затвора. Истом пресудом суд је, у недостатку доказа, ослободио Норца, Орешковића и ИВИЦУ

РОЖИБА за ликвидацију тројице Срба из Карлобага, који су 25. октобра 1991. године одвежени и убијени на локалитету Црни Дабар на Велебиту, док је против ЧАНИЋ МИЛАНА, због одустанка тужиоца, одбио оптужбу.

Међународне и домаће институције и организације из године у годину питају зашто нису процесуирани и остали припадници хрватске војске и полиције за које је „ван сваке сумње” у том

судском поступку утврђено да су планирали, хапсили и учествовали у ликвидацијама госпићких Срба, по командној или индивидуалној одговорности, а таквих је више десетина, од којих су неки и данас на високим функцијама и положајима у хрватској војсци, полицији и власти, као што се то ради у другим случајевима и у другим државама региона.

Породице ликвидираних госпићких Срба посебно узнемира-

ва и онеспокојава сазнање да су сва тројица осуђених већ одавно на слободи док се, с друге стране, ништа не предузима у проналажењу осталих (74) посмртних остатака њихових најмилијих.

У граду Госпићу је, према попису становноштва из 1991, живјело 9.025 житеља, међу којима је било 36% Срба и 3% Југословена. По попису из 2011, у том граду је живјело 6.575 житеља, без ознаке националне припадности

ПОМЕН МАЈОРУ МИЛИВОЈУ РАШУУ

ZEMUN.RS, 27.06.2022.

ПОМЕН СЛАВНОМ ХЕРОЈУ МАЈОРУ МИЛИВОЈУ РАШУУ

Председник Градске општине Земун Гаврило Ковачевић 27. јуна у насељу Бусије присуствовао је помену командату јединице Милиције Крајине мајору Миливоју Рашуу, који је учествовао у операцији „Коридор” 1992. године.

Венац на спомен обележје посвећено страдалицима браниоцима Републике Српске Крајине и Републике Српске положили су председник Ковачевић и брат хероја Крајине Небојша Рашуу.

Помен је одржало свештенство храма Светих словенских мученика Ђирила и Методија, а дужну почаст овом хероју, поводом три деценије од погибије, одали су његови Жагровићани, Крајишници, становници насеља Бусије, Батајнице, Угриноваца и удружења бораца.

„Ми историјске датуме обележавамо на достојанствен начин искрено верујући да је улога малог-великог човека, какав је био наш командант Миливоје, једнако важна, као што су важна још многа имена остала на сеоским гробљима, и на спомен обележјима. Општина Земун ће учинити све како би једна улица у овом највећем крајишком насељу понела име мајора Ми-

ливоја Рашуа”, рекао је председник Ковачевић, и том приликом указао на значај неговања културе сећања на оне који су положили животе да бисмо ми имали будућност, јер су у Бусијама два пута обележене годишњице операција „Олуја” и подсетио све присутне да је Градска општина Земун тих деведесетих година постала дом свима онима који су напустили своја огњишта, а Бусије израсле у симбол крајишког народа.

Новинар Давор Лукач као иницијатор сећања на лик и дело мајора Рашуа захвалио се Градској општини Земун која је преузела организацију овог комеморативног скупа.

„Коридор 92” је једна од најважнијих битака с почетка рата са којим је српски ентитет коначно повезан уским коридором са Србијом, односно спојили су се западни и источни део Републике Српске. У операцији „Коридор 92” укупно је било ангажовано 1200 милиционера Републике Српске Крајине. Погинуо је 31 борац, а рањена су 84 припадника Милиције РСК.

Мајор Миливој Рашуо је рођен 1960. године у селу Жагровић општина Книн. Завршио је Војну гимназију и Војну академију копнене војске, као први у класи 1983. године. Професионалну војну каријеру започиње у Словенији у јединици за планинско-брдско ратовање, наставља је у Панчеву где постаје инструктор за извиђачку-диверзантску обуку, да би септембра 1991. године отишао у Книн. Од доласка у Книн до операције Коридор пролази неколико ратишта у Далмацији и западном делу РСК. На пробијање Коридора одлази крајем маја 1992. године предводећи батаљон специјалне милиције РСК. Гине у ноћи 27./28. јун 1992. године. Сахрањен је у родном селу.

ПОЖЕШКА КОТЛИНА

НСПМ, 10.12.2021.

ВЕРИТАС: 30 ГОДИНА ОД ЕТНИЧКОГ ЧИШЋЕЊА СРБА ИЗ ОКОЛИНЕ СЛАВОНСКЕ ПОЖЕГЕ

ДИЦ Веритас упозорио је да нас да ни 30 година од етничког чишћења Срба из 26 села у околини Славонске Пожеге нико није одговарао ни пред домаћим ни пред међународним судовима.

Из Веритаса су подсетили да су хрватске власти 29. октобра 1991. почеле да спроводе наредбу о евакуацији 26 села из Пожешке котлине са искључиво или претежно српским становништвом.

„У селима која је требало евакуисати живело је, по попису становништва из 1991. године, 2.120 лица. Иако је становништву приликом евакуације обећано да ће, када се врате, наћи све како су и оставили, одмах по њиховом одласку започело је систематско паљење и минирање српских кућа. Тада је страдао део старијих људи који није хтео, или није могао да напусти своја села, стоји у саопштењу.

Додаје се да су становници села Горњи Врховци, Вучјак Чечавски и Шњегавић одбили да се евакуишу због чега су их 10. децембра напале хрватске снаге и том приликом убиле 71 Србина, међу којима 33 жене, и опљачкале и минирале 616 кућа и 590 помоћних објеката.

„За етничко чишћење 26 села Пожешке котлине, од којих су 23 потпуно уништена, по писаној наредби државног органа, првој и јединој у Европи после Другог свјетског рата, још нико није процесуиран ни пред међународним ни пред домаћим судовима, навели су из Веритаса.

ИСТОЧНА БИЛОГОРА „ОТКОС”

РТС, 30.10.2021.

ПАРАСТОС У ЦРКВИ СВЕТОГ МАРКА БОРЦИМА ИЗ ГРУБИШНОГ ПОЉА

У цркви Светог Марка у Београду служен је парастос погинулим борцима Територијалне одбране општине Грубишно Поље у рату у Хрватској 1991. године, као и цивилима са тог подручја страдалим у периоду од 1991. до 1997. године.

На подручју источне Билогоре, смештене на северозападу Хрватске између Бјеловара, Дарувара и Вировитице, током и после рата живот је изгубило 76 особа, већином српске националности и оних који су били у родбинским везама са српским породицама.

Акција хрватских паравојних снага "Откос-10", готово непозната српској јавности, почела је 31. октобра 1991. године нападом на припаднике Територијалне одбране општине Грубишно Поље, која је тада била у саставу Бањалучког корпуса Југословенске народне армије. Та акција је била изведена у тренутку када

Хрватска није била међународно призната држава, каже председник Завичајног удружења "Билогора" Душан Јелић.

"Акција је била на подручју источне Билогоре. У њој је страдало 76 цивила. Углавном су то српска села која пресецају Хрватску између Вировитице, Грубишног Поља, Бјеловара и Ђурђевца.

Комплетно становништво напустило је Билогору 31. октобра и 1. новембра 1991. године, а 3. новембра је заседао Председништво и Влада која је издала саопштење осудивши Хрватску. Тада су очишћена 23 билогорска села и један број житеља још 15 насеља", подсећа Јелић.

После повлачења Срба са Билогоре, уследило је систематско паљење и минирање српских кућа, плачкање имовине и убијање преосталих српских цивила. Неки су,

попут брачног пара Орић из села Тополовице, заклани и спаљени.

Секретар Удружења Билогора Ранко Раделић подсећа да су усташе започеле етничко чишћење Срба током Другог светског рата, а завршиле га у грађанском рату током деведесетих година.

"На читавом том простору од 700 километара квадратних пред Други светски рат живело је 18.000 Срба. Од тог броја пред рат деведесетих тај број је био 6.000. Данас их је 1.000. Међу 6.000 који су се повлачили пред нападом хрватских паравојних снага у Билогори, било је 250 оних који нису били Срби. Било је Чеха, Мађара, Хрвата и многих других, јер је општина Грубишно Поље била позната као вишенационална заједница", наводи Раделић.

За злочине над Србима почињене у источној Билогори, али и у акцији "Откос-10" на подручју општине Грубишно Поље још нико није одговарао ни пред Хашким трибуналом ни пред хрватским судовима.

КИП И КЛИСА

Срна, 17.11.2021.

ТРИ ДЕЦЕНИЈЕ ОД СТРАДАЊА СРБА ИЗ КИПА И КЛИСЕ

Ових дана навршило се 30 година од страдања Срба из западнославонских села Кип и Клиса у новембру 1991. године, које су припадници хрватске војне полиције мучили и на крају убили.

У периоду од 12. до 18. новембра 1991. године, припадници хрватске војне полиције у селима Кип, код Дарувара, под сумњом да скривају оружје војног поријекла, и Клиса, код Пакраца, ради „измјештања„ становништва, похапсили су 24 српска цивила.

Они су одведени у Марино Село, гдје су их затворили и држали у подруму импро-визованог затвора „Рибарска колиба„ и психички и физички малтретирали, саопштио је Документационо-информациони центар „Веритас„.

Најчешће су примјењивани начини мучења као што су потапање у воду, прикључивање на индукторску струју, одси-јецање ушију, резање по прсима и сољење рана, гажење ногама, ударање металним шипкама и дрвеним палицама.

Само су шесторица преживјела мучења, док су осамнаесторица ликвидирани, с тим да се за тијелима петорице још трага.

За ликвидацију ових српских цивила пред Жупанијским судом у Осијеку у јуну 2011. године од шесторице оптужених припадника војне полиције /зенге/ осуђена су двојица Томица Полето на 15 година и Жељко Тутић на 12 година затвора.

Суд је тројицу оптужених, у недостатку доказа, ослободио оптужбе, а против једног је оптуж-

бу одбио због застареле кривичног гоњења.

Пресуду је потврдио Врховни суд Хрватске у децембру исте године.

У периоду од 8. октобра 1991. до 29. марта 1992. године у логорима „Рибарска колиба„ у Марином Селу и „Стара циглана„ у Пакрачкој Пољани, које је основала јединица за посебне намјене МУП-а Хрватске под командом Томислава Мерчепа, ликвидирано је, према „Веритасовим„ подацима, више од 100 жртава, углавном српских цивила.

Већина ликвидираних потиче из западнославонских насеља са подручја Пакраца и Дарувара али и са подручја општина Гарешница, Кутина, Бјеловар и Загреб.

Сва ова насеља налазила су се ван подручја у којима се српско становништво ору-жјем супроставило насиљу хрватских оружаних формација.

Послије хапшења, без судског налога, Срби су довођени у ове логоре, појединачно или у мањим групама, гдје су задржавани неколико дана и последије страховите тортуре, уколико нису подлегли мукама, извођени на стратишта и ликвидирани.

Жупанијски суд у Загребу је у току 2005, након дугогодишњег поступка, правоснажно осудио петорицу припадника МУП-а Хрватске, и то Муниба Суљића, Синицу Римца, Игора Миколу, Миру Бајрамовића и Бранка Шарића на казне затвора од три до 12 година.

Они су осуђени због убиства непознатог мушкарца и незако-

нитог лишавања слободe и изнуде тројице Срба, који су у октобру 1991. године из Загреба доведени у Пакрачку пољану, гдје су их ликвидирала непозната лица.

Жупанијски суд у Загребу је у мају 2016. године неправоснажно осудио и То-мислава Мерчепа, тадашњег команданта резервне јединице МУП-а Хрватске и савјетника у том МУП-у у на пет година и шест мјесеци затвора.

Мерчеп је осуђен због тога што није спријечио себи по-дређење да врше незаконита хапшења, злостављања и уби-јања 31 цивила доведених из Загреба, Кутине, Рибњака, Јање Липе, Бујавице, Међурића, Збјеговаче и Пакрачке Пољане, од којих је 23 усмрћено.

Међутим, из чињеничног описа пресуде изостављене су жртве, њих 20, за које се није могло утврдити ко их је хапсио и ликвидирао.

Врховни суд је, пресудом из фебруара 2017, преиначио првостепену пресуду тако што је оптуженом повећао казну на седам година затвора, коју је умјесто у затворској ћелији, повремено „издржавао„ у елитној бањи Крапинске топилице.

У марту прошле године хрватски Врховни суд донио је одлуку да се осуђени Томислав Мерчеп пусти на условну слободу након издржане три четвртине затворске казне.

Он је пуштен због „знатно погоршаног здравственог стања, раније кривичне неосуђиваности, потпуног придржавања кућног реда„ и што је дотадашњим издржавањем казне „у цијелости остварена сврха кажњавања„.

На данашњи дан прошле године медији у региону објавили су вијест да је умро ратни злочинац Томослав Мерчеп у 69. години,

по-дсјећајући да је 2015. године био и ВИП гост на инаугурацији хрватског председника Колинде Грабар Китаровић.

У првом великом егзодусу Срба из западне Славоније у сукобу деведесетих година, који је кулминирао након оснивања поменутих логора, на подручју општина Дарувар, Грубишног Поља, Подравске Слатине, Пакраца, Новске, Ораховице и Вировитице, етнич-

ки су очишћена 193 насеља, 710 гра-дских и 183 сеоцата, у којима је уништена већина кућа и имовине.

Уништено је или оштећено и 27 православних храмова, док је ово подручје, због хрватског терора и притисака, напустило 52.320 Срба, од којих се велика већина више никада није ни вратила на своја имања.

Према попису становништва из 1991. године у Кипу је живио 271 житељ, од тога 195 или 72 одсто Срба и 15 Југословена, а у Клиси 139 житеља, од тога 82 или 59 одсто Срба, док је по попису становништва из 2011. године у Кипу живјело 148, а у Клиси 73 житеља, без ознаке о њиховој националној припадности.

ПОМЕН ВУКОВАРСКИМ ЖРТВАМА

ZLOCININAD SRBIMA.COM, 17.10.2021.

МОЛИТВЕНО СЈЕЋАЊЕ ЗА ЖРТВЕ ВУКОВАРА И ПОДУНАВЉА БИЋЕ 20.11.2021. У БЕОГРАДУ

Драга браћо и сестре,

овим путем Вас обавјештавамо да ће помен за србске жртве Вуковара и Подунавља које су убијене у другој половини 1991. године у Вуковару и Борову Насељу, бити одржан суботу 20. новембра у 08:00 сати у склопу литургије у Гавриловском Храму, у Београду (Хумска улица бр. 26) на Топчидеру.

То је прилика да се помолимо за наше невинне сународнике који су убијени од хрватских паравојника ткз. Збор Народне Гарде, које су предводили: Томислав Мерчеп, Благо Задро, Миле Дедаковић звани Јастреб, Марко Бабић звани Млади Јастреб, Анте Брањковић, Бранко Борковић, Зоран Шипош, Томислав Јосић, Мира Дунатов, Јуре Марушић, Тихомир Пурда, Мартин Сабљић, Никола Ћибарић и др...

Случај Вуковар је једна од мрачних страница не само хрватског тужилаштва већ и новије хрватске историје. И поред чињенице да су породице пострадалих оптужнице поднели још прије две деценије, хрватско правосуђе није покренуло ниједан кривичан поступак, истрагу, а камоли донијело пресуду према хрват-

ским правојницима, који су у Западном Срему и Источној Славонији убијали чак и дјецу, млађу од 12 година (нпр. Горан Чечавац, од оца Мирослава и мајке Слађане у Борову Насељу).

Има ли правде за нас?

Чак и оне оптужнице које је Република Србија доставила Хрватској октобра 2011. године су од хрватске Владе проглашене неважећим (?!), а сви они злочинци који су осуђени 1992. године испред Војног суда у Београду за злочине над вуковарским Србима према Кривичном закону СФРЈ, размењени у Неметину, крај Осијека 14. августа 1992. године и пуштени на слободу тзв. Панићева размена, по принципу "сви за све". Власти Републике Хрватске их нису кажњавали, напротив, добили су ордење и велика месечна примања.

Некадашњи господар живота и смрти у Вуковару 1991. године Томислав Мерчеп је правоснажно осуђен од хрватског Врховног суда у Загребу на седам година робије, углавном за убиства Срба цивила који су убијени у Пакрачкој Пољани и на подручју Кутина... Парадокс је што Томислав Мерчеп издржавање казне служи

у термалној бањи Крапинске Топлице.

Убиства Срба на подручју Вуковара и Госпића нису ушли у ту Мерчепову отпузницу. Зашто?

Ланац командовања је био таква да би се откривањем истине и пресудама јасно могао извести закључак да су убиства Срба у национално мјешаним срединама: Осијек, Карловац, Дубровник, Задар, Шибеник, Сисак, Славонски Брод, Вировитица, Загреб... биле организоване од највиших органа власти у тадашњој Хрватској. То је јавно изјавио односно потврдио 19. фебруара 2013. године Иван Векић, бивши министар полиције за вријеме грађанског рата деведесетих година 20. века.

О атмосфери страха и криминала писао августа 1991. године повјереник хрватске Владе за Вуковар, Марин Видић Били, врховништву у Загреб, али нико није реаговао. Они су знали да све иде по плану.

Овим путем желимо да позовемо све Вуковарчане, Сремце, Славонце, Крајишнике, родољубе, да присуствују овом молитвеном сјећању, јер ако се ми не сјетимо наших ближњих, како онда да се Бог сутра сјети нас кад будемо улазили у Царство Небеско.

Организатор помена је удружење Србски Светимоник.

ПОРОДИЦА ЗЕЦ

INDEX.HR, 07.12.2021.

„PONIZNO STOJIM OVDE, SVI ZNAMO ŠTA SE DOGODILO” GRADONAČELNIK ZAGREBA ODAO POČAST SRPSKOJ PORODICI ZEC

Zagrebački gradonačelnik Tomislav Tomašević na Sljemenu je odao počast Aleksandri Zec i njenim roditeljima kao prvi predstavnik Grada Zagreba u poslednjih trideset godina, piše Index.hr.

Gradonačelnik je učestvovao u programu komemoracije koju organiziraju Antifašistička liga RH i Srpsko narodno veće povodom tridesete godišnjice ubistva Aleksandre, Marije i Mihajla Zeca, i to s Borisom Miloševićem, potpredsednikom vlade RH, Miloradom Pupovcem, predsjednikom SNV-a, kao i s ljudskopravaškim aktivistima i aktivisticama koji godinama na današnji dan posećuju ovo mesto.

Komemoracija se održala na lokalitetu kod bivšeg sljemenskog doma Adolfovac, gde su u noći 7. na 8. decembar 1991. ubijene devojčica Aleksandra i njena majka Marija Zec.

Uz to što je prvi put jedan zagrebački gradonačelnik odao počast ubijenim članovima porodice Zec, aktivistica Tatjana Dragičević pročitala je govor Lige povodom godišnjice zločina.

„Aleksandra Zec nema obeležje, čak ni u školi u koju je išla”, kaže Dragičević.

„Ja sam iz generacije koja je teret osetila na leđima. Taj teret ostaje u nama i prenosi se na nove generacije. I njih možemo izgubiti ako se o ratu ne uči”, rekla je.

„Počinioci zločina nisu kažnjeni, osim nalogodavca koji je dobio premalu kaznu”, rekla je.

Svetlosni stupovi sećanja, vidljivi iz većeg dela Zagreba, simbolično će na nekoliko sati postati spomen-obeležje porodice Zec.

Tomašević: Sramotno je da 30 godina nijedan gradonačelnik nije došao ovde

„Ponizno stojim ovde, svi znamo što se dogodilo, ko su počinioci i da niko za to nije odgovarao. Sramotno je da 30 godina nijedan gradonačelnik nije došao ovde”, rekao je Tomašević.

Aleksandra je imala samo 12 godina: Počinili su stravičan zločin nad srpskom porodicom, ali NISU KAZNjeni

„Želim živeti u takvom gradu i Zagreb će biti takav grad gdje svatko tko živi tu osjeća da je ovo njegov dom, gdje nema diskriminacije ni po jednoj osnovi”, rekao je Tomašević i dodao da će Zagreb biti otvoren za sve i

da će svi u njemu imati jednaka prava i mogućnosti.

Nakon Tomaševićevog govora peškinja Sanja Baković je pročitala pesmu Nemi jelen, a zatim su okupljeni položili ruže i venac na mestu na kojem su ubijene Aleksandra Zec i njena majka.

Nakon komemoracije Tomašević je ponovno rekao da diskriminacije ne sme biti po bilo kojoj osnovi.

„Komemorirati ćemo sve žrtve. Ovo je jedna od najsrमतnijih epizoda u Zagrebu, ovo ne sme pasti u zaborav”, rekao je. U Skupštini će se razgovarati o ulici Aleksandre Zec.

ПАУЛИН ДВОР

BL PORTAL, 11.12.2021.

PAULIN DVOR: 30 GODINA OD MUČNOG UBISTVA NEDUŽNIH CIVILA,
ZA ZLOČIN JOŠ NIJE ODGOVARAO

Trideset godina je prošla od zločina u Paulin Dvoru, u Hrvatskoj, kada su u noći između 11. i 12. decembra 1991. godine pripadnici Hrvatske vojske u znak odmazde za poginulog saborca, likvidirali 18 civila, među kojima 17 Srba i jednog Mađara.

Hrvatsko pravosuđe za ovaj zločin još nikoga nije procesuiralo po komandnoj odgovornosti, kao ni one koji su prikivali, odnosno naredili, organizovali i realizovali premještanje posmrtnih ostataka žrtava, saopšteno je iz Dokumentaciono-informativnog centra „Veritas”.

Te noći je više pripadnika 130. brigade Hrvatske vojske upalo u kuću Andrije Bukvića u selu Paulin Dvor, kod Osijeka, gdje su u nekoj vrsti kućnog pritvora bili mještani uglavnom srpske nacionalnosti.

Hrvatski vojnici su zbog odmazde za smrt saborca, iz automatskog oružja i ručnim granatama, likvidirali 18 civila, prosječne starosti 64 godine.

Među ubijenima je bilo osam žena i četiri bračna para, a samo iz porodice Katić ubijeni su Dmitar star 82 godine, njegovi sinovi Milan /59/ i Petar /54/, snaha Bosiljka /47/ i rođaka Draginja /69/.

Nakon mučnog ubistva nedužnih civila, 17 posmrtnih ostataka je odvezeno sa mjesta zločina i skriveno na prostoru vojnog skladišta Lug kod Čepina, tako što je „grobница” prekrivena sa starim rashodovanim vozilima, dok je na mjestu zločina ostavljen skalpirani leš 57-godišnje Dare Vujnović, koja je zatečena i ubijena van „kuće smrti”.

Da bi sakrili tragove zločina kuću Andrije Bukvića zločinci su ujutro eksplozivom sraznili sa zemljom.

Istog dana iz svoje kuće, koja je bila pod stražom, nestala je bolesna i ne-

pokretna starica 81-godišnja Milka Lapčević, čije je tijelo početkom marta 1992. godine pronađeno smrznuto u jarku u blizini sela Hrastin, na udaljenosti od oko 2,5 kilometra od njene kuće.

O ovom zločinu ubrzo je saznao i komadant operativne zone, pukovnik Karl Gorinšek, i odmah o svemu obavijestio Glavni štab Hrvatske vojske, a „pro forme” naredio je istragu, koja se pretvorila u strogo čuvanu tajnu.

O ovom zločinu se ponovo počelo govoriti tek krajem novembra 1996. kada su se oko skladišta Lug počeli vrzmati haški istražioci, zbog čega je tadašnji komadant Drugog zbornog područja, general Đuro Dečak, od tadašnjeg šefa Hrvatske izvještajne službe /HIS/ Miroslava Tuđmana, tražio mišljenje o prelokaciji posmrtnih ostataka.

Pod nadzorom Sigurnosno-informativne službe /SIS/, na čijem je čelu tada bio pukovnik Ante Gugić, i uz pratnju i znanje Kriminalističkog sektora Vojne policije, kojem je na čelu bio major Ante Glavan, transport posmrtnih ostataka, spakovanih u bijelu plastičnu burad, sredinom janu-

ara 1997. obavila je Karlovačka inženjerska brigada Hrvatske vojske.

Posmrtnne ostatke paulindvorskih žrtava, na lokaciji Rizvanuša na Velebitu u blizini Gospića, oko 500 kilometara udaljenoj od primarne grobnice, pronašli su i ekshumirali istražioci Haškog tribunala u maju 2002. godine.

Godinu dana kasnije, porodice su ih identifikovale na Zavodu za sudsku medicinu u Zagrebu i većinu od njih sahranile u zajedničku spomen grobnicu u njihovom selu, koju su sami izgradili i finansirali.

Posmrtni ostaci Milke Lapčević ekshumirani su u junu 2006. godine sa centralnog groblja u Osijeku, a identifikovana je u oktobru iste godine i sahranjena na istom groblju.

Zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva izvršenog u Paulin Dvoru, u martu 2003. godine optužena su samo dvojica pripadnika 130. brigade Hrvatske vojske kao neposredni izvršioци.

Na suđenju, koje je potrajalo sve do 2013. godine, pravosnažno su osuđena obojica optuženika Nikola Ivan-

ковић на 15, а Енес Витешкић на 11 година затвора.

Према попису становништва у Хрватској из 1991. године, у Паулин Двору је живјело укупно 168 становника, од чега 147 Срба, девет Југословена, четвори Хрвата и осам осталих.

Према попису становништва у Хрватској из 2011. године, у том селу је

живјело укупно 76 житеља, без навођења националне припадности.

„Veritas” је објавио списак убијених, а то су Јован Гаврић, Боја Грубишић, Анђа Јелић, Бошко Јелић, Босилјка Катић, Димитар Катић, Драгинја Катић, Милан Катић, Петар Катић, Драгутин Кећељ, Милан Лабус, Милка Лапчевић, Вукашин Медић, Милка Миловић, Спа-

соја Миловић, Милена Родић, Боžидар Суджуковић, Марија Суджуковић, Даринка Вујновић.

Најстарија жртва је Димитар Катић рођен 1909. године, а најмлађа Анђа Јелић рођена 1950. године.

МАШИЋКА ШАГОВИНА

RTS, 18.12.2021.

ТРИДЕСЕТ ГОДИНА ОД ЗЛОЧИНА НАД СРБИМА У МАШИЋКОЈ ШАГОВИНИ

Данас се навршава 30 година од злочина хрватских јединица над Србима у Машићкој Шаговини, у Хрватској, када је ликвидирано најмање 55 Срба. За тај злочин још нико није одговарао ни пред домаћим нити пред међународним судовима, саопштио је Документационо-информациони центар „Веритас”.

У ноћи између 18. и 19. децембра 1991. године, припадници 108. и 121. бригаде Збора народне гарде (ЗНГ) и специјалци из групе „Свилени”, са 363 војника, извршили су пешадијски напад на српско село Машићка Шаговина код Новске, смештено на јужним обронцима Песуња, ког је бранило укупно око стотинак бранилаца, припадника Територијалне одбране из тога и суседних српских села и добровољаца из Србије, наводи Веритас.

У току борбе за „проклету утврду”, како су Хрвати, због њеног изузетног геостратешког положаја звали Машићку Шаговину, „зенге” су у току дана, када су браниоци са мештанима славили Светог Николу, овладали целим местом.

Тада су, према српским изворима, ликвидирали најмање 55 људи, међу којима 31 цивила и припадника Територијалне одбране из тог села, док их је не-

колико десетина прошло више-месечну тортуру у хрватским казаматима.

Према сведочењима преживелих логораша, „зенге” су пред собом редом палили све куће и убијали и цивиле и браниоце након одбацивања оружја и предаје.

Злочин и даље није истражен, иако извори и са хрватске и са српске стране наводе имена људи за које сумњају или тврде да су злочин извршили.

По налогу хрватске војске у Машићкој Шаговини је покопано 28 убијених Срба, већина под именом, а скупљали су их и поклапали њихови рођаци, међу којима и Цветанка Милосављевић, која је морала да сахрани и своја два сина Тихомира (20) и Драгана (23), саопштио је Веритас.

Са те локације у појединачним ексхумацијама до 2013. ексхумирано је и предато српској страни најмање шест посмртних остатака, уз објашњење да су „страдали у борби”.

У октобру 2013. са те локације ексхумирани су посмртни остаци 19 жртава, од којих је до сада 14 идентификовано. За остале жртве још се не зна ни место укопа.

Село је комплетно опљачкано и спаљено, изузев Задружног дома у коме се налазила хрватска војска све до доласка војника УН.

Веритас наводи да се у Хрватској та акција котира као „једна од првих херојских битака Домовинског рата, у којој су ‘четници’ претрпјели велике губитке - око стотину мртвих”, док су на хрватској страни губици износили 13 погинулих и више десетина рањених.

Иако су у тој акцији убијани цивиле и заробљеници, категорије које су у оружаним сукобима заштићене Женевским конвенцијама, иако су позната имена особа које су испланирале и извеле ову акцију, као и непосредни починиоци убистава, за овај злочин још нико није одговарао ни пред домаћим, ни пред међународним судовима, саопштио је Веритас.

У Машићкој Шаговини је по попису становништва из 1991. живело 209 становника од чега 189 (90 одсто) Срба, 16 Хрвата и четири Југословена. Двадесет година касније, по попису из 2011., у селу је пописано седам житеља, два мушкарца и пет жена, без ознаке националне припадности.

ГОРЊИ ГРАХОВЉАНИ

E-VERITAS, 28.12.2021.

САОПШТЕЊЕ ПОВОДОМ ГОДИШЊИЦЕ СТРАДАЊА СРБА У ГОРЊИМ ГРАХОВЉАНИМА (29.12.1991)

Крајем 1991. године, након повлачења припадника територијалне одбране са ширег подручја пакрачке општине, у страху да им се не понови 1941. година, већина српског становништва напустило је своја огњишта склонивши се у Србију, Босну или дијелове пакрачке и окупанске територије које су још биле под српском контролом. У неким селима, међутим, мањи број, углавном старијих мјештана, одлучио је да не напушта куће, надајући се да им нико неће наудити јер никоме нису учинили зло или какву неправду.

У Горње Граховљане хрватске „зенге” су ушле у рано јутро 29. децембра 1991. године, опколиле село и сакупили све житеље, њих 18 (16 из Горњих и 2 из Средњих Граховљана), те их, уз псовке и кундачење, спровели до шуме недалеко села, гдје су их разапињали и закивали чавлима кроз руке и ноге на дебла дрвећа, а на крају их ликвидирали из ватреног оружја. Међу жртвама је било и 6 жена, просјечне старости око 63 године. Међу ликвидиранима су Радован Комленац (21), његова мајка Драгица Комленац (53) и њена мајка Јевросима Баријакрат (79). Све је то, скривен иза једног стабла, посматрао петнаестогодишњи дјечак Слободан Видић, унук ликвидираниог Душана Видића (57), који од страха није могао ни да бјежи ни да говори.

Опазивши дјечака, очевидца злочина, убице су се препирале шта урадити са њим, ликвидирати и њега или га повести са

собом. Превладало је ово друго, па су га одвели у касарну у Славонској Пожеги, одакле га је, након неколико мјесеци, избавио полицајац из Пакраца Иво Педић и одвео га у своје родно село Јакшић. Наиме, Ивина супруга Радмила је Српкиња родом из Горњих Граховљана и била је у блиском сродству са Слободаном. Пошто су комшије пријетиле Иви да ће му бацити бомбу у кућу због тога што чува „четничко дериште”, Слободана су након пола године поново вратили у пожешку касарну, гдје га је у току 1993. пронашао припадник цивилне полиције УНПРОФОР-а, Канађанин капетан Д.Б. Николсон (Ницхолсон), и превео га на српску страну, када је и испричао како су ликвидирани његови мјештани.

Николсон и Слободан су обишли мјесто злочина. На деблима стабала нашли су забијене чавле и трагове метака, али не и посмртне остатке. Увјеривши се да Слободан говори истину, Николсон је наредних неколико мјесеци интензивно трагао са посмртним остацима граховљанских Срба. Један траг је водио у шуму у којој су и ликвидирани, а други прем рибањацима у Марином селу код Пакрачке Пољане, гдје је био један од најзлогласнијих логора смрти у рату деведесетих. Због опструкције и пријетњи са хрватске стране, мјесто упока ипак није пронашао.

Капетан Николсон је напрасно морао напустити УНПРОФОР и вратити се у Канаду, одакле је ускоро Србима у Окупане послао много доказног материјала у ве-

зи злочина у Горњим Граховљанима, уз напомену да је исти материјал предао и својој команди. Без обзира на све то, земни остаци граховљанских Срба ни до данас нису пронађени.

Слободан Видић је 1994. погинуо на бихаћком ратишту, па је тако нестало и једини свједок злочина у Горњим Граховљанима, за који до данас нико није одговарао, ни пред домаћим ни пред међународним судовима.

Позваничном попису становништва из 1991, у Горњим Граховљанима живјело је 136 (сви Срби), у Доњим 188 (155 Срба, 22 Хрвата, 5 Југословена и 6 осталих), а у Средњим 43 (36 Срба и 7 Југословена) житеља. По задњем попису из 2011, у Горњим Граховљанима живјело је 8 житеља, у Доњим 33, без националне одреднице, док у Средњим није било никога.

Жртве: Бранко Арсенић (58), Јевросима Барјактар (79), Босиљка Босанац (60), Јово Босанац (36), Бојана Јовановић (58), Драгица Комленац (53), Јово Комленац (64), Радован Комленац (21), Здравко Комленац (44), Милан Кончар (29), Бранко Марић (53), Павле Марић (73), Станко Марковић (63), Ана Павић (62), Душан Видић (57), Боро Вујанић (52), Стоја Вујчић (65), Благоја Жарковић (78).

МАСЛЕНИЦА

RTRS, 22.01.2022.

SLUŽEN PARASTOS ZA SRBE UBIJENE U AKCIJI „MASLENICA 93”

U Crkvi Svetog Marka u Beogradu danas je služen parastos Srbima ubijenim prije 28 godina u zločinačkoj akciji pripadnika hrvatske vojske pod nazivom "Maslenica" na području Ravnih Kotara i Malog Alana na Velebitu, koji su tada bili pod zaštitom UN.

Parastos je služilo sveštenstvo Crkve Svetog Marka, a članovi porodica i prijatelji stradalih kao i predstavnici Udruženja porodica poginulih i nestalih lica "Suza" su prislužili sviće.

Predstavnik Udruženje Dragana Đukić rekla je Srni da su sjećanja na taj nemili događaj još svježija i da je porodicama najteže.

- Ono što je teško i danas jeste da nema saosjećanja sa suprotne strane, ne govori se prosto o tom zločinu i ne vidimo da je nešto drugačije i nakon 28 godina - kaže ona.

Đukićeva je napomenula da su ti ljudi ubijeni samo zato što su bili Srbi, i podsjetila da se taj događaj desio pred očima Unprofora.

- Iz međunarodne zajednice se ne oglašavaju, empatije nema i cijela situacija je politizovana - rekla je ona.

Operacija hrvatske vojske "Maslenica 93" izvedena je 22. januara 1993. godine na područje koje je bilo u sastavu tadašnje Republike Srpske Krajine i pod zaštitom UN.

U akciji hrvatske vojske, po ranije objavljenim podacima ubijeno je 348 vojnika i civila, među kojima 35 žena i troje djece.

Najviše su stradala tri srpska sela Islam Grčki, Kašić i Smoković, a kao mješovita sela Murvica, Crno, Zemunik Gornji, Poljica i Islam Latinški.

Potomci nastradalih i preživjele porodice protjerane sa svojih ognjišta, danas su rasute po cjelom svijetu.

Niko od planera i izvršilaca ovog zločina nije optužen, ni procesuiran.

ПОРОДИЦА ОЛУЈИЋ – ЦЕРНА КОД ЖУПАЊЕ

VEČERNJE NOVOSTI, 17.02.2022.

GODIŠNJICA UBISTVA PORODICE OLUJIĆ: HRVATSKE SNAGE MONSTRUOZNO UBILE SUPRUŽNIKE I NJIHOVU DJECU

PRIJE 30 godina pripadnici izviđačko-diverzantske satnije HOS-a kojom je komandovao Tomislav Madi u Cerni kod Županje likvidirali su četvoročlanu porodicu Olujić, saopštio je Dokumentaciono-informacioni centar Veritas.

Ubijeni su supružnici Radomir (38) i Anica (37) i njihova maloljetna djeca Milena (16) i Marko (13).

U kuću Olujića su prema naredbi Madija upali Mario Jurić, Zoran Poštić, Davor Lazić i nepoznata osoba sa nadimkom Bosanac i iz vatrenog oružja ispalili više hitaca u članove porodice Olujić. Deset metaka pogodilo je Radomira, šest Anicu, a po 11 maloljetnu Milenu i dijete Marka.

Odmah poslije hladnokrvne likvidacije Olujića, ubice Poštić i Lazić su u njihovoj kući pronašli i uzeli lovačku pušku, patrone, 1.500 njemačkih

maraka, beretku, lančić boje zlata sa privjeskom djeteline sa četiri lista i par zlatnih naušnica sa tri plava kamenčića, a potom pokušali da miniraju kuću, ali zbog nestručnog rukovanja do eksplozije nije došlo.

Ubice su se sa ukradenim stvarima vratile do Komletinaca, gdje su stvari i novac iz Olujićeve kuće predali Madiju, naveo je Veritas.

Tek 29. decembra 2006. godine Županijsko tužilaštvo u Vukovaru podiglo je optužnicu protiv pripadnika HOS-a zbog krivičnog djela ratni zločin nad civilnim stanovništvom, prema kojoj ih je Županijski sud u Vukovaru 15. februara 2008.

nepравosnažno osudio na ukupno 57 godina zatvora, i to Madija na 20, Jurića na 12, Poštića na osam, Lazića na sedam i Miju Starčevića, koji ih je odvezao na mjesto zločina, na 10 godina zatvora.

Vrhovni sud Hrvatske je 25. marta 2009. godine potvrdio kaznu Juriću i Laziću, dok je Madiju na 15, Poštiću na sedam, a Starčeviću na osam godina.

Iz Veritasa ukazuju da ubistvo porodice Olujic iz Cerne spada u najmonstruoznije likvidacije jedne porodice u ratu devedesetih godina prošlog vijeka zbog njihove etničke pripadnosti.

U saopštenju se podsjeća da je u Petrinji u novembru 1991. godine likvidirana četvoročlana porodica Kozbašić, tročlana porodica Zec ubijena je u Zagrebu u decembru 1991, četvoročlana porodice Čengić u Erveniku kod Knina u januaru 1992, a

četvoročlana porodica Radosavljević u Daruvaru u februaru 1992. godine.

Svi supružnici, osim porodice Radosavljević, bili su mješovitog hrvatsko-srpskog sastava.

Ubice porodice Olujic su pripadnici HOS-a, koji je krajem juna 1991. godine osnovala Hrvatska stranka

prava, a u januaru 1992. potpuno integrisan u Hrvatsku vojsku.

Zvanične oznake HOS-a su iste one koje su bile i za vrijeme Pavelićeve Nezavisne Države Hrvatske, a koje i danas nekadašnji pripadnici HOS-a drsko i nesmetano svakodnevno ističu širom Hrvatske, istakli su iz Veritasa.

ПОРОДИЦА РАДОСАВЉЕВИЋ

KORENI.RS 27.02.2022.

DARUVAR: TRIDESET GODINA OD SVIREPOG UBISTVA SRPSKE PORODICE RADOSAVLJEVIĆ

Završava se tačno trideset godina od likvidacije četvoročlane srpske porodice Radosavljević u Daruvaru. Tog 25. februara 1992. kada je na snazi bilo „primirje,“ počinjen je užasan zločin koji i danas svakog normalnog čoveka ostavlja bez reči. Jožica Mudri, pripadnik hrvatske vojske je 25. februara 1992. godine, došao u kuću Srbina Radeta Radosavljevića u Daruvaru, da bi nakon kraćeg razgovora sa njim izvršio stravičan zločin. On je hicima iz pištolja „TT,“ najpre usmrtio domaćina Radeta Radosavljevića, a potom i njegovu Jovanku Radosavljević kao i njihova dva maloletna sina -desetogodišnjeg Nenada Radosavljevića i četrnaestogodišnjeg Dejana Radosavljevića. Da stvar bude još užasnija, Dejan je davao znake života pa mu je

hrvatski vojnik naneo osam ubodnih rana kuhinjskim nožem i to po stomaku i grudnom košu usled čega je dečak preminuo. Nakon počinjenog zločina, Jožica Mudri je tela ubijenih na podu trpezarije položio jedno do drugog, a potom pod njih stavio komad plastičnog eksploziva, sporogoreći štapin i inicijalnu kapislu te izazvao eksploziju koja je dovela do otkinuća glave Dejana Radosavljevića, dok je na kući nastupila imovinska šteta velikih razmera. Potom je iz kuće Radosavljevićevih neovlašteno uzeo i prisvojio jedan video-rekorder i daljinski upravljač.

Sudsko veće je ustanovilo da je Jožica Mudri ovaj stravičan masakr počinio jer je bio motivisan činjenicom da su Rade i njegova porodica

srpske nacionalnosti, što je i sam počinio priznao.

Za ubistvo Radosavljević Rade utvrđena mu je kazna zatvora u trajanju od 10 godina.

Za ubistvo Radosavljević Jovanke utvrđena mu je kazna zatvora u trajanju od 10 godina.

Za ubistvo Radosavljević Dejana utvrđena mu je kazna zatvora u trajanju od 10 godina.

Za ubistvo Radosavljević Nenada utvrđena mu je kazna zatvora u trajanju od 10 godina.

Za kazneno delo protiv opšte sigurnosti utvrđena mu je kazna zatvora u trajanju od 3 godine.

Za kazneno delo krađe utvrđena mu je kazna zatvora u trajanju od 3 meseca.

Izrečena mu je jedinstvena kazna zatvora u trajanju od 13 godina.

Presudom Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj 1994. preinačena je prvostupanjska presuda u odluci o kazni i pravnoj oznaci dela pa su opt. Jožici Mudriju za kaznena ubistava Radosavljević Rade i Radosavljević Jovanke izrečene kazne zatvora u trajanju od po 12 godina, a kazne zatvora u trajanju od po 14 godina za ubojstva oštećenih mlt. Radosavljević Dejana i Radosavljević Nenađa. Za teško delo protiv opšte sigurnosti dovođenjem u opasnost života i imovine opšteopasnom radnjom ili sredstvom utvrđena mu je kazna zatvora u trajanju od 2 godine, a za krađu kazna zatvora u trajanju od 3 meseca.

Osuđen je na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 15 godina.

Predsednik Dokumentaciono informacionog centra „Veritas,, istaknuti patriota i neumorni borac za pravdu i istinu, Savo Štrbac istakao je da je reč o jednoj od najmonstruoznijih likvidacija porodica u ratu devedesetih na području Hrvatske.

ПЛИТВИЦЕ

ATV, 31.03.2022.

NAVRŠILA SE 31 GODINA OD „KRVAVOG USKRSA“ NA PLITVICAMA

Prvi napad hrvatskih specijalaca na krajiške Srbe izveden je na današnji dan prije 31 godinu na Plitvičkim jezerima, a taj događaj, poznat kao „krvavi Uskrs“, bio je prvi oružani sukob na tlu tadašnje Jugoslavije.

Dokumentaciono-informacioni centar „Veritas“ u saopštenju za javnost objašnjava da je uvod u sukob, koji se dogodio 31. marta 1991. godine na Plitvicama, bila neustavna odluka Hrvatske o prestanku važenja tadašnjih saveznih zakona i o razdruživanju od Jugoslavije.

„Veritas“ podsjeća da je na tu odluku, donesenu u februaru 1991. godine, ondašnja Srpska Autonomna Oblast /SAO/ Krajina odgovorila Rezolucijom o razdruživanju od Republike Hrvatske.

„Krajiški Srbi su 25. marta organizovali `miting istine` na Plitvicama sa zahtjevom da Nacionalni park `Plitvička jezera` ostane u sastavu SAO Krajine“, navodi „Veritas“.

Iz ovog centra napominju da su dva kasnije na ulazima u Nacionalni park „Plitvička jezera“ istaknute srpske i jugoslovenske zastave, dok su 29. marta „martićevci“ iz Knina zauzeli zgradu Nacionalnog parka.

- U ranim jutarnjim časovima 31. marta, iz Zagreba je prema Plitvicama, s nekoliko autobusa, kombija i privatnih vozila, te jednim transporterom, krenula kolona od oko 400 hrvatskih specijalaca - podsjeća „Veritas“.

Hrvatske oružane snage su na Plitvička jezera krenule da, kako su tada navele, uvedu ustavnopravni poređak na području Nacionalnog parka.

U „Veritasu“ ukazuju da se dio hrvatskih specijalaca kamuflirao u turistima s namjerom da izvrše „prepad iznutra“ na krajiške teritorijalce i „martićevce“.

Međutim, Srbi su očekivali napad, pa su u zasjedi sačekali hrvatske specijalce.

Pucnjava je, kako kažu u „Veritasu“, počela na katolički Uskrs između 6.00 i 7.00 časova, a brojčano nadmoćniji hrvatski specijalci, uz pomoć onih kamufliranih u goste, uspjeli su da zauzmu hotele i do

podneva uspostave kontrolu nad nacionalnim parkom.

- Dalju eskalaciju sukoba spriječila je JNA, koja se između suprotstavljenih strana postavila kao „tampon zona” - podsjeća „Veritas”.

Na hrvatskoj strani poginuo je specijalac Josip Jović /22/, a ranje-

no je dvadesetak učesnika napada na Srbe na Plitvicama.

Na srpskoj strani stradao je teritorijalac Rajko Vukadinović /32/ iz Kordenice, dok ih je 17 zarobljeno.

„Oni su zbog pogibije `redarstvenika` krvnički prebijani sve do njihove razmjene 13. avgusta 1991. godine”, ističe „Veritas”.

Oni napominju da mnogi smatraju da je sukob na Plitvicama od 31. marta 1991. godine bio početak rata u Hrvatskoj devedesetih godina prošlog vijeka.

Tog dana pravoslavni vjernici su slavili Cvijeti, a katolici Uskrs, zbog čega su mediji ovaj događaj i nazvali „krvavi Uskrs”

KYPIPEC

VEČERNJE NOVOSTI, 05. 04. 2022.

ŽRTVE STRAVIČNOG ZLOČINA JOŠ ČEKAJU NA PRAVDU:

I POSLIJE TRI DECENIJE BEZ PRESUDA ZA GOLGOTU KUPREŠKIH SRBA

DOKUMENTACIONO informativni centar „Veritas” danas je, povodom 30 godina od golgote Srba na Kupresu u BiH, saopštio da i dalje nema porcesuiranih za srpsko stradanje koje su preživjeli po logorima u Hrvatskoj iako se znaju imena svih žrtava i više od sto učesnika u njihovom mučenju.

Hrvatske jedinice, sastavljene od pripadnika Zbora narodne garde /ZNG/, Hrvatskih obrambenih snaga /HOS/ i Hrvatskog vijeća odbrane /HVO/, 3. aprila 1992. godine napale su srpska sela na Kupreškoj visoravni u jugozapadnoj BiH, gdje sa srpske strane nije bilo odbrane.

Brojčano nadmoćniji, bolje naoružani i sa iskustvom iz rata u Hrvatskoj, do 6. aprila zauzeli su sva srpska sela, uključujući i opštinski centar Kupresa, a za nekoliko dana Hrvatska vojska ubila je 54 srpska civila i teritorijalca, a 150 odvela u logore po zapadnoj Hercegovini i Hrvatskoj, u kojima su prošli pravu golgotu.

Pripadnici ovih hrvatskih formacija su 6. aprila u restoranu firme „Kvalitet”, u Kupresu sakupili 60 teritorijalaca i civila i odmah po predaji, pred ostalim zarobljenicima, ubili Stevu Lugonju /26/ i Dragana Čelebića /26/.

Narednog jutra, kako navodi „Veritas,,, hrvatski vojnici su zarobljene Srbe, polugole, po snijegu i hladnoći, tjerali pješice prema 23 kilometra udaljenoj Šujici i na tom putu iz vatrenog oružja likvidirali Žarka Živanića /46/.

Od Šuice su ih istog dana kamionom prevozili do Splita i usput ih fizički i psihički žestoko maltretirali, a po dolasku u Split, jedan hrvatski vojnik je, ničim izazvan, palicom udario Petra Spremu /47/, koji je pao i udario glavom o ivičnjak, od čega mu je pjena udarila na usta.

U Splitu su ih zatočili u zloglasnu „Loru,,, gdje je Petar Spremo nekoliko dana kasnije od zadobijenih povreda i umro u zatvoru.

U „Lori,,, gdje su zatekli desetak komšija zarobljenih u Donjem Malovanu i još neke Srbe iz Prebilovaca i Mostara, uslijedio je nastavak mučenja, spajanje na induktorsku struju poljskog telefona, „samoudaranje,, glavom u zid, međusobno udaranje zarobljenika...

Nakon šest dana provedenih u logoru „Lora,,, kamionima ih dovoze u Zadar, gdje ih razdvajaju u dvije grupe, a ponavljaju se već viđeni tretmani iz Lore.

Nakon dva dana provedena u Zadru, ponovo ih ubacuju u kami-

one, s tim da su predhodno osmoricu izdvojili i to braću Ljupka /51/ i Ratka Milića /54/, Spasoja Kanlića /35/, Slavka Dragoljevića /46/, Dušana Nikića /41/, Mirka Čivčića /30/, Dušana Milišića /33/ i Jovu Marića /49/.

Ostale dovoze u Eminovo selo kod Duvna, gdje su ponovo doživljavali maltretiranja i izživljavanja.

Nakon dva dana odvoze ih u Vrgorac. Ali ne sve. I ovdje su osmoricu izdvojili i to braću Dragana /32/ i Milivoja /38/ Mašića, braću Radovana /40/ i Marka Mašića /41/, Ratka Lugonju /30/, Đoku Marića /60/, te Nikolu /35/ i Dušana /27/ Duvnjaka.

U Vrgorcu maltretiranja kao i na predhodnim lokacijama. Od batina u ćeliji umire Mile Spremo zvani Migac /47/, kojeg su logoraši morali pokopati u obližnjem kamenolomu.

Nakon šest dana provedenih u Vrgorcu, preživjele zarobljenike odvoze u Ljubuški, gdje ostaju još oko 20 dana i gdje su prvih deset dana prošli isti tretman kao i u predhodnim logorima.

Dana 14. maja 1992. dovode ih u Žitnić kod Drniša, gdje je izvršena razmjena. Na nosilima je razmijenjen i Stojan Zubić /67/, koji će tre-

ћи дан по размјени од задобijenih повреда умријети у knинској болници.

Купрешки свештеник Зоран Перковић /33/, који је заробљен са осталим Купрешачима и један од најтеже мaлтретираних, размijenjen је на истом мјесту девет дана раније,

а на размјену је дошао са осам слоmljenih ребара.

Посмртни остаци двојце Sprema су предати српској страни у новембру 1993. године.

Од 16 Срба издвојених у Задру и Eminову селу, до данас нема ни трага ни гласа, а од оних који су преживјели golgotу хрватских и hercego-

ваčkih казамата, многи су у међувремену помрли, а они који су још живи, осакаћени су и физички и душевно.

Од око 5.000 Срба по попису из 1991, на Купрешкој visorавни их сада живи од 500 до 600.

ИЗБЈЕГЛИЧКО НАСЕЉА „МАЈА” НА КИМ

Е-VERITAS, 20.04.2022.

САОПШТЕЊЕ ПОВОДОМ ГОДИШЊИЦЕ СТРАДАЊА ИЗБЕГЛИЦА ИЗ КРАЈИНЕ ОД НАТО БОМБАРДОВАЊА ИЗБЕГЛИЧКОГ НАСЕЉА „МАЈА”, НА КИМ (21.04.1999)

У ноћи 20/21. априла 1999. године НАТО авиони су бомбардовали избегличко насеље „Маја”, смештено у објектима пољопривредног газдинства „Ероник”, у селу Бестражин недалеко Ђаковице, у којем су биле смештене избеглице из Републике Српске Крајине и Босне и Херцеговине. Напад је уследио у три сата ноћу, а на насеље од седам објеката испаљено је око 50 пројектила, од којих су неки директно погодили објекте док су други падали око њих.

У једном објекту, који је директно погођен, пронађена су безживотна тела: Гордане Илић из Госпића (35) и браће Дарка (28) и Давора (26) Воларевић из села Радашиновци код Бенковца, док је осмогодишњи дечак Миодраг Иванчевић из Грачаца још показивао знакове живота али је и он

преминуо у току указивања лекарске помоћи.

У записнику о увиђају, којег је обавио истражни судија Општинског суда у Ђаковици Александар Рајевић, констатује се да је дечаксма смрт настала „експлозивним примарним дејством јаког експлозивног таласа и дејством секундарних ефеката (затрпавањем)”; Гордани су „пројектили пресекали стомак из кога су испали унутрашњи органи”; Даркова смрт је настала „као резултат деструктивног дејства силе огромне разорне моћи, а на глави недостаје можданска маса великог мозга”, док је Даворова смрт „резултат деструкције можданог ткива и крварења у лобањи и мозгу”.

Недалеко од тог објекта лежала су и четири угинула коња „са одсеченим деловима глава и распо-

реним трбусима”, које су такође погодили бомбе НАТО авијације.

И тако животи људи и коња постадоше колатерална штета у „хуманитарној мисији” апсурдног и циничног назива „Милосрдни анђео”.

Посмртни остаци крајишких избеглица сахрањени су на православном гробљу Пискоте у Ђаковици, далеко од њихова завичаја, којег напустише у августу 1995. године спашавајући главе пред хрватском војском у акцији под кодним називом „Олуја” на западне делове РСК, који су се у то време налазили под заштитом мировних снага УН-а.

За отети завичај и изгубљене животе избеглица из Далмације и Лике још нико није одговарао.

БЉЕСАК

ИН4С, 01.05.2022.

У БЕОГРАДУ ПОМЕН УБИЈЕНИМ СРБИМА ИЗ ЗАПАДНЕ СЛАВОНИЈЕ

У Београду ће данас бити обележена 27. годишњица страдања Срба из Западне Славоније у акцији Оружаних снага Хрватске „Бљесак”,

Тим поводом ће у цркви Светог Марка бити служен па-

растос, а потом ће положено цвеће на спомен страдалим Србима у ташмајданском парку, саопштио је Документационо-информациони центар „Веритас”.

Из „Веритаса”, подсећају да се данас навршава 27 година од

када су Оружане снаге Хрватске у акцији „Бљесак” са подручја Западне Славоније, која се тада налазила у саставу Републике Српске Крајине и под заштитом УН, протерале 15.000 Срба, док су 283 особе убијене или се воде

као нестале, међу којима 56 жена и осморо деце до 14 година.

Од укупног броја жртава, до сада је расветљена судбина 165 особа. Као нестали, још се води 118 особа, од којих је 51 цивил, укључујући и 23 жене.

„Против западнославонских Срба је 1. маја 1995. године кренуло више од 16.000 припадника хрватских оружаних снага, а заштитне снаге УН су се повукле на безбедна места, препуштајући своје штићенике на милост и немилост агресору”, подсећају из „Веритаса”.

Наводи се да су Срби Западне Славоније, сећајући се Јасеновца 1941. године и Пакрачке Пољане 1991. године, кренули у егзодус према Републици Српској.

На путу према „мосту спаса”, до реке Саве, сустизале су их авионске бомбе, маљутке из хеликоптера, топовске гранате и снајперски меци, а рањеници су клани или гажени тенковским гусеницама.

Око 1.450 припадника Српске војске Крајине је заробљено, већина на превару уз помоћ заштитних снага УН, од којих су многи прошли тешка психичка и физичка малтретирања у Бјеловару и Вараждину.

Хрватски судови су осудили велики број заробљених Срба на дугогодишње казне затвора за ратне злочине које су издржавали у злогласном затвору Лепоглава, а неколико десетина заробљеника прошло је вишегодишње специјалне тортуре злогласне „Лоре” у Сплиту.

Цивили који нису могли или нису желели да напусте своја огњишта, смештени су у логоре за цивиле, а за то време православни храмови и српска имања су опљачкани, опустошени и уништени.

„Ускоро су и ови цивили, уз помоћ заштитних снага УН и хуманитарних организација, превезени у Републику Српску и Србију, од којих се до сада вратило тек око хиљаду и по људи, углавном старије доби, док су се остали расули по целом свету”, наводе из „Веритаса”.

Резолуцијом 994 од 17. маја 1995. године Савет безбедности УН је затражио од Хрватске да повуче своје снаге из зоне под заштитом УН, а од сукобљених страна да се повуку из зоне раздвајања успостављене Загребачким споразумом о примирју из 1994. године.

Хрватска је игнорисала ову резолуцију, јер није имала ултимативан карактер нити је прописивала казнене мере за неиспуњавање обавеза.

„Све ове чињенице биле су познате и Хашком тужилаштву, које никада није отворило интензивну истрагу за злочине у тој акцији, као што ни Савет безбедности никада Хрватској не увео санкције зато што је, као чланица УН, извршила агресију на заштићену зону организације којој је и сама припадала”, истичу из „Веритаса”.

Подсећају да је Хашко тужилаштво 25. јула 1995. године оптужило тадашњег председника Републике Српске Крајине Милана Мартића због тога што је 2. и 3. маја 1995. године „за одмазду издао наређење војним органима да гранатирају Загреб”, услед чега је погинуло шест цивила, јер се при том „не придржавао закона и обичаја који регулишу вођење рата”. За то кривично дело га је Хашки трибунал правоснажно и осудио на 35 година затвора.

Пред националним правосуђима Хрватске, Србе и БиХ, против припадника хрватских оружаних снага покренуто је

неколико кривичних поступака за злочине над Србима у акцији „Бљесак”, који нису одмакли даље од предкривичне фазе.

Из „Веритаса” подсећају да је у августу прошле године из Тужилаштва БиХ у Хрватску упућена замолница да јој БиХ уступи кривично гоњење против 14 хрватских команданата који су учествовали у акцији „Бљесак”, иницирано кривичним пријавама Центра јавне безбедности Бањалука из 2006. и 2007. године.

Ту замолницу је Влада Хрватске одбила по хитном поступку уз образложење да „документација и материјал који су достављени не дају никакав основ за поступање правосудних тела у Хрватској”.

Са друге стране, подсећа „Веритас”, у марту 2020. године на загребачком Жупанијском суду, након вишегодишњег поступка, неправоснажно су у одсуству осуђени Милан Мартић на седам година затвора, и командант Српске војске Крајине Милан Челекетић на 20 година затвора, због „осветничког ракетирања Загреба и Карловца након акције „Бљесак”, иако су испаливање ракета наредили у току извођења хрватске агресије и као упозорење агресорима да обуставе напад на српску област под заштитом УН.

„Веритас” изражава жаљење због свих ратних жртава, уз напомену да већ 27 година поставља питања ко и зашто прави разлику између цивилних жртава у Загребу и Окупацијама и по ком критеријуму међународни и национални судови процењују ко и када крши законе и обичаје који регулишу вођење рата?

VOJVODINAUZIVO.RS, 01.05.2022.

U VETERNIKU OBELEŽILI GODIŠNJICU PROGONA IZ ZAPADNE SLAVONIJE

NOVI SAD – Godišnjica proterivanja Srba iz Zapadne Slavonije u vojno-policijskoj operaciji „Bljesak” obeležena je i u Veterniku. Parastos stradalima služen je u Hramu Svetog Simeona Mirotočivog.

Draga Stupara, rat je zatekao u rodnim Okučanima. „Bljesak” ga je proterao u Banju Luku, a „Oluja” dovela u Novi Sad, zajedno sa zemljacima iz tadašnje Srpske Krajine. Među 283 žrtve u jednom danu, bila je i osmočlana porodica Vuković, sa dve devojčice od osam i dečakom od devet godina.

„Tražimo da se to stalno obeležava, dok je sveta i veka, ne da bismo se svetili ili loše govorili o Hrvatima. Nisu oni svi krivi za genocid koji se desio. Krivo je njihovo rukovodstvo. Ali ne smemo nikad zaboraviti”, kaže Drago Stupar, predsednik Udruženja boraca, ratnih invalida i porodica poginulih Vojvodine.

Udruženje boraca, ratnih invalida i porodica poginulih Vojvodine i ove godine organizovalo je pomen žrtvama u Veterniku.

„Nikada nećemo zaboraviti na preko 15.000 proteranih sa vekovnih

ognjišta. Na to nas obavezuje naša istorija, koja je puna ovakvih obeležavanja. Upravo zbog velike žrtve Srba, dužni smo da se na ovakvim mestima okupljamo i da to nikada ne zaboravimo.”

U Veterniku, gde sada živi oko dve i po hiljade proteranih iz Zapadne Slavonije, namera je da se podigne spomenik žrtvama „Bljeska”, nedaleko od Hrama Svetog Simeona Mirotočivog.

N1, 31.04.2022.

U GRADIŠCI OBELEŽENO 27 GODINA OD EGZODUSA SRBA U AKCIJI „BLJESAK,,

U Gradišci je obeleženo 27 godina od egzodusa Srba iz zapadne Slavonije u akciji hrvatske vojske i policije "Bljesak", u kojoj su poginula 283 lica srpske nacionalnosti, od kojih 107 civila, među kojima 43 žene i 12 dece, prenela je Radio-televizija Republike Srpske.

Predsednica Republike Srpske Željka Cvijanović rekla je na obeležavanju da je akcija „Bljesak,, primer brutalnog etničkog čišćenja u kojoj je za samo nekoliko dana 15.000 Srba proterano iz svojih domova iz zapadne Slavonije, te izrazila zadovoljstvo jer je Republika Srpska postala njihov siguran dom.

Cvijanović je istakla da je te nesrećne događaje pratilo i ekonomsko stradanje, uništavanje civilnih i verskih objekata, po čemu se vidi jasna namera da se zatre trag da su tu nekada živeli Srbi, prenosi Srna.

Ona smatra da je najtragičnije to što je najviše stradanja bilo tokom izbegličke kolone i njenog bombardovanja, te da se to sve dešavalo u ambijentu u kojem su mirovnjaci UN trebalo da uspostave apsolutni mir, stabilnost i zaštite civile.

Željka Cvijanović je izrazila zadovoljstvo jer je Republika Srpska postala siguran i stabilan dom za ljude koji su prognani kroz akcije kao što je „Bljesak,, „Oluja,, i druge, koje su delo hrvatskih paravojnih snaga.

Naša obaveza jeste da se okupljamo i obeležavamo njihovo stradanje i izrazimo poštovanje prema žrtvama, rekla je Cvijanović i dodala

da se okupljamo kako bi se i pouke iz prošlosti prenele budućim generacijama, koje treba da daju svoj doprinos daljem razvoju i stabilnosti Republike Srpske.

СУРДУЛИЦА

E-VERITAS, 30.05.2022.

SAOPŠTENJE POVODOM GODIŠNJICE STRADANJA IZBJEGLICA IZ KRAJINE OD NATO BOMBARDOVANJA SURDULICE (30/31.05.1999)

U noći 30/31. maja 1999. godine NATO avioni su bombardovali područje opštine Surdulica sa 4 projektila velike razorne moći. Pogodena je specijalna bolnica za plućne bolesti „Sanatorijum” u jugoistočnom dijelu Surdulice. Dva projektila su direktno pogodila paviljon u kome su bile smještene izbjeglice iz bivše Republike Srpske Krajine, a jedan je pao u paviljon staračkog doma. Znatno je oštećen i paviljon sa plućnim bolesnicima. U tim objektima poginulo je 19 osoba dok ih je više desetina povređeno.

U paviljonu sa izbjeglicama ubijeni su: Malobabić Bosiljka (53) i njena djeca Milena (20), Rade (19) i Milenko (16), Slijepčević Mila (90), Manojlović Dušan (72), Manojlović Milica (77), svi iz Sjenička, opština Karlovac, Napijalo Dragić (70) iz Vojnića, opština Vojnić, Janjanin Bogdanka (74) iz Maličke, opština Vrgin Most, Popović Slavko (60) iz Donjeg Skrada, opština Krnjak, Budisavljević Petar (60) iz Vrhovine, opština Vrhovine, Pavković Đorđe (45) iz Pavkovića, opština Krnjak, Žigić Rade (52) iz Tuka, opština Korenica, Malešević Danica (61) iz Tušilovića, opština

Krnjak i Vučković Milanka (65) iz Kosjerskog, opština Duga Resa.

U obližnjem staračkom domu ubijeni su: Rašić Stana (66) iz Krive Feje, opština Vranje; Milanović Bosna (68) iz Vlasina Okruglice, opština Surdulica, Veličković Desanka (67) iz Kalimanca, opština Vladičin Han; Rangelov Stamen (61) iz Božica, opština Surdulica.

Dijelovi njihovih tijela nekoliko dana su izvlačeni iz ruševina i skupljana sa okolnih stabala i vršena njihova rekonstrukcija radi identifikacije po pripadnosti određenoj osobi do prepoznatljivosti. Međutim, dejstva bombardovanja su bila toliko razorna da je kompletno uništen anatomski sastav kako čvrstih tako i mekih tkiva za nekoliko tijela zbog čega su, uprkos upornosti i želji patologa, troje izbjeglica ostali neidentifikovani: Manojlović

Milica i braća Rade i Milenko Malobabić.

Njihovi životi postadoše „kolaralna šteta” u „humanitarnoj misiji” apsurdnog i ciničnog naziva „Milosrdni anđeo”.

I identifikovani i neidentifikovani posmrtni ostaci izbjeglica sahranjeni su na Masuričkom groblju u Surdulici, daleko od njihova zavičaja u Lici i na Kordunu, kojeg napustiše u avgustu 1995. godine spasavajući glave pred hrvatskom vojskom u akciji pod kodnim nazivom „Oluja” na zapadne dijelove RSK, koji su se u to vrijeme nalazili pod zaštitom mirovnih snaga UN-a.

Za oteți zavičaj i izgubljene živote izbjeglica iz Like i Korduna i staraca iz okolice Surdulice još niko nije odgovarao

ЈАДОВНО

БУКА, 24.06.2022.

„DAN SJEĆANJA NA ЈАДОВНО 1941./2022”: OBJAVLJENA VIDEO REPORTAŽA O PRVOM USTAŠKOM LOGORU SMRTI

Srpsko narodno vijeće (SNV) obilježilo je danas „Dan sjećanja na Jadovno 1941./2022”.

Povodom 81 godine od stradanja u Jadovnu video produkcija SNV-a

je pripremila dvadesetominutni dokumentarni video podsjetnik na prvi ustaški logorski kompleks smrti Gospić - Jadovno - Pag, pod nazivom „Dubine Velebita”.

„Dubine Velebita”, autorice Martine Uzelać, u kojem sudjeluju povjesničari Filip Škiljan, Milan Radanović i Ivo Goldstein, nalaze se ispod

I ove godine kroz komemorativni program na Velebitu, koji je započeo u 11 sati kod Šaranove jame, održan je kadiš i pomen za žrtve pobijene na tom ili drugim kraškim lokacijama Velebita, nakon čega je uslijedilo polaganje vijenaca kod centralnog spomenika na Jadovnu, koji je zahvaljujući naporima SNV-a pred ovogodišnju komemoraciju u cijelosti dovršen, a devastirani dijelovi obnovljeni.

Kod obnovljenog spomenika govorili su predsjednik SABA RH Franjo Habulin, Ognjen Kraus predsjednik Koordinacije židovskih općina u RH, saborski zastupnik SDSS-a Boris Milošević i Veran Ma-

tić, izaslanik predsjednika Republike Srbije.

Parastos je predvodio episkop gornjokarlovački Gerasim, a kadiš glavni rabin Luciano Prelević.

Godišnjica formiranja logorskog kompleksa Gospić - Jadovno - Pag, prvog ustaškog logora smrti na prostoru tzv. NDH, upravo na Jadovnom, centralnom velebitskom dijelu ovog logora smrti, koji je prethodio užasima Jasenovca, svake godine okuplja predstavnice/ke Gornjokarlovačke eparhije SPC-a, Koordinacije židovskih općina RH-a, Saveza antifašističkih boraca i antifašista te SNV-a.

МИЉЕВАЧКИ ПЛАТО

СРНА, 21. 06. 2022.

ПОРОДИЦЕ ЖРТАВА 30 ГОДИНА ЧЕКАЈУ ДА САХРАНЕ СВОЈЕ НАЈМИЛИЈЕ

На списку од 40 Срба, који су на данашњи дан прије 30 година страдали на Миљевачком платоу, налази се и име тада двадесетогодишњег Слободана Поповића из Кистања код Книна, чије посмртне остатке његова породица и даље чека да их достојно сахрани.

Слободанова сестра Невенка Станчевић, која је, заједно са мајком, присуствовала данашњем парастосу за Србе страдале на Миљевачком платоу у Цркви Светог Марка у Београду, за Срну каже да је животна мисија њене породице да нађе посмртне остатке њеног брата како би га достојно сахранили поред оца.

„Знамо да је нестало на Миљевачком платоу, био је војник и имао је 20 година, када се то десило. Ми од тада трагамо за његовим посмртним остацима и мислим да је након 30 година крајње време да их нађемо”, поручује Станчевићева.

Она наплашава да су у породици били стрпљиви, те да су мајка, а и отац, док је био жив, давали изјаве за „Слободну Далмацију” и за телевизије у Србији у нади да ће се ствари промијенити и да ће наћи Слободанове посмртне остатке.

„Ми знамо да наш Слободан није жив. Гледали смо неке хрватске емисије и схватили смо како је наш Слободан погинуо. То нас јако боли. Али, после свега тога само желимо да знамо где су његови посмртни остаци да га достојно сахранимо”, истиче Невенка.

Породица, како каже Невенка, само жели да једно дијете и несуђени студент, који је страдао са 20 година, нађе мир поред свог оца, који је умро, не дочеваши да нађе посмртне остатке свог сина.

„Али, моја браћа и ја се надамо да ће мама то дочекати и да ће нам се свима остварити циљ да наш Слободан буде сах-

рањен како доликује и да заслужено одмара”, поручује Невенка.

Помену у Цркви Светог Марка присуствовао је и Марко Медош из Бивичиног Села код Книна, који је и ове године дошао да прислужи свијећу свом оцу, који је страдао на Миљевачком платоу.

Марко се и данас сјећа као да је било јуче када су њему и укућанима јавили да су Хрвати упали на Миљевачки плато, гдје је на линији био његов отац, који је тада имао 53 године.

„Била је недеља ујутро кад смо сазнали за то. Мислили смо да ћемо га наћи за дан-два или четири пет највише. Али, прошла су два и по мјесеца, а нико није знао где је. Тек тада су нас позвали у штаб и показали нам три сандука, у којима су била три наша борца. Брат и ја смо препознали нашег оца, јер су ту били и његови документи”, испричао је Марко за Срну.

Он истиче да је „његов отац пуних 30 година радио са Хрватима у Дубровнику и да су га вољели”, тако да није могао ни да претпостави шта ће га снаћи.

„Ухватили су га близу нашег села. Сазнали смо много тога о томе шта су му радили. Нису га убили метком, већ су га, како смо чули, мучили и вјешали опасачем”, открива Марко.

Тешко му је, истиче Марко, када се сјети свега тога иако се десило прије 30 година, јер би волио да се не сјећа ничега.

„Али, то није могуће. Онај коме је неко страдао у рату, то не може заборавити никада!”, поручио је Марко, који са супругом и двојицом синова живи у Новој Пазови.

У Цркви Светог Марка у Београду данас је служен парастос за 40 убијених Срба на Миљевачком платоу код Дрниша које су 21. јуна 1992. године ликвидирали, а потом масакрирали припадници хрватске војске и полиције пред очима Унпрофора.

Према подацима ДИЦ „Веритас”, на Миљевачком платоу ликвидирао је 40 српских територијалаца, а већина их је масакрирана, а па бачена у крашку јаму, намијењену загломазносмеће.

Од 17. јула до 1. септембра 1992. године хрватска страна предала је српској посредством Унпрофора 21 тијело, а кости су из јаме извађене уз помоћ спелеолога и спаковане у 20 врећа измијешаних са костима животињског поријекла, што је отежало идентификацију убијених Срба.

„Од дијелова костију и дијелова тијела на српској страни је састављено 40 лешева, од чега је 28 идентификовано и сахрањено у породичне гробнице, док је 12 неидентификованих покопано у заједничку гробницу на новом гробљу у Книну, гдје се и данас налазе”, указали су у „Веритасу”.

За злочин на Миљевачком платоу осуђена су двојица припадника Хрватске војске – један на три године и осам мјесеци затвора, док је другом изречена затворска казна од три године.

Пред Хашким трибуналом за овај злочин нико није процесуиран, иако за то, како истичу у „Веритасу”, постоји обиље валидних доказа достављених свим релевантним домаћим и међународним организацијама и институцијама које се баве заштитом људских права и ратним злочинима.

КЕРЕСТИНЕЦ-1941-1991

PORTAL NOVOSTI, 14.07.2022.

KERESTINEC – DVOSTRUKI LOGOR

Savez antifašističkih boraca i antifašista Hrvatske (SABA RH), predstavnici Grada Zagreba, političkih stranaka, boračkih organizacija iz Slovenije i BiH te SNV-a obilježili su 81. godišnjicu proboja logoraša iz ustaškog logora Kerestinec

Uz odavanje počasti žrtvama NDH nisu zaboravili spomenuti žrtve Kerestince gdje su 1992. zatvarani i mučeni srpski civili.

Govoreći okupljenima pred ruševnom zgradom dvorca i kod spomen ploče učesnicima proboja i žrtvama ustaša, Boris Kovačić, potpredsjednik Zajednice udruga antifašista Zagrebačke županije i Grada

Zagreba naglasio je potrebu odavanja počasti nevinim žrtvama ustaškog divljaštva u logoru Kerestinec.

– Izražavamo počast i naš trajni žal za izgubljenom mladošću. Ti zatočeni mladi ljudi bili su antifašisti, rodoljubi, komunisti, Hrvati, Srbi, Židovi... ali je najbitnije da je tamo nepovratno izgubljena mladost - rekao je.

Podsjetio je da je Kerestinec bio tek jedan od logora, zatvora i stratišta kojih je bilo u Zagrebu i neposrednoj okolini, kamoli cijeloj Hrvatskoj.

– Ovom komemoracijom odajemo dužnu počast mladosti koja je

ugašena bez milosti i što je najvažnije, bez suđenja i to u državi koja se odmah legitimirala tim užasnim nedjelima i u kojoj se ustaška kamarila, koja je došla na vlast u travnju 1941., nikad nije promijenila, kao ni rukopis iz Kerestince, likvidacije i pogubljenja. Formirali su logore i stratišta odmah po uspostavi NDH, pa se nije stigla ni osušiti tinta o proglašenju te nesretne države.

– Moramo govoriti o toj nesretnoj i neslavnoj povijesti jer nemamo pravo šutjeti niti zaboraviti. Moramo govoriti istinu i u tome biti ustrajni. Već duže vremena se povijesne činjenice izvrću, relativiziraju ili prešuću-

ju, a nas se proziva kao "komunjare", prikazuje nas se kao neke aveti, iznose se stavovi da su boračke i antifašističke organizacije suviše. Kaže se da se nećemo vraćati u prošlost ili da se treba okrenuti budućnosti. Ne živimo u prošlosti, ako o njoj govorimo, to nam je dužnost upravo zbog budućnosti jer iz te prošlosti nismo dovoljno naučili. Ponovilo se zlo; opet je stradala mladost u Domovinskom ratu. Danas odajemo počast svim palim braniteljima, ali se ponovio i Kerestinec. Govorimo o antifašizmu kao trajnoj civilizacijskoj odrednici na kojoj se gradila poslijeratna Evropa, a znamo da je to i ustavna odrednica Hrvatske, i zbog toga imamo pravo doći na ova mjesta – zaključio je Kovačić.

Pomoćnica pročelnika Gradskog ureda za branitelje Vesna Helfrih govorila je u ime zagrebačkog gradonačelnika i gradske uprave, kao i velikog dijela građana Zagreba koji ne zaboravljaju 1941. niti 1991.

– Na ovom mjestu su se dešavale strašne stvari i ginuli ljudi koji su trebali proživjeti svoj život i graditi budućnost, što mlade generacije ne smiju zaboraviti - kazala je.

Amela Lolić iz Travnika, predsjednica SABNOR-a Srednjobosanskog kantona Federacije BiH evocirala je uspomenu na svog rođaka Abida Lolića koji se uspio probiti iz logora i stići do Travnika gdje je organizirao otpor, a godinu dana kasnije poginuo u borbi s trojicom svoje braće, dajući veliki doprinos u borbi protiv fašizma.

– Porodica Lolić je nastavila stazama koju su utrljali Abid i njegova braća; uvijek smo bili na pravoj strani, na strani dobra i pravde a protiv zla - rekla je.

Milan Gorjanc, antifašistički aktivist iz Slovenije u ime antifašista iz Sevnice Krškog i Brežica govorio je o suradnji boračkih organizacija dviju zemalja i na državnom i na lokalnom nivou, podsjetivši kako su slovenski komunisti na planini Gorjanci prihvatili Slavka Komara i još dvojicu partizana bez oružja i pomogli im da

se ilegalnim kanalima vrate u Hrvatsku.

– Koja to država može uništiti cvijet kulture i pisane riječ i koja je to država koja na taj način tako malo cijeni svoj narod. Spisak poginulih je svjedočanstvo da su i u smrti su bili jednaki ljudi svih vjera i svih nacija – rekao je.

Vili Matula rekao nam je da bi osim spomenika učesnicima proboja 1941. i žrtvama logora trebao biti postavljen i onima koji su tamo stradavali i 1992.

– Spomenike treba postaviti svugdje gdje su se ljudska prava kršila - rekao nam je, ističući da bi i dvorac trebao biti obnovljen. Nažalost, mi u Zagrebu ne možemo riješiti prioritete u obnovi javnih zgrada; sama obnova teška je bez projekata iz novca EU, smatra Matula.

I Vesna Teršelič, voditeljica Documente naglasila je da su utvrđene činjenice o zatvaranju i torturi u dvorcu u Kerestincu,

– Bilo bi primjereno obilježiti mjesto kao i staviti ploču s informacijama o povredama humanitarnog prava na tom mjestu. Prolaznici imaju pravo na informaciju a nasljednici zatočenih i ubijenih 1941. kao i svi koji su preživjeli mučenja 1990-ih. na taj oblik simboličke reparacije - rekla nam je nakon skupa.

Vijence su položile brojne delegacije, od SABA i udruga u njenom sastavu, Saveza društava Josip Broz Tito, antifašisti iz Slovenije i BiH, Grada Zagreba i Skupštine do političkih stranaka SDP-a i SRP-a, a bio je tu i Slavko Kojić iz Stranke 365 Milan Bandić. U ime SNV-a vijenac je položila delegacija VSNM-a Zagrebačke županije na čelu s predsjednikom Dragišom Pilipovićem.

Podsjetimo da je u logoru koji su ustaše preuzele od vlasti Banovine Hrvatske bilo, po nekim izvorima, 115 logoraša, poznatih intelektualaca, rodoljuba i komunista. Nakon što je 9. srpnja 1941. desetero njih, među kojima i Božidar Adžija, Otokar Keršovani i Ognjen Prica, bilo

streljano u znak odmazde zbog ubijenog agenta Ljudevita Tiljka, mjesni komitet KP Zagreb donio je odluku o njihovom oslobađanju i proboku u čemu su učestvovala 92 logoraša u pet udarnih grupa. Njih nitko nije dočekao pa su narednih dana u nizu oružanih okršaja razbijeni, pobijeni ili pohvatani. Proboj ih je preživjelo 14, a na kraju rata živa su bila samo dvojica.

A Konačište ratnih zarobljenika Kerestinec, kako je bilo ime logora, djelovalo je od decembra 1991. do maja 1992. i u njemu su bili zatvoreni prebačeni iz zatvora u Gajevoj ulici u Zagrebu. Najvećim dijelom radilo se o ljudima koji nisu učestvovali ni u kakvim operacijama, ali su po hrvatskim gradovima, najviše u Sisku, hapšeni pod sumnjama da su suradnici i pomagači "agresora". Tokom djelovanja logora, zatvorenici su mučeni, ranjavani, sakaćeni, dok su zatvorenice i silovane. U Kerestincu je u prvoj polovini 1992. stalno boravilo između 60 i sto zatvorenika, zavisno o intenzitetu razmjene ratnih zarobljenika.

Zbog počinjenih zločina nakon više suđenja zapovjednik Stjepan Klarić pravomoćno je osuđen na četiri i pol godine, Viktor Ivančan na tri, Dražen Pavlović i Željko Živec na dvije, a Goran Štrukelj na jednu godinu i pet mjeseci zatvora.

ПРУГА ИЗМЕЂУ ТОПУСКОГ И ГЛИНЕ

e-Veritas, 13.07.2022.

САОПШТЕЊЕ ПОВОДОМ ГОДИШЊИЦЕ ЕКСПЛОЗИЈЕ ВОЗА НА ПРУЗИ ИЗМЕЂУ ТОПУСКОГ И ГЛИНЕ (14.07.1993)

Дана 14. јула 1993. године око 8 часова близу моста јужно од Глине дошло је до експлозије воза који је био пун путника, највише жена и дјеце, који су од Вргинмоста путовали на пијацу. Тај воз је само дан раније почео да саобраћа по пругама Кордуна и Баније и то оног дијела који је био под контролом Републике Српске Крајине, на којима је саобраћај био у прекиду од почетка сукоба. Воз се састојао од два путничка вагона предходно доведена камионима из Руме и локомотиве доведене на исти начин из Книна. Воз је истог јутра у супротном смјеру несметано прешао исту релацију. На пругу су биле постављене двије мине, од којих је само једна експлодирала и то испод половине првог вагона.

Од посљедица експлозије на лицу мјеста изгорјеле су двије жене: Данчула Маца (70) из Пјешчанице и учитељица из Блатуше Рокнић Сока (43) родом из Чемернице. Истог дана у глиноској болници вишеструким тешким повредама подлегао је и Радујковић Јанко (70) из Брњавца. Перо Гвојић (36) из Мале Трпече остао је без обе ноге до изнад кољена, Јанко Јакшић (34) из Батинове Косе, остао је без једне ноге испод кољена, Радујковић Ђуро (44) из Брњавца, син поменутог Јанка, остао је без лијеве ноге до изнад кољена, док је још око 25 путника, углавном жена и дјеце, теже и лакше израђавано. Међу рањенима је била и кћерка изгорјеле учитељице Соке, Зорана (14), коју је експлозија избацила из воза и тако јој спасила живот.

Пола сата послје експлозије на мјесто несреће, поред представника српских власти, дошли су и

представници УНПРОФОР-а који су истог дана саставили извјештај о овом догађају и под шифром „повјерљиво” доставили га њиховој команди за Сектор Сјевер.

Упркос изјавама присутних представника српске стране да је „ова операција вођена под хрватском командом која жели да дестабилизује подручје” пред најављено отварање моста на Масленици 18. јула, аутори извјештаја износе свој став да се овај догађај може сагледавати у „контексту настављања јакних превирања између различитих економских и мафијашких група које су активне у региону” које нису заинтересоване за мирно рјешавање односа између Крајине и Бихаћког џепа те између Срба и Хрвата.

О овом догађају говорио је и свједок оптужбе Слободан Лазаревић пред Хашким трибуналом на суђењу Слободану Милошевићу, хвалећи се да је он, као официр за везу са УНПРОФОР-ом у Кордунашком корпусу, методом дедукције („Пошто је била зима, а пошто није било никаквих траго-

ва, никаквих стопа у снијегу, било је јасно да ништа није дошло са те стране, значи морало је доћи изнутра.”) закључио да нису Хрвати извршили диверзију на предметни воз. Никома није било важно што се догађај десио у сред љета и што је, како ће се убрзо испоставити, „поуздани” свједок Лазаревић авантуриста и хоштаплер свјетског гласа.

Истина је да до данас за овај злочин нико није одговарао ни пред домаћим ни пред међународним судовима, а како ствари стоје, мала је вјероватноћа да ће за њега било ко и било када и одговарати. Можда и због тога што су све жртве српске националности.

ЛИКВИДАЦИЈЕ ДЕВЕТ ПРИПАДНИКА СВК НА ДИНАРИ

Е-VERITAS, 26.07.2022.

САОПШТЕЊЕ ПОВОДОМ ГОДИШЊИЦЕ ЛИКВИДАЦИЈЕ ДЕВЕТ ПРИПАДНИКА СВК НА ДИНАРИ (26.07.1995)

Девет припадника Српске војске Крајине (СВК) из сјеверно-далматинских села заробили су на Динари 26. јула 1995. године припадници Хрватског вијећа одбране (ХВО) и Хрватске војске (ХВ). Везисти СВК „ухватили” су разговор на непријатељској страни који потврђује да су сви живи заробљени.

Ускоро је кренула и хрватска акција „Олуја”, која је довела до пада РСК те егзодуса крајишких Срба и до много нових жртава, па је ова група са Динаре пала у други план.

У току 1998. године преко Комисије за нестала лица Херцег Босне стиже вијест да су ловци на Динари, у једној опожареној вртачи на предјелу „Медено Брдо”, уочили гомилу костију.

Кости 6 скелета из вртаче на „Меденом брду”, уз помоћ хеликоптера СФОР-а, извучене су 16. новембра 1998, док су посмртни остаци преосталих српских војника из ове групе ексхумирани из масовне гробнице „Камен” код Гламоча у априлу 1996.

Међу костима извађеним из вртаче на „Меденом брду” идентификовани су посмртни остаци: Вујко Ј. Здравка (1968), Радишић М. Миленка (1959), оба из Велике Главе, Манојловић С. Дамира (1971) из Ивошеваца, Мацура Н. Милана (1947) из Кистања, Урукало Ј. Љубомира (1948) и Урукало Б. Милорада (1951), оба из Братишковаца, а из масовне гробнице „Камен”; Ковачевић Л. Маринка (1962) и Ковачевић Н. Винка (1960), оба из Ервеника и Ераковић О. Жељка (1968) из Братишковаца.

Иако су кости биле опожарене, пронађени су докази који су идентификовали групу. У то вријеме још се у Републици Српској није обављала идентификација по ДНК методи, а пошто се класичним путем нису могле кости потпуно раздвојити и одвојити, породице су одлучиле да их сахране заједно на Пердуовом гробљу у Бања Луци.

Иако локација на којој су пронађени њихови посмртни остаци и повреде на пронађеним костима као и трагови на одјећи, обући и опреми, на несумњив начин указују да су убијени по заробљавању

и бачени у вртачу, односно покопани у масовну гробницу, с очигледном намјером да се ликвидирају као припадници непријатељске стране и затру трагови злочина, за овај злочин још нико није одговарао ни пред домаћим ни пред међународним судовима.

Удружење Далматинаца у Бања Луци је поменутој деветорици бораца СВК, на улазу у Пердуово гробље, 2004. године подигло споменик у облику четвороугаоне мермерне црне плоче, са стилизованим првославним крстом на врху, окоито постављене на постоље.

ПОГИНУЛИ И НЕСТАЛИ

БЕТА, 30.08.2021.

МЕЂУНАРОДНИ ДАН НЕСТАЛИХ: У РЕГИОНУ ЈОШ УВЕК 9.969 НЕСТАЛИХ ЛИЦА

Prema podacima Међународног комитета Црвеног крста (МКСК), од почетка sukoba у бившој Југославији 1991. године, још увек се трага за 9.969 људи, саопштено је на данашњој конференцији поводом Међународног дана несталих.

Prema podacima који су представљени у Скупштини Београда, од око 35.000 људи који су нестали током ратова деведесетих, још увек се не зна судбина 1.968 несталих у Хрватској, 1.630 на Косову и 6.371 у Босни и Херцеговини.

Председник Владине Комисије за нестала лица Велико Одаловић рекао је новинарима да се „тренутно налазимо у озбиљном застоју у процесу проналажења несталих лица“, а према његовим речима, за то је криво „понашање Загребa и Приштине“.

Он је истакao да је од претходног Међународног дана несталих решено 11 случајева несталих лица српске националности.

„То је страшно поражавајуће, понижавајуће“, рекао је Одаловић.

Prema његовим речима, преко 4.000 тала чији се идентитет не зна се још увек налази у мртвачницама широм региона.

„Ми морамо да дамо одговор чија су то тала. Polazimo од тога да не знамо чија су. Не знамо колико је ту Срба, Хрвата, Бошњака, муслимана, било кога другог“, истакao је Одаловић.

Шефка регионалне делегације МКСК у Београду Јелена Стијаčić рекала је да је током 2019. године пронађено и идентификовано 218

лица, 2020. године 46, а од почетка ове године до данас 43 лица.

„Свесни смо да је решавање судбине несталих лица сложен и дуготрајан процес, али смо такође уверени да се, уз бољу регионалну сарадњу и размену информација, тај процес може и мора унапредити. Решавање питања несталих мора да се убрза и третира искључиво као хуманитарно питање, лишено политизације“, рекала је Стијаčić.

Државни секретар у Министарству за рад, запошљавање, бораčka и социјална питања Зоран Антић истакao је да се у координацији са Комисијом и другим српским удружењима тренутно израђује Закон о несталима, који је готов „око 95 одсто“, а према његовим речима, требало би да буде готов до краја године.

Председник Координације српских удружења породица несталих Душан Челић оценио је да се не ради о несталима, већ о „киднапованима и отетима“, и додаo да, упркос најавима представника власти да је питање проналажења несталих лица приоритет, ипак „nedostaju дела, односно конкретни резултати“.

„Nedopustivo је да у Хрватској 26 година након рата, постоју познате гробнице и гробна места са десетинама жртava српске националности, које нису екshumиране. То није демонстрација једнаког третирања према свим жртвama, без обзира које су националности, како се то званично тврди, већ је нажалост дискриминација жртava на делу“, рекао је Челић.

Prema његовим речима, ни у Босни и Херцеговини није боља си-

туација по питању правде за жртве, „poseбно српске“.

„Masovne жртве и ратни злочини sagledavaju се готово искључиво у политичком, а не у чинjenичном и хуманитарном наративу, у коме страдају истина и правда, и наравно право породица да сазнају судбину несталих“, рекао је Челић.

Он је оценио да је ситуација са несталим лицима на Косову „još гора“, јер, према његовим речима, на тој територији „vlada завера ćutanja“.

„Sa жалjenjem морам да констатујем, да се сва ова питања везана за нестале у оружаном sukobима на Косову и Метохији налазе у дубокој сени политичких преговора представника Србије и власти у Приштини, без изгледа да из те сенке изађу пре окончања тих преговора“, оценио је Челић.

Породице несталих, након конференције, упутиле су се у шетњу до парка Ташмајдан, где су на спомен плочу свих великомућеника положили венac.

На челу колоне био је истакнут transparent „Gде су нестали?“.

GLAS SRPSKE, 02. 05. 2022,

UNS DEVETI PUT POSTAVLJA PLOČU OTETIM NOVINARIMA U VELIKOJ HOĆI

Удружење новинара Србије (UNS) данас ће заједно са својим огранком Друштвом новинара Косова и Метохије (DNKiM) девети пут поставити ploču са именима Ђуре Славуја и Ранка Перенића у близини Велике Хоће, на мјесту на ком су отети 1998. године.

Први пут UNS је са својим огранком на Косову и Метохији ploču поставио 2012. године. Од тада ploču су вандали осам пута чупали и рушили, односили, бацали на сметлиште, а UNS је поново постављао, саопштено је из тог удружења.

За рушење обилежја отетим новинарима косовска полиција је 2019. године пронашла починиоца. Шабан Бериша условно је кажњен на три мјесеца затвора и 200 евра новчане казне.

Упркос податку да је Бериша у истрази признао да је ploču ишчупао користећи грађевинску машину и да је био мотивисан етничким разлозима, у пресуди је та околност изостављена.

UNS, као оштећена страна, није никада позван од стране суда у Ђаковици, нити му је омогућен увид у спис предмета.

Осим у овом случају, када је починилац идентификован, за осталих седам рушења ploče отетим новинарима Радио Приштине нико није одговарао, напominje се у саопштењу.

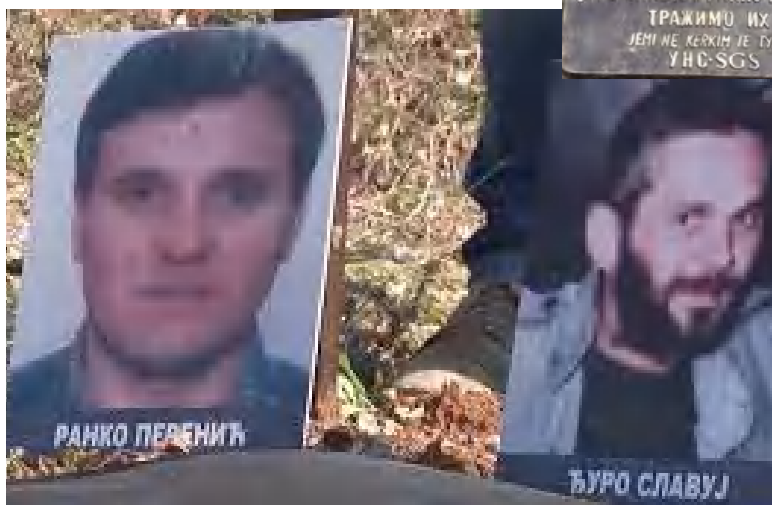
Новинари Ђуро Славуј и Ранко Перенић су 21. августа 1998. године кренули ка манастиру Свети Врачи у Зоћишту да ураде прилог о повратку отетих монаха.

Према подацима добијеним од њихових породица, послједњи пут виђени су у Великој Хоћи, у пријеподневним сатима. Грешком су кренули ка Ораховцу, који је у то вријеме био под контролом ОВК.

Како је UNS у свом истраживању сазнао, тадашњи уредник Радио При-

штине и руководилац Медија центра у Приштини Мики Миајловић на дан нестанка Перенића и Славуја видео је извјештај Војске Југославије о прислушковању ОВК у ком је било забиљежено: „Два пакета су донесена до Беле Цркве, (насеље у Ораховцу). Како је рекао UNS-у, тамо је одмах послао новинара Нјујорк Тајмса Мајка О’Конора.

„Када се вратио питао ме је за серијски број њиховог диктафона. Знао сам број, јер сам га лично купио. Видео је ”soni” који су Ранко и Ђуро понели на терен. О’Конор је видео и плаву Заставу 128 и у њој је био диктафон. Питао је команданте ОВК где су људи из аутомобила, а они су одговорили да не знају ништа, да су све тако затекли,“ рекао је UNS-у Миајловић.

е-Веритас, 22.09.2021.

САОПШТЕЊЕ О ИДЕНТИФИКАЦИЈИ ДВОЈЕ СРБА У ЗАГРЕБУ

Према званичном саопштењу Комисије за нестала лица Владе Републике Србије, јуче је на Заводу за судску медицину и криминалистику Медицинског факултета у Загребу, у присуству чланова породица, обављена идентификација посмртних остатака двије жртве српске националности, које су страдале у акцији хрватске војске и полиције „Олуја” 1995. године на подручју Хрватске, а по-

смртни остаци су ексхумирани на гробљу у Личкој Јесеници и Книну.

И Министарство хрватских бранитеља у јучерашњем званичном саопштењу по-тврђује ову информацију, напомињући да је „проведена завршна идентификација посмртних остатака жртва Домовинском рата ... пронађених у асанацијским гробницама

на подручју Шибенско-книнске и Карловачке жупаније”.

Ни у једном ни у другом саопштењу не наводе се имена идентификованих жртава.

Због Веритасова залагања за принцип да свака жртва, без обзира којој је страни за живота припадала, мора имати име које се мора јавно навести и када се идентификују и сахрањују њени

посмртни остаци, објављујемо основне особне податке те околности, начин, вријеме и мјесто страдања и сахране идентификованих жртава.

Један од идентификованих је АРДАЛИЋ Николе БРАНКО (75) из Смилчића, општина Бенковац. Бранка је акција „Олуја” затекла у родном Смилчићу. Остатак породице је отишао у егзодус а Бранко је остао код куће. Породици није познато шта се дешавало са Бранком по њиховом одласку. Први глас о Бранковом страдању стигао је преко НВО „Далматински одбор солидарности”, који је у децембру 1995. објавио листу покопаних Срба на Книнском гробљу, на којем се нашло и Бранково име. Жртве „Олује” покопане на Книнском гробљу (301) ексхумиране су 2001. године, а

међу њима и Бранкови посмртни остаци. На идентификацију се дуго чекало због тога што су чланови његове породице тек ове године дали крв за ДНА. Породица ће Бранка сахранити у родном Смилчићу гдје им се налази стара породична гробница.

Друга идентификована жртва је МОМЧИЛОВИЋ Ђуре НИКОЛА (49), из Личке Јесенице, општина Огулин. Николу је „Олуја” затекла на положају у близини родног села, гдје је вјероватно и страдао првог дана акције. Његови саборци и комшије, Момчиловић Симо и Момчиловић Никола, који су са њим били на положају, имали су више среће - завршили су у заробљеништву, одакле је Симо пуштен у децембру исте године, а Никола је осуђен на 8 година затвора због кривичног дјела рат-

ног злочина коју је издржавао у затвору Лепоглава. Николини посмртни остаци су били покопани на локалном гробљу у Личкој Јесеници, одакле су ексхумирани у октобру 2018. године. Породица ће Николу сахранити у родној Личкој Јесеници гдје имају породичну гробницу.

У задњих двадесет година из заједничких, масовних и појединачних гробница, укључујући и ексхумације у организацији самих породица, ексхумирано је укупно 1.633 посмртна остатка Срба са подручја Хрватске и бивше РСК, укључујући и оне који су са њима живјели и ратовали на њиховој страни, од чега је до сада идентификовано 1.253 посмртна остатка, док их још 380 чека на идентификацију.

е-Веритас, 22.05.2022.

САОПШТЕЊЕ О ИДЕНТИФИКАЦИЈИ ЈОШ ЈЕДНЕ СРПСКЕ ЖРТВЕ ИЗ РАТА ДЕВЕДЕСЕТИХ

Према званичном саопштењу Комисије за нестала лица Владе Републике Србије, јуче је на Институту за судску медицину Медицинског факултета у Београду, уз присуство члана породице, обављена идентификација посмртних остатака једног припадника бивше ЈНА српске националности, страдалог током оружаних сукоба на простору бивше СФРЈ, али се не наводи и идентитет жртве.

У саопштењу се наводи и да је након заузимања касарне „Божидар Аџија” у Бјеловару у септембру 1991. године, од стране паравојних формација Хрватске, група припадника бивше ЈНА, међу којима је било и ово лице, одведена на „Кишову фарму” гдје је мучена, стрељана и покопана на ђурбишту фарме. Такође се наводи да су посмртни остаци стра-

далог лица преузети од хрватске стране 1997. године као НН лице и сахрањени на гробљу Лешће у Београду, те да је након ексхумације посмртних остатака са овог гробља ради утврђивања идентитета, од Међународне комисије за нестала лица (ИЦМП) добијен позитиван ДНК извештај, и да ће сахрана посмртних остатака бити обављена у складу са израженом жељом породице, али се не наводи и идентитет жртве.

Због Веритасова залагања за принцип да свака жртва, без обзира којој је страни за живота припадала, мора имати име које се мора јавно навести и када се идентификују и сахрањују њени посмртни остаци, објављујемо основне личне податке те околности, вријеме и мјесто страдања јуче идентификоване жртве.

Жртва се зове МИРКО Душа на ОСТОЈИЋ, рођен 15.06.1962. године у Хрватској Костајници, са пребивалиштем у Росуљама, општина Хрватска Костајница. Мирко је крајем септембра 1991. године из родног мјеста отишао у Бјеловар у посјету рођацима гдје се као и други Срби, услед општег напада припадника Збора народне гарде (ЗНГ) Републике Хрватске на све војне објекте ЈНА у гарнизону Бјеловар, који су већ 15 дана били под тоталном блокадом, склонио у касарну „Божидар Аџија” у којој се затекао 29. септембра 1991. године кад је комадант 265. механизоване бригаде пуковник Рајко Ковачевић, пошто је изостала помоћ виших команди ЈНА, а настала ситуација није давала никакву шансу за даљу успјешну одбрану, наредио обуставу даљње одбране, одлагање оружја, предају војника

и старјешина и њихово постројавање у кругу касарне, након чега су припадници ЗНГ-а ушли у касарну из које се више није пружао никакав отпор.

По уласку ЗНГ у касарну стрељани су командант Ковачевић и његови помоћници, потпуковник Миљко Васић и капетан прве класе Драгиша Јовановић. У касарни на Војновићу, поред поменутих официра, погинула су још седморица припадника ЈНА (Зоран Крстић, Шукри Кељани, Љубиша Лазић, Недељко Јоветић, Ејупи Бертоли, Горан Радованови и Милорад Ђорђевић), а заробљено је 59 официра, подофицира и грађанских лица на служби у ЈНА

и око 250 војника, који су, након физичких и психичких злочина у логорима у Бјеловару, размјењени 9. новембра исте године у Босанском Шамцу.

Шесторица заробљених лица: Радован Барберић, Здравко Докман, Радован Гределевић, Иван Хосјак, Бошко Радоњић и Мирко Остојић издвојени су и затворени у полицијску станицу, одакле су их, четири дана касније, извела униформисана лица са фантомкама на главама и стрељали их исте ноћи у шуми Чесма, недалеко од мјеста Мало Кореново. Са њима је био и цивил Саво Ковач из Бјеловара, који је, игром случаја, иако

је задобио три прострелне ране, преживио стријељање.

За описане злочине над цивилима и припадницима ЈНА, тада једине легитимне и регуларне војске у држави СФРЈ, у чијем саставу је у то вријеме формално-правно била и Хрватска, иако је било и пријава пред Хашким трибуналом и оптужница пред Војним судом у Београду и суђења пред хрватским судовима, још нико није осуђен.

е-Веритас, 01.07.2022.

САОПШТЕЊЕ О ИДЕНТИТЕТУ ЈУЧЕ ИДЕНТИФИКОВАНИХ ПОСМРТНИХ ОСТАКА У ЗАГРЕБУ

Према званичном саопштењу Комисије за нестала лица Владе Републике Србије, јуче је у Заводу за судску медицину и криминалистику Медицинског факултета у Загребу, у присуству чланова породица, обављена идентификација посмртних остатака пет жртава српске националности, које су страдале током оружаног сукоба у периоду 1991-1995. године на подручју Републике Хрватске, и Министарство хрватских бранитеља у јучерашњем званичном саопштењу потврђује ову информацију, напомињући да је „проведена идентификација посмртних остатака несталих и смртно страдалих особа у Домовинском рату“. Ни у једном ни у другом саопштењу не наводе се имена идентификованих жртава.

Због Веритасова залагања за принцип да свака жртва, без обзира којој је страни за живота припадала, мора имати име које се мора јавно навести и када се идентификују и сахрањују њени посмртни остаци, објављујемо основне особне податке те око-

лости, начин, вријеме и мјесто страдања јуче идентификованих жртава.

Идентификовани су:

Васиљ Тодора Гагић (63) из Зеленограда код Обровца. Он је са својим синовцем Зораном Гагићем (1965) и комшијом хрватске националности Милом Мршићем (1961), 31. октобра 1991. године из њихова села Зеленограда кренуо на Велебит да пронађу и у село врате њихове коње, који су се од прољећа налазили на слободној планинској испашци. У потрази за коњима, наишли су на групу наоружаних особа из сусједних хрватских села, који су их заробили и одовели до једне колибе, гдје су из ватреног оружја убили Васиља због тога што му је син био начелник полиције у Обровцу. Зорана и Милу су, ујутро нађерали да Васиљево тијело однесу и убаце у јаму безданку, а затим их одвели у затвор у Госпић, гдје су обојица доживјели тешке физичке и психичке тортуре, Зоран зато што је Србин а Миле зато што се дружио са Срби-

ма. Зоран је након четири мјесеци размјењен када је и испричао шта им се десило, од када и траје потрага за Васиљевим посмртним остацима. Међутим, хрватска страна је измишљала разне разлоге због чега наводно није могла да са познате локације извади Васиљеве посмртне остатке. То се, ипак, десило тек у септембру 2019. У међувремену је и ДНК анализа потврдила, оно што је ионако било извјесно, да посмртни остаци извађени из јаме на подручју Селина припадају Васиљу Гагићу. И поред два жива свједока Васиљеве ликвидације, за његово убиство још нико није процесуиран.

Душан Луке Ђурић (46), рођен у Церањима Доњим код Бенковца, живио у Свињаревцима код Вуковара. Душан је 13.09.1991. године одведен у поподневним сатима од два припадника ЗНГ-а под оптужбом да је носио храну четницима, те да је њихов сарадник, од кад му се и губио сваки траг. Заједно са Душаном одведен је и Богић Стеван, који се још увијек

води на списку несталих. Душанови посмртни остаци ексхумирани су са гробља у Винковцима.

Милан Љубе Поповић (74) из Биовичином селу код Книна. За вријеме акције „Олуја” остао у своме селу гдје је наводно умро природном смрћу. Његови посмртни остаци су ексхумирани са заједничког гробља у Книну у току 2001. године

Никола Боже Пушкар (64) из Житнића код Дрниша. У акцији „Олуја” са супругом Маријом, хрватске националности, остао у својој кући, гдје је и убијен неколико дана послје почетка акције. Дана 9. августа брат његове супруге, Анте Мујан, нашао је Марију објешену у помоћним просторијама њихова домаћинства, те ју је он и сахранио на гробљу у Житнићу. Николино тијело не-

стало је из њихова домаћинства, а ексхумирано је у новембру 2012. године са заједничког гробља Св. Мара у Шибенику.

Милан Симе Воркапић (48) из Катиновца код Вргинмоста. За вријеме акције „Олуја” остао у свом селу, гдје је убијен. Његово тијело је ексхумирано је у току јуна 2007. године са гробља у Петрињи.

„Политика”, 26.07.2022.

САВО ШТРБАЦ: ЗЛОЧИН НА ВЕЛЕБИТУ

Један од недавно пет идентификованих посмртних остатака жртва српске националности из рата деведесетих у Заводу за судску медицину и криминалистику Медицинског факултета у Загребу припадали су Васиљу Гагићу (63) из Зеленграда код Обровца, за чијим смо посмртним остацима, иако смо од почетка знали кад, где и од чије руке је страдао, трагали смо 30-ак година.

Основне податке сазнали смо од Васиљевог синовца Зорана Гагића, који је био очевидац стричевог убиства.

Зорана сам први пут видео и упознао на размени заробљеника између српске и хрватске стране која је обављена 28. фебруара 1992. у Пакову селу код Дрниша, којој сам присуствовао као члан комисије за размену заробљеника Книнског корпуса ЈНА, на чијем челу је у то време био Ратко Младић. Од предходно размењених српских цивила са подручја Лике, чули смо да је у госпићком затвору остао један затвореник са “специјалним третманом” којег нису виђали али су свакодневно слушали његове јауке. Претпостављајући да би баш Зоран могао бити тај заробљеник, Младић је условио његову размену са прекидом даљих размена. И Зоран се појавио на наредној размени. Једва је ходао, вукући обе ноге по тлу. Изгледао је много старији од једног 26-годишњака, колико је тада имао година.

Причао је да су он, његов стриц Васиљ, оба из Зеленграда, и Миле Мршић, Хрват из суседног села Медвиђе, 31. октобра 1991. кренули по коње на планину Велебит, на којој су се још од пролећа налазили на слободној испаши. На себи је имао шарену униформу какву су носили “мартићевци”, а Васиљ старе милицијске панталоне, поклон од сина му Богдана, који је тада био начелник милицијске станице у Обровцу. Богдан их је колима и довезао до превоја Тулове греде, одакле су могли само пешке козјим или туристичким стазама. Након 11 сати хода, коње су нашли изнад Госпића. Терали су их у крду, у којем је било 28 коња, стазом по сред планине. Успут нису приметили никога живог осим птица.

“Кад смо силазили низ Свето брдо, ‘они’ су нас видели кроз двоглед. На Либињу, где су им били положаји, једноставно смо им упали у заседу. Чули смо најпре ‘руке увис’, а након тога су нас заробили. Узели су нам и коње. Одмах сам добио ударац кундаком по глави и леђима, а морао сам и лећи. Мршић је викао ‘не мојте мене, мила браћо, ја сам ваш’. Говорили су ми да је издајница хрватског народа зато што се дружи са четницима.

Довели су нас до колибе, која им је служила за одмор. Када смо им рекли ко смо, Васиљу су казали да је његов син Богдан запалио Јасенице и распалили рафалом по њему. Мене и Милу су завезали у

шталу, у којој су биле две краве и нешто кокошију. Та штала се налазила на далматинској страни изнад Стариграда. И ту смо Миле и ја добили поново батине. Ујутро су нас натерали да тучемо песницама један другог и да један другом псујемо мајку – ја њему усташку, а он мени четничку. Сви су били из Јасеница. Једног сам препознао. Презиме му је Рончевић. Долазио је код сестре, која је била удата у наше село.

Кад су нас ујутро извели из штале, пред колибом се и даље налазио Васиљев леш прекривен једним ћебетом. Ставили нам једну конзерву на прса мртвог Васиља и наредили нам да једемо. И Јели смо, иако нам се није јело. Претходне вечери скупили су паучину у колиби и стрпали ми пуну шаку у уста и наредили ми да је једем. Јео сам и повраћао.

Послије ‘доручка’ наредили су нам да мртвог Васиља носимо од колибе неких 200 метара према Стариграду до једне јаме. Стричево тело морао сам ногом гурнути у ту јаму. Док је тело падало у унутрашњост јаме, чуо сам неколико удараца од стене. Тај пад је трајао три до четири секунде.”

Ове детаље ми је Зоран причао у априлу 2002. приликом нашег другог сусрета у просторијама „Веритас“ у Београду. Том приликом ми је испричао и да су тројица “ушаша” њега и Милу од јаме у коју су убацили Васиљево тело спроводили за Стариград, где су такође обојица добили велике батине од народа који се окупио да види “лопове, убице и паликуће”. Одатле

су их “марицом” одвезли у Госпић у затвор, где су их опет батинали, а затим их убацили у једну ћелију. Ујутро су одвели Милу и више га није видео. Чуо је да живи у Задру.

“У Госпићу сам провео 121 дан. Свакодневно и ноћу и дању добијао сам батине... Моју физичку способност испробавали су тако што сам морао вући ћебе са више људи кроз ходник... За размену сам сазнао ноћ пре. После ‘гуширања’ наизмјенично топлом и хладном водом, у ћелију ми је дошао затворски ‘доктор’ Крешо, до нио ми неке таблете против болова и чај и саопштио ми да ћу сутра у размену”, причао ми Зоран приликом наших сусрета.

Више пута смо у току рата тражили од хрватске стране да ексхумирају Васиљево тело и да га врате породици. Наставила је то послуже “Олује” и Комисија за нестале особе СРЈ и Србије. Хрвати су одбили наше захтеве уз оправдање да је спорно подручје минирано. И Васиљева кћер Смиљана је 2005. поднела захтев комисији Хрватске за

тзв. појединачну ексхумацију. У захтеву је навела да им јаму може показати Зоран који се 2004. вратио у Зеленград код родитеља.

Зоран ми је 2018. признао да је код њега 2006. навраћао један задарски полицајац и да се распитивао о локацији јаме у коју је убачено Васиљево тело. Иако се добро сећао њене локације, из страха да би се и њему могло десити исто што и Васиљу ако са њима пође у планину, рекао им је да је заборавио. Зоран се у току 2017, после очеве смрти, са болесном мајком, вратио у Србију, где му живе три сестре и два брата. Због рата и последица мучења у заробљеништву није се ни женио.

И коначно 2019. Васиљево тело је ексхумирано а његов идентитет је потврђен и ДНК метотом, за коју су крв дали његова деца Богдан, Миле, Александар и Смиљана. На коначну идентификацију у Загреб ишао је Александар. По повратку из Загреба, са братом Богданом, навратио је у “Веритас” и пожалио се да му је приликом иденти-

фикације у Загребу службени патолог рекао да његовом оцу недостају кости десне руке и леве ноге, а на питање како је то могуће одговорио му је да су можда подземне воде однеле недостајуће кости. Као добри познаваоци Велебита, браћа су искључили такву могућност. По њима је једини разлог алкавост оних који су у јами скупљали кости. Због тога ће инзистирати да се још једном сиђе у јаму и покупе и недостајуће кости од њихова оца.

Породица је 15. јула о.г. у Батајници сахранила Васиљеве посмртне остатке и без недостајућих делова. Сахрани нису присуствовали супруга му Олга и синови Чедо и Стево, али су га сачекали у новој “избегличкој” породичној гробници. Стрица је на вечни починак испратио и синовац Зоран. И поред свих неспорних чињеница и два још жива свједока Васиљеве ликвидације, за ово (не)дело још нико није процесуиран.

Саво Штрбац

Комисије за нестале, 02.08.2021.

ОДРЖАНА РАДИОНИЦА СА ПОРОДИЦАМА НЕСТАЛИХ ЛИЦА

У периоду од 30. јула до 1. августа 2021. године, Међународни комитет Црвеног крста организовао је у Крагујевцу радионицу на тему „Праћење породица током процеса идентификације/преузимања посмртних остатака њихових сродника,, која се тиче менталног здравља и психосоцијалне подршке члановима породица несталих лица са подручја бивше СФРЈ и АП КиМ.

Тродневну радионицу водила је психолошкиња Рубина Тахмазиан, а учешће су, поред представника удружења породица несталих, узели и представници Комисије за нестала лица, Међународног комитета Црвеног крста, као и Црвеног

крста Србије. Програмом су била предвиђена предавања, интерактивне радионице и рад у групама.

Првог дана, у оквиру свог учешћа испред Комисије, Маја Васовић у својству члана Радне групе за израду Нацрта закона о несталим лицима изложила је присутнима ток израде Нацрта закона о несталим лицима, која питања су предвиђена да се регулишу овим законом и који су планови за његову имплементацију. Такође, говорила је и о раду са породицама несталих лица током процеса идентификације и праћењу њихових потреба након преузимања идентификованих посмртних остатака.

Ово је пилот пројекат МКЦК чије спровођење је планирано до краја 2021. године. По истом програму активности ће се реализовати до краја 2023. године након чега је предвиђено да ове активности преузме Црвени крст Србије.

Циљ ове радионице био је психоедукација и пружање помоћи породицама које се због нестанка и губитка својих најмилијих континуирано, неки од њих готово 30 година, боре са тугом, бесом, неизвесношћу и патњом.

Комисија за нестале, 28.09. 2021.

У ПОДГОРИЦИ ОДРЖАН ПЕТИ САСТАНАК ГРУПЕ ЗА НЕСТАЛА ЛИЦА

Пети редовни састанак Групе за нестала лица (ГНЛ), одржан је 28.септембра 2021. године, у Подгорици, у организацији Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ). На састанку ГНЛ присуствовали су представници надлежних тела за тражење несталих лица Републике Србије, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске и тзв. Косова. Састанку су присуствовали и представници Министарства спољних послова и развоја Уједињеног Краљевства.

У Подгорици одржан пети састанак групе за нестала лица

Састанак је организован у циљу унапређења регионалне сарадње у тражењу несталих лица у оружаном сукобима на простору бивше СФРЈ и означио почетак друге фазе процеса мултилатералне сарадње кроз спровођење Оквирног плана. Другом фазом је предвиђено да ГНЛ остане механизам сарадње и након што се заврши директна подршка донаторских влада и организациона подршка МКНЛ.

Представници домаћих институција за тражење несталих лица су се договорили о мерама које ће појачати сарадњу између учесни-

ка у ГНЛ у процесу тражења несталих лица, како би се решило што више преосталих случајева. То укључује активности за решавање неидентификованих посмртних остатака у мртвачницама широм региона, процедуре за размену података о несталим лицима и могућим локацијама гробница, заједничко учешће у активностима на терену од заједничког интереса и стварање бољег законодавства за заштиту права свих породица без обзира на етничку, верску и националну припадност.

Пети састанак ГНЛ и даља имплементација Оквирног плана се спроводи уз подршку влада Уједињеног Краљевства и Савезне Републике Немачке.

Комисија за нестале 16. об.2022.

ОТВОРЕНА ИЗЛОЖБА РАДОВА УДРУЖЕЊА ПОРОДИЦА НЕСТАЛИХ И ПОГИНУЛИХ ЛИЦА „СУЗА

У кући Ђуре Јакшића 16. јуна 2022. године отворена је изложба радова Удружења несталих и погинулих лица „Суза” под називом „Наслони моје време на своје, тако ће вечност дуже трајати”. Изложба осликаних предмета у облику сатова део је пројекта „Подршка породицама несталих – меморијализација” који је подржао Међународни комитет Црвеног крста (МКЦК), док је реализацију изложбе помогла општина Стари град.

Породице чији су најближи чланови нестали и погинули током рата у Хрватској учествовале су у овом пројекту који је осмишљен као психолошка подршка у циљу очувања сећања на оне за којима се још увек трага и хуманизације проблема несталих лица.

Радови у виду осликаних сатова симболизују тешко бреме чекања али својом садржајношћу и лепотом илуструју и вредности везане

за људско достојанство, идентитет, сећање и помирење.

Присутним члановима удружења, као и многобројним посетиоцима поред председнице Удружења несталих и погинулих лица „Суза”, Драгане Ђукић обратили су се и председник Комисије за нестала лица, Вељко Одаловић, шефица регионалне Канцеларије МКЦК у Београду, Јелена Стијачић и председник општине Стари град, Радолав Марјановић. У оквиру својих

излагања говорници су, у складу са својим мандатима, дали пуну подршку раду удружењима породица несталих лица у реализацији оваквих и сличних пројеката али и јасну поруку да нису сами у потрази за својим несталима.

Претходно, исти пројекат реализован је са породицама несталих лица на Косову и Метохији, уз подршку МКЦК и Црвеног крста Србије и помоћи Скупштине града Крагујевца. Тадашња изложба радова је била постављена у свечаном салону Скупштине града Крагујевца, поводом Међународног дана људских права, 9. децембра 2021. године.

НОВИ УПИСИ ПОГИНУЛИХ, УБИЈЕНИХ И НЕСТАЛИХ ЛИЦА ОД 1. АВГУСТА 2021. ДО 1. АВГУСТА 2022.

1. АБРАМОВИЋ ЈОВИЦА син Павла, рођен 1962. године у Старом Селу код Сиска, гдје је и живио. Нестао 01.06.1992. године док је био на стражарском мјесту на положају у Бестрми у шуми званој Пупиновац. (Извор: Милошевић Драгица, рођака)

2. АРБУТИНА НИКОЛА син Петра, рођен 1974. године у Чапргинцима код Нове Градишке, гдје је и живио. Погинуо 01.11.1991. године несрећним случајем, када је нехотице активирао ручну бомбу. Том приликом је погинуо и његов нећак Бајић Драгољуб, док му је нећакиња Бајић Даринка, тада стара пет година, остала без руке. (Извор: Никола Јовановић, е-маил порука и Документа – Центар суочавања с прошлошћу, даље „Документа“)

3. БАЧКО ЈЕЛЕНА кћи Максима, рођена 1922. у Дрнишу, живјела у Силашу код Осијека. Погинула је 06.10.1991. године од гелера гранате код своје куће у Силашу. (Извор: Никола Јовановић, е-маил порука и „Документа“)

4. БАЈИЋ ДРАГОЉУБ син Драгана, рођен 17.04.1983. године у Кричкама код Новске, гдје је и живио. Погинуо 01.11.1991. године у Чапргинцима несрећним случајем, када је његов рођак Арбутина Никола нехотице активирао ручну бомбу, који је и сам погинуо, док му је сестра Бајић Даринка, тада стара пет година, остала без руке. (Извор: Никола Јовановић, е-маил порука и „Документа“)

5. БАЈИЋ ЉУБОМИР син Бранка, рођен 04.11.1965. године у Доњој Илови код Прњавора, гдје је и живио. Погинуо 27.12.1991. године у борбама код Медара. (Извор: <http://pbrg-prnjavor.info/tag/medari> ПОД НАСЛОВОМ „ПРАВАЦ МАШИЋИ-МЕДАРИ“)

6. БАЊАЦ ДРАГОЉУБ син Раде, рођен 30.09.1939. године у Јабланици код Босанске Градишке, живио у Приједору. Погинуо 01.05.1995. године на службеном задатку у мјесту Пустара на цести Градишка-Окучани. (Извор: Увјерење ВП 9161 Окучани)

7. БЕОКОВИЋ БОШКО син Петра, рођен 1941. године у Мекињару код Коренице, гдје је и живио. Дана 05.07.1995. позлило му је на извршавању борбеног задатка у мјесту Кузмовача-Љубово, након чега је хитно пребачен у здравствени центар Удбина, а потом у Книн, гдје је преминуо 10.07.1995. године. (Извор: Увјерење Министарства одбране РСК, Одјелење у Београду борј: 02/1121. од 17.10.1995. године)

8. БЛАГОЈЕВИЋ МАРКО из Крњака. Погинуо заједно са Болић Жељком и Косијер Драганом, 27.08.1993. године на подручју Загорја код Слуња када се њихово возило сударило са возилом УН-а. (Извор: Душко Дејановић)

9. БОРОТА ЖЕЉКО син Јована, рођен 04.08.1973. године у Глини, живио у Трестеници код Вргинмоста. За вријеме акције „Олуја“ нестао је у избјегличкој колони између Глине и Двора на Уни. (Извор: Међународни Комитет Црвеног Крста - даље „МКЦК“, Црвени крст Србије – даље „ЦК Србије“)

10. БОЖИЋ ДРАГИЊА кћи Николе, рођена 10.02.1927. године у Кукуњевцима код Пакраца, гдје је и живјела. Нестала 01.09.1991. године на подручју Липика. (Извор: МКЦК и „Документа“)

11. БУЊЕВАЦ ГОЈКО син Илије, рођен 1956. године у Горњој Меминској код Костајнице, гдје је и живио. Погинуо је несрећним случајем у току 1994. године. (Извор: „Документа“)

12. ЦВЕТКОВИЋ НИКОЛА син Дмитра, рођен 31.01.1966. године у Двору на Уни. Погинуо 23.02.1995. године на подручју Глинице код Велике Кладуше. (Извор: Цветковић Зорица, сестра)

13. БЕЛАП ДАНИЦА кћи Лазе, рођена 1925. године у Боровити код Глине, живјела у Малој Врановини код Вргинмоста. Погинула 01.08.1991. године од гелера гранате испред своје куће. (Извор: „Документа“)

14. ДАБИЋ ДУШАН син Драгана, рођен 1957. године у Мајским Пољанама код Глине, гдје је и живио. Наишао на нагазну мину почетком „Олује“

1995. године у Глинском Новом селу, гдје је рањен и одвежен у болницу у Приједор, гдје је преминуо 31.08.1995. године. (Извор: „Документа”)

15. ДРАГАШ РАДЕ син Душана, рођен 1951. године у Плашком, гдје је и живио. Био на положају у Брувну, гдје је 01.07.1995. године, након напорног марша, умро. Сахрањен у породичну гробницу у Плашком. (Извор: персоналац личног корпуса Дане Машић)

16. ДРАГИЋ ДЕСАНКА кћи Јанка, рођена 14.10.1929. године у Блињи код Петриње, живјела у Блињском Куту. Убијена 25.12.1991. године на подручју Блињског кута заједно са својом тетком Тодоровић Славком. (Извор: „Документа”)

17. ДРЉАН ДРАГИЦА кћи Раде, рођена 1935. године у Мајским Пољанама код Глине, гдје је и живјела. Нађена с прострелном раном 01.04.1993. године на цести Глина-Шаторња-Топуско. (Извор: „Документа”)

18. ЂУКИЋ ГОРАН син Тривуна, рођен 16.02.1970. године у мјесту Грк код Босанског Брода. Радио је и живио у Новиграду Истарском. Дана 17.08.1992. године одведен са радног мјеста из Новиграда у Умаг од стране припадника полицијске станице из Новиграда, гдје је са више особа био притворен у просторијама Ватрогасног дома. Исти дан сви заробљеници су аутобусом превезени за Ријеку, а затим трајектом у Сплит у Војни затвор Лора. Неко вријеме су провели у Лори, одакле су превезени на гранички прелаз с Босном и Херцеговином – Каменско према Томиславграду. У Томиславграду су преузети од припадника ХВО и одведени према Грдама, гдје се Горану Ђукићу губи сваки траг. (Извор: Одлука и Рјешење Уставног суда РХ, број: У-III-Би-7367/2014. од 15.12.2015.; Међународна комисија за нестала лица – даље ИЦМП и Министарство унутрашњих послова Републике Хрватске – даље МУП РХ)

19. ЂУКИЋ ЕВИЦА кћи Глиге, рођена 1905. године у Горњој Бачуги код Петриње, гдје је и живјела. Током акције „Олуја” остала је код своје куће и половином августа исте године са више прелома (здјелице и ногу) одвезена у сисачку болницу, гдје је и преминула од посљедица описаних повреда. По службеној верзији изгазиле су је

њене краве, а по свједоцима претучена (Извор: „Документа”)

20. ФОРКАПА ДОБРИВОЈ син Николе, рођен 1928. године у Плашком, живио у Борови код Вировитице. Убијен 23.12.1991. године код своје куће у Борови. (Извор: „Документа”)

21. ГРАХОВАЦ РАДЕНКО син Радослава, рођен 06.12.1972. године у Бања Луци, гдје је и живио. Погинуо 15.01.1992. године на подручју Војнића. Сахрањен је у Бања Луци. (Извор: Увјерење Војне поште Бања Лука)

22. ГРУБЈЕШИЋ БРАНКО син Николе, рођен 21.01.1976. године у Доњој Перјасици код Дуге Ресе гдје је и живио. Нестао је за вријеме акције „Олуја” на подручју Доње Перјасице. (Извор: МКЦК и МУП ХР)

23. ИВАНКОВИЋ ЉУБИЦА кћи Јанка, рођена 12.02.1923. године у Грабовцу Војничком код Карловца, живјела у Ивошевић Селу код Војнића. За вријеме акције „Олуја” кренула је у избјегличкој колони према Двору, између Глине и Двора заробљена од припадника ХВ-а након чега је одведена у камп у Војнићу, гдје је провела 22 дана, након чега је пуштена кући, у којој је други дан по повратку пронађена мртва. (Извор: Иванковић Бранко, син)

24. ЈАЊИЋ ДУШАН син Ђуре, рођен 1922. године у Чукуру код Костајнице, гдје је и живио. Погинуо је 24.08.1991. године на подручју Чукура. (Извор: „Документа”)

25. КАЈГАНИЋ АНКА кћи Јована, рођена 1926. године у Доњој Чемерници код Вргинмоста, гдје је и живјела. За вријеме акције „Олуја” кренула у избјеглиштво са осталим рођацима и мјештанима. Преминула у колони на подручју Двора. (Извор: „Документа”)

26. КОМАЗЕЦ ЉУБОМИР, живио у Борову Селу код Вуковара. Погинуо 30.08.1991. године на подручју Борова села. (Извор: Споменик у Борову „Жртве ратова 1991-1996. Борово”)

27. КОСИЈЕР ДРАГАН из Крњака. Погинуо 27.08.1993. године, заједно са Болић Жељком и Благојевић Марком, на подручју Загорја код

Слуња у судару њиховог возила са возилом УН-а. (Извор: Душко Дејановић)

28. КОВАЧЕВИЋ БУДИМИР, рођен у Бршадину код Вуковара, гдје је и живио. Погинуо у току 1996. године док је чувајући овце наишао на нагазну мину. (Извор: Никола Јовановић, е-маил порука и споменик страдалих у Бршадину).

29. КРЕШТАЛИЦА ГИНА кћи Раде, рођена 10.08.1935. године у Сјеверовцима код Босанске Дубице, живјела у Јошевици код Глине. Убијена је 06.11.1991. године код своје куће у Јошевици заједно са Крешталица Ђуром и Крешталица Николом. (Извор: „Документа”)

30. ЛАЗИЋ ДЕСАНКА кћи Петра, рођена 13.03.1921. године у Сарвашу код Осиека, гдје је и живјела. Погинула 01.08.1991. године приликом гранатирања Сарваша. (Извор: „Документа”)

31. ЛОНЧАР МИОДРАГ син Милана, рођен 04.02.1963. године у Босанској Дубици, живио у мјесту Драксенић код Босанске Дубице. Погинуо 01.05.1995. године на подручју Јасеновца. (Извор: Увјерење ВП 8162 Окучани)

32. ЛОТИНА ДРАГУТИН син Николе, рођен 15.10.1930. године у Селишту Костајничком код Костајнице, гдје је и живио. Дана 02.09.1991. убијен у дворишту породичне куће. (Извор: „Документа”)

33. МАРИЧИЋ АНА, рођена 1924. године у Бијелим Водама код Глине, живјела у Банском Дреновцу код Глине. За вријеме акције „Олуја” кренула са избјегличком колоном, у којој је нестала на подручју Двора. (Извор: „Документа”)

34. МАРКОВИЋ МИРА кћи Петра, рођена 1958. године у Коранском Селу код Дуге Ресе, живјела у Подвожићу. Убијена је 04.11.1991. године испред куће у Подвожићу. (Извор: сестра од ујака Поповић Мира)

35. МИЛИЋ ЕВИЦА кћи Петра, рођена 1907. године у Волињи код Двора, гдје је и живјела. За вријеме акције „Олуја” остала код своје куће у Волињи, гдје је и убијена. Покопана на гробљу у Волињи. (Извор: „Документа”)

36. МИЛИШИЋ МИЛАН син Ристе, рођен 06.04.1941. године у Дубровнику, гдје је и живио, познати пјесник и преводилац. Погинуо је на прагу своје куће 05.10.1991. године од гелера гранате испалене са брода ЈНА. (Извор: https://sr.wikipedia.org/wiki/Milan_Milišić)

37. МУРИЋ ДРАГИЊА кћи Дамјана, рођена 1914. године у Костајници, живјела у Чукуру, код Костајнице. За вријеме акције „Олуја” остала код своје куће гдје је почетком новембра 1995. године нађена мртва. (Извор: „Документа”)

38. НИШИЋ ДУШАН син Станка, рођен 01.07.1922. године у Горној Трстеници код Вргинмоста, гдје је и живио. За вријеме акције „Олуја” кренуо са избјегличком колоном у којој му се код Доњег Жировца губи траг. (Извор: „Документа” и супруга Даница Нишић)

39. ОДОР ЛАЗАР син Јована, рођен 18.02.1952. године у Сотину код Вуковара, гдје је и живио. Погинуо на борбеном задатку 05.08.1995. године на подручју Церић-Нуштар. (Извор: Увјерење о начину и околностима погибије ВП 9197 Јанковци)

40. ОРОЗОВИЋ ЈЕЛА, рођена 1920. године у Горњим Борцима код Дарувара, живјела у Горњој Шуметлици код Пакраца. Дана 27.12.1991. године остала у селу Бранешци кбр. 48, гдје јој се губи траг. (Извор: „Документа”)

41. ПАВЛОВИЋ ГОЈКО син Ђуре, рођен 07.05.1931. године у Доњим Јамама код Глине, гдје је и живио. Убијен 03.11.1991. године у Доњим Јамама код своје куће. (Извор: „Документа”)

42. ПЕЈАКОВИЋ ДЕСАНКА кћи Јована, рођена 20.01.1923. године у Блињском Куту код Сиска. Дана 15.01.1991. године нестала је на подручју Блињског Кута под неразјашњеним околностима. (Извор: „Документа” и МУП РХ)

43. ПЛАВШИЋ ДРАГОЉУБ, рођен 1930. године у Новим Богдановцима код Вировитице, гдје је и живио. Погинуо заједно са супругом Саром када им је на Бадњу вече 1992. године око 20 сати бачена експлозивна направа на кућу. (Извор: изјава Жарковић Милосава)

44. Плавшић Сара, рођена 1930. године у Новим Богдановцима код Вировитице, гдје је и живјела. Погинула заједно са супругом Драгољубом када им је на Бадњу вече 1992. године око 20 сати бачена експлозивна направа на кућу. (Извор: изјава Жарковић Милосава)

45. ПЛЕТИКАПА ДИМИТРИЈЕ син Стеве, рођен 1932. године у Кричкама код Пакраца, гдје је и живио. Заробљен је крајем 1991. године заједно са групом мјештана. Умро је 27.01.1992. од посљедица премлаћивања и малтретирања. (Извор: „Документа“)

46. ПОЧУЧ БОЖО син Дмитра, рођен 22.01.1947. године у Павловцу код Грубишног поља, гдје је и живио. Убијен је 13.10.1993. у дворишту своје куће. (Извор: „Документа“)

47. ПОПОВИЋ ЖИВКО, рођен 1947. године у Лончарици код Грубишног поља, гдје је и живио. Убијен у свом дворишту почетком новембра 1991. године. (Извор: Косановић Бранко, мјештанин Лончарице)

48. РАДАНОВИЋ ДАНИЦА кћи Николе, рођена 1924. године у Шљивовцу код Вргинмоста, гдје је и живјела. Нестала за вријеме акције „Олуја“ у колони код Двора. (Извор: „Документа“)

49. РАДУЛОВИЋ МИРЈАНА кћи Илије, рођена 06.07.1952. у Горичкој код Двора, живјела у Борову Насељу код Вуковара. Од стране ХВ заробљена и одведена заједно са четири жене у ново централно складиште у Борову насељу, гдје су погинуле од гранате. Била је покопана на гробљу у Вуковару, одакле је ексхумирана 01.05.1992. године, идентификована и сахрањена од стране породице на гробљу у Вуковару. (Извор: Радуловић Наташа, кћер)

50. РАШЕТА СЛАВКА, рођена 1928. године у Вуковару, гдје је и живјела. Погинула је заједно са супругом Рашета Веселином крајем августа 1991. године, када је на њихову породичну кућа у Борову селу пала граната. (Извор: Никола Јовановић, е-маил порука)

51. РАШЕТА ВЕСЕЛИН, рођен 1932. године у Вуковару, гдје је и живио. Погинуо је заједно са супругом Рашета Славком крајем августа 1991.

године, када је на њихову породичну кућа у Борову селу пала граната. (Извор: Никола Јовановић, е-маил порука)

52. РОКСАНДИЋ ДРАГАН син Милана, рођен 23.01.1953. године у Балинцу код Глине, гдје је и живио. Нестао на подручју Сиска 1992. године. (Извор: „Документа“, МКЦК)

53. РОКСАНДИЋ ДРАГИЦА кћи Кузмана, рођена 01.10.1927. године у Балинцу код Глине гдје је и живјела. Погинула несрећним случајем 09.02.1995. године у Балинцу. (Извор: „Документа“)

54. СТИЈЕЉА ВЕДРАНА кћи Обрада, рођена 26.10.1968. године у Бенковцу, живјела у Заграду код Бенковца. За вријеме акције „Олуја“ са осталим члановима породице кренула са избјегличком колоном. Рањена је 07.08.1995. приликом авиогранатирања избјегличке колоне на подручју Босанског Петровца у мјесту Јањила. Приликом рањавања била је у 9. мјесецу трудноће. Преминула је 29.08.1995. године у новосадској болници приликом порођаја. (Извор: изјава свекрве Стијеља Саве и извјештај из новосадске болнице)

55. СТРАЦЕНСКИ ЂУРО син Михајла, рођен 08.04.1931. године у Бикићима код Шида, живио на Сајмишту код Вуковара. Рањен је у јесен 1991. године у минском пољу, а преминуо 09.12.1991. у болници у Београду. (Извор: Никола Јовановић, е-маил порука и књига „Страдање Русина у Домовинском рату 1991/1992. године“)

56. СТРАЦЕНСКИ ПЕТАР син Петра, рођен 24.06.1919. године Бикићима код Шида, живио у Миклушевцима код Вуковара. Убијен 31.03.1993. године у својој кући у Миклушевцима. (Извор: књига „Страдање Русина у Домовинском рату 1991/1992“)

57. ШЕСТО ИЛИЈА син Николе, рођен 05.08.1918. године у Влаховићу код Глине, гдје је и живио. За вријеме акције „Олуја“ остао код своје куће. Отпремљен је у сисачку болницу гдје је и преминуо 25.08.1995. године. (Извор: „Документа“)

58. ТОДОРОВИЋ СЛАВКА кћи Љубана, рођена 1915. године у Блињском Куту код Сиска, гдје је

и жвијела. Заједно са својом сестричном Десанком Драгић убијена је 25.12.1991. године на подручју Блињског кута. (Извор: „Документа“)

59. ВИДОВИЋ БУКА син Крсте, рођен 1930. године у Пољанама код Нове Градишке, живио у Окучанима. Страдао је тако што га је прегазио камион УНПРОФОРА, крајем 1994 или почетком 1995. године. (Извор: „Документа“)

60. ВУЧКОВИЋ ЉИЉА кћи Томе, рођена 1966. године у Великој Трешњевачи код Бурђевца, гдје је и живјела. Погинула је 01.12.1991. године када су непознати починиоци убацили бомбу

у њену породичну кућу. (Извор: Изјава Пантовић Златка)

61. ВУЈАКЛИЈА ИЛИЈА син Марка, рођен 10.08.1946. године у Боровцу код Новске, живио у Рађеновцима код Окучана. Нестао за вријеме акције „Бљесак“ на подручју Рађеновци – Бијела стијена. (Извор: „Документа“ и МУП РХ)

62. ЗОРОЈЕВИЋ АЛЕКСА син Стојана, рођен 1928. године у Доњем Класнићу код Глине, гдје је и живио. Нестао за вријеме акције „Олуја“ у избјегличкој колони на подручју Двора. (Извор: Зоројевић Драган, братић)

ИДЕНТИФИКАЦИЈЕ ОД АВГУСТА 2021. ДО АВГУСТА 2022.

1. АРДАЛИЋ БРАНКО син Николе, рођен 15.03.1920. у Смилчићу код Бенковца.

Бранка је акција „Олуја“ затекла у родном Смилчићу. Остатак породице је отишао у егзодус а Бранко је остао код куће. Породици није познато шта се дешавало са Бранком по њиховом одласку. Први глас о Бранковом страдању стигао је преко НВО „Далматински одбор солидарности“, који је у децембру 1995. објавио листу покопаних Срба на Книнском гробљу, на којем се нашло и Бранково име.

Ексхумиран са гробља у Книну у току 2001. године.

Идентификован ДНК-а методом 22.09.2021. године на Заводу за судску медицину у Загребу.

Сахрањен у току октобра 2021. године на гробљу у Смилчићу.

2. БУРИЋ ДУШАН син Луке, рођен 23.02.1945. године у Церањама Доњим код Бенковца, живио у Свињаревцима код Вуковара.

Душан је 13.09.1991. године одведен у поподневним сатима од два припадника ЗНГ-а под оптужбом да је носио храну четницима, те да је њихов сарадник, од кад му се и губио сваки траг. Заједно са Душаном одведен је и Богић Стеван, који се још увијек води на списку несталих.

Душанови посмртни остаци ексхумирани су са гробља у Винковцима.

Идентификован ДНК-а методом 30.06.2022. године на Заводу за судску медицину у Загребу.

Сахрањен 11. јула 2022. године на гробљу у Лисје код Новог Сада.

3. ГАГИЋ ВАСИЉ син Тодора, рођен 28.02.1928. године у Зеленграду код Обровца, гдје је и живио.

Васиљ је са својим синовцем Зораном Гагићем (1965) и комшијом хрватске националности Милом Мршићем (1961), 31. октобра 1991. године из њихова села Зеленграда кренуо на Велебит да пронађу и у село врате њихове коње, који су се од прољећа налазили на слободној планинској испаши. У потрази за коњима, наишли су на групу наоружаних особа из сусједних хрватских села, који су их заробили и одовели до једне колибе, гдје су из ватреног оружја убили Васиља због тога што му је син био начелник полиције у Обровцу. Зорана и Милу су, ујутро натјерали да Васиљево тијело однесу и убаци у јаму безданку, а затим их одвели у затвор у Госпић, гдје су обојица доживјели тешке физичке и психичке тортуре, Зоран зато што је Србин а Миле зато што се дружио са Србима. Зоран је након четири мјесеци размјењен када је и испричао шта им се десило, од када и траје потрага за Васиљевим посмртним остацима.

Васиљеви посмртни остаци ексхумирани су на Велебиту са локације Јасеница – Селине у току септембра 2019. године.

Идентификован ДНК-а методом 30.06.2022. године на Заводу за судску медицину у Загребу.

Сахрањен 15. јула 2022. године на гробљу у Батајници.

4. **МОМЧИЛОВИЋ НИКОЛА** син Ђуре, рођен 23.10.1946. године у Личкој Јесеници код Огулина гдје је и живио.

Николу је „Олуја” затекла на положају у близини родног села, гдје је вјероватно и страдао првог дана акције. Његови саборци и комшије, Момчиловић Симо и Момчиловић Никола, који су са њим били на положају, имали су више среће - завршили су у заробљеништву, одакле је Симо пуштен у децембру исте године, а Никола је осуђен на 8 година затвора због кривичног дјела ратног злочина коју је издржавао у затвору Лепоглава.

Николини посмртни остаци су били покопани на локалном гробљу у Личкој Јесеници, одакле су ексхумирани у октобру 2018. године.

Идентификован ДНК-а методом 22.09.2021. године на Заводу за судску медицину у Загребу.

Сахрањен 02.10.2021. на гробљу у Личкој Јесеници.

5. **НЕДЕЉКОВИЋ ИВАН** син Душана, рођен 20.07.1958. године у Шабцу, живио у Сплиту.

По информацији из „Слободне Далмације” од 24.09.1992. године убијен је крајем августа 1992. године код хотела „Лав у напуштеном комбију који му је служио за становање. Изрешетан из ватреног оружја. По писању „Слободне Далмације”, од 07.06.2006. године полицајац Милан Вуковић је убојица Недељковића – Вуковић је био осуђен на 7 година затвора. Из затвора је изишао раније захваљујући помиловању тадашњег председника Републике Влатка Павлетића који је у децембру 1999. шест мјесеци након пресуд, осуђеном убојници опростио годину дана затвора, те је Вуковић пуштен на условни отпуст у децембру 2004. године.

Дана 31.03.2022. године на Институту за судску медицину Медицинског факултета у Београду, обављена је идентификација посмртних остатака лица преузетог 30. марта 2022. године од стране Института БиХ за нестала лица.

Посмртни остаци су били претходно покопани на гробљу Ловринац код Сплита, а након размјене 1993. године са хрватском страном предати

босанској страни и покопани на гробљу у Требињу као НН.

Након извршене идентификације у Београду, посмртни остаци су сахрањени по 01.04.2022. по жељи породице на гробљу Шљивова код Крупња.

6. **ОСТОЈИЋ МИРКО** син Душана, рођен 15.06.1962. у Костајници, живио у Росулама код Костајнице.

Мирко је радио у касарни „Божидар Аџија”, у Бјеловару гдје је 29.09.1991. године од стране паравојних формација Хрватске и заробљен заједно са шест колега. Свих шест је одведено на „Кिशову фарму”, гдје су мучени, срељани и покопани на ђубришту фарме.

Миркови посмртни остаци су предати српској страни од хрватске стране 1997. године као НН лице и покопани на гробљу Лешће у Београду.

Идентификован 10.05.2022. године на Институту за судску медицину Медицинског факултета у Београду.

Сахрањен 11.05.2022. године на гробљу у Босанској Костајници.

7. **ПОПОВИЋ МИЛАН** син Љубе, рођен 07.06.1921. године у Бивичином селу код Книна, гдје је и живио.

За вријеме акције „Олуја” остао у своме селу гдје је наводно умро природном смрћу.

Његови посмртни остаци су ексхумирани са заједничког гробља у Книну у току 2001. године

Идентификован ДНК-а методом 30.06.2022. године на Заводу за судску медицину у Загребу.

Сахрањен 19. јула 2022. године на гробљу у Бивичином селу.

8. **ПУШКАР НИКОЛА** син Боже, рођен 19.12.1931. у Житнићу код Дрниша, гдје је и живио.

У акцији „Олуја” са супругом Маријом, хрватске националности, остао у својој кући, гдје је и убијен неколико дана послје почетка акције. Дана 9. августа брат његове супруге, Анте Мујан, нашао је Марију објешену у помоћним просторијама њихова домаћинства, те ју је он и сахранио на гробљу у Житнићу.

Николино тијело нестало је из њихова домаћинства, а ексхумирано је у новембру 2012. го-

дине са заједничког гробља Св. Мара у Шибенику.

Идентификован ДНК-а методом 30.06.2022. године на Заводу за судску медицину у Загребу.

Сахрањен у току јула 2022. на гробљу у Чачку.

9. **ВОРКАПИЋ МИЛАН** син Симе, рођен 03.10.1947. године у Катиновцу код Вргинмоста, гдје је и живио.

За вријеме акције „Олуја” остао у свом селу, гдје је убијен.

Његово тијело је ексхумирано је у току јуна 2007. године са гробља у Петрињи.

Идентификован ДНК-а методом 30.06.2022. године на Заводу за судску медицину у Загребу.

Сахрањен 08. јула 2022. године на гробљу у Катиновцу.

10. **Ружак Терезија** кћи Рудолфа, рођена 27.09.1923. године у Петрињи, гдје је и живјела.

Терезија је за вријеме акције „Олуја” из болнице у Петрињи премјештена у Основну школу у Двору на Уни, гдје је и убијена 08.08.1995. године.

Њени посмртни остаци ексхумирани су у току јуна 2007. године са гробља у Петрињи.

Идентификована ДНК-а методом 29.04.2022. године на Заводу за судску медицину у Загребу.

Сахрањена у току маја 2022. на гробљу у Петрињи.

11. **КОВАЋ ДРАГИЦА** кћи Стеве, рођена 23.01.1949. године у Петрињи, гдје је и живјела.

Драгица је за вријеме акције „Олуја” из болнице у Петрињи премјештена у Основну школу у Двору на Уни, гдје је и убијена 08.08.1995. године.

Њени посмртни остаци ексхумирани су у току јуна 2007. године са гробља у Петрињи.

Идентификована ДНК-а методом 29.04.2022. године на Заводу за судску медицину у Загребу.

Сахрањена у току маја 2022. на гробљу у Петрињи.

ЕСХУМАЦИЈЕ ОД АВГУСТА 2021. ДО АВГУСТА 2022.

ПОЛИТИКА, 05.08.2021.

ПРВЧА КОД НОВЕ ГРАДИШКЕ ПОТЕНЦИЈАЛНА НОВА МАСОВНА ГРОБНИЦА

Првча код Нове Градишке једна је од можда највећих поминјаних локација у Хрватској које треба истражити, а где је покопано и више од 100 људи убијених током акције Блјесак, изјавио је данас специјални изасланик председника Србије за питања несталих Веран Матић и нагласио да би у истражи значајну улогу могао имати Стејт департамент.

Локација везана за депонiju Првчу налази се ван пописа 36 познатих локација у Хрватској на којима се зна да је неко сахранjen и потребно је извршити

ексхумацију и идентификацију, рекао је Матић за Танјуг.

Према његовим речима, сведок сарадник је туђителјки за ратне злочине дао податке када се то догодило и шта се догодило.

Матић каже да је питање локације код Нове Градишке, где су покопани људи убијени у Блјеску почетком маја 1995. покренуто на више места.

„Замolio сам да наша Комисија за нестале од Међународног црвеног крста, који има уговор са Стејт департаментом, затражи сателитске снимке

tog места, рекао је Матић”, али је и нагласио да у МСК кажу да без одобрења Хрватске то није могуће.

Он додаје да Србија сада чека сагласност Хрватске да МСК затражи податке из Стејт департамента.

Матић наглашава да је застрашујући податак да у ЕУ постоји држава чланица у којој има 36 гробница, масовних, јединствених, које нису ексхумиране и да се на тај податак који је познат годинама не реагује.

Према његовим речима, то је недопустиво и драматично за породице, јер се отприлике зна ко се у њима налази.

„Мислим да хрватска страна нема одговор, а да српска има право да тражи од међународних организација ве-

zanih za nestale da reše taj problem”, kaže Matić.

On naglašava da je rešavanje svih otvorenih pitanja vezanih za nestale važan za proces pacifikacije odnosa.

Kaže i da pored tih 36 grobnica u Zagrebu u Zavodu za sudsku medicinu ima oko 900 tela ubijenih tokom sukoba u Hrvatskoj koji nisu identifikovani.

On smatra da je neophodno da se u narednih godinu dana vidi sa hrvatskim vlastima u čemu je problem, jer, dodaje, naša udruženja koja se bave nestalima tvrde da postoji velika baza DNK i da nema razloga da se ništa ne radi po pitanju identifikacije nestalih.

Rekao je da će SNV insistirati da se istraži i potencijalna grobnica između Gline i Dvora na Uni, na kojoj je pro-

stor od 20 sa 30 metara na kojem se, kako je rečeno, nalaze tela.

Matić dodaje da sve što se dešavalo poslednjih godinu dana u Hrvatskoj, stav koji je SNV zauzeo i poruka koju je patrijarh sinoć na skupu u Busijama poslao predstavlja „snažno pruženju ruku pomirenja”, te poručuje da ne shvata zašto je neko ne bi prihvatio.

MINISTARSTVO HRVATSKIH BRANITELJA, 25.11.2021.

U BOBOTI POKRAJ VUKOVARA PRONAĐENI POSMRTNI OSTACI IZ DOMOVINSKOG RATA

Ministarstvo hrvatskih branitelja, 25.11.2021, U Boboti pokraj Vukovara pronađeni posmrtni ostaci iz Domovinskog rata

U potrazi za osobama nestalim u Domovinskom ratu, provedbom terenskih istraživanja na području Bobote u Vukovarsko-srijemskoj županiji 24. studenoga 2021. pronađeni su posmrtni ostaci najmanje

pet osoba, koji prema preliminarnim nalazima potječu iz Domovinskoga rata.

Ministarstvo hrvatskih branitelja organiziralo je ekshumaciju i daljnje pretraživanje lokacije koje je u tijeku, a provodi se u suradnji s drugim nadležnim tijelima.

Pronađeni posmrtni ostaci bit će prevezeni na Zavod za sudsku medi-

cinu i kriminalistiku u Zagrebu radi daljnje obrade i identifikacije. S utvrđenim nalazima pravodobno će biti poznate obitelji nestalih osoba.

Podsjetimo, Republika Hrvatska putem Ministarstva hrvatskih branitelja još uvijek traga za 1853 osobe iz Domovinskoga rata, od kojih je njih 520 s područja Vukovarsko-srijemske županije.

MINISTARSTVO HRVATSKIH BRANITELJA, 14.06.2022..

TERENSKA AKTIVNOSTI VEZANO UZ POTRAGU ZA OSOBAMA NESTALIM U DOMOVINSKOM RATU

Na jednoj od lokacija na području Požeško-slavonske županije pronađeni su posmrtni ostaci ljudskog podrijetla koji se dovode u vezu s događanjima iz 1991. godine, a lokaciju je posjetio ministar Medved

U potrazi za osobama nestalim u Domovinskom ratu, u organizaciji i koordinaciji Ministarstva hrvatskih branitelja, 31. svibnja 2022. započela su sustavna terenska istraživanja na više lokacija na području Požeško-slavonske i Virovitičko-podravске županije.

Na jednoj od lokacija na području Požeško-slavonske županije, 13. lipnja 2022. pronađeni su posmrtni ostaci ljudskog podrijetla koji

se dovode u vezu s događanjima iz 1991. godine, a lokaciju je 14. lipnja posjetio potpredsjednik Vlade i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved. Na lokaciji su bili i ravnateljica Uprave za zatečene i nestale Ivona Paltrinieri, načelnik Policijske uprave Požeško-slavonske Željko Grgić, gradonačelnica i predsjednik Gradskog vijeća Pakraca Anamarija Blažević i Miroslav Ivančić.

Nakon ekshumacije posmrtni ostaci biti će prevezeni na Zavod za sudsku medicinu i kriminalistiku u Zagrebu poradi daljnje obrade i provedbe DNA analize u svrhu utvrđivanja identiteta.

Usporedno, Ministarstvo hrvatskih branitelja nastavlja s sustavnim probnim iskapanjima na području Petrovačke dole kod Vukovara. Kao što smo i najavili ranije, ova aktivnost trajati će duže vremensko razdoblje poradi zahtjevnosti terena.

Podsjetimo, Republika Hrvatska putem Ministarstva hrvatskih branitelja traga za 1838 osoba nestalih i smrtno stradalih tijekom Domovinskoga rata.

O rezultatima terenskih istraživanja po njihovu završetku izvijestiti ćemo javnost.

ПРОЦЕСУИРАЊЕ РАТНИХ ЗЛОЧИНА НАД СРБИМА У ХРВАТСКОЈ

КИЈАНИ КОД ГРАЧАЦА – СЛУЧАЈ „КРИЧКОВИЋ”

RADIO SLOBODNA EVROPA, 27.07.2021.

VRHOVNI SUD HRVATSKE POTVRDIO PRESUDU ZA RATNI ZLOČIN NAKON ‘OLUJE’

Vrhovni sud Hrvatske (VSRH) potvrdio je prvostupanjsku presudu Županijskog suda u Rijeci kojom je bivši pripadnik Hrvatske vojske Rajko Kričković osuđen na 10 godina zatvora zbog ubojstva troje srpskih civila u selu Kijani kod Gračaca u Lici u kolovozu 1995. godine.

VSRH je, ne objavljujući identitet optuženika, kazao kako je Kričkoviću kao otegotna okolnost uzeto da je lišio života tri osobe koje je poznao od ranije i da te osobe nikako nisu ugrožavale vojne akcije, odnosno sigurnost pripadnika vojske kojoj je pripadao Kričković.

Kričkoviću je kao otegotna okolnost uzeto i što je treća žrtva zapaljena živa u kući, dodao je Vrhovni sud.

Olakotnim je cijenjena Kričkovićeva dosadašnja neosuđivanost i narušeno zdravstveno stanje, dok kao olakotnim nije cijenjeno sudjelovanje u Domovinskom ratu jer je Kričković počinio ratni zločin kao sudionik Domovinskog rata.

Uz to, Kričković se na temelju mobilizacijskih poziva priključio vojsci, a prije toga je pobjegao u inozemstvo da bi izbjegao mobilizaciju, podsjeća se u propćenju VSRH.

„Tako odmjerena kazna odgovara stupnju krivnje optuženika i pogibelnosti kaznenog djela. Izrečena kazna sadrži dostatnu moralnu osudu za zlo koje je optuženik počinjenjem djela prouzročio i dostatnu društvenu osudu za počinjenje dje-

la. Izricanje blaže ili strože kazne nije opravdano”, zaključio je Vrhovni sud.

U Srbiji i Hrvatskoj dijametralno suprotna percepcija onoga što se dešavalo početkom avgusta 1995. godine

Utvrđeno je da je Kričković, tijekom akcije „Oluja” na predjelu Ljubovića, sudjelovao u izvlačenju poginulih suboraca iz minskog polja te prisustvovao njihovom pokopu u Zagrebu.

Nakon toga se vratio u svoju postrojbu u Liku i obišao svoje selo Kričkovići gdje je zatekao svoju zapaljenu kuću.

Potom je pred susjednom kućom zatekao Radomira (43 godine) i Miru (45) Sovilj i u njih pucao iz automatske puške, dok su ovi nastojali pobjeći.

Njihovu majku, tada 73-godišnjakinju, usmrtio je zapalivši kuću u kojoj se nalazila, utvrđeno je tijekom prvostupanjskog postupka.

БЉЕСАК - СЛУЧАЈ „ХРВАТСКИ КОМАНДАНТИ

VLADA.GOV.HR, 23.09.2021.

VLADA ODBILA ZAMOLNICU TUŽITELJSTVA BOSNE I HERCEGOVINE

Predsjednik Vlade Andrej Plenković primio je danas u Banskim dvorima generale zapovjednike i visoke časnike koji su sudjelovali u vojno-redarstvenoj operaciji „Bljesak”. Kazao je da je Vlada nakon detaljne analize donijela zaključak da se odbije zamolnica Tužiteljstva BiH u kojoj se hrvatske ratne zapovjednike iz operacije Bljesak povezuje s navodnim ratnim zločinom.

Uz predsjednika Vlade bili su potpredsjednik Vlade i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved, potpredsjednik Vlade i ministar unutarnjih poslova Davor Božinović, ministar obrane Mario Banožić te ministar pravosuđa i uprave Ivan Malenica.

U izjavi za medije, po završetku sastanka, predsjednik Vlade Plenković podsjetio je na sastanak koji je održan s generalima i viskom časni-

cima 12. kolovoza, vezano uz pitanje upućivanja zamolnica od strane Tužiteljstva Bosne i Hercegovine Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske početkom kolovoza.

„Ministarstvo pravosuđa je nama dostavilo izvješće, proučili su stručnjaci svu tu dokumentaciju i na temelju te vrlo detaljne analize, mi smo kao Vlada odlučili da donesemo zaključak kojim ćemo naložiti Ministarstvu pravosuđa da odbije zamolnicu koja je pristigla iz Tužiteljstva Bosne i Hercegovine. Smatramo da dokumentacija i materijal koji je dostavljen u svom sadržaju ne daje nikakvu osnovu za postupanje pravo-

sudnih tijela u Republici Hrvatskoj”, naglasio je premijer.

Kazao je da su danas u toj odluci obavijestili hrvatske ratne zapovjednike koji su suglasni s takvim postupanjem Vlade Republike Hrvatske.

Predsjednik Vlade je istaknuo da su Domovinski rat, vojno-redarstvene operacije, osobito Bljesak i Oluja kojima je oslobođen hrvatski teritorij, temelji naše slobode i suvremene hrvatske države.

„I odlučili smo da odbijemo ovu zamolnicu Tužilaštva Bosne i Hercegovine na temelju Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći i na temelju Sporazuma o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine i to na temelju načela zaštite nacionalnih, državnih i bitnih interesa Republike Hrvatske”, zaključio je Plenković.

Odbijanje zamolnice jedino moguće rješenje

Predsjednik Hrvatskog generalnog zbora Pavao Miljavac izvijestio je da je komunicirao o ovoj temi s ostalim generalima koji su na listi.

„Jednoglasno je zaključeno da je odbijanje i vraćanje zahtjeva Bosni i Hercegovini jedino od mogućih rješenja zbog interesa Republike Hrvatske, ali i nas. Napisali smo i obrazloženja zašto i zbog čega se to odbija”, kazao je Miljavac.

Dodao je da je neprimjereno da se nakon toliko godina podižu neke optužnice.

„Nikada nije bilo usmenih niti pisмениh zapovijedi koje bi dovodile u pitanje granatiranje civilnih ciljeva i da bi time počinili ratne zločine”, naglasio je, pojasnivši kako se u ratnim sukobima i operacijama kao posljedica rata dogode kolateralne, civilne žrtve, ali nije bilo namjere da stradavaju civili. „Dapače, pokušavali smo uvijek spasiti civile. To se može vidjeti iz neke dokumentacije”, dodao je.

Miljavac smatra da je riječ o vrlo dobrom zaključku Vlade, rekavši da nema potrebe za otvaranjem istrage jer je riječ o čistoj, legitimnoj i legalnoj operaciji Hrvatske vojske.

Na pitanje novinara da pojasni meritum odluke da se odbije ovaj zahtjev jer se prethodno govorilo kako bi možda bilo najbolje da Hrvatska preuzme postupak kako onda BiH ne bi dalje postupala, predsjednik Vlade Plenković je pojasnio da nakon što je Tužiteljstvo dostavilo zamolnicu, u BiH su prekinute sve radnje.

„Nema niti jedne radnje koja se trenutno odvija u vezi s hipotetskim progonom u BiH. Kada Vlada donese zaključak, a Ministarstvo pravosuđa obavijesti BiH, mi ne možemo znati koje će biti daljnje aktivnosti. Očito je da su tijela u BiH na temelju informacija, dokumentacije i saznanja imale dovoljno podataka, argumenata, supstance da nešto pokrenu u BiH i vjerojatno ne bi upućivali zamolnicu nama. Prema tome, to je sve što mogu o tome kazati”, rekao je premijer.

Hrvatska poštuje teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine

Premijer je upitan i o govoru Željka Komšića u UN-u u kojem je napao Hrvatsku i Srbiju.

„Odbacujemo teze o tome da bi Hrvatska na bilo koji način ugrožavala teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine”, naglasio je Plenković, rekavši da je u vrijeme agresije velikosrpskog Miloševićevog režima na Hrvatsku i BiH, Hrvatska bila ta koja je spasila Bosnu i Hercegovinu i koja je pomogla da BiH opstane.

Istaknuo je da je stav Hrvatske o poštivanju teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine jasan te da ga nitko nikada u Hrvatskoj nije doveo u pitanje.

„Ne znam koji bi to bili politički akteri na hrvatskoj političkoj sceni koje netko, pa i gospodin Komšić, može prepoznati kao nekoga tko do-

vodi u pitanje teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine”, kazao je Plenković.

Naglasio je da je Hrvatska prijatelj Bosne i Hercegovine te da su Hrvatska i BiH upućene jedna na drugu - u političkom, kulturnom, gospodarskom, prometnom, energetsom i svakom drugom smislu.

„Hrvati su jedan od tri konstitutivna naroda u BiH o kojemu vodimo posebno računa, temeljem Ustava i temeljem zdrave logike i to nam nalaže da budemo u najboljim odnosima s BiH. I sve što radimo u potpori reformskog procesa, ekonomskih odnosa i europskog puta BiH radimo iskreno, prijateljski i s namjerom da se svi, i Bošnjaci, i Srbi i Hrvati u Bosni i Hercegovini osjećaju dobro”, kazao je premijer.

Kao primjer je naveo da je Hrvatska BiH donirala cjepivo protiv Covida 19, ali i omogućila svim državljanima BiH, koji to žele, da se besplatno cijepi na teritoriju Hrvatske.

„To je mali recentan primjer. A u ovim strateškim, mislim da smo se pokazali u proteklih tridesetak godina više nego na tragu potpore, podrške, prijateljstva i suradnje s Bosnom i Hercegovinom”, poručio je Plenković.

Upitan je li Komšić reagirao zbog izjave predsjednika Republike Zorana Milanovića da je on predsjednik Hrvata u BiH, premijer je odgovorio da ne zna.

„Nisam bio u New Yorku. Je li netko reagira na neke druge izjave, nije važno. Hrvatska ima svoje institucije, Bosna i Hercegovina svoje. Hrvati u BiH sigurno imaju pozitivne i dobre emocije prema Hrvatskoj i hrvatskim institucijama, ali oni su građani BiH, žive i ostat će u BiH, biti njen konstitutivni dio i graditi svoju budućnost sa svim drugim narodima koji tamo žive”, poručio je Plenković.

Odbacujem insinuacije da Vlada guši slobodu medija

Predsjednik Vlade je upitan i o privremenoj mjeri suda da portal H-alter ne smije do daljnjega objavljivati tekstove i pisati o Poliklinici za zaštitu djece.

Kazao je da je ministrica kulture i medija Nina Obuljen Koržinek dala sjajnu izjavu i dodao da joj se pridružuje u toj izjavi.

„Ono što vidim da se munjevito razvija je pokušaj političkog napada na Vladu i na HDZ od strane SDP-a o nekakvoj odgovornosti Vlade za gušenje slobode medija u Hrvatskoj. Ovo je sada već drugi put u razmaku od dva tjedna gdje politički akteri netočno, nekritički u eter puštaju informacije. Nije normalno i nije moguće da se u političkom prostoru optužuje Vladu za odluku jednog suca o privremenoj mjeri u jednom predmetu”, rekao je Plenković.

Vlada, HDZ, bilo tko od nas, dodao je premijer, nikakve veze s odlukom suca u tom predmetu o privremenoj mjeri nema, i to mora biti jasno kazano.

„Ja odbacujem te insinucije, i o utjecaju na Državno odvjetništvo, a kamoli ovakve utjecaje na sudove da postoji tu nekakva intencija o gušenju slobode medija”, kazao je.

Poručio je kako se teze o utjecaju Vlade na sudbenu vlast moraju otклонити kao netočne.

„Ja ću staviti sve argumente na stol i pokazati da takve teze nisu normalne i da su van svake pameti. Ako je politička tajnica SDP-a u stanju to napisati i izgovoriti, onda imamo veliki fundamentalni problem. Imamo problem razumijevanja kako institucije države u Hrvatskoj funkcioniraju”, rekao je Plenković.

Naglasio je da se Vlada zalaže za svu moguću slobodu medija te da postoje pravni načini kako da se ide kontra te privremene mjere.

„Neću ulaziti uopće u meritum niti u odluku, a kamoli pristajati na teze da se u Hrvatskoj guše slobode medija, to ne dolazi u obzir, to nije točno”, kazao je premijer.

Na pitanje je li po njemu ta odluka gušenje slobode medija, premi-

jer je kazao da to treba pitati Općinski sud.

„Što mi imamo s time. Riječ je o privremenoj mjeri koju je donio sud, nije riječ o političkoj odluci bilo koga ovdje. Molim vas da razlučite to, to je vrlo važno razlučiti. Ministrica je rekla sve što mi o tome mislimo. Čak i institucija o kojoj se radi je gradska institucija. Niti je institucija vezana za Vladu, niti je odluku donijelo bilo koje izvršno tijelo nego sud. Kakve mi veze imamo? Nikakve”, naglasio je Plenković.

Na pitanje bi li se i drugi mogli pozvati na odluku suda i tražiti zabranu da netko o njima piše, premijer je kazao da ne vidi da je to slučaj, niti da je to praksa.

„Smatram da je u Hrvatskoj sloboda medija takva da svi dišu punim plućima”, zaključio je predsjednik Vlade Plenković.

ОСИЈЕК, „ГАРАЖА И СЕЛОТЕЈП” – СУЧАЈ ГЛАВАШ И ДРУГИ”

JUTARNJI LIST, 27.10.2021.

POČELO JOŠ JEDNO PONOVLJENO SUĐENJE GLAVAŠU: ‘JA OVU OPTUŽNICU UOPĆE NE RAZUMIJEM’

Na zagrebačkom Županijskom sudu nastavljeno je ponovljeno suđenje ratnom čelniku sekretarijata za obranu za ratni zločin u Osijeku 1991.

„Ja ovu optužnicu uopće ne razumijem. Želio bih sudu predati podnesak zašto je ne razumijem. A kad je ne razumijem, ne mogu se o njoj ni očitovati.”

Rekao je to danas Branimir Glavaš, prvooptuženi u slučaju selotejp i garaža, na još jednom, ponovljenom suđenju, Draženu Kevriću, predsjed-

niku sudskog vijeća zagrebačkog Županijskog suda koje ponovno sudi za ratne zločine nad civilima srpske nacionalnosti u Osijeku 1991. godine.

Glavašu i šest suokrivljenika proces će ući i u četvrto desetljeće nakon događaja te ratne godine. Jedan od oštećenih Radoslav Ratković u međuvremenu je preminuo, a postupak koji je danas opet bio na početku zastao je i nastaviti će se 10. siječnja sljedeće godine.

Pet suokrivljenih s Glavašem koji su danas bili na raspravi izjasnili su

se da nisu krivi nakon što je ponovno pročitana optužnica.

Tužiteljstvo odbacilo kaznenu prijavu Branimira Glavaša protiv Krunoslava Fehira

I dok je tužitelj predlagao da se uglavnom svi dosad izvedeni dokazi pročitaju, jedan od Glavaševih branitelja, odvjetnik Veljko Miljević, tražio je da se neposredno ispituju sudskomedicinski vještak i toksikolog jer tvrdi da za Đorđa Vučkovića nije bila smrtonosna kiselina koju je popio iz akumulatora nego prostrijelne rane.

Uz te dokazne prijedloge, obrana je imala niz drugih dokaznih pijedloga. Među ostalim, tražilo se da se ispituju neki od zapovjednika optu-

ženih, ali i da se pribave neki spisi iz Srbije sa suđenja za ratne zločine.

Zbog brojnosti dokaza sudsko vijeće danas nije odlučivalo o dokaznim prijedlozima obrane, već će odlučivati naknadno tijekom siječnja.

Glavaševa obrana predlagala je da se kao svjedok ispita i novinar Slobodne Dalmacije Ivica Šola jer mu je u pismu iz zatvora u Remetincu bivši premijer Ivo Sanader pisao da ima saznanja o političkom progonu protiv Glavaša, ali da o tome još ne želi javno govoriti. Ni o tom dokaznom prijedlogu nije odlučeno.

Novo suđenje nakon što je Glavaš po ukinutoj presudi već odradio većinu kazne u BiH

Suđenje u slučajevima 'garaža' i 'selotejp' zakazano je nakon što je Vrhovni sud početkom siječnja 2020. ukinuo odluku izvanraspravnog vijeća zagrebačkoga Županijskog suda iz ožujka 2019. prema kojoj se ponovljeno suđenje Glavašu trebalo odvojiti od postupka njegovim suoptuženicima.

Na prvom suđenju Glavaš i ostali osuđeni su na višegodišnje zatvorske kazne, ali je pravomoćnu presudu ukinuo Ustavni sud. Glavaš je do tada odradio i većinu osmogodišnje kazne u zatvorima u BiH gdje je otišao uoči izricanja prve presude.

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu odbacilo je prošlog tjedna kaznenu prijavu koju je Glavaš u međuvremenu podnio protiv nekadašnjeg krunskog svjedoka u slučaju 'selotejp' i 'garaža' Krunoslava Fehira zbog ubojstva Čedomira Vučkovića u Osijeku u kolovozu 1991.

Fehir je tijekom prvog suđenja Glavašu bio krunski svjedok tužiteljstva jer je sa 16 godina u kolovozu 1991. kao pripadnik tzv. Prištapske bojne, među ostalim, bio svjedokom mučenja Čedomira Vučkovića kojega su tjerali da pije kiselinu iz akumulatora u jednoj od garaža tadašnjeg Sekretarijata za narodnu obranu u centru Osijeka.

Na ponovljenom suđenju Fehir više nije imao status krunskog nego običnog svjedoka, a Glavaš njegovo

svjedočenje smatra lažnim. Štoviše, upravo njega smatra odgovornim za Vučkovićevo ubojstvo, zbog čega ga je i prijavio, a prijavu je potkrijepio i nalazom sudskomedicinskog vještaka Đorđa Alempijevića iz Beograda, koji je ustvrdio da su za Vučkovića kobni bili hici koje je u njega ispalio Fehir, a ne ispijena kiselina.

Predsjednik RH i vrhovni zapovjednik Oružanih snaga Zoran Milanović vratio je krajem svibnja Glavašu sedam ratnih odlikovanja i čin general-bojnika koje mu je 2010. nakon pravomoćne presude koju je ukinuo Ustavni sud oduzeo tadašnji predsjednik Ivo Josipović.

Predsjednik Milanović je pojasnio kako je donošenje odluke o vraćanju državnih odlikovanja tražio sam Glavaš, jer je formalno već pet godina neosuđena osoba. Dodao je da će, bude li Glavaš ponovno pravomoćno osuđen, morati nastaviti ono što je napravio bivši predsjednik Josipović kada je Glavašu oduzeo odlikovanja.

СИСАК - СЛУЧАЈ „МИЛАНКОВИЋ”

HRT, 20.01.2022.

ELJSP: HRVATSKA NIJE POVRIJEDILA PRAVA OSUĐENIKU ZA RATNI ZLOČIN

Europski sud za ljudska prava (ELJSP) presudio je da Hrvatska nije povrijedila prava Vladimira Milankovića, osuđenika za ratni zločin nad sisačkim Srbima, koji je tvrdio da je nezakonito osuđen po zapovjednoj odgovornosti dok to nedjelo nije bilo opisano u hrvatskom zakonodavstvu.

ELJSP je precizirao da stoga nije došlo do povrede članka 7. Europske konvencije o ljudskim pravima koji se vodi načelom da jedino zakon može definirati kazneno djelo i propisati kaznu.

Vladimir Milanković je tvrdio da je u domaćem postupku osuđen za

ratni zločin iz 1991. godine po zapovjednoj odgovornosti, što je bilo protivno članku 7. Konvencije jer u vrijeme kada su ti zločini počinjeni domaće pravo nije poznavalo zapovjednu odgovornost. Uz to, tvrdio je da se nisu mogle primijeniti ni odredbe Ženevskih konvencija jer je Hrvatska tek u siječnju 1992. godine postala međunarodno priznata država.

ELJSP je prvo utvrdio kako je u domaćem postupku podnositelj osuđen na temelju odredbe tada važećeg Kaznenog zakona koja je blanketne naravi, odnosno koja upućuje na normu međunarodnog prava. Sud je naglasio kako je nedvojbeno da je

odgovornost zapovjednika za ratne zločine počinjene tijekom međunarodnog oružanog sukoba bila u vrijeme kad su zločini počinjeni postojeće pravilo međunarodnog prava te da je u to vrijeme RH bila potpisnica Ženevskih konvencija u kojima je to pravo bilo sadržano.

ELJSP se nadalje pozvao na utvrđenja Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju u predmetu Hadžihasanović i drugi te utvrdio da se taj koncept treba jednako primijeniti i u slučajevima unutarnjih oružanih sukoba. Pojam zapovjedne odgovornosti izveden je iz koncepta odgovornog zapovijedanja, koji ne pravi nikakvu razliku između međunarodnog i unutarnjeg oružanog sukoba, prisnažio je ELJSP.

Vrhovni sud povisio kaznu za dvije godine

- S obzirom na flagrantnu protupravnu prirodu ratnih zločina koje su počinile policijske postrojbe pod zapovjedništvom podnositelja, ELJSP je smatrao da bi čak i najpovršnije promišljanje ukazivalo na njegovu zapovjednu odgovornost za ta djela, bez obzira jesu li ti zločini počinjeni tijekom međunarodnog ili unutarnjeg sukoba – priopćio je sud.

Slijedom navedenog, ELJSP je zaključio da je protupravnost djela za koja je osuđen u domaćem postupku podnositelju u vrijeme počinjenja tih djela bila predvidljiva te da je presuda hrvatskog suda utemeljena na zakonu koji je bio na snazi u vrijeme počinjenja kaznenog djela te da nije

došlo do povrede Europske konvencije o ljudskim pravima.

ELJSP ističe da će presuda u ovom predmetu postati konačna ukoliko niti jedna stranka u roku od tri mjeseca ne podnese zahtjev velikom vijeću Europskog suda.

Vrhovni sud potvrdio je u lipnju 2014. osuđujuću prvostupanjsku presudu Županijskog suda u Osijeku kojom je Vladimir Milanković proglašen krivim za ratni zločin protiv civilnog stanovništva i ratnih zarobljenika u Sisku, a izrečenu kaznu zatvora povisio mu je za dvije godine tako da je pravomoćnom presudom Milanković osuđen na deset godina zatvora. Milanković je proglašen kri-

vim zato što kao zamjenik načelnika sisačke Policijske uprave, u razdoblju od srpnja 1991. do lipnja 1992., nije spriječio nezakonite nasilne ulaske u kuće i stanove, nezakonite pretrage, ponižavanje, zastrašivanje te fizičko i psihičko zlostavljanje ljudi na širem području Siska i Banovine.

Optužnica ga je teretila da je spriječavao istrage zločina, odobravao nezakonite radnje podređenih i ohrabrivao ih na to te i osobno sudjelovao u zlostavljanju i napadima na civile i naredio nezakonito zatvaranje većeg broja civila srpske nacionalnosti, što je rezultiralo ubojstvom 24 žrtve, 23 civila i jednog ratnog zarobljenika.

„ЛОРА”, СПЛИТ - СЛУЧАЈ „ДУИЋ И БУНГУР”

JUTARNJI LIST, HINA, 06.04.2022.

PRESUDA ZA RATNI ZLOČIN U LORI:
ZAPOVJEDNIK DOBIO 8 I POL GODINA
ZATVORA, ČUVAR 4 GODINE I 10 MJESECI

Obojica su tijekom dokaznog postupka negirala kazneno djelo za koje ih se teretilo

Zbog ratnog zločina nad civilima u Lori, početkom Domovinskog rata, u srijedu su na splitskom Županijskom sudu nepravomoćno osuđeni bivši zapovjednik Tomislav Duić na osam godina i šest mjeseci te čuvar Emilio Bungur na četiri godine i deset mjeseci zatvora.

Obojica su tijekom dokaznog postupka negirala kazneno djelo za koje ih se teretilo, a sucu Vladimiru Živaljiću su izjavili da se ne osjećaju krivim.

Njihovi branitelji Hrvoje Alajbeg i Vinko Burazer ukazivali su na manjkavost optužnice, puno politike u postupku, ali i da im se sudi izvan ustavno-pravnog okvira i protivno međunarodnom kaznenom i ratnom pravu, Povelji UN- a te Konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Oba odvjetnika su u završnim

govorima tražili oslobađajuće presude za Duića i Bungura.

Bivšem šefu Vojno-istražnog centra Lora, Tomislavu Duiću, i čuvaru Emiliju Bunguru sudilo se za ratni zločin nad civilima koji je počinjen u Ratnoj luci Lora početkom rata. U postupku Lora 1 obojica su bili pravomoćno osuđeni za ratni zločin nad

civilima pa je Duić dobio osam godina zatvora, a Bungur šest godina.

Suđenje za Loru 1 je bilo ponovljeno, a potom je na traženje pojedinih optuženika spojeno u jedan predmet s Lorom 2.

Krajem siječnja 2017. ta su dva predmeta razdvojena. Duiću i Bunguru se sada sudilo u obnovljenom postupku jer su oboje u vrijeme suđenja bili u bijegu, a 2015. godine su tražili obnovu postupka.

POLITIKA, 08.04.2022.

BIVŠI LOGORAŠI NEZADOVOLJNI PRESUDOM ZA ZLOČINE U „LORI”

U Splitu je suđeno za događaje do avgusta 1992, a posljednji zarobljenici pušteni su na slobodu tek 1997. godine

Zagreb, Banjaluka – Bivši šef splitskog vojnistražnog zatvora „Lora” Tomislav Duić i čuvar Emilio Bungur osuđeni su prvostepeno pred sudom u Splitu na višegodišnje zatvorske kazne zbog ratnog zločina nad civilima u tom zatvoru 1992. Duić je osuđen na osam i po godina zatvora, a Bungur na četiri godine i deset meseci. Obojica su tokom postupka negirali krivicu, javlja Hina.

Njima se sudilo u obnovljenom postupku, jer su u vreme prvog suđenja bili u bekstvu, a 2015. su tražili obnovu postupka. Duić i Bungur su bili u bekstvu duže od deset godina.

Oni su već bili pravosnažno osuđeni za ratni zločin nad civilima u slučaju poznatom kao „Lora 1” – Duić na osam, a Bungur na šest godina zatvora.

Suđenje je ponovljeno, a zatim i spojeno sa predmetom „Lora 2”, u kojem je više bivših vojnih policajaca osuđeno za ratne zločine nad ratnim zarobljenicima iz bivše JNA i srpskih jedinica. Krajem 2017. ta dva predmeta su razdvojena, a Duiću i Bunguru se sudilo u odvojenom, obnovljenom postupku, prenosi Beta.

Suđenje za ratne zločine u splitskom vojnistražnom zatvoru trajalo je godinama, a prva optužnica protiv osam osoba podignuta je 2002.

Predsednik Udruženja logoraša regije Trebinje Vukan Kovač izjavio je da je dobra vest osuđujuća presuda zbog ratnog zločina nad civilima u splitskom logoru „Lora”, ali je istakao da je tragično to što je bivšem upravniku „Lore” Tomislavu Duiću i ostalima suđeno samo za period od aprila do avgusta 1992, mada je taj logor postojao sve do avgusta 1997. godine.

Kovač je za banjalučke „Nezavisne novine” rekao da su tek u avgustu 1997. godine iz „Lore” izašli posljednji zatočenici zarobljeni u zapadnokrajiškim opštinama, njih 22.

Dobrivoje Bojović, jedan od zarobljenika u „Lori”, kazao je da se rečima ne može opisati zlostavljanje koje se dešavalo u tom logoru.

Naveo je da je mnogo puta bio premlaćen, kao i da su ga vodili na streljanje. „Tamo su stajali nekakvi stražari i držali puške u rukama. Bio je čovek koji čita dnevnu zapovest, nekakvu presudu, rečima: ‘Dobrivoje Bojović osuđuje se smrtnom kaznom streljanja.’ Pitali su imam li poslednju želju, treba li mi vezati oči. Čulo se: ‘Nišani, pali.’ Puške puknu, a ti ostaneš. Gađali su manevarskom municijom, ćorcima”, ispričao je Bojović za „Nezavisne novine”.

Naglasio je da nije zadovoljan presudom. „Nismo nimalo zadovoljni, jer pojedini ljudi, koji su bili sa mnom u logoru nisu obuhvaćeni presudom, nisu dobili odštetu. Ja sam u zloglasnoj ‘Lori’ u Splitu proveo 14 meseci, a oni su presudom obuhvatili samo period do 14. avgusta 1992. godine. A ja sam ostao tamo još nepunu godinu”, rekao je Bojović.

SLOBODNA DALMACIJA, 20.04.2022.

JE LI BOJAN DOČEKAO PRAVDU?

Stravična smrt 18-godišnjeg mladića u splitskoj Lori: pjevao je i plakao u deliriju od inficirane rane, ali mučitelji su bez milosti nastavljali torturu iz dana u dan

Prije dva tjedna na Županijskom sudu je objavljena presuda posljednjoj dvojici s liste optuženika u slučaju ratnih zločina u Vojno istražnom centru Lora u Splitu. Stravična zbivanja u Lori opisana su u dvije optužnice, jedna za zlostavljanje civila i druga za mučenje ratnih zarobljenika.

Slučajevi su u javnosti poznati kao „Lora 1” i „Lora 2”, a u njima je navedeno više osoba koje su preminule od posljedica torture 1992. godine. Među preminulima od mučenja, najmlađa osoba bio je Bojan Vesović, 18-godišnjak koji je zarobljen kao ročnik JNA i doveden u Loru.

Više svjedoka opisalo je njegove zadnje dane i izjavili kako je umro

od mučenja. Njegovi posmrtni ostaci nađeni su tek 12 godina kasnije, 2004. godine u masovnoj grobnici, nedaleko od Tomislavgrada u Bosni i Hercegovini.

Jedan od zarobljenika, svjedok mučenja, tijekom postupka je izjavio kako su Bojana Vesovića zlostavljali iz zabave. Mladić je u siječnju 1992. godine iz rodnog Kragujevca otišao na odsluženje vojnog roka u vojarnu JNA u Prištinu.

Ranjen je u bedro, a potom je zarobljen u okolini Livna, te prebačen u splitsku Loru. Tamo, ne samo da mu nije pružena adekvatna liječnička pomoć, već je iskusio neljudski tretman zbog kojeg je u mukama

Zadnju fotografiju Bojana Vesovića, na kojoj ima 15 godina, ustupila je redakciji „Slobodne Dalmacije” njegova obitelj 2009. godine

proveo zadnje dane i skončao od posljedica.

Osobe koje su dolazile u njegovu ćeliju, opisali su svjedoci, utrljavale su mu motornu mast u rane na bedrima, što je dovelo do gnojne upale. Nuždu je obavljao u krevetu što je ubrzalo infekciju rane te širenje sepse.

Mučen je i strujom, a jedan od vojnih policajaca je imao običaj navući crne rukavice s kojima bi mu gurao prste u ranu od čega je mladić urlao od bolova.

Svjedok iz Trebinja, također zatočenik Lore, bio je neposredni svjedok mučenja Bojana Vesovića:

- Bojan je doslovce poludio od bolova, pjevao je u noći. Umro je u neopisivim mukama. Redovno ga je posjećivao jedan od stražara, a mali bi vrištao čim bi taj ušao u ćeliju, sve dok jednog dana nije prestao vrištati. To je bilo kao u zoološkom vrtu, valjda ih je zabavljalo dok su ga tako mučili – kazao je.

Drugi svjedok, zarobljenik iz Kragujevca, opisao je također u svom svjedočenju što su Bojanu Vesoviću radili u Lori:

- Bojan je bio u bloku C, prva ćelija. Bio je gol, ranjen, prostrijelna rana u butini. Ta noga natečena, mnogo više od ove normalne. Zavuko je glavu ispod kreveta. Vidi se da

je isprebijan, fleka do fleke – to je sve crno bilo. Nije htio jesti – tvrdio je Kragujevčanin, napominjući da su se „životinje nad njim izivljavale i kada je prestao zapomagati”.

Dok su mladića mučili u Splitu, njegov otac Miroslav je obilazio Ministarstvo obrane u Beogradu, nije ni znao da mu je sin napustio Prištinu. Tražio je da se Bojan hitno vrati kući, napominjući da ne mogu djecu slati u rat, ali već je bilo prekasno.

Dane Vesović, brat pokojnog Bojana je izjavio za „Slobodnu Dalmaciju”:

- On je bio dijete, nikome ništa nije bio kriv. Otišao je u JNA kao što su išli i svi u drugim republikama, a onda su ga poslali u rat, iako obuku nije završio, niti mu je tamo bilo mjesto. To samo životinja može napraviti što su oni mome bratu napravili. Osuđujem i one koji su ga poslali u rat.

Svatko neka odgovara za svoju krivnju, na obje strane. Moj brat to nije zaslužio. Otac mi nije dočekao podizanje optužnice, umro je nekoliko dana prije toga. Drago mi je što u Hrvatskoj ima ljudi koji ne dozvoljavaju da zločini prođu nekažnjeno.

КОМАРЕВО КОД СИСКА - СЛУЧАЈ „ШАШО”

DNEVNIK.HR, 14. 06. 2022.

HRVATSKI GARDIST ISPALIO 25 HITACA U SRPSKOG CIVILA NA GROBLJU: VRHOVNI SUD MU UDVOSTRUČIO KAZNU

Vrhovni sud postrožio je s tri na šest godina zatvorsku kaznu pripadniku ZNG-a Mirku Šaši zbog ubojstva srpskog civila Rade Španovića u rujnu 1991. u Sisku, čime je postala pravomoćna presuda kojom je Šašo proglašen krivim za ratni zločin protiv civilnog stanovništva.

Vrhovni sud je priopćio da je donio presudu kojom je prihvatio žalbu državnog odvjetnika i preinačio u odluci o kazni presudu Županijskog suda u Zagrebu.

Najviši sud je, objavivši samo inicijale optuženika i oštećenika, podsjetio da je Mirko Šašo osuđen zbog

ubijanja civila 1991. zajedno s još jednom osobom.

Sud je precizirao da su se Španoviću lažno predstavili kao policajci te su ga izveli iz stana u Sisku nakon čega su ga, uz pomoć treće osobe, odvezli do mjesnog groblja gdje je muškarac iz Šašine pratnje ispalio 25 hitaca u Radu Španovića koji je preminuo.

Vrhovni sud smatra da je prvostupanjski sud odmjerio kaznu u prekratkotrajnom jer sve utvrđene

okolnosti nisu primjereno vrednovane prilikom odmjeraivanja visine kazne zatvora.

Dodaje da je prvostupanjski sud propustio otegotnim cijeniti da je Šašo počinio kazneno djelo kao vojnik koji je samoinicijativno napustio borbeni položaj te otišao u grad izvan zone ratnih operacija do stana civila radi njegovog usmrćenja.

“Time je narušen ugled i čast vojke, kao i dignitet Domovinskog rata”, naglasio je sud dodajući da je pravilno olakotnim cijenjena Šašina prijašnja neosuđivanost, roditeljstvo

i protok vremena od počinjenja djela kojem Šašo nije doprinio.

Šašo je, zajedno s Hasom Mahmutagićem, uhićen u veljači 2018. zbog ubojstva radnika sisačke Željezare Rade Španovića kojeg su odveli iz njegova stana u Capragu 6. rujna 1991., dok je njegovo tijelo pronađeno 14. rujna iste godine u Gušću, nedaleko Siska. kaznenog djela. Kazna treba utjecati na optuženika, ali i na sve druge da ne čine kaznena djela. Ujedno će utjecati na svijest građana da je činjenje kaznenih djela pogibeljno, a kažnjavanje počinitelja pravedno.

Mahmutagić je u prvom postupku osuđen na osam godina zatvora, dok je Šašo bio oslobođen. Nakon što je Vrhovni sud vratio predmet na ponovno suđenje, Šašo je u ponovljenom postupku osuđen na tri godine zatvora za sudjelovanje u Španovićevom ubojstvu.

Rade Španović je jedan od 25 ubijenih sisačkih Srba za čiju je smrt, po zapovjednoj odgovornosti, 2013. godine na 10 godina zatvora osuđen ratni dozapovjednik sisačke policije Vladimir Milanković. U istom slučaju je bio optužen i njegov nadređeni Đuro Brodarac koji je preminuo prije početka suđenja.

РАКИТИЈЕ КОД ЗАГРЕБА - СЛУЧАЈ „ТУНИЋ”

VEČERNJE NOVOSTI, 19.05.2022.

UBICA MOG BRATA SLOBODNO ŠETA ZAGREBOM

MARKO nije bio nacionalista i nikoga nije mrzeo. Bio je svestran i pre svega dobar čovek. Odrastao je u zdravoj porodici. Bio je voljen, dobre naravi, miran.

Nije bio sklon svađama i prgavom ponašanju. Večito nasmejan i vedar, voleo je da se šali. I dan-danas njegovu družtvo mu odlazi na grob. A, ja već više od 30 godina čekam pravdu za brata.

Ovako, za „Novosti”, o Marku Utržanu govori njegova sestra Jelena Karanović iz Kikinde. Imala je 18 godina kada je Marko, tada vojnik JNA, svirepo mučen i batinan, a potom ubijen u zagrebačkom logoru Rakitje 30. septembra 1991. godine. Metak u glavu ispalio mu je, prema svedočenju preživelih Branko (Zef) Tunić, nekadašnji pripadnik hrvatskih „zengi”.

- Moj Marko je bio martovska klasa i služio je vojsku u Ljubljani. Kad su tamo počeli nemiri prebačen je u Kloštar Ivanić kod Zagreba, u kasarnu Prečec. Tu je bilo skladište municije, koje je bilo kompletno minira-

no i imali su samo jedno mesto kuda su mogli da izađu i baš tu su ih pripadnici „zengi” čekali. Znači da ih je neko izdao. Tada su zarobljeni i prebačeni u Rakitje – priča nam Jelena.

Kaže i da su njeni roditelji pričali sa nekim Markovim drugovima sa kojima je bio zarobljen i koji su posle razmenjeni. Oni su im ispričali kroz kakvu su torturu danima prolazili.

- U Rakitju je bila grupa od sedam momaka Srba, vojnika JNA, koje su čuvari svakodnevno maltretirali. Neko je izgleda napravio njihov spisak. Stalno su ih batinali po tabanima. Prošli su golgotu. Bili su vezani. Stavili su im i prislušivače ispod kreveta, pa nisu međusobo mnogo ni pričali, ništa što bi moglo dodatno da ih ugrozi – govori Jelena, vidno potresena.

Ona veruje da je stražar najpre pretio pištoljem Marku, jer je to više puta radio i njemu i drugima i da je potom ispalio metak.

- Hrvati su posle toga, navodno, sprovedli istragu i zaključili da je Marko napao stražara. Goloruk da ga na-

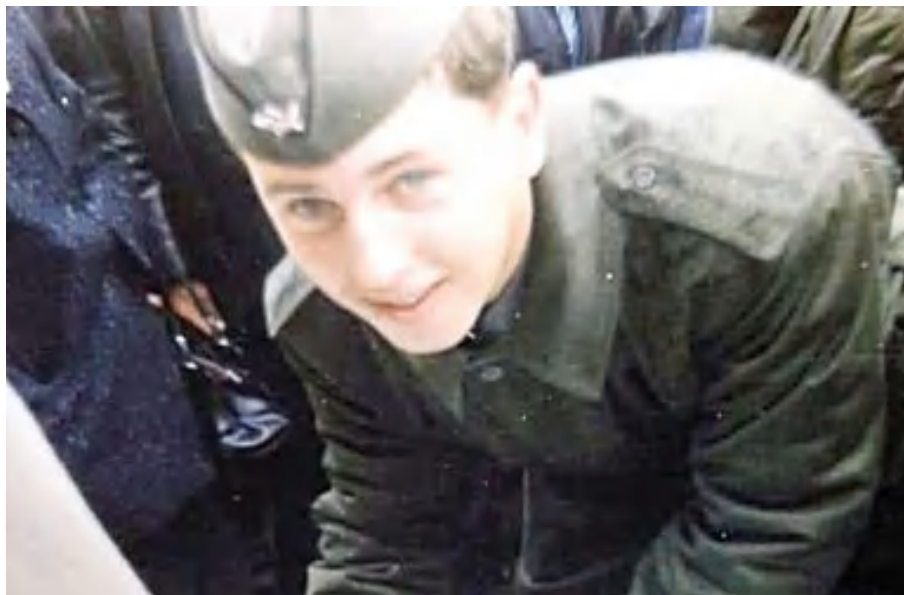

padne? Da je to uradio ne bi mu metak ušao iznad usana i izašao kod kičme. To ukazuje da je najverovatnije klečao ili ležao na podu. Našli su i svedoka, jednog vojnika, koji je potvrdio priču Hrvata. Pitam se samo kako je mogao da svedoči kad su zarobljeni vojnici JNA jedan po jedan vođeni u podrum na torturu? To znači da su i tom momku pretili i da je morao da da takvu izjavu. Hrvati su odmah sebe oprali, na vreme. I dalje tvrde da je ubica mog brata branio sebe i da je čist. To je nemoguće. Svi koji su odvođeni na mučenje u podrum su bili vezani – nastavlja Jelena.

Markova sestra tvrdi i da je doznala da je Branko Tunić, koji je ubio njenog brata Marka, na duši nosi i ži-vote još 12 ili 13 ljudi.

- Jedna nezavisna organizacija u Hrvatskoj, radila je istraživanje o zločinima u logoru Rakitje i da je emitovala emisiju u kojoj su, misleći na Branka Tunića, otvoreno upitali: „Zašto ovaj čovek slobodno šeta Zagrebom?“ I dalje mi nije jasno zašto je dozvoljeno da stradaju nevini mladići koji su bili na redovnom odsluženju vojnog roka u JNA – kaže Jelena.

Brata nije prežalila. Tuga za njim živi sa njom. Ostaje joj, kako kaže, nada da će se njegov ubica, čak i posle više od 30 godina, naći pred licem pravde.

POLITIKA, 24. 6. 2022.

POTVRĐENA OPTUŽNICA ZA RATNE ZLOČINE NAD VOJNICIMA JNA

Viši sud u Beogradu potvrdio je optužnicu protiv nekadašnjeg pripadnika Zbora narodne garde (Zenge) B.T. (*Branko Tunić*) zvanog „Ranko“, kojom se tereti za zločine nad zarobljenim pripadnicima JNA, koji su u septembru 1991. godine odvedeni u logor, formiran u zagrebačkom naselju Rakitje u Centru za obuku MUP Hrvatske.

Optužnica je potvrđena 7. juna, a stupila na pravnu snagu protekom roka za žalbu na rešenje Višeg suda kojim je optužnica potvrđena, pošto žalbe nisu izjavljene, potvrdila Tanjugu portparolka Višeg suda u Beogradu Tatjana Matić.

Sud bi u narednom periodu trebalo da zakaže početak suđenja optuženom u odsustvu, jer nije dostupan pravosudnim organima Srbije.

Tužilaštvo za ratne zločine Srbije 7. jula prošle godine je predalo sudu optužnicu, nakon čega je sud vratio na dopunu istrage i potom potvrdio.

Prema saznanjima Tanjuga, B.T. je poreklom Albanac koji je nakon rata promenio ime i dobio hrvatsko državljanstvo, ali su mu srpski istraž-

ni organi ušli u trag i identifikovali ga kao jednog od počinitelja ovog gnusnog zločina u kojem je na najzverskiji način mučeno i prebijano 14 vojnika JNA, od kojih je B.T. jednog ubio.

B.T. nije dostupan srpskim pravosudnim organima jer je nakon hapšenja po poternici naše zemlje u jednoj od država EU izručen Hrvatskoj, zbog njegovog hrvatskog državljanstva i prebivališta u Zagrebu.

On se tereti da je kao pripadnik ZNG zajedno sa više NN pripadnika iste jedinice, vojnicima na redovnom odsluženju vojnog roka u JNA, koji su prethodno položili oružje i predali se, u naselju Rakitje u objektu ZNG i MUP RH, gde su potom sprovedeni, vršio zastrašivanje, mučenje, telesno povređivanje, te postupao na naročito uvredljiv i ponižavajući način, a jednog vojnika JNA i ubio.

U više navrata je B.T. u različitim vremenskim intervalima, u prostorijama u kojima su boravili, obedovali i u podrumskim prostorijama, oštećene vojnike JNA, čiji se identitet za sada ne objavljuje u javnosti – BB, VV, GG, DD, ĐĐ, EE, ŽŽ, Ž, II, JJ,

KK, LL, LjLj i MM tukao kundakom oružja, rukama i nogama po glavi i telu, gumenom palicom po leđima i tabanima, vezivao ih liscama i primoravao da legnu na tlo, a zatim ih gazio čizmama i skakao po njima.

Pretio im je nožem da će im izvaditi oči i da će ih zaklati, repetirao oružje na njih, stavljao im cev oružja u usta i na slepoočnicu preteći im ubistvom, gasio im cigarete po telu i mokrio po njima.

Sve to je, prema stavu tužilaštva za posledicu imalo povrede telesnog integriteta, teške fizičke i psihičke traume, patnje i poniženje pomenutih vojnika.

Povrh svega, 30. septembra 1991. godine, prilikom batiranja vojnika BB, iz pištolja mu je u glavu ispalio jedan hitac nanevši mu prostrelnu ranu glave, kojoj je podlegao na licu mesta.

Optužnicom od 7. jula 2021. godine su obuhvaćeni događaji od 14. septembra do 01. oktobra 1991. godine u naselju Rakitje u objektu ZNG i MUP Hrvatske, piše na sajtu Tužilaštva za ratne zločine Srbije. B.T. se tereti da je izvršio krivično delo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika.

Политика, 11.07.2022.

САВО ШТРБАЦ: БРАЋА ПО ОРУЖЈУ

Кривично ванпретресно веће Вишег суда у Београду, Одељење за ратне злочине, почетком јуна ове године, пети дан по потврђивању оптужнице за злочин на Петровачкој цести, потврдило је и оптужницу против некадашњег припадника Збора народне гарде (ЗНГ) Бранка Тунића (59), којом се терети за злочине над заробљеним припадницима ЈНА (тринаесторицу физички и психички малтретирао, а двадесетогодишњег Марка Утржана из Кикинде и убио), који су у септембру 1991. године одведени у логор, формиран у загребачком насељу Ракитје у Центру за обуку МУП-а Хрватске, потврдила је 23. јуна о.г за Танјуг портпаролка Вишег суда у Београду Татјана Матић, а пренели и многи медији у региону. Осим хрватских!? Јавност је обавештена да је оптужени пореклом Албанац, који је је након рата промјенио име и добио хрватско држављанство, те да није доступан српским правосудним органима јер је по хапшењу по потерници Србије у једној од држава ЕУ (Словенија) изручен Хрватској, због његовог хрватског држављанства и пребивалишта у Загребу!?

Први пут о убиству Утржана чуо сам 17. фебруара 2003. на седници претресног већа Хашког трибунала када је некадашњи председник СРЈ, Слободан Милошевић, обраћајући се судији Меју, који је водио тај поступак, поред осталих података о догађају у Ракитију, казао да су припадници ЗНГ одвели заробљене војнике ЈНА у Ракитије и тамо их селектовали по националној основи тако што су издвојили и пустили на слободу Хрвате, Словенце, Албанце и муслимане, док су Србе и Црногорце затворили и мучили, а једног од њих, Утр-

жана, и убили ватреним оружјем, пуцајући му у главу.

Други пут сам за убиству Утржана чуо у марту 2016. када су нам припадници МУП-а Србије, Одељења за ратне злочине, показали изјаву Наде Лончаревић, тетке несрећног младића, коју је дала у септембру 1993. истражном судији Војног суда у Београду, у којој је описала како је породица неколико дана по убиству преузела младићеве посмртне остатке и сахранила их у Кикинди. Та изјава нас је и подстакла да проверимо да ли је неко у Хрватској и одговарао за то убиство које се десило у време док је постојала заједничка држава која се звала СФРЈ. И на основу пуномоћја, којег је потписала младићева сестра Јелена Карановић, загребачка адвокаткиња Слађана Чанковић, након разних перипетија, успела је да из судске архиве „извуче” првостепену и другостепену пресуду хрватских судова.

Из тих пресуда смо дознали да је недуго после убиства Утржана, војно тужилаштво покренуло поступак против Бранка Тунића, а затим га преузело Жупанијско државно тужилаштво у Загребу. Оптужница је теретила Тунића да је 30. септембра 1991. године, у наставном центру ЗНГ, као чувар у склоништу за заробљене војнике, одбијајући напад заробљеника Марка Утржана, из непосредне близине испалио му метак из пиштоља у главу. Од задобијених повреда, Утржан је умро на месту злочина. Тужилац је навео да је заробљени војник насрнуо на чувара, збацио му пушку с рамена, ухватио га за ревере, као и да је чувар одгурнуо пушку од себе. Када је Утржан други пут насрнуо на чувара, Тунић је пуцао у њега, а тужилац је то квалификовао као прекорачење нужне одбра-

не. Међутим, пресудом из децембра 1997. Жупанијски суд у Загребу ослобађа оптужбе убицу, заузевши став да је убица поступао у чистој нужној одбрани, коју је потврдио и Врховни суд РХ пресудом из јануара 2001. године.

Судови су закључак о чистој нужној одбрани темељили на исказу јединог очевидца догађаја Берислава Бећировића, који је, као и Утржан, био војник на одслужењу редовног војног рока, који је у истрази потврдио Тунићеву одбрану. Моје, али и мишљење других правника који су прочитали помнуте пресуде, било је да је Бећировић, тада млад војник, био уцењен и да му је „наређено” шта треба да каже пред судом.

У судским списима се наводи да је Тунић рођен у селу Вранкову у општини Витина и да му се отац зове Зеф. Претпостављао сам да се Тунићева породица убрзо по његовом рођењу преселила у Хрватску јер је шездесетих година прошлог века Албанаца било по целој Југославији.

И још један похрваћени Албанац починио је стравичан злочин над Србима у акцији „Олуја”. Жупанијски суд у Сплиту 2013, након петнаестогодишњег поступка, осудио је Божу Бачелића (1970) што је у Прокљану, недалеко од Шибеника, убио, а затим наредио младим војницима да спале тела Николе (76) и Милице (74) Дамјанић и убије заробљени српски војник Вук Мандић из Кистања. „Веритас” је преко својих канала, успео да дође до податка да је право име Бачелићу било Рецо Ђинђић. Име је вероватно, као и Тунић, променио како би глумио „великог Хрвата”.

Према Регистру хрватских бранитеља, у Хрватској војсци било је

укупно 2.832 припадника албанске националне мањине, од тога 2.471 добровољац, а 361 мобилисан. А према евиденцији „Удруге Албанаца бранитеља Хрватске у Домовинском рату”, погинуло је 87 припадника албанске националне мањине, 304 их је рањено, а 229 је пензионисано као ратни војни инвалиди.

Један од познатијих албанских добровољаца у хрватској војсци је и Рахим Адеми (Вучитрн, 1954.), који је догурао до генералског чина. Завршио је Војну академију у Београду, смер артиљерија, добровољно је приступио у ЗНГ у лето 1991. Учествовао је у операцијама хрватске војске „Масленица” и „Медачки џеп”, као и у свим важним операцијама на подручју БиХ и РХ. Тужилаштво Хашког трибунала га је, заједно са Мирком Норцем и Јанком Бобетком, оптужило за злочине над Србима почињене у септембру 1993. у акцији „Медачки

џеп” у којој је био комадант Зборног подручја Госпић. Међутим до суђења пред Хашким трибуналом ипак није дошло, пошто је у септембру 2005. овај предмет пребачен у надлежност хрватског правосуђа, које га је 2008. ослободило оптужбе пошто је утврђено да команда није ни ишла преко њега.

А најпознатији косовски Албанац у ХВ је Агим Чеку (Ћушка, 1960). И он је завршио Војну академију у Београду и био је артиљеријски капетан у ЈНА до 1991, када је на почетку рата прешао у ЗНГ. Учествовао је у операцијама „Масленица”, „Медачки џеп” и „Олуја”. И он је од Туђмана добио генералски чин. Чеку је на Косову од 1999. до 2006. обављао дужности комаданта ОВК и Косовског заштитног корпуса, а од 2006. до 2008. и председника владе.

Због ратних злочина које је починио на Косову, Чеку се одавно

нашао на потјерници српског Интерпола, на основу које је од 2003. до 2009. хапшен више пута у више земаља (Словенија, Мађарска, Колумбија, Француска, Бугарска), али је увек пуштан на интервенцију УН-а. У септембру 2020. позван је на разговор у Специјални суд за ратне злочине у Хагу у својству осумњиченог. Зна се и да је разговор обављен, али се још не зна да ли ће бити и оптужен.

Током рата на Косову били су и многи припадници „зенги”, који су се борили на страни ОВК, узвраћајући Албанцима услугу за њихову борбу на хрватској страни у рату деведесетих. Онда је сасвим „оправдано” што се Хрвати и косовски Албанци зову „браћа по оружју”. А ја бих додао и по патолошкој мржњи према Србима.

ПЕТРОВАЧКА И ПРИЈЕДОРСКА ЦЕСТА – СЛУЧАЈ „ХРВАТСКИ ПИЛОТИ”

СРНА, 01.10.2021.

ТУЖИЛАШТВО БИХ РАЗМАТРА ДА ХРВАТСКОЈ УСТУПИ ПРЕДМЕТ О ЗЛОЧИНУ НА ПЕТРОВАЧКОЈ И ПРИЈЕДОРСКОЈ ЦЕСТИ

БЕОГРАД, 1. ОКТОБРА /СРНА/ – Тужилаштво БиХ разматра могућност да Хрватској упути међународну замолницу да надлежно Тужилаштво те земље преузме кривично гоњење за кривично дјело ратног злочина на Петровачкој и Приједорској цести 7. и 8. августа 1995. године у акцији „Олуја”, наведено је у допису тог Тужилаштва Документационо информационом центру „Веритас”.

Директор „Веритаса” Саво Штрбац изјавио је Срни да тај центар годинама уназад уочи обиљежавања ових трагичних догађаја Тужилаштво БиХ шаље захтјев за информацију како тече истрага у вези догађаја у којим је животе изгуби-

ло 13 цивила, док их је на десетине тешко и лакше рањено, да су то учинили и ове године и добили одговор да се разматра могућност да тај предмет буде уступљен Хрватској.

„Из овог Дописа ми знамо да је овдје поступајући тужилац неки Изет Одобашић и да је он предложио да се овај предмет уступи надлежном Тужилаштву Хрватске”, рекао је Штрбац.

Штрбац сматра да се у овом предмету сигурно калкулише временом.

„У Хрватској су већ помрли многи из тог ланца командовања који су могли и требали бити оптуже-

ни по тој линији. Умиру и свјedoци и они који су директно оштећени. Вријеме чини своје, а ако се настави `пинг понг` играње са нашим српским жртвама, онда је питање да ли ће неко уопште дочекати оптужницу”, рекао је он.

Штрбац је нагласио да се истрага у случају „Олуја” у Тужилаштво БиХ и послје 15 година још води против непознатих починилаца „иако се зна да је професионално знање да управља `миговима`, који су гранатирани избјеглице, имало само неколицина пилота који су пребјегли из ЈНА”.

Он је навео да је „Веритас” прије десетак година активно сарађивао

са Тужилашством БиХ, да их је повезао са породицама страдалих и свједоцима, те да су га већ тада обавијестили да ће подићи оптужницу, а само чекају да им Загреб достави имена пилота који су управљали тим авионима.

„То је било прије десетак година, а оптужница још није готова. Прошле године су нам одговорили да се предмет налази у истражној фази и да је на листи приоритета за текућу годину и тако је то годинама уназад, приоритет, приоритет”, рекао је Штрбац.

Он очекује, да ће се, уколико Тужилаштво БиХ овај предмет заиста уступи Хрватској или предложи његово уступање Хрвати урадити оно што су недавно урадили у вези са предметом „Бљесак” и под истим објашњењем то одбацити и да ће се предмет поново вратити Тужилаштву БиХ.

„Шта ћемо ми добити? Још ће године проћи. Умријеће и они одговорни по командној одговорности. Никада није требало чекати да се добију имена пилота који су управљали авионима, постоји и друга одговорност – командна одговорност, а та одговорност није уопште никакава тајна, све је јавно објављено”, рекао је Штрбац.

Он је подсетио да су Хрвати, наиме све до 2012. године оспоравали да су њихови авиони у акцији „Олуја” надлијетали подручје БиХ, да су бомбардовали колоне, па чак и тврдили да су Срби сами гранатирани своје избјеглице, а да је Београд крив и наредио да Срби крену у егзодус.

„Онда је 2012. године часопис `Војна повијест` објавила све налете хрватских авиона у `Бљеску` и `Олуји` и тачно се тамо наводи да је један `миг` 7. августа полетио из Сплита и да је на Бравском пољу гранатирао, али не избјегличку колону, него војне колоне и да је тамо била успјешна акција, јер су успорили колону и уништили неколико

тих оклопних транспортера”, рекао је Штрбац.

Он је додао да је евидентиран и лет два авиона са Плеса – 8. августа, када су убијени цивили на Приједорској цести.

Штрбац је навео да је „Веритас” те податке доставио Међународном суду правде у вријеме кад се тамо водила тужба и контратужба Хрватске и Србије за геноцид и да су онда Хрвати, суочени са документима признали да су њихови авиони у том времену дејствовали на подручју друге државе, односно БиХ, уз лажно образложење да су тукли војне колоне.

Штрбац је навео да је хрватско правосудје само током септембра на главне расправе извело преко 80 припадника војске бивше Републике Српске Крајине /РСК/ и бивше ЈНА, а да одговорни за злочине над Србима, посебно у акцијама „Бљесак” и „Олуја”, који су за њих темељи слободе и суверене Хрватске остају недодирљиви.

BOSNA I HERCEGOVINA BOSNA I HERCEGOVINA

Tužilaštvo - Tužiteljstvo Bosne i Hercegovine
Тужилаштво Босне и Херцеговине

Broj: A-I-220/21
Sarajevo, 21.09.2021. godine

DOKUMENTACIONO INFORMATIVNI CENTAR
VERITAS
Dečanska 8/4
11 000 Beograd
Republika Srbija
(veritas@yubc.net)

Veza: Vaš upit od 08.07.2021. godine

Poštovani,
dana 08.07.2021. godine Tužilaštvu-Tužiteljstvu Bosne i Hercegovine dostavili ste upit vezano status predmet broj T20 0 KTRNZ 0010925 15, uz napomenu da je VERITAS u pogledu citiranog predmeta aktivno surađivao sa Tužilaštvom BiH.

Imajući u vidu navedeno obavještavamo Vas, da je zatraženo izjašnjenje od postupajućeg tužioca Izeta Odošahića, koji je istakao da se trenutno razmatra mogućnost ustupanja predmeta nadležnom tužilaštvu u Republici Hrvatskoj.

S poštovanjem,

GLAVNI TUŽILAC
TUŽILAŠTVO - TUŽITELJSTVA BIH
Gordana Tadić

Dostaviti:
- Naslovni listovi e-maila, tel adrese: veritas@yubc.net;
- U spis broj A-I-220/21.

Tužilaštvo - Tužiteljstvo Bosne i Hercegovine, ul. Kraljice Jelene br.88, Sarajevo;
Telefon: ++ 387 33 707 200; Fax ++ 387 33 707 463; e-mail: info@tuzilastvobih.gov.ba

Политика, 19.05.2022.

ХРВАТСКИ ПИЛОТИ ОПТУЖЕНИ ЗА ЗЛОЧИНЕ НА ПЕТРОВАЧКОЈ ЦЕСТИ

За сада је идентификовано 13 убијених особа, од којих је шесторо деце, док их је 24 рањено у ракетирању избегличких колона

Тужилаштво за ратне злочине Србије подигло је оптужницу против четири висока официра Војске Хрватске због ратног злочина над српским цивилима, јер су у акцији „Олуја” 7. и 8. августа 1995. године наредили авионско ракетирање колоне избеглица на Петровачкој цести, код Босанског Петровца, као и у месту Сводна код Босанског Новог, у Босни и Херцеговини.

За сада је идентификовано 13 особа убијених у овим нападима, од којих је шесторо деце, као и 24 рањених.

То је прва оптужница подигнута за ратне злочине у акцији „Олуја”, која је договорена на састанку хрватског војног и државног руководства 31. јула 1995. године у циљу протеривања српског становништва и поруке тадашњег председника Хрватске и врховног војног команданта Фрање Туђмана да Срби треба практично да нестану.

Оптужница у коју је „Политика” имала увид подигнута је 31. марта против припадника хрватског ратног ваздухопловства ВЛАДИМИРА МИКЦА (67) из Птуја, ЗДЕНКА РАДУЉА (69) из Осиека, ЖЕЉКА ЈЕЛЕНИЋА (69) из Пуле и ДАНИЈЕЛА БОРОВИЋА (64) из Вараждина због оправдане сумње да су извршили кривично дело ратни злочини против цивилног становништва у саизвршилаштво.

Њима се приписује да су за време оружаног сукоба у Републици Хрватској – након што је 31.

јула 1995. године на Брионима, на састанку војног и политичког руководства РХ, одлучено да се започне с Војно-полицијском акцијом „Олуја” и нападне јужни и северни део РСК, с циљем да се српско цивил становништво принуди да трајно напусти територију на којој је до тада живело – наредили авионске нападе на цивилно становништво.

Кривичним поступком био је обухваћен и генерал Јосип Чулегић, који је у релевантно време био Начелник штаба Хрватског ратног зракопловства и руководио Центром оперативног руковођења ХРЗ и ПЗО, али је подизање оптужнице против њега изостало јер је пре него што је до тога дошло преминуо у Загребу.

Оптужница је предата суду, који треба да одлучи о потврђивању.

Тужилаштво је истакло да је ово један од најтежих ратних злочина извршених на подручју бивше Југославије, који је остао без правосудног одговора иако је од почетка фактички био познат домаћој и међународној јавности и као такав доживео осуду.

„За наведене догађаје правосуђа у региону до сада никога нису процесуирала. Тужилаштво за ратне злочине налази да овај злочин, макар и кроз суђење у одсуству, треба да добије свој епилог и да се донесе пресуда која ће уз кривичноправни смисао имати и дубоко моралну и људску поруку”, наводи се у образложењу оптужнице.

Међу доказима о пилотима и детаљима о томе како су изведени злочини над цивилима налазе се и борбени извештаји које су сачинили после ракетирања. Хрват-

ска крије „Књижице евиденције налета пилота” и „Књижице одржавања ваздухоплова”, као што је од Хашког трибунала крила „Топничке дневнике” у предмету Анте Готовине.

Међу доказима су и транскрипти са Брионске седнице одржане 31. јула 1995. године. Седницом проширеног састава Главног стожера Оружаних снага Хрватске председавао је врховни командант Фрањо

Туђман. Приликом разматрања оперативног плана „Олуја 95”, Туђман је изрекао заповест да „Србе треба тако ударити да практично нестану”, а за оне које „не захвате” оставити два излаза и то првак преко Двора на Уни ка Босанском Новом и преко Кулен Вакуфа ка Босанском Петровцу.

Хрватска војска је извршила напад на територију тадашње Републике Српске Крајине, заштићене зоне УН, услед чега је већинско српско становништво почело да бежи у правцу територије Републике Српске и даље према Србији.

Становништво с подручја Лике и Далмације кретало се путним правцем Доњи Лапац – Кулен Вакуф – Дрвар – Босански Петровац – Кључ. Колона се састојала искључиво од цивила, старих и изнемоглих особа, жена и деце, цивилних путничких моторних возила, запрега, трактора и слично.

Део те колоне 7. августа у поподневним часовима затекао се на магистралном путу Босански Петровац – Кључ, у месту Капљух, село Бравско.

У том тренутку изнад планине Грмеч надлетао је један борбени авион „миг-21” с ознакама Војске Хрватске – „шаховницама” на репно делу. У заокрету после извиђања, поравнао се с правцем кретања колоне и

потом извршио дејство убојним средствима, при чему су погинули Даринка Дрча (68) и њен унук Јовица Дрча (6), Мирјана Дубајић (21), рођени брат и сестра Жарко (9) и Невенка Рајић (11), Крстан Вуковић (44) и његов син Дарко Вуковић (13), Мирко Стеља (34) и његов отац Бранко Стеља (72) и Милка Ковачевић (83), а теже је и лакше рањено око 50 цивила, међу њима и деца.

Наредног дана, 8. августа, хрватски пилоти ракетирали су избегличку колону у месту Сводна код Двора на Уни.

Виши суд у Београду, 08.06.2022.

ПОТВРЂЕНА ОПТУЖНИЦА ЗА РАТНИ ЗЛОЧИН НА ПЕТРОВАЧКОЈ ЦЕСТИ И У МЕСТУ СВОДНА

Кривично ванпретресно веће Вишег суда у Београду – Одељење за ратне злочине на седници већа одржаној 3. јуна 2022. године донело је решење о потврђивању оптужнице Тужилаштва за ратне злочине, која је подигнута против окр. Владимира Микца и др. због извршења кривичног дела ратни зло-

чин против цивилног становништва у саизвршилаштву из члана 142 став 1 КЗСРЈ у вези са чланом 22 КЗСРЈ.

Испитујући оптужницу Тужилаштва за ратне злочине кривично ванпретресно веће је стало на становиште да докази и подаци прикупљени у досадашњем току по-

ступка, пружају довољан основ за извођење закључка о постојању оправдане сумње да су окривљени предузели радње из чињеничног описа кривичног дела које им се оптужницом ставља на терет, односно да су испуњени неопходни материјални услови за оптужење у конкретном случају.

Против овог решења окривљени и њихови браниоци могу изјавити жалбу Апелационом суду у Београду, у року од 3 (три) дана од дана пријема решења.

Република Србија
ТУЖИЛАШТВО ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
КТО.Бр.2/2022
31.03.2022. године
Београд, Устаничка бр.29
ДК/В

ОПТУЖНИЦА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
31. 03. 2022
ПРИМЉЕНО

ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
Одељење за ратне злочине

БЕОГРАД

поступак за кривично дело пренајето у члану 2. Новог Закона (што укључује и кривично дело извршено у овој оптужници) које су извршена на територији бивше СФРЈ, без обзира на држављанство учесника или жртве.

Осим тога, одредабом члана 107 став 1 КЗ СРЈ, изабрало је да јуридикциона кривична законодавства важи и до ствари који ван територије СРЈ учини кривично дело или кривично држављанину кривично дело (као пренајети предмет надлежности), што је у складу са овом ствари. Овакво одређење постоји и у кривичним законима бивше СФРЈ у региону.

Тужилаштво за ратне злочине оцењује да, крозак времена даје довољно разлога за сумњу да ли деловање у региону НР Републике Хрватске након Беога и Хордотина после да извршено кривично дело и извршено да одговорне за извршење овог кривичног дела изврши пред суд. То је јасно од разлога на што је Тужилаштво за ратне злочине одлучило да покрене поступак, иако је у суђењу у одлучу.

Напомена да су испуњени услови пренајети чланом 381 став 2 ЗК(В) пренајето да се одрживање суди у одлучу.

ЗАМЕНИК ТУЖИЛАЦА
ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
Душан Кожевић
[Signature]

На основу члана 333. ст.1. у вези члана 331. став 1. и чл.43. став 2. тачка 5. Законика о кривичном поступку (ЗКП) и члана 4. Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине, подноси

ОПТУЖНИЦУ

Против:

1. Бригадир Жарко Стељак (ЖВ) ВЛАДИМИРА МИКЦА, сина Анђелије, рођен 28.09.1953. године у месту Срмач, Општина Пуш, Републике Словенија, ЈМБГ 3803953383006, (ОЈБВ 792743076711 држављанин Републике Хрватске, овериди, став 184) и деце, пилаот авијације, запеведине (авијација) 92. Зрнополтоне базе (ЗВ) 11.01.1991. године, тавиши надлежности војну авијацију ЦВВ, бивши мајор Југословенске народне армије (ЈНА), на служби у ЈНА до 15.09.1991. године, без податог места пребивања и држављанства, несудије, не води се поступак за које друго кривично дело, пренајето је решењем Вишег суда у Београду – Одељења за ратне злочине КПП-Поз бр.321 од 30.12.2021. године, одређен притвор.
2. Бригадир ЖВ ЗДЕНКА РАДУЉА, сина Панде и Луције рођ. Шенер, рођен 06.01.1953. године у месту, Републике Хрватске (РХ), ЈМБГ 0601843363007, (ОЈБВ 124911328520) држављанин Републике Хрватске, ожењен, два деца, пилаот авијације, запеведине (авијација) 91. Зрнополтоне базе (ЗВ) 01.01.1991.

Политика, 03.06.2022.

САВО ШТРБАЦ: ЗЛОЧИН НА ПЕТРОВАЧКОЈ ЦЕСТИ

Вест да је тужилаштво Републике Србије за ратне злочине подигло оптужницу против четири хрватска висока официра по командној одговорности због авио-гранатирања крајишких избјегличких колона 7. и 8. августа 1995. године на Петровачкој и Приједорској цести, која је објављена половином маја о.г., изазвала је незапамћену медијску и (не)дипломатску пажњу и у Србији и у Хрватској, која још увек траје, иако оптужница није ни потврђена. У оптужници се наводи да је у тим гранатирањима смртно страдало укупно 13 цивила, међу којима трудница и четворо деце, док их је најмање 24 рањено, од којих деветеро деце.

У тим гранатирањима страдали су углавном блиски рођаци који су путовали у истим возилима, а једна од најтеже страдалих је и породица Стијеља из Далмације.

Ноћу 4. на 5 август 1995, око један сат иза поноћи, породица Стијеља кренула је из Заграда за Бенковац. Мирко (34) возио је свој „мерцедес 200Д“, а са њим су путовали отац му Бранко (72) и комшија Душан Иванежа, док су му мајка Сава (69), супруга Ведрана (27), син Саво (8) и кћер Александра (3) путовали у тракторској приколици комшије Славка Муњеса. Ведрана је била у деветом месецу трудноће. Сава, Ведрана и деца у Бенковцу су прешли у камион Раде Остојића из Биљана Горњих. Целим путем „мерцедес“, је пратио Остојићев камион и снабдевао их горивом, храном и водом.

И без обзира на признање пред највишом светском правосудном установом, хрватски званичници као папагаји понављају да њи-

хови авиони нису ни дејствовали над подручјем БИХ, а они ретки кажу да ако и јесу, дејствовали по легалним војним циљевима, и, без имало емпатије за жртве, сви оспоравају надлежност српских правосудних тела, истовремено поричући да се злочин уопште и десио.

Тако су стигли и до (Босанског) Петровца, одакле су у недељу 7. августа наставили пут према Кључу у истом распореду. Када су од Петровца одмакли неких петнаестак километара, наишао је авион и гранатирао колону. Они у камиону су били под церадом па нису ни могли видети авион али су чули јаку детонацију, након које се камион зауставио, из којег су сви почели искакати напоље.

За унучићима искочила је и бака Сава. Синовљев „мерцедес“, био је одмах иза камиона. Сава је кроз разбијено ветробранско стакло угледала обезглављеног сина Мирка. Сувозач Душан сав крвав по глави изишао је из „мерцедеса“. Муж јој Бранко седио је непомично на задњем седишту, а крв му је цурила из уста. Затечена призором, Сава је за тренутак остала без даха. Пренуо ју је нечији повик „ови су мртви“, након чега је закукала за супругом и сином, истовремено тражећи погледом унучиће и трудну снајку.

Деца су трчкарала по цести, којом се ширио мирис барута, крви и бензина. Угледала је и снајку, која је била рањена у мишицу леве руке. Пред њиховим очима „мерцедес“, почиње да гори. Горе и још нека возила. Са више страна довикују им да се склањају што даље од возила у пламену јер да може доћи до експлозије горива а и авион може да се вра-

ти. Саву, Ведрану и децу угурали су у неки камион, који се однекуд створио поред горућих возила. Док су се удаљавали, „мерцедес“, је већ био сав у пламену.

Бака Сава с трудном снајком и унучићима стигла је у Мирковце, где су живеле њене двије кћери. Одатле је Ведрана и отишла у новосадску болницу на порођај, где је 29. августа, приликом порођаја, не видевши бебу, и умрла. Родила је женско дете којој су дали име Тања. Августа 2018, након једног мог наступа на једној београдској телевизији, у којем сам причао о догађају на Петровачкој цести, телефоном ми се јавио пензионисани гинеколог, који је, како ми рече, порађао Ведрану, и још увек није одгонетнуо због чега је умрла само 30 секунди по порођају. Једино логично објашњење је, говори ми доктор, да је умрла због шока којег је доживела на Петровачкој цести видевши обезглављеног мужа, чему су допринели и њена трудноћа и повреда.

Ведрана је сахрањена у Барајеву, где су јој живели отац и брат. Ведранину децу преузели су ујак Никола Тинтор и ујна Наташа, који у то време нису имали своју децу. Бог их је за тај чин наградио подаривши им и двоје њихове биолошке деце.

Бака Сава ми је о овом догађају причала у јануару 1996. Тада још није знала да ли је ишта остало од мужа јој и сина. Тек 2002, на моју молбу, на лице места изашли су представници Комисије за нестала лица Републике Српске и у једној вртачи, поред места где је колона гранатирана, у гомили отпада, видјели су и олупину „мерцедеса“, и у њему и нешто нагорелих костију. Није било дилеме да припадају Мирку и Бранку. И њихови посмртни остаци сахрањени су у Барајеву поред Ведране. У међувремену су и Мирковци

враћени у „уставноправни” поредак Републике Хрватске, па су и бака Сава и њене кћери са својим породицама избегле у Србију. Бака Сава је у међувремену и умрла па је и она сахрањена у Барајеву поред супруга, сина и снахе. У међувремену су Ведранина и Миркова деца одрасла и отишли из ујакове и ујнине куће и наставили живети своје животе.

Службена Хрватска је све до 2012. године порицала да су њени авиони у акцији „Олуја” уопште прелазили у ваздушни простор БиХ. Чак су тврдили да су српски авиони гранатирани избегличку колону. У августу 2012. хрватски „Магазин за војну повијест” објављује повећи текст под називом „Операција ‘Олуја’ – Акције хрватског ратног зракопловства” са описом и прегледом свих летова хрватских борбених авиона и хеликоптера од 3. до 8. августа. У табели под датумом 7. август 1995. пише да је тога дана са аеродрома у Сплиту, у 12,10 сати, по позиву, полетио „миг-21” са задатком да нападне „оклопно-механизовану колону у подручју Меденог Поља”, да је испалио две ненавођене ракете и уништио један тенк и успорио колону. А под датумом 8. август 1995. пише да су тога дана у 17,50 сати са аеродрома „Плесо”, такође по позиву, полетела два „мига-21” са и задатком да нападне оклопно-механизовану колону у подручју села Сводна, где су испалене такође две ракете те да је успорено извлачење и уништено више возила.

Једино у чему се не слажу објављени извештај из хрватског магазина с подацима „Веритаса” јесу последице извршеног гранатирања. Наиме, према „Веритасовим” подацима није уништено ниједно војно возило. Уништена су цивилна возила у којима су побијени и израђавани углавном деца и старци. У време објављивања наведеног текста, биле су у току припреме за почетак главног претреса по тужби Хрватске и контрагужби Србије о геноциду пред Међународним судом правде, у којој се наводе и злочини на Петровачкој и Приједорској цести, па је „Веритас” поменути текст проследио шефу српског правног тима Саши Обрадовићу, који га је преко суда доставио хрватској страни. Очитовање, с потписом тадашњег шефа правног тима Хрватске, Мирјана Дамашке, уследило је 10. септембра 2013, у којем се, између осталог, наводи да су „хрватске оружане снаге заиста предузимале одређене акције против српских моторизованих наоружаних колона на територији Босне, али да им мета нису били српски цивили”.

И без обзира на признање пред највишом светском правосудном установом, хрватски званичници као папагаји понављају да њихови авиони нису ни дејствовали над подручјем БиХ, а они ретки кажу да ако и јесу, дејствовали по легалним војним циљевима, и, без имало емпатије за жртве, сви оспоравају надлежност српских правосудних тела, истовремено поричући да се злочин уопште ни десио.

Без суочавања с тамнијом страном сопствене прошлости, односно прочишћења или катарзе, не може се градити ни боља будућност сопствене нације ни бољи односи са суседним државама и народима.

Без суочавања с тамнијом страном сопствене прошлости, односно прочишћења или катарзе, не може се градити ни боља будућност сопствене нације ни бољи односи са суседним државама и народима.

Izbjegllice su na Petrovačku cestu došle s područja južne Like i sjeverne Dalmacije (Foto: Ranko Čuković)

РЕАГОВАЊА РОЂАКА УБИЈЕНИХ НА ПЕТРОВАЧКОЈ ЦЕСТИ

VEČERNJE NOVOSTI, 11.05.2022.

JOŠ ČEKAM DAN PRAVDE ZA ŽRTVE
PETROVAČKE CESTE

Bila sam sa trudnom mamom, babom i bratom Savom u kamionu ispod cerade koja je imala otvor, kao prozorčić.

Gledala sam kroz njega. Unutra je bilo još mnogo žena. Videla sam avion i pokazala rukom na njega, a baba je viknula mami: „Skloni to dete sa prozora!” Mama me zagrlila, ali ja sam opet gledala taj avion. Sledeće slike koje pamtim su da kamion staje, žene vrište, bratu teče krv iz uveta, a da je mamina cela ruka kojom me je grlila bila krvava. Neko me je, potom izneo iz kamiona i tada sam videla automobil koji gori. U tom trenutku nisam znala da su u njemu bili moj tata Mirko i deda Branko, samo vidim babu kako vrišti i hvata ruku koja visi

iz tog vozila. Onda smo otrčali u neku šumu...

Ovako, za „Večernje Novosti”, govori Aleksandra Stijelja (30), rodom iz Zagrada kod Benkovca, koja je kao troipogodišnja devojčica preživela granatiranje izbegličke kolone Srba iz Like i Dalmacije na Petrovačkoj cesti između Bosanskog Petrovca i Ključa, 7. avgusta 1995. godine. Tada su u žutom „mercedesu”, koji je išao iza kamiona u kojem je bila, poginuli njen otac Mirko i deda Branko Stijelja. Majka Vedrana je ranjena, a bila je u devetom mesecu trudnoće. Nakon što se tri nedelje kasnije porodila u Novom Sadu, pala je u komu i za dva dana umrla. Sava, Aleksandru i tek rođenu Tanju, uz svoje dvoje dece, odgajili su ujak i ujna, koji su se te

godine skućili u Barajevu i započeli život iz početka.

Iako je tog avgusta 1995. bila troipogodišnja devojčica, teške, stravične slike urezale su se duboko u njeno sećanje. Nastavlja da nam priča, a fragmenti bola ređaju se jedan za drugim:

- Sledeća slika je iz bolnice, imala sam ranu na ruci. U šaci su mi bila četiri-pet gelera i medicinska sestra ih je vadila i čistila ranu. Posle se samo sećam slike kad su moju tek rođenu sestru Tanju doneli u Barajevo. Tu celu godinu gotovo da nisam mogla ništa da jedem, stalno sam povraćala. To je, valjda, bila posledica stresa i svega novog oko mene, jer smo ostali bez roditelja i poznate okoline.

Aleksandra je odrasla u Barajevu, udala se i sad živi u Nemačkoj i neprekidno se nada i veruje da će za taj ratni zločin nad civilima na Petrovačkoj cesti, ipak jednog dana neko odgovarati, iako je prošlo 27 godina. U toj koloni civila, žena i dece, automobila, traktora i kamiona stradalo je desetero Srba, još troje je kasnije preminulo od posledica povreda u bolnicama u Beogradu. Ranjenih je bilo 50.

Svedoci pamte da je borbeni avion „mig-21” sa „šahovnicom” na repu nadleteo kolonu izbeglica, pa se u zakretu „poravnao” sa njom i ispalio četiri rakete po putničkim i teretnim vozilima i traktorima, a potom je sa teritorije Bosne i Hercegovine odleteo prema Hrvatskoj. U tom stravičnom zločinu nad civilima, u sramnoj akciji hrvatske vojske „Oluja” poginuli su Darinka Drča, Mirjana Dubajić, Milka Kovačević, Krstan Vuković, Branko i Mirko Stijelja i deca Jovica Drča (6), Darko Vuković (13) kao i brat i sestra Nevenka (11) i Žarko Rajić (9).

- Niko za zločin na Petrovačkoj cesti nije odgovarao, ali ja se nadam da ipak hoće. Čekam taj dan pravde za žrtve, iako je prošlo gotovo 27 godina – kaže Aleksandra.

Aleksandra Stijelja, kao devojčica sa bratom Savom, ocem Mirkom i majkom Vedranom (foto: privatna arhiva)

- Ranije nisam razmišljala o tome, bila sam dete, ali što sam starija sve me više boli što vidim da se time niko nije bavio, iako postoje i pismeni dokazi i svedoci da ispričaju šta su videli. Sve je jasno.

Aleksandra svake godine 5. ili 7. avgusta na društvenim mrežama objavi neku uspomenu, poruku ili fotografiju i tad joj stignu strašne pretnje u komentarima.

- Bilo bi zaista poražavajuće da se ne setim tog dana i da ne podsetim druge na taj strašan zločin. Ko će ako ne ja? Ali tad mi stižu razne pretnje poput:

„Drago mi je da ti je majka krepala, treba vas poklat sve k'o zečeve, pivaj, pravimo žurku u čast tvog pokojnog

oca...” Šalju mi i ustaške pesme. Nikada na društvenim mrežama nisam napisala ništa protiv Hrvata, niti da nekoga mrzim, to je zločin pojedinaca. Ne znam ko to piše, skriveni su nalozi, blokiram ih, ali oni otvaraju nove. Jedan čovek me je čak dve godine proganjao, svašta pisao i pretio mi.

Brat video oca bez glave

Aleksandrin brat Savo iako je bio stariji i tada imao osam godina, slabije se seća stradanja na Petrovačkoj cesti. Aleksandra nam kaže da je verovatno bio u šoku i to, potom, potisnuo, a da je ona, jer je bila nesvesna šta se dešava zapamtila neke slike. Sava je ispričao da je tad u kamionu čuo samo zvuk aviona i detonaciju:

- Kad sam izašao video sam oca u autu bez glave, a deda je bio nagnut napred. Pozadi sa njima u autu je bio komšija Dušan Ivaneža, ali njega nisam video, jer smo odmah krenuli ka šumi da se sakrijemo.

Sandalica

Kad je odrasla Aleksandra je dva puta otišla u rodno selo Zagrad kod Benkovca

- Prvi put 2009, bila sam sa bratom i videla kamene kuće i zelenu travu. Sliku koju sam upamtila. Selo je bilo pusto, svega nekoliko ljudi se vratilo. Drugi put sam išla sa suprugom i na prozoru stare dedine kuće našla sam svoju sandalicu i ponela sam je sa sobom u Nemačku.

PORTAL NOVOSTI, 26.05.2022.

VOLJELI BISMO DA PRAVDA POBIJEDI

Vidio sam avion kad je preletio preko nas i vratio se, i tad je gađao. Odmah sam imao strašan predosjećaj da su moja djeca poginula, ispričao je Spaso Rajić, koji uz Jovanku Vuković za Novosti govori o raketiranju izbjegličke kolone 1995. u kojoj je ubijeno 13 ljudi nakon „Oluje”, zbog čega Srbija podiže optužnicu za ratni zločin

Naišao je avion, preletio preko naroda, vratio se i počeo odmah tući. Trajalo je minut-dva. Prašine je bilo svuda. Prvi veliki, teretni kamion, pod ceradom bio je pun naroda, a u kabini, otac, majka i dijete... One oči zaprepaštene djece u plamenu, nikad neću zaboraviti. Djeca pište k'o ptići mali, samo zijevaju i padaju u vatra. Za nekoliko trenutka više se nisu čuli. Majka od djece tuče se o prsa. U jednom od kamiona bile su paštete. Od vatre pucaju kao pištolji. Ljudi traže jedni druge. Svi krvavi, gelera posvuda. Onaj ranjen u ruku, onaj u glavu, drugi u nogu. Jauk na sve strane. Ja sva krvava od naroda – ispriča-

la je za Novosti još 2010. godine Dušanka Pećanac, mještanka Bravskog, o događajima kod Bosanskog Petrovca gdje su hrvatski avioni, prema izjavama svjedoka, 7. avgusta 1995. granatirali izbjegličku kolonu.

- Sve je to trajalo dva sata dok se nije raskrčilo. Ne znam tko je poslije uklanjao ostatke od auta, kamiona, šlepera. Majka one djece iz kamiona sa pašetama čekala ih je nešto malo naprijed, pita me žena, gdje su njena djeca. Kako ću joj reći? – dodala je Dušanka Pećanac.

- Vidjeli smo MiG 21. Nisko je letio. Bilo je to bespotrebno bombardiranje. Onaj tko je bombardirao, imao je kolonu na dlanu i dobro je vidio da su tu bili civili i djeca. Poslije je bilo spekulacija čiji je to avion. Svi smo vidjeli da je došao iz pravca Hrvatske i vratio se prema zapadu – svjedočio je istom prilikom David Pećanac i dodao da je i nakon tri dana na Petrovačkoj cesti bilo razbacanih dječjih cipela, patika, ostataka tijela.

Danas na mjestu raketiranja izbjegličke kolone, na prvom brežuljku, kraj ceste, stoji krst sa imenima poginulih Srba iz Like. Gotovo punih 27 godina kasnije duhove prošlosti i srpsko-hrvatske odnose uzbunila je optužnica Tužiteljstva za ratne zločine Srbije protiv četvorice pilota Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. Vladimira Mikca, Zdenka Radulja, Željka Jelenića i Danijela Borovića tereti se za ratni zločin počinjen u „Oluji”, kada je projektilima iz MiG-ova gađana kolona izbjeglih Srba iz Republike Srpske Krajine. Izbjeglička kolona iz Like napadnuta je 7. i 8. avgusta 1995. kod Bosanskog Petrovca, dok je kolona sa Banije napadnuta kod Novog Grada (nekadašnjeg Bosanskog Novog). Prema optužnici koja još nije pravomoćna, u ta dva napada ispaljene su četiri rakete, svaka težine 123,4 kilograma, koje su ubile 13 osoba, među njima šestero djece.

Hrvatska javnost beogradsku optužnicu dočekala je zgroženo, uvrijeđeno, negirajući sam događaj, odnosno zločin. Reakcije političara i medija, čak i onih lijevo-liberalne orijentacije, mahom su bile burne, bez trunke empatije za ubijene civile, pa ni za djecu. Negiranje općepoznatih činjenica dodatno je povrije-

dilo obitelji žrtava sa Petrovačke ceste i iz Svodne, koje su nakon 27 godina šutnje i nečinjenja konačno dočekale neki signal da ipak nisu zaboravljene. Obitelji žrtava srpske nacionalnosti godinama žive u tišini, bez ikakve materijalne i moralne satisfakcije.

Priče o zločinima nad njihovim najmilijima ne mogu se čuti na obljetnicama hrvatskih vojno-redarstvenih akcija. Nakon podizanja optužnice u Srbiji zbog granatiranja izbjegličke kolone, a potom i popratnih, negativnih reakcija s hrvatske i povratne reakcije sa srpske strane, obitelji žrtava nadaju se samo da neće biti iskorištene u dnevnopolitičke svrhe političara sa objiju strana Dunava. Telefonski smo kontaktirali Jovanku Vuković, kojoj su na Petrovačkoj cesti, u kamionu koji je prevozio paštete, poginuli suprug Kristan (1951.) i trinaestogodišnji sin Darko. Jovanka Vuković je iz Donjeg Lapca, a nakon „Oluje” živi u Apatinu.

– Bilo mi je teško ovih dana slušati komentare iz Hrvatske. Nas koji smo stradali nitko ništa ne pita. Nisam mogla vjerovati da je itko podigao optužnicu za taj zločin. Voljela bih dočekati da bar netko od njih bude osuđen i da ih stigne pravda. Mnogo je već vremena proteklo. Što god bilo da bilo, meni gore biti ne može. Ja nisam nikoga ubijala, oni su ubijali moje. Političari nas ovdje u Srbiji spomenu samo na godišnjicama „Oluje”. Nama to ništa ne znači, a njima to donosi političke poene. Mog sina i supruga nikada neću prežaliti, niti mogu. Nismo nikoga tužili, pa ni Hrvatsku. Tko sam ja da tužim državu? Kada se izgubi kuća, posao, sve se da nadoknaditi, ali mog sina i supruga nitko ne može – govori Jovanka za Novosti, nadajući se da će prevladati razum kako bi istinu dočekale obitelji zaboravljenih žrtava sa Petrovačke ceste, ali i iz Svodne.

– Bilo bi bolje da je to Hrvatska poduzela, ali nije. Svatko treba suditi svojim, Srbija svojim, Hrvatska svojim. A ne ovako da zvaničnici javno govore da se taj zločin uopće

nije dogodio. To mi je nož u ranu. Zašto je stradanje naših na Petrovačkoj cesti sada pod znakom pitanja? Neka se države dogovore, ako smo mi nečije stanovništvo, neka se nešto poduzme, svatko od sebe, po zakonu, neka se vidi, ako ne, svaka čast – kaže Jovanka Vuković.

Sa njenim suprugom i sinom u pogodenom kamionu bila su djeca Spase Rajića iz Donjeg Lapca: jedanaestogodišnja kći Nevenka i devetogodišnji sin Žarko. Upravo njihova majka, izbezumljena nakon granatiranja, pitala je našu svjedokinju iz Bravskog gdje su joj djeca.

– Pustio sam djecu da se voze u kamionu. Htjeli su da se voze sa prijateljem, Jovankinim sinom. Da spavaju u kamionu. Bilo im je prostranije. Valjda je tako moralo biti. Supruga i ja smo bili kilometar ispred u koloni. Vidio sam avion kad je preletio preko nas i vratio se, i tad je gađao. Odmah sam imao strašan predosjećaj da su moja djeca poginula. Vratili smo se nazad. Nisu nam dali prići, samo su govorili da oni nisu ubijeni. Krenuli smo put Banjaluke i Prijedora, u svakoj bolnici smo stajali i pitali za ranjenike i poginule, nigdje ih nije bilo. Zvali smo svaki kolektivni centar. Tek smo u Derventi čuli istinu. Poslije je život išao mučno i jadno. Znaite, bili

su nas pozvali na sahranu u Mišinom Hanu kraj Banje Luke i mi dođemo. Tu saznamo da oni nisu u sanduku, nego da su već svi sahranjeni u Tomini kod Sanskog Mosta – kaže za Novosti Spaso Rajić.

– Prošlo je 27 godina, samo nam sol na živu ranu bacaju i jedni i drugi, i Hrvatska i Srbija. Oni se prepucavaju preko nas. Naše rane ostaju i nikad neće zacijeliti. Iako živimo u Srbiji, sve ove godine nitko nas nije kontaktirao, pitao kako smo. Vjerujte mi, čak kad smo izbjegli ovdje, supruga i ja sami, govorili su nam u Crvenom krstu da mi kao mladi i sami nemamo pravo na pomoć. Nismo dobili ništa. Par puta brašno i konzerve... Jedino se prošle godine predsjednik Vučić sjetio naše djece i došao do nas. I kasnije ništa više. Hrvatska je na Petrovačkoj cesti pobila nedužnu djecu. Na tom dijelu kolone nije bilo nikakvih vojnih ciljeva. Kolona koja je bježala nije predstavljala nikakvu opasnost za Hrvatsku. Sve politika igra ulogu. Mi smo mali i tako nisko, bijeda i sirotinja. Nisam siguran da će od toga išta biti. Volio bih da pravda pobijedi. Samo da opet ne postanemo sredstvo za prepucavanje, svađe, ucjene i političke igre – poručuje Rajić o nepravdi i tragediji koje ga prate od tog avgusta 1995. godine.

Nevenka i Žarko Rajić; Foto: privatna arhiva

Nakon podizanja optužnice u hrvatskoj javnosti potegnuto je pitanje univerzalne nadležnosti beogradskog suda, a zaobiđeno je ono zašto navedenu istragu i optužnicu nije pokrenulo hrvatsko pravosuđe. Odvjetnik Anto Nobilo ističe da univerzalna nadležnost postoji ne samo u Srbiji nego i u nekim drugim zemljama, ali da se u pravilu koristi kada se zločin dogodi u državama gdje nema vladavine prava.

– Hrvatska je država u kojoj ipak postoji vladavina prava, sa svim manjkavostima. Primarna je teritorijalna nadležnost, prema mjestu izvršenja zločina, a nakon toga personalna nadležnost, po državljanstvu počinioca i žrtve. Tim redom, univerzalna nadležnost Srbije izaziva rezerve s obzirom na posljednji rat, što sve zajedno stvara vruću krv i političke reakcije. Mi ne možemo Srbiji zabraniti proceduru koju su poduzeli. Najbolje bi bilo da su se dvije susjedne države, Hrvatska i Srbija, u međusobnim kontaktima dogovorile i izbjegle primjenu univerzalne nadležnosti jer tim se putem ne postiže uvijek najbolji cilj – kaže Nobilo.

– Hrvatska se nalazi u lošoj situaciji. Javno je poznato da su avioni Hrvatske vojske granatirali kolonu izbjeglica, znamo da su stradali civili. Nažalost, Državno odvjetništvo RH nikada taj slučaj nije istražilo, a moralo je. Okrivljenici, ili u slučaju pokretanja istrage osumnjičeni, koji su granatirali kolonu, svakako su hrvatski državljani, a i oštećeni su bili hrvatski državljani, hrvatski Srbi koji su bježali iz Krajine za vrijeme „Oluje“. Hrvatska je bila obavezna istražiti taj zločin i utvrditi tko ga je neposredno počinio i da li postoji zapovjedna odgovornost. Ti avioni bili su navođeni od strane hrvatske komande. Tonski tragovi zapovijedi, informacije na koliko su metara letjeli, koliko su raketa upotrijebili, moraju postojati. Hrvatska je jedina mogla provesti efikasnu istragu od 1995., a do danas to nije napravila. Sada kada je Srbija nakon toliko godina podigla optužnicu te-

meljem univerzalne nadležnosti teško joj je prigovarati zašto je to napravila, jer imaju lak odgovor – zašto vi to niste uradili? Tu smo u problemu – ističe Nobilo.

Dodaje da prisustvo hrvatske vojske u BiH tijekom 1995. pravno nije problematično jer je postojao sporazum Izetbegović – Tuđman na osnovu kojeg su hrvatske trupe u dogovoru sa Sarajevom ulazile na teritorij BiH.

– Također, po vojnoj doktrini u funkciji obrane moguće je par kilometara prelaziti granicu uslijed topničkog djelovanja s druge strane granice. Ako neprijateljska vojska ne djeluje, štoviše ako je u povlačenju, pri čemu se izmiješa sa civilima, sasvim je jasno da je u tom slučaju apsolutno zabranjeno djelovanje aviona jer je izvjesno da će stradati i vojnici, ali i civili. Ne znam otkud toliko iščudavanje u javnosti jer se ipak zna za taj ratni zločin. Ali uvijek je bila neka mučnina kada se govorilo o tom stradanju. Druga mjesta stradanja neka su se rasvijetljavala u javnosti, ako ne od sudova, onda od medija. Strašno je i tragično da se godinama šutjelo o tom zločinu. Kome je uopće bilo potrebno raketirati izbjegličku kolonu koja je prolazila kroz susjednu državu u situaciji kada je Hrvatska vojska već pobjeđivala, oslobađali smo državu, čemu to sve prljati takvim stravičnim zločinom? – pita se Nobilo, ističući da su ga komentari javnosti, prije svega političara, na beogradsku optužnicu neprijatno iznenadili.

– Komentari hrvatske javnosti su užasni, kao da smo u 1991. godini. Nažalost, „Oluju“ smo sveli na Grubore i Varivode, za druga stradanja kao da ne znamo. Šokirale su me izjave vladajućih, ali i opozicionih političara. Kao da ništa nisu naučili iz povijesti, ni iz haških presuda gdje je evidentirano da su se ratni zločini dogodili. Političari bi trebali danas biti objektivniji. Hrvatska politika zauzela je pozicije: imali smo pravo na „Oluju“ i braniti zemlju, i izbacuju sve te parole koje nemaju veze

sa kaznenim djelom ratnog zločina. I u pravednom i u nepravednom ratu ratni zločin se može dogoditi i od strane napadača, ali i od strane branitelja. Dovoljno je da se ratni zločin desio u okviru oružanog sukoba, nebitno tko je tu na povijesnoj strani pravde ili nepravde – objašnjava poznati odvjetnik, podsjećajući da je Hrvatska prije 20 godina bila objektivnija.

– Nekako smo u zadnjoj fazi Tuđmanovog režima bili samokritičniji. Protokom vremena kao da smo to poglavlje zatvorili. Domovinski rat pretvaramo u mit, koji svaka nacija na Balkanu gradi. Na tom mitu stvara se novi identitet, gradi se novi Hrvat, nova država. Taj mit je u međuvremenu ušao u škole, u medije, među nove generacije koje samo tim putem mogu saznati što i kako se dogodilo. Ako nam je Domovinski rat baza za nacionalni identitet, onda on mora biti savršen, bez mrlje, bezgrešan. Nema u tom mitu mjesta za ružne događaje, za neke civile, izbjeglice, ceste, naše zločine, sve se to stavlja pod tepih. Kako vrijeme prolazi, mit sve više jača i sve je manje prostora za kritičko preispitivanje – govori Nobilo, navodeći da su se rijetki ovih dana u hrvatskoj javnosti zapitali tko su te žrtve, kako su njihove obitelji svih ovih godina.

– Obitelji žrtava imaju pravo da krivac za smrt njihovih najmilijih, njihove djece, odgovara i dobije zasluženu kaznu. Žrtve imaju pravo na obeštećenje, ali je vrlo teško u građanskoj parnici dokazivati izvršenje zločina, što se radi u kaznenom postupku. U pravilu, lakše je to dokazivati kada se provede kazneni postupak i kada je netko osuđen, pri čemu obitelji žrtava mogu podići tužbu prema Hrvatskoj i tražiti odštetu, što je u tom slučaju rutinska procedura. Ako se kazneni postupak pokrene u Beogradu i ako dođe do pravomoćnog okončanja, onda bi temeljem te presude obitelji trebale tražiti odštetu od Hrvatske – zaključuje Nobilo.

СРНА, 31. 05. 2022.

ВУКОВИЋ: ОЧЕКУЈЕМ НАЈСТРОЖУ КАЗНУ ЗА ЗЛОЧИНЦЕ

Јованка Вуковић из Доњег Лапца, којој су пилоти хрватске авијације у бомбардовању избјегличке колоне на Петровачкој цести у августу 1995. године убили сина Дарка /13/ и мужа Крстана /44/, очекује да ће, подизањем оптужница против четворице официра Хрватске војске, правда на крају бити задовољена и да ће злочинце стићи најстрожа казна.

„Први пут је подигнута оптужница за овај злочин у Србији. Изгубила сам супруга и сина заувјек, али очекујем да ће на крају бити донесена адекватна пресуда која ће бити нека врта сатисфакције за нашу породицу”, рекла је Вуковићева Срни.

Према њеним ријечима, пресудом за овај злочин породица би коначно нашла смирај и била би послата порука цијелом свијету да се овакво зло више никада никоме не смије поновити.

Вуковићева се присјетила да није била у избјегличкој колони на Петровачкој цести за вријеме бомбардовања, већ се дан раније са кћерком налазила у мјесту Кола код Бањалуке.

Она је навела да се, према казивању свједока из колоне, бомбардовање догодило око поднева, када је њен супруг Крстан возио камион са конзервама за избјеглице, а са њим сутадабили син Дарко, свекари кум.

„Једни људи из колоне су рекли да су видјели авион када је прелетио изнад колоне, а затим се вратио и започео бомбардовање, у коме су погинули мој супруг и син”, истакла је Вуковићева.

Она је нагласила да данас, 27 година након избјеглиштва, са кћерком тешко живи у Апати-

ну, као подстанар, али се нада да ће јој власти Србије помоћи у грађевинском материјалу да коначно сагради кров над главом.

„Мучим се свакако, кћерку сам успјела некако да школујем, чекам правду за своју породицу и за сав избјегли и напаћени српски народ из Републике Српске Крајине”, поручила је Вуковићева.

Тужилаштво Србије за ратне злочине подигло је оптужницу против четири висока официра Војске Хрватске због ратног злочина над српским цивилима, јер су у акцији „Олуја” 7. и 8. августа 1995. године наредили авионско ракетирање колоне избјеглица на Петровачкој цести код Босанског Петровца, као и у мјесту Сводна код Новог Града у Републици Српској.

На Петровачкој цести, између Босанског Петровца и Кључа, авион хрватског ратног ваздухопловства „миг 21” је 7. августа 1995. године бомбардовао избјегличку колону Срба из Републике Ср-

вет цивила, међу којима четворо дјеце и двадесетједногодишња девојка, док је око 50 теже рањено.

Погинули су Даринка Дрча /1927/ и њени унуци Јовица Дрча /1989/ и Мирјана Дубајић /1974/, сви из Бротиње код Доњег Лапца, Невенка /1984/ и Жарко /1986/, дјеца Спасе Рајића из Доњег Лапца, Крстан Вуковић /1951/, рођен у Хан Колима код Бањалуке и његов син Дарко /1982/, рођен у Бихаћу, обојица су живјела у Доњем Лапцу, те Бранко Стјеља /1923/ и његов син Мирко /1961/, из Надина код Бенковца.

Акција „Олуја” је највеће и једно од најсуровијих етничких чишћења на подручју бивше Југославије током деведесетих година прошлог вијека.

У акцији „Олуја” у августу 1995. године са вјековних огњишта протјерано је више од 220.000 Срба, а погинуло је и нестало њих 1.877, од којих је 65 одсто цивила.

Акција је почела 4. августа 1995. године офанзивом хрватске војске и полиције на Банију, Лику, Кордун и сјеверну Далмацију, односно на Републику Српску Крајину.

Jovanaka Vuković, sa mužem Krstanom i sinom Davorom, пске Крајине и тада је погинуло де-
Јованка Вуковић са својим мужем и сном

ЗАГРЕБ – ТРИБИНА О ЗЛОЧИНУ НА ПЕТРОВАЧКОЈ ЦЕСТИ

PORTAL NOVOSTI, 31.05.2022.

DESNIČARI PREKINULI TRIBINU O PETROVAČKOJ CESTI

Radimo sebi štetu štiteći zločince, jer se tako zločin socijalizira, kazao je Anto Nobile, nakon čega je krenula organizirana desničarska akcija smišljena s ciljem da se prekine tribina „Petrovačka cesta duga 27 godina” SPD-a Privrednik

Verbalnim ispadima, dobacivanjem i onemogućavanjem učesnika da govore, veći broj desničara, veći na njih iz braniteljskih udruga, prekinuli su tribinu „Petrovačka cesta duga 27 godina”, održanu zadnjeg majskog dana u prostorijama SPD-a „Privrednik” u Zagrebu. Cilj je bio da spriječe sudionike Antu Nobila i Slađanu Čanković da govore o raketiranju izbjegličke kolone u „olujnim” danima 1995. godine, koji su željeli cijelu priču rasvijetliti s pravnog aspekta. Kako je uvijek važnije ono pametnije, evo najprije izvještaja s tribine:

- Ni nakon 27 godina žrtve nisu u fokusu javnosti. Biti žrtva u ovim društvenim okolnostima, počevši od traženja statusa, vrlo je teško, jer se njihova prava ne priznaju ni nakon 27 godina, tako da imaju osjećaj bespomoćnosti – rekla je Slađana Čanković, pravna zastupnica porodica žrtava, koja je zajedno s njima doživljavala sudsko šikaniranje u Hrvatskoj i u BiH.

S dokumentima i iskazom jednog od brojnih svjedoka Milana Marjanovića obratila se Tužilaštvu u Sarajevu gdje joj je rečeno da po zakonima BiH stradali nemaju pravo na status žrtve. Bolje sreće nisu bili ni kad su se obratili DORH-u tražeći mirno rješenje spora, nakon čega

su tražili zaštitu i Evropskog suda za ljudska prava.

- I pored toga što oštećeni često daju iskaze i izjave medijima, nisu ogorčeni već samo traže pravdu – ustvrdila je Slađana Čanković.

- Mislio sam da smo prošli stupidnosti poput one da strana koja se brani ne može počinuti ratne zločine – započeo je Nobile.

Govoreći o generalnoj nadležnosti Srbije za ratne zločine, Nobile je kazao da je takva praksa generalno neprihvatljiva, osim ako se radi o državama u kojima nema vladavine prava.

- Hrvatska je članica EU i pravno uređena, što opet daje argument Srbiji da pita zašto nakon 27 godina DORH nije našao za potrebno da istraži taj događaj. Civile u koloni gađali su iz hrvatskog aviona. Zbog toga je trebala biti pokrenuta istraga da se vidi da li je kolona u kojoj su stradali bila legitiman vojni cilj. Najpametnije bi bilo da Hrvatska preuzme predmet, s obzirom da tužilaštva u Zagrebu i Beogradu dobro surađuju – rekao je Nobile i dodao da je bilo pokušaja opravdavanja akcije, jer su u koloni navodno bili tenkovi, pa i višecijevni raketni bacač Orkan.

Nakon što su započela dobacivanja iz publike, Nobile je kazao da svi časni borci osuđuju individualne zločine.

- Ali ako se zločinci štite, onda se zločin socijalizira. Radimo sebi štetu štiteći zločince – naglasio je.

To je bio i kraj smislenog, iako isprekidanog trajanja tribine, jer su počela pitanja zašto Nobile traži po-

milovanje za Perkovića i Mustaća, a ne za „hrvatske heroje” i desetominutne tirade kako UDBA još uvijek vlada Hrvatskom, uz revizionističke tvrdnje kako je avion na Petrovačkoj cesti imao petokraku na repu kao i floskule zašto se ne kažnjavaju srpski vojnici koji su tenkovima gazili kolo- nu kraj Dvora.

U koordiniranu aktivističku akciju uključio se i Ante Nazor, ravnatelj Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskoga rata, koji je u svojim istupima ponovio sve ono što ovih dana govore mediji, kao i novinarka TV Z1 koja je zajedno s desničarima ulazila u verbalne duele s učesnicima tribine i redovnom publikom.

Sve su to pratila aplaudiranja, uključujući i spomenutu kolegicu koja se uspjela i posvađati s publikom. U dvorani je bio i Dražen Keleminec, vođa Hrvatske autohtone stranke prava, kao i drugi uobičajeni likovi s kojekakvih desničarskih skupova.

Sve to bilo je dovoljno da voditelj Saša Kosanović, nakon svih pokušaja da smiri nezvane goste proglasi tribinu završenom.

Prezentaciji „hrvatske uljudbe” ili bar onakve kako je neki shvaćaju, nije prisustvovao Janko Velimirović iz Republičkog centra za istraživanje ratnih zločina u Banjaluci koji se trebao javiti preko video linka, ali je tehnika zakazala. Policija je zbog ocjene visoke rizičnosti skupa bila u prostorijama kat niže, ali nije imala potrebu intervenirati.

АКЦИЈА „ОЛУЈА” - СЛУЧАЈ „НЕПРОЦЕСУИРАНИ ЗЛОЧИНИ”

PORTAL NOVOSTI, 15.06.2022.

BRAMMERTZ: HRVATSKA SE OGLUŠILA NA ZAHTJEVE ZA POMOĆ U PREKO 80 PREDMETA

Glavni tužitelj je ocijenio da BiH i Srbija „nailaze na velike teškoće u osiguravanju suradnje od Hrvatske”. „Danas je široko rasprostranjen utisak da u Hrvatskoj postoji spremnost da se postigne pravda za hrvatske žrtve, ali ne i za žrtve drugih nacionalnosti”, rekao je Brammertz i pozvao Ministarstvo pravosuđa RH da „sve neriješene zahtjeve za pomoć koji su trenutno blokirani pošalje relevantnim pravosudnim vlastima”

Predsjednik i glavni tužitelj Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove, Carmel Agius i Serge Brammertz, podnijeli su 14. lipnja polugodišnje izvještaje pred Vijećem sigurnosti UN-a. Sudac Agius krajem lipnja napušta dužnost člника Mehanizma.

U svom obraćanju Vijeću sigurnosti u kojem je govorio o radu Tužilaštva Brammertz je izložio najnovije informacije o potrazi za preostalim bjeguncima koje je optužio Međunarodni krivični sud za Ruandu (MKSR). Tužilaštvo je u posljednje dvije godine lociralo polovicu bjegunaca koji su bili u bijegu nakon zatvaranja MKSR a, a među njima su sva tri takozvana glavna bjegunca – Félicien Kabuga, Augustin Bizimana i Protais Mpiranya. Brammertz je dodao da su ostala još samo četiri bjegunca, među kojima je jedan od ključnog prioriteta, Fulgence Kayishema. Rekao je da se „nakon nekoliko godina punih izazova s Južnom Afrikom sada ostvaruje napredak” i da je Tužilaštvo „sigurno da će, uz punu i efikasnu saradnju Južne Afrike Kayishema uskoro biti priveden pravdi”. Obavijestio je Vijeće sigurnosti da je, s obzirom na postignuti

napredak, cilj Tužilaštva da u sljedeće dvije godine locira sva četiri preostala bjegunca.

Osvrćući se na preostale prvostepene i žalbene postupke pred Mehanizmom, kazao je da je Tužilaštvo spremno za početak suđenja u predmetu Kabuga i da je poduzelo korake kako bi znatno skratilo trajanje suđenja, podnijevši veći dio svojih dokaza u pismenom obliku. Donošenje drugostepene presude u predmetu Fatuma i drugi predviđa se za kraj mjeseca, dok se Tužilaštvo aktivno priprema za usmeno iznošenje argumenata u žalbenom postupku u predmetu Stanišić i Simatović.

U pogledu krivičnog gonjenja na nacionalnom nivou za zločine počinjene tokom genocida nad Tutsijima 1994. i sukoba u bivšoj Jugoslaviji, Brammertz je Vijeće sigurnosti podsjetio da pred nacionalnim sudovima još uvijek nije završeno na hiljade predmeta. Objasnio je da je stalna pomoć Tužilaštva „ključna u nastojanjima da se taj posao privede kraju”, što se vidi iz velikog broja zahtjeva za pomoć koje nacionalna tužilaštva upućuju Tužilaštvu Mehanizma.

Što se tiče situacije u bivšoj Jugoslaviji, naglasio je da je „najznačajnije pitanje i dalje pravosudna suradnja na regionalnom nivou”. Mada ima pozitivnih pomaka u suradnji između tužitelja u Bosni i Hercegovini i Srbiji, ocijenio je da „obje države nailaze na velike teškoće u osiguravanju suradnje od Hrvatske”, koja se oglašila na zahtjeve za pomoć u preko osamdeset predmeta, a odgovor na neke čeka se već sedam godina.

„Danas je široko rasprostranjen utisak da u Hrvatskoj postoji spremnost da se postigne pravda za hrvatske žrtve, ali ne i za žrtve drugih nacionalnosti”, kazao je. Pozvao je Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske da „sve neriješene zahtjeve za pomoć [koji su] trenutno blokirani pošalje relevantnim pravosudnim vlastima, te da ih potakne da te zahtjeve hitno riješe”. Države bivše Jugoslavije pozvao je pak da „ostave po strani svoje političke razlike i značajno povećaju suradnju u potrazi za nestalima. To je humanitarni imperativ”.

U vezi odgovornosti za zločine počinjene tokom genocida nad Tutsijima 1994. Brammertz je objasnio da je dobro poznato da su „potrebni dodatni naponi da se osigura odgovornost za počinioce genocida koji su pobjegli u druge države, naročito u Evropi i Africi”. Istaknuo je da razumljiv fokus koji se stavlja „na zločine koji se čine danas... ne može biti izgovor da se ne istraže i ne kazne krivična djela genocida počinjena u Ruandi prije dva desetljeća”. „Naša posvećenost naporima da se okonča nekažnjivost i osigura preuzimanje odgovornosti za krivična djela na međunarodnom planu mora istinski biti univerzalna”, kazao je i istaknuo važnost podrške koju Vijeće sigurnosti daje Tužilaštvu kako bi ono moglo okončati svoj mandat.

ПРОЦЕСУИРАЊЕ СРБА И ПРИПАДНИКА ЈНА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ

ПЕТРИЊА - СЛУЧАЈ „ГРНОВИЋ”

СРНА, 15. 06. 2022.

РАНИЋ И ГРНОВИЋ ОСЛОБОЂЕНИ ОПТУЖБЕ ЗА ЗЛОЧИН У ПЕТРИЊИ

Првостепено вијеће Жупанијског суда у Загребу неправоснажно је ослободило оптужбе двојицу Срба са Баније ЈОВАНА РАНИЋА /65/ и САВУ ГРНОВИЋА /66/ због наводно почињеног ратног злочина на подручју Баније у рату деведесетих, саопштено је из Документационо-информационог центра „Веритас”.

Предсједник Вијећа Саша Луи усмено је образложила да на темељу изведених доказа није било могуће са извјесношћу утврдити да су оптужени починили злочин који им је стављен на терет оптужницом Жупанијског државног тужилаштва у Загребу од 1. октобра 2018. године.

Оптужница је теретила Ранића и Грновића да су 4. и 5. новембра 1991. године у Петрињи, као припадници специјалне јединице милиције САО Крајине, из ватреног наоружања усмртили супружнике Гордану и Милана Козбашић и њи-

хову малољетну дјецу Алена и Тамару.

Из „Веритаса” су подсјетили да је Грновић ухапшен 4. марта прошле године на франкфуртском аеродрому на основу међународне потјернице „Интерпола”, одакле је 14. маја те године изручен у Хрватску, од када се све до јуче налазио у истражном затвору, док се Ранићу судило у одсуству.

У саопштењу је наглашено да је процесуирање Срба и бивших припадника ЈНА због наводних ратних злочина пред хрватским правосуђем постала свакодневница, попут саобраћајки, о чему свједочи и податак са службених интернетских страница судова надлежних за ратне злочине да су у мају на главне претресе изведено 62 оптужена, од чега се осморици суди у присуству, а свим осталим у одсуству.

У саопштењу је указано да их због „поплаве” суђења за ратне злочине пред хрватским судовима више не прате ни организације за људска права нити медији, који углавном бомбастично саопштавају само о хапшењима „монструозних” ратних злочинаца, док их њихова даља судбина не интересује.

„Тако су сви медији у региону извјештавали и о хапшењу Саве Грновића као `монструозног убице` четворчлане породице, од којих је двоје дјеце, док му ослобађајућу пресуду још није објавио ниједан медиј ни у Хрватској нити у региону”, навео је „Веритас”.

На основу међународних потјерница које је расписао Биро Интерпола у Загребу, широм свијета до сада је ухапшено 180 Срба, од којих је 69 и екстрадирано у Хрватску.

Од екстрадираних до сада је против 30 поступак обустављен или је оптужба одбијена, углавном након преквалификације дјела ратног злочина у оружану побуну, што има за посљедицу губитак обештећења за вријеме проведено у притвору.

СТАЈИЧЕВО; КПЗ СР. МИТРОВИЦА, НИШ – СЛУЧАЈ „МЕДИЋ”

PORTAL NOVOSTI, 10.06.2022.

ТКО ЈЕ ПОТПУКОВНИК ЈНА УХАПШЕН НА ГРАНИЦИ СА СРБИЈОМ?

На граници Хрватске и Србије ухапшен је бивши потпуковник ЈНА Војислав Медић због сумње да је тјеклом 1991. и 1992. у логорима у Србији „прilikом испитивања вербално и тјелесно зlostављао заробљенике,

ударajući ih palicom по свим дијеловима тјела док није добио задовољавајући исказ”

ПолICIјска управа вуковарско-сријемска извјестила је да је у поне-

djeljak prilikom ulaska u Republiku Hrvatsku uhapšen 65-godišnji hrvatski državljанин из Beograda. Mediji su izvјestili да је riječ о bivšem potpukovniku ЈNA Војиславу Медићу. Ухапшен је због сумње да је тјеклом 1991. и 1992. у логорима у Србији – у близини Стајичева, у Sремској Mitrovici и Нишу – „prilikом испитивања вербално и тјелесно зlostављао заробљенике, ударajući ih palicom по

svim dijelovima tijela dok nije dobio zadovoljavajući iskaz". Time je, navodi se u priopćenju, počinio kazneno djelo protiv čovječnosti i „ratni zločin protiv ratnih zarobljenika” na štetu više osoba, odnosno prekršio pravila međunarodnog ratnog i humanitarnog običajnog prava o postupanju s ratnim zarobljenicima.

Novosti su kontaktirale Ivu Kovačića, zamjenika zapovjednika obrane Vukovara Blage Zadre i predsjednika Hrvatske udruge vukovarskih branitelja iz Domovinskog rata „Vukovar '91”, kojeg je Medić isljeđivao u logoru Stajićevo.

- Dotični je 1991. bio sa mnom u zapovjedništvu u Vukovaru do 14. rujna 1991. Nakon čega mu se gubi svaki trag. Međutim, kada sam završio u logoru u Stajićevo, nakon desetak dana došao sam na ispitivanje kod njega. Imao sam više susreta s njim i moram reći da on na mene nije stavio ruku, ali drugi jesu. On se pojavljivao kao „dobrotvor” i „priatelj”, u smislu „pa tko ti to napravi”. Nije me on zlostavljao fizički, niti

je bio prisutan kada drugi jesu. Međutim, puštao je druge da to odrade, a kako je on imao čin majora, po svojoj zapovjednoj funkciji morao je znati o čemu se radi. Svi koji su me tukli bili su njemu podčinjeni – kaže Kovačić za Novosti.

Dodaje da ne može direktno povezati Medića sa zlostavljanjem. Međutim, kaže da po njegovim saznanjima Medić jest batinao njegove suborce.

- To se uglavnom radilo „u četiri oka”, rijetko kad bi po dvije ili tri osobe bile prisutne prilikom ispitivanja. Čuo sam da on jest osobno druge batinao, neke od tih ljudi srećem i danas. Ima mnogo imena. Ne znam zašto mene nije batinao, nismo bili neki posebni prijatelji, pa da je bilo po toj osnovi. Opet, prema meni jest nastupao prijateljski, ali mi na niti jedan način nije pomogao ili me izvadio iz logora. Svakako, bio je nadređeni onima koji jesu batinali i znao je sve što se događa – zaključuje Kovačić.

Mediji su Medića povezivali i s KOS-om grupom Labrador, koja je 1991. planirala nekoliko terorističkih akcija po Zagrebu. Pripadnik te skupine Radenko Radojčić hrvatskim istražiteljima izjavio je da je sudac istražitelj Antonu Kikašu, koji je neuspješno dopremio čak 18 tona oružja avionom u Hrvatsku, bio Vojislav Medić te da je tog Medića telefonski kontaktirao stric iz Kanade, založivši se za Kikaševo puštanje zbog čega su mediji pisali da su i Medić i Kikaš povezani s KOS-om.

Za Medića se dalje navodi da je do 1991. živio u Zagrebu te je nekoliko dana bio pripadnik ZNG-a, prije no što je prebjegao u Srbiju, gdje se pojavio kao srpski ispitivač hrvatskih zarobljenika u logoru Stajićevo nakon pada Vukovara. Medić je kao istražni sudac Vojnog suda u Beogradu svjedočio na Haaškom sudu u predmetu Popović i drugi zbog ratnog zločina u Srebrenici.

ДАРДА - СЛУЧАЈ „ВОЈНОВИЋ”

GLAS SLAVONIJE, 24.05.2022.

BOŠKU VOJNOVIĆU SUDILO SE U ODSUTNOSTI

Šefu Stanice milicije iz Darde 15 godina zatvora jer nije spriječio nasilje i ubojstva više osoba

Boško Vojnović (65), s hrvatskim i srpskim državljanstvom, osuđen je na jedinstvenu kaznu od 15 godina zatvora zbog ratnog zločina u Dardi. Za zlostavljanje, mučenje i ubojstvo civila osuđen je na 12, a za isto to prema hrvatskom policajcu i ratnom zarobljeniku na još šest godina zatvora. Kazna mu je objedinjena. Sudeno mu je u odsutnosti. Županijski sud u Osijeku proglasio ga je krivim jer nije učinio ništa da se spriječi zlostavljanja i ubijanja zarobljenika od listopada 1991. do 25. ožujka 1992.

godine, u Stanici milicije Darda, tijekom oružane pobune lokalnog srpskog stanovništva. Činio je to kao zapovjednik Stanice milicije u Dardi, iako je bio dužan voditi računa o zaštiti života i osobne sigurnosti ljudi i imovine, te je znao da njemu podređeni pripadnici u Stanicu milicije nezakonito privode, zatvaraju, psihički i fizički maltretiraju i ubijaju zarobljenike.

Sud ga je proglasio krivim jer je znao da je u listopadu 1991. u Stanicu milicije u Dardi priveden i zadržan Ilija Lukač, koji je u više navrata bio psihički i fizički zlostavljan od pripadnika specijalne izviđačke jedi-

nice milicije Božidara Sekulića zvanog Murica, te se Lukaču sredinom studenoga 1991. gubi svaki trag i danas se vodi nestalom osobom.

Znao je i da je Đuro Lalić zarobljen 11. listopada 1991. i priveden u Stanicu milicije u Dardi te da su ga tijekom noći, u ćeliji, nepoznati pripadnici specijalne izviđačke jedinice pretukli do smrti, nakon čega je njegovo tijelo bačeno u bunar, na tzv. Berkijevu salašu.

Vojnović nije ništa učinio nakon što je civil Zvonko Fućec priveden i zatvoren u Stanicu milicije u Dardi, gdje je fizički zlostavljan do sredine studenog 1991., kada je u dvorište došao milicajac Branimir Vuković zvani Brane Crnogorac s više nepoznatih milicajaca koji su Zvonka nasilno ugurili u automobil i odvezli. Od tada mu se gubi svaki trag.

Isto tako 65-godišnjak je proglašen krivim jer nije poduzeo ništa nakon što je uhićen i zatvoren civil Zdravko Gerenčir, koji je bio psihički i fizički zlostavljan do 22. studenoga 1991., nakon čega mu se gubi svaki trag. Početkom 1992. iz kuće u Mecama u Stanicu milicije u Dardi odveden je civil Josip Banić, kojeg su nepoznati pripadnici milicije fizički zlostavljali do smrti. Vojnović

je proglašen krivim za kršenje pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba jer, iako je bio dužan, propustio je spriječiti da se civilno stanovništvo ubija, protuzakonito zatvara i da se prema njemu nečovječno postupava.

Prema drugoj točki optužnice proglašen je krivim jer nije spriječio da se ubije ranjeni pripadnik MUP-a Franjo Majsan, koji je 14. listopada

1991. u Stanicu milicije Darda priveden i zatvoren, nakon čega mu se gubi svaki trag te se i danas vodi kao nestala osoba.

Tijekom dokaznog postupka ispitani su brojni svjedoci, obitelji ubijenih, kao i oni koji su imali saznanja o tome kako su ubijeni. Iskazi svjedoka koji su u međuvremenu preminuli pročitani su.

ПЕРУЋА - СЛУЧАЈ „ГЕНЕРАЛ ЂУКИЋ”

POLITIKA, 06 .05. 2022.

VRHOVNI SUD HRVATSKE UKINUO PRESUDU GENERALU ĐUKIĆU

Uprkos odluci najviše sudske instance, u slučaju rušenja brane Peruća, penzionisani oficir JNA neće biti pušten na slobodu jer mu traje pritvor zbog drugog slučaja

Vrhovni sud Hrvatske (VSH) ukinuo je i drugu presudu Županijskog suda u Splitu kojom je Borislav Đukić (73), penzionisani general JNA, bio osuđen na deset godina zatvora zbog optužbi da je krajem januara 1993. pomogao u pokušaju rušenja brane Peruća na reci Cetini, saznaje „Politika”.

Istom presudom, generalu Đukiću ukinut je i pritvor u kojem se nalazi duže od šest godina zato što, kako je obrazložio VSH, u konkretnom postupku nije doneta pravosnažna presuda u zakonom predviđenom roku.

Uprkos ovakvoj odluci najviše sudske instance u Hrvatskoj, general Đukić neće biti pušten na slobodu, kaže za „Politiku” jedan od njegovih advokata Radivoj Nikolić.

„Protiv generala Đukića egzistira pritvor koji mu je određen u drugom procesu koji je na samom početku, pošto je održano tek pripremno ročište i to tri godine nakon što je optužnica stupila na pravnu snagu.

Odbrana generala Đukića je Vrhovnom sudu podnosila žalbu na

određivanje pritvora u ovom drugom postupku, ali odluka još nije doneta iako je podneta pre godinu dana. Zadržavanje u pritvoru po optužnici u ovom drugom procesu odbrana smatra teškim kršenjem osnovnih ustavnih i konvencijskih ljudskih prava i sloboda generala s obzirom na to da se pritvor ne može duplirati niti kumulirati”, objašnjava Nikolić.

Takođe, potpuno neuobičajeno, žalbeno veće VSH koje je razmatralo žalbe na presudu kojom je general Đukić osuđen na deset godina, ograničilo je izlaganje odbrane na sat vremena.

„Ovakvo ograničenje je više nego skandalozno ako se ima u vidu težina i složenost krivičnog dela ratnog zločina, koje se generalu Đukiću stavlja na teret. Tim pre što je odbrana uz navode žalbe od 15. februara 2021. dodatno dostavila nove dokaze iz hrvatskih izvora, a na okolnosti žalbe do kojih je došla u drugom predmetu koji je pokrenut protiv generala pred Županijskim sudom u Splitu. Dokazi su sadržani u knjizi broj 20, 'Domovinski rat 1990–1995. hrvatski dokumenti' i oni negiraju navode tužilaštva i zaključak prvostepenog suda da je optuženi general organizovao rušenje brane Peruća”, naglašava advokat Nikolić.

Dokumenti koje je odbrana generala Đukića dostavila sudu odnose se na naredbe komandanta Devetog korpusa JNA kojom se proširuje zona odgovornosti 221. motorizovane brigade na vrličko-sinjskom pravcu, kao i naređenje da ova brigada detaljno pregleda hidroelektranu Peruća.

Ovi dokazi ukazuju da JNA nikada nije planirala, niti organizovala miniranje i rušenje brane i da se prema arhivskoj građi Memorijalnog dokumentacijskog centra Domovinskog rata, general Đukić lično zauzeo da se brana pregleda, o čemu je dostavio izveštaj komandi 9. korpusa JNA.

„Kako je reč o drugoj ukinutoj presudi koju su donela dva različita veća Županijskog suda u sudskom postupku koji traje duže od šest godina, za pretpostaviti je da će u ponovljenom procesu i treće veće doneti presudu na identičan način, bez bilo kakvih valjanih dokaza i argumenta. S obzirom na to da će se suđenje ponavljati po treći put, može se očekivati da će ono trajati nekoliko narednih godina i tako unedogled. Gde je tu onda pravda?”, zaključuje advokat Radivoj Nikolić.

ГОРЊИ СЈЕНИЧАК - СЛУЧАЈ „ЦАРЕВИЋ”

BURIN.HR, 29.05.2022.

DESET GODINA ZATVORA RATNOM
ZAPOVJEDNIKU VODA U SASTAVU SAO
KRAJINE JER JE NAREDIO UBOJSTVO STARCA

Marko Carević (67), ratni pripadnik čete Teritorijalne obrane naselja na karlovačkom području, nije se pojavio na objavi presude, iako je inače uredno dolazio na rasprave. Ostaje da se vidi je li možda izbjegao iz Hrvatske, što je svojedobno već učinio

Na deset godina zatvora osuđen je Marko Carević (67), ratni pripadnik čete Teritorijalne obrane Gornji Sjeničak na karlovačkom području, u ondašnjem sastavu tzv. SAO Krajine, zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva. Presudu je donijelo vijeće riječkog Županijskog suda pod predsjedanjem sutkinje Ike Šarić, koje je Careviću – državljaninu Hrvatske i Srbije, s adresom u Karlovcu – automatski odredilo istražni zatvor, s obzirom da se radi o kazni većoj od pet godina. No, Carević, koji se branio sa slobode i uredno dolazio na rasprave, nije se pojavio na objavi presude. Ostaje da se vidi da li je možda izbjegao iz Hrvatske, ili je ipak negdje u zemlji.

NA PRVOM SUĐENJU OSLOBOĐEN

Careviću se sudilo na ponovljenom suđenju, nakon što je Vrhovni sud ukinuo prvu presudu riječkog Županijskog suda kojom je bio oslobođen optužbe. Suci Vrhovnog suda su pak potvrdili dio prve presude riječkog suda kojom je na deset godina zatvora u odsutnosti osuđen drugookrivljeni Ljuban Linta (65), hrvatski državljanin koji prebiva u Srbiji i nije dostupan hrvatskom pravosuđu. Tako je na novom procesu Carević bio jedini optuženik.

Carević je, kao i ranije Linta, sada oglašen krivim za zločin, ubojstvo 83-godišnjeg civila, u listopadu 1991. godine u mjestu Kablar u sastavu grada Karlovca, Carević kao zapovjednik voda čete Teritorijalne obrane Gornji Sjeničak, a Linta kao pripadnik tog voda. Ubojstvo se dogodilo za vrijeme okupacije Kablara, za trajanja oružanog sukoba Hrvatske vojske s tzv. JNA i srpskim paravojnim formacijama. Dva člana voda uhitili su civila Ivana Grgića (83), kojeg su zatekli u vrtu kraj obiteljske kuće, te ga doveli pred Marka Carevića. Tužiteljstvo je teretilo Carevića da je ispitao civila, a zatim naredio pripadniku voda, sada

pokoynom Đuri Vlanjniću, da ga odvede i ubije.

PUCAO U CIVILA IZ AUTOMATA

Ali, on to nije htio učiniti pa su po Carevićevom naređenju postupili sada pokojni Milić Basara i Ljuban Linta. Odveli su zarobljenog muškarca do zidane gnojne jame uz štalu i gospodarskih objekata kraj obiteljske kuće, pa mu naredili da se popne na zidić i okrene leđima prema njima. Ljuban Linta je tada iz neposredne blizine iz automatske puške pucao u civila. Nesretni čovjek pao je u jamu i izdahnuo.

Presuda nije pravomoćna, na nju postoji pravo žalbe, o kojoj će onda arbitrirati Visoki kazneni sud.

Svojedobno uhićen kao predsjednik mjesnog odbora

Marko Carević je, kako je sam rekao još na prvom suđenju, za vrijeme Oluje, za povlačenja srpskih snaga, otišao u Srbiju. U listopadu 2013. godine uhićen je pod sumnjom da je počinio ratni zločin, osam godina nakon što je kao povratnik stigao iz izbjeglištva iz Srbije. Tada je pritvoren kao aktualni predsjednik Mjesnog odbora Sjeničak – Utinja. Hrvatska narodna stranka suspendirala je tog svog karlovačkog člana nakon što je objavljena vijest o njegovom uhićenju.

„ВЕЛЕПРОМЕТ” У ВУКОВАРУ - СЛУЧАЈ НН

JUTARNJI LIST, 19.05.2022.

BIVŠI SRPSKI PARAVOJNIK PRIJAVLJEN ZBOG
ZLOSTAVLJANJA CIVILA U VELEPROMETU
1991. GODINE

Izlagao ih je velikoj boli, patnji i poniženjima što je dovelo do usmrćivanja 30-godišnjaka i 63-godišnjaka

Vukovarsko-srijemska policija je izvijestila je da je kazneno prijavila nedostupnog bivšeg pripadnika srpske paravojske kojega sumnjiči da je 1991. nakon okupacije Vuko-

vara zlostavljao 11 civila zarobljenih u „Veleprometu” od kojih su dvojica preminula.

Policija je protiv osumnjičenog 59-godišnjaka, koji je nedostupan hrvatskim vlastima, Županijskom državnom odvjetništvu u Osijeku

podnijela kaznenu prijavu zbog ratnog zločina nad civilima.

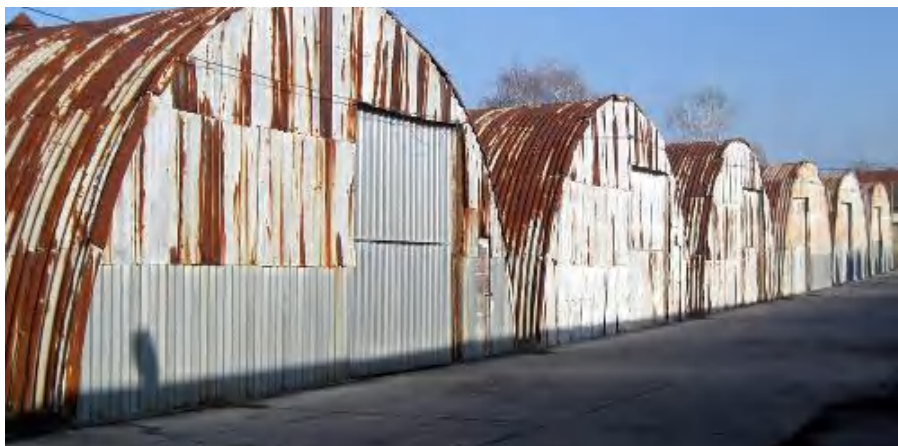
U policiji kažu da je osumnjičeni u studenome 1991., kao 29-godišnji pripadnik paravojne formacije pobunjenih Srba, „iskoristio okolnosti rata i privremenu okupaciju Vukovara te u dvorištu poduzeća Velepromet teško fizički zlostavljao 11 zarobljenih civila” tad u dobi od 18 do 63 godine.

Izlagao ih je velikoj boli, patnji i poniženjima što je dovelo do usmrćivanja

vanja 30-godišnjaka i 63-godišnjaka te ozljeda tjelesnog integriteta drugih civila, navodi policija.

Dodaju da je kriminalističko istraživanje nad osumnjičenikom PU vukovarsko-srijemska provela u suradnji s osječkim Županijskim državnim odvjetništvom.

Hangari Veleprometa

„ВЕЛЕПРИМЕТ” У ВУКОВАРУ - СЛУЧАЈ ”ВУЧИНА”

ŽDO U OSIJEKU, 01.03.2022.

PODIGNUTA OPTUŽNICA PROTIV OKRIVLJENOG 72-GODIŠNJAKA ZBOG RATNOG ZLOČINA PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku je, nakon provedene istrage, podiglo pred Županijskim sudom u Osijeku optužnicu protiv hrvatskog državljanina (1950.) zbog počinjenog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. stavka 1. OKZ-a RH.

Okrivljenog 72-godišnjaka tereti se da je u večernjim satima 19. studenoga 1991., u Vukovaru, na Veleprometu; nakon što su udružene snage JNA i paravojnih formacija lokalnih pobunjenika i dobrovoljaca iz Srbije slomile otpor branitelja Vukovara i okupirale ga; postupio pro-

tivno pravilima međunarodnog običajnog ratnog i humanitarnog prava o zaštiti civilnog stanovništva. Tereti ga se da je kao pripadnik srpskih paravojnih formacija, zajedno s više drugih nepoznatih pripadnika srpskih paravojnih formacija; nakon što je jedan od njih kundakom puške snažno udario oštećenika (1967.) u predjelu glave pa je oštećenik pao na tlo; nastavili ga udarati rukama i nogama obuvenim u vojničke čizme po cijelom tijelu, a pojedini od njih su ga tukli metalnim šipkama, kundacima pušaka, dok mu je jedan od njih odrezao pramen kose i pritom

mu zarezoao lijevo uho. Oštećenik je tijekom opisanog zlostavljanja trpio velike bolove te mu je slomljeno više rebra i zadobio je višestruke ozljede glave.

Sucu istrage Županijskog suda u Osijeku predloženo je produljenje istražnog zatvora protiv okrivljenika zbog opasnosti od bijega.

Veritas info:

Po saznanjima Veritasa optuženi se zove Dušan Vučina. Uhapšen je početkom septembra 2021. godine, Dana 10 maja pušten je da se brani sa slobode uz kauciju od 10.000 EUR.

МРАТОВО КОД ДРНИША - СЛУЧАЈ „БОЈАНИЋ И ДР”

SIBENSKI PORTAL.HR, 10.05.2022.

ŽDO SPLIT OTVORIO JE ISTRAGU ZBOG SMAKNUĆA 65-GODIŠNJEG CIVILA U MRATOVU 1993. GODINE

Županijsko državno odvjetništvo u Splitu otvorilo je istragu protiv dvojice državljanina Hrvatske i Srbije zbog postojanja osnovane sumnje da su početkom 1993. kao pripadnici 75. motorizirane brigade vojske Srpske vojske Krajine počinili ratni zločin nad civilnim stanovništvom u okupiranom selu Mratovo u općini Promina. Sumnjiči ih se za kazneno djelo iz Osnovnog krivič-

nog zakona RH za koje mogu biti osuđeni na najmanje pet godina zatvora ili kaznom zatvora od dvadeset godina.

Kako navodi DORH postoji osnovana sumnja da su 27. siječnja 1993. godine u zaseoku Džaje, kao pripadnici paravojne postrojbe 75. motorizirane brigade vojske takozvane Republike Srpske Krajine, tukli i zlostavljali 65-godišnjeg civila hrvatske nacionalnosti, a

potom ga izveli iz kuće i na otvorenom prostoru ispućali iz automatske puške više hitaca u njega. Čovjek je preminuo na mjestu događaja.

Osumnjičenici su iz Knina i, kako se neslužbeno doznaje, premda imaju hrvatsko državljanstvo, od Oluje ne borave u Hrvatskoj. Županijsko državno odvjetništvo predložilo je određivanje istražnog zatvora.

Inače, na Braniteljskom portalu navedeno je kako su U selu Mratovo u ožujku 1993. dvojicu mještana ubili četnici Jovica Bojanić i Đuro Dujaković pripadnici 75. mtbr.

КАРАНАЦ КОД БЕЛОГ МАНАСТИРА - СЛУЧАЈ „МИТРОВИЋ И ДР”

ŽDO U OSIJEKU, 17.03.2022.

PODIGNUTA OPTUŽNICA PROTIV 57-GODIŠNJAKA ZBOG RATNOG ZLOČINA PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku podiglo je pred Županijskim sudom u Osijeku optužnicu protiv hrvatskog državljanina (1965.) zbog počinjenog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ-a RH.

Okrivljenika se tereti da je od kraja kolovoza 1991. godine do travnja 1992. godine u Karancu, nakon neprijateljske agresije i okupacije mjesta od strane tzv. JNA i srpskih paravojskih postrojbi, kao pripadnik teritorijalne obrane postupio protivno pravilima međunarodnog i humanitar-

nog prava o zaštiti civilnog stanovništva, odnosno zajedno s više drugih pripadnika TO Karanac sudjelovao u nezakonitim uhićenjima i zlostavljanju civila nesrpske nacionalnosti.

Tereti ih se da su u domu kulture vezali oštećenika (1961.) liscama za stolicu, ispitivali ga i fizički zlostavljali udarajući ga po cijelom tijelu velikom drvenom kuhačom i biljarskim štapom, a kada bi izgubio svijest nastavljali su ga udarati te mu stavljali nož pod vrat (rezna rana u predjelu vrata) te ga držali tri dana i dvije noći u prostorijama štaba, pri čemu su ga

danju tukli, a noću su ga držali zavezano liscama za ogradu stepenica. Oštećenik je uslijed pretrpljenog zlostavljanja i straha za svoj život, nakon puštanja na slobodu, pobjegao iz Karanca.

Rješenjem suca istrage Županijskog suda u Osijeku je određen istražni zatvor protiv okrivljenika zbog opasnosti od bijega.

Veritas info:

Po Veritasovim saznanjima optuženi se zove Dragan Mitrović, koji je uhapšen 8. januara 2022. godine na aerodromu Pleso u Zagrebu.

КАРАНАЦ КОД БЕЛОГ МАНАСТИРА – СЛУЧАЈ „12”

OSJECKO-BARANJSKA-POLICIJA.GOV.HR, 06.05.2022.

PRIJAVLJENI ZA RATNI ZLOČIN U KARANCU

Dana 5. svibnja 2022. godine policijski službenici Odjela ratnih zločina, Službe općeg kriminaliteta, Sektora kriminalističke policije, Policijske uprava osječko-baranjske dovršili su kriminalističko istraživanje provedeno u suradnji sa Županijskim državnim odvjetništvom u Osijeku i Sigurnosno-obavještajnom agencijom u sklopu kojeg je utvrđeno da je 12 pripadnika tzv. „Teritorijalne obrane Karanac,“ i tzv. „Sekretarijata unutrašnjih poslova Beli Manastir,“ u vremenskom razdoblju od kolovoza do kraja prosinca 1991. godine, fizički zlostavljalo, privodilo i prijetilo nesrpskom stanovništvu Karanca.

Ujedno je utvrđeno da su dana 24. studenoga 1991. godine organizirali fizičko zlostavljanje, zastrašivanje i progon više mještana Karanca kako bi u njihove domove uselili osobe srpske nacionalnosti, uglavnom s područja zapadne Slavonije.

Protiv počinitelja je podnesena kaznena prijava Županijskom državnim odvjetništvu u Osijeku za počinjena kaznena djela „Ratni zločin protiv civilnog stanovništva,“ iz članka 120. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske, dok je protiv jednog od njih, podnesena i kaznena prijava zbog zapovjedne odgovornosti sukladno članku 28. stavak 2. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske s obzirom da kao stvarni zapovjednik nije spriječio po-

činitelje u činjenju kaznenih djela, niti je sankcionirao njihova zlostavljanja nesrpskog stanovništva Karanca.

Od 12 prijavljenih, dvojica se zbog prethodno pokrenutih kaznenih postupaka nalaze u Zatvoru u Osijeku, dok su za ostalima raspisane potrage s obzirom da se ne nalaze na području Republike Hrvatske.

Napominjemo da je opisanim kaznenim djelima oštećeno 46 mještana Karanca.

БОРОВО СЕЛО - СЛУЧАЈ „УБИСТВО МАЛЕ МАРТИНЕ“

JUTARNJI LIST, 11.02.2022.

ZAŠTO JE ODBAČENA PRIJAVA ZA UBOJSTVO
DJEVOJČICE MARTINE ŠTEFANČIĆ

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku odbacilo je prijavu Udruge hrvatskih branitelja i dragovoljaca Vukovara protiv počinitelja ratnog zločina

Željko Sačić (HS) poručio je u petak da glavna državna odvjetnica i ministar pravosuđa moraju zatražiti obrazloženje odluke Županijskog državnog odvjetništva o odbacivanju kaznene prijave protiv počinitelja ratnog zločina nad četverogodišnjom djevojčicom Martinom Štefančić.

Djevojčicu Martinu Štefančić ubili su u Borovu Selu u proljeće 1992. pri-

padnici paravojnih srpskih postrojbi, zajedno s njezinom bakom, dok su joj strica teško ranili.

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku odbacilo je prijavu Udruge hrvatskih branitelja i dragovoljaca Vukovara protiv počinitelja ratnog zločina na štetu djevojčice, njene bake i strica.

Sačić je u saborskom govoru na slobodnu temu rekao da je odbacivanje prijave obrazloženo time što je od sedmero počinitelja dio aboliran, dio pomilovan, po dvojica su u Republici srpskoj i Srbiji, a jedan u Sklandina-

viji, te da se ne može vjerovati svjedocima iz Borova Sela koji su u trenutku zločina imali 12 i 14, godina.

Zlata Hrvoj Šipek i Ivan Malenica moraju zatražiti detaljno obrazloženje te odluke, ustvrdio je Sačić i poručio „sramite se svi koji ste sudjelovali u tome i nagradili ubojice da žive nekažnjeni„.

Najavio je da će Hrvatski suverenisti zatražiti sjednice odbora za ratne veterane i za nacionalnu sigurnost, jer „ako se odbor mogao baviti trulim jajima, može i onemogućivanjem istraživanja i privođenjem pravdi počinitelja najgnusnijih ratnih zločina“.

POLITIKA, 25.03.2022.

SAVO ŠTRBAC: KO JE UBIO MALU
MARTINU?

Zašto su ubijene djevojčica Martina i njena baka i ko su ljudi koji su ih ubili i zašto nisu ubili i Željka, pitanja su na koja ovih dana, kada je započeo još jedan rat, u kojem ponovo stradaju deca i žene, tražim neki racionalan odgovor

Prateći procesuiranja ratnih zločina pred hrvatskim pravosudnim organima, pažnju mi je privuklo saopštenje objavljeno 1. marta o. g. na zvaničnim internetskim stranicama Županijskog državnog tužilaštva u Osijeku o odbacivanju krivične prijave protiv sedam osoba zbog krivičnog dela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva počinjenog 1992. godine u Borovu Selu, kada su dve osobe smrtno stradale, a jedna zadobila teške telesne povrede.

Neobičnost ovog saopštenja je koliko u činjenici da se ne spominju ni imena ni inicijali ni godine rođenja osumnjičenih i oštećenih, što je uobičajeno, toliko i u sadržaju i tonu „neupućenim pojedincima koji poslednjih

dana svojim neosnovanim izjavama netačno informišu javnost prezentujući navodno nezakonito postupanje državnog tužilaštva, ali i jednostranost koja njima odgovara za postizanje njihovih ciljeva i interesa“, što nije uobičajeno.

I samo spominjanje Borova Sela (u njemu je 2. maja 1991. došlo do hrvatsko-srpskog sukoba sa obostranim žrtvama, što je bio i uvod u krvavi raspad SFRJ) kao mesta zločina bilo mi je dovoljno izazovno da potražim „neupućene pojedince“ uveren da ću preko njih doći i do identiteta oštećenih i osumnjičenih.

I zaista na internetu brzo pronađoh više tekstova i video-snimaka iz raznih medija koji govore o zločinu u Borovu Selu koji se referišu na pomenu saopštenje osječkog tužilaštva. Naime, saborski zastupnik iz proustaške stranke Hrvatski suverenisti, Željko Sačić (penzionisani hrvatski policijski general koji je široj javno-

sti poznat po falsifikovanju izveštaja u kojem je ubistvo nedužnih staraca u Gruborima iz vremena postuluje prikazao kao obračun hrvatskih oružanih snaga sa „četničkim odmetnicima“) u saborskom govoru održanom 11. februara o. g. komentarisao je odluku osječkog tužilaštva o odbacivanju krivične prijave protiv počinioca ratnog zločina nad četverogodišnjom djevojčicom Martinom Štefančić, koju su u Borovu Selu u proljeće 1992, po podnosiocima prijave, ubili pripadnici paravojnih srpskih jedinica, zajedno s njenom bakom, dok su joj strica teško ranili, poručivši „sramite se svi koji ste sudelovali u tome i nagradili ubice da žive nekažnjeni“.

Dakle, žrtve su Hrvati a počinioci bi trebalo da budu Srbi, na šta upućuje i nesporna činjenica da je Borovo Selo u vreme inkriminisanog događaja bilo pod kontrolom Srba i JNA.

Pošto o ovom zločinu nisam skoro ništa znao, „čačkajući“ po internetu pronašao sam izjavu preživelog učesnika ovog zaista gnusnog (ne) dela, Željka Štefančića, iz koje doznajem: da je porodica Štefančić u Borovu Selu živela dugi niz godina; da je i nakon očeve smrti, koji je preminuo

u jesen 1990, nastavio živeti u porodičnoj kući sa majkom Bernadicom i braćom Slavkom i Zdenkom i Zdenkovom ćerkom Martinom starom četriri godine; da su mu braća aktivno sudelovala u ratu u Vukovaru, da je Slavko uspeo iz „okupiranoga” Vukovara izaći u proboku, a Zdenko da je zarobljen i odveden u zarobljeništvo u Srbiju, dok su on i majka mu i sinovi-ca ostali u njihovoj kući, jer od nadležnih srpskih vlasti nisu mogli dobiti propusnicu za izlazak iz sela.

Nailaskom na ime Zdenka Štefančića setio sam se da sam se sa tim imenom već više puta susretao. Ponovo sam otvorio „dosije Vukovar” u kojem se nalaze i presude vojnih sudova iz vremena SFRJ i SRJ u kojima su opisani zločini nad vukovarskim Srbima od strane hrvatskih „zengi”, kojima se sudilo u Beogradu nakon što su se 18. novembra 1991. predali pripadnicima JNA i odvedeni u zarobljeništvo u Srbiju.

Prvostepenom presudama Vojnog suda u Beogradu broj K - 108/92. od 14. jula 1992, potvrđenom presudom Vrhovnog vojnog suda bro K - 260/92 od 24. novembra 1992, pravosnažno su osuđeni na smrtnu kaznu: Mirko Filković zvani Kinez, Zdenko Štefančić zvani Plavi 5, Mira Dunatov i Damiir Sarađen, svi pripadnici „zengi” iz vukovarskih prigradskih naselja Borovo Naselje i Borovo Selo, zbog krivičnog dela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva. Osuđeni su zato što su po kućama i skloništima pomenutih naselja zlostavljali i na kraju likvidirali najmanje 20 civila srpske nacionalnosti. Zdenko Štefančić je osuđen što je zajedno sa svojom sabborkinjom Mirom Dunatov i drugim saborcima u vremenu od 5. do 18. novembra 1991, iz skloništa i zgrada u Borovu Naselju i Borovu, izveo, mučio a potom i streljao: Milorada Zorića, Milana Vezmara, Uroša Nedučića, Konstantina Lukića, Jovu Markova, Ljubomira Bolića i Boška Grbića, svi civili srpske nacionalnost. Likvidacije su obavljane upravo na Štefančićevu inicijativu koji je sve žrtve i

„ovjeravao”. Izuzetak je napravio kod Boška Bolića dozvolivši novinarki hrvatske televizije, Višnji Kamenski, da ga „overi” iz njegovog pištolja. U samoptuživanju i „cinkarenju” svojih saboraca upravo je prednjačio Zdenko Štefančić.

U „Panićevoj razmeni zarobljenika” 14. avgusta 1992. u Nemetinu razmenjeni su i svi zarobljeni pripadnici „zengi”, pa i oni koji su bili osuđeni na smrt, među kojima se našao i Zdenko Štefančić. Iako je dogovor bio da Hrvatska na osnovu spisa vojnih sudova, koji su im predani zajedno sa njihovim zarobljenicima, nastavi postupke pred svojim sudovima, hrvatska strana ga nikad nije ispunila.

U vreme dok se sudilo Zdenku Štefančiću u Beogradu, u njegovoj rodnoj kući u Borovu Selu ubijeni su mu ćerka i majka. Po kazivanju njegovog brata Željka 20/21. marta 1992. godine, oko tri sata u noći, došavši preko vrta iza kuće, u njihovu kuću upale su četiri naoružane osobe te po njima pucali iz vatrenog oružja, pri čemu baka i unuka zadobijaju smrtonosne povrede dok je Željko, iako teško ranjen, preživeo. Jedan komšija Srbin ga je odveo u vukovarsku bolnicu, gdje su mu sanirane povrede,

nakon čega je uz pomoć „dobrih ljudi” preko Beograda i Mađarske 19. avgusta 1992. stigao u Zagreb, gde i doznaje da mu je i brat Zdenko pre pet dana razmenjen i da je čuo za ubistvo majke i ćerke. Iz medijskih nastupa osuđenog ubice Zdenka doznajem da živi na drugom kraju Hrvatske i da već 10 godina nije posetio ćerkin i majčin grob.

Zašto su ubijene djevojčica Martina i njena baka i ko su ljudi koji su ih ubili i zašto nisu ubili i Željka? pitanja su na koja ovih dana, kada je započeo još jedan rat, u kojem ponovo stradaju deca i žene, tražim neki racionalan odgovor.

Pošto je suđenje pred Vojnim sudom u Beogradu bilo javno, na kojem se u svojstvu sjedoka ili posmatrača pojavilo i mnogo Vukovarčana (što optuženika, što svedoka, što posmatrača), a imajući u vidu da ubice još nisu otkrivene i da nisu ubile Željka (kojem su Srbi spasli život), ne mogu se oteti utisku da su ubice male Martine i njene bake osobe koje su znale za Zdenkovo „meko” držanje na beogradskom suđenju, što me asocira na osvetu za „cinkarenje” i poruku njegovim saborcima da se drže pravila „omerte”.

ШКАБРЊА - СЛУЧАЈ „ТАДИЋ“

JUTARNJI LIST, 29.04.2022.

TUŽITELJSTVO PODIGLO OPTUŽNICU
PROTIV ZORANA TADIĆA ZBOG RATNOG
ZLOČINA

Zoran Tadić (63), bivši je načelnik sigurnosti Štaba teritorijalne obrane Benkovac, a riječ je državljaninu Republike Srbije i Australije

Zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, točnije zbog pokolja 43 ljudi u Škabrnji, nakon provedene istrage splitsko tužiteljstvo podiglo je optužnicu protiv Zorana Tadića (63), bivšeg načelnika sigurnosti Štaba teritorijalne obrane Benkovac, inače državljanina Republike Srbije i Australije.

Tadićev krimen, prema optužnici, je krenuo od zapovijedanja 2. specijalnim vodom TO Benkovac zvane Dobrovoljački vod koji je uglavnom bio formiran od dobrovoljaca iz Srbije.

Prenio zapovijed podređenima

Optuženi je, navodi tužiteljstvo, zajedno s pripadnicima drugih srpskih paravojnih postrojbi i postrojbama bivše „JNA“ tijekom agresije na Republiku Hrvatsku te postupajući temeljem zapovijedi načelnika Štaba i zamjenika komandanta 9. Kninskog korpusa koji je zapovijedao i zapovjednicima spomenutog voda, kao i zapovijedi komandanta Štaba TO općine Benkovac, a koji su izdali zapovijed za napad na Škabrnju, ovu zapovijed prenio svojim podređenima.

Pa ih se tako tereti da su 18. studenoga 1991. oko 7:30 sati iz pravca Zemunika Gornjeg, započeli napad na

Škabrnju granatama iz tenkova, minobacačima, višecjevnim bacačima raketa ali i naoružanim vojnicima.

-Nakon što su pripadnici „2. specijalnog voda“ oko 11:30 sati, u pratnji tenkova i oklopnih transportera ušli u dio sela Škabrnja zvani Ambar, a u kojem je živjelo uglavnom hrvatsko stanovništvo, okrivljenik je zajedno sa 17-oricom poznatih pripadnika tog voda te drugim nepoznatim dobrovoljcima, postupio protivno odredbama IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. i protivno odredbama Dopunskog Protokola uz Ženevske konvencije od 12. kolovoza 1949. (Protokol I) iz 1977. godine.

Nakon 'kravog Uskrša' u ožujku 1991. bilo je jasno da je rat već počeo

Uz uništavanje stambenih, gospodarskih i vjerskih objekata bez izbora cilja i vojnih potreba, okrivljenik se tereti da je sudjelovao i u prisilnom izvlačenju iz skloništa mještana pretežno starije životne dobi te žena i djece, a potom su iz neposredne blizine iz vatrenih oružja ubili 30 mještana i 13 branitelja – otkrivaju iz splitskog Županijskog državnog odvjetništva dio činjeničnog supstrata optužnice.

Inače, Tadiću koji se nalazi izvan granica Lijepe naše, već je ranije splitski sudac istrage odredio istražni za-

tvor zbog opasnosti od utjecaja na svjedoke.

Prije točno tri godine za Slobodnu Dalmaciju Tadić je negirao da je krvnik pritom priznajući tek da je „bio u Škabrnji ali ne da bi ubijao“.

‘Tražit ću zadovoljštinu’

- Bio sam tamo da ljudima pomognem. Nisam bio krvnik. To je lako dokazati i to ću dokazati. A onda ću od svih onih koju su mi život uništili lažima tražiti zadovoljštinu sudskim putem za naknadu štete. Ne može se nitko tako igrati s ljudima – kazao je Tadić za Slobodnu. Na upit novinara, između ostaloga, što je radio kobnog datuma u Škabrnji zapravo, kazao je: „Došao sam izvući tijela poručnika JNA Miroslava Stefanovića i vojnika Dejana Lazića, koji su ubijeni prilikom pokušaja pregovora u zaseoku Ambaru u Škabrnji.

Trebalo se pregovarati oko prestanka minobacačke vatre iz Škabrnje na aerodrom u Zemunik, no kad su došli na pregovore, po njima su s hrvatske strane otvorili vatru. Uz Stefanovića i Lazića tada je ranjeno još 17 pripadnika JNA. Tijelo poručnika i vojnika ubacio sam u transporter i krenuo ka centru sela. Tada sam uz cestu s lijeve i desne strane ugledao mrtva tijela desetaka civila. Odmah sam o tome izvjestio komandu, nastala je panika, nitko nije znao da su ubijeni civili, a oni su sve to prijavili komandi u Kninu.” Na kraju razgovora za Slobodnu Tadić je negirao zapovijedanje Dobrovoljačkim vodom svalivši tu odgovornost na stanovitog Radaka.

ЧИТЛУК КОД ДРНИША - СЛУЧАЈ НН

ŽDO SPLIT, 15.07.2021.

DONESENO RJEŠENJE O PROVOĐENJU
ISTRAGE PROTIV 49-GODIŠNJAKA

Županijsko državno odvjetništvo u Splitu je 14. srpnja 2021. donijelo rješenje o provođenju istrage pro-

tiv državljanina Republike Hrvatske (1972.) zbog osnovane sumnje da je počinio kazneno djelo ratnog zločina

protiv civilnog stanovništva iz članka 120. stavak 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske. (15. 7. 2021.)

Postoji osnovana sumnja da je okrivljeni 49-godišnjak neutvrđenog dana od kraja siječnja do početka veljače 1993. godine u privremeno

окупираном Читлуку, zaseoku Vucići (općina Promina), tijekom oružane agresije Jugoslavije, Srbije i Crne Gore na Republiku Hrvatsku, i oružanog sukoba JNA, naoružanih paravoјnih postrojbi milicije, teritorijalne obrane i voјske tzv. RSK s јedne strane, s regularnim i obrambenim oružanim snagama Republike Hrvatske s druge strane, kao pripadnik paravoјne postrojbe „75. motorizirane brigade voјske” tzv. Republike Srpske

Krajine, postupio protivno odredbama Ženevske konvencije o zaštiti грађанских osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. te protivno odredbama Dopunskog Protokola Ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. o zaštiti жртava међународних оружаних sukoba (Protokol I).

Postoji osnovana sumnja da je okrivljenik zajedno s više drugih, за sada, nepoznatih pripadnika iste pa-

ravoјne postrojbe, ubodima nožem u vitalne dijelove tijela usmrtio грађане hrvatske nacionalnosti (1911., 1914., 1913., 1913. i 1912.).

Županiјsko државно одвјетништво u Splitu podnijelo je sучu истраге Županiјskog suda u Splitu приједлог за одређивање истражног затвора против окривљеника на temelju чланка 123. ставак 1. тачка 1. и 4. Закона о казненом поступку.

РОСУЉЕ КОД ХР. КОСТАЈНИЦЕ - СЛУЧАЈ „БАЉАК”

ŽDO U ZAGREBU, 17.03.2022.

PODIGNUTA OPTUŽNICA PROTIV 62-GODIŠNJAKA ZBOG RATNOG ZLOČINA PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA

Županiјsko државно одвјетништво u Zagrebu podiglo je pred Županiјским sudom u Zagrebu optužnicu protiv hrvatskog држављанина (1960.) zbog поčinjenog казненог djela protiv човјечности i међународног права ratnim злочином protiv цивилног становништва iz чланка 120. ставак 1. Osnovnog кривичног закона Republike Hrvatske.

Okrivljenika se tereti da je 15. srpnja 1992. u mjestu Rosulje, na privremeno окупираном području tadašnje općine Hrvatska Kostajnica, tijekom међународног оружаног sukoba Hr-

vatske voјske, Teritorijalne obrane i srpskih paravoјnih formacija tzv. Republike Srpske krajine na području Republike Hrvatske поčinio наведено казнено djelo.

Okrivljenika se tereti da je наведеног дана, наоружан i одјеven u војну uniformu као pripadnik srpskih paravoјnih formacija, zajedno s још једном osobom (данас покојна osoba) дошао на адресу цивилне особе hrvatske nacionalnosti i; protivno odredbama Ženevske konvencije o zaštiti грађанских osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. i Dopunskog Pro-

tokola Ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. o zaštiti жртava међународних оружаних sukoba od 8. lipnja 1977.; uz пријетњу оруђем zajedno s још једном osobom, одвео оштећеника iz njegove куће. Tereti ga se da je одвео оштећеника na обалу rijeke Une i usmrtio ga hicima iz vatrenog оруђа te ga bacio u rijeku.

Veritas info

Po Veritasovim saznanjima optuženi se zove JOVAN BALJAK, protiv kojeg je истрага otvorena 26. novembra 2021. godine. Postupak mu se vodi u prisustvu, ali se brani sa slobode.

ВАРДАРАЦ КОД БЕЛОГ МАНАСТИРА - СЛУЧАЈ „ТРИВУНОВИЋ

Глас Српске, 11.02.2021,

ВЕРИТАС: НЕДАВНО УХАПШЕНИ СРБИН ЗОВЕ СЕ МИЛОРАД ТРИВУНОВИЋ

БЕОГРАД- Србин Милорад Тривуновић /61/ звани Триле из Новог Чеминца, код Белог Манастира, недавно је ухапшен у Хрватској због оптужби за ратни злочин у Барањи, саопштио је Документационо-информативни центар „Веритас” Саве Штрпца.

Према Веритасовим сазнањима, ухапшени Милорад Тривуновић, који је избјегао у Србију, био је возач камиона и прије овог хапшења

несметано је прелазео границе широм Европе, укључујући и Хрватску.

У саопштењу подсећају на медијске информације да је 7. фебруара због сумње да је 1992. године починио ратни злочин против цивила у Барањи, осјечко-барањска полиција ухапсила 61-годишњака, некадашњег припадника српске Територијалне одбране /ТО/ Вардарац.

Он је ухапшен због основа сумње да је 15. марта 1992. године у мјесту Вардарац, у штабу Територијалне одбране Вардарац, као припадник специјалне јединице милиције САО Крајине, заједно с још двојицом припадника исте јединице, пријетили, а затим и физички насрнули на оштећеног старог 47 година, који је од повреда убрзо преминуо.

Суд у Осијеку је отворио истрагу против осумњашеног Србина и одредио му истражни притвор.

„Веритас” напомиње да је ово треће хапшење особа српске на-

ционалности у овој години са сремско-барањског подручја, те подсећа на претходни случај хапшења Драгана Митровића за наводни злочин у Каранцу, за који је осумњичено још пет Срба – Чеда Марушић, Милан Маливук, Слободан Стригић, Давор Лакић и Жарко Стригић, сви тренутно недоступни хрватским органима гоњења.

Срби са сремско-барањског подручја, наводи се у саопштењу, сматрају да хапшења и процесуирања, као и честа позивања и привођења Срба са тог подручја, имају за циљ плашење оних који су остали, да напусте Хрватску и одвраћање избјеглих Срба од повратка на њихова имања.

Позивајући се на службене интернет странице судова у Загребу, Риједи, Осијеку и Сплиту, „Веритас“ наводи да је за фебруар предвиђено да се суди против 88 особа у 18 предмета, од чега осморици у присуству, а свим осталим у одсуству, а само у предмету „Кнински

затвори“ прес пред судом у Сплиту оптужено је 40 особа.

„Веритас“ наводи да због „поплаве“ суђења за ратне злочине пред хрватским судовима, суђења више не прате ни невладине организације, ни медији, који углавном, само бомбастично саопштавају о хапшењима, док их даља судбина не интересује.

У саопштењу подсећа да је крајем јануара суд у Загребу неправоснажно ослободио оптужбе Вељка Стјепановића, родом из Пакраца, који је на основу хрватске потјернице у марту 2017. године ухапшен у Холандији, одакле је био изручен Хрватској.

Додаје се да је у посљедње двије године, у жеку епидемије вируса корона, због наводних ратних злочина ухапшено 16 Срба из Хрватске, од тога 10 у, а шест ван подручја Хрватске, међу којима је највише оних са подручја сремско-барањске области.

Тренутно се, подсећа „Веритас“, у хрватским затворима због кривичних дјела ратних злочина налази 26 припадника бивше ЈНА и Српске војске Крајине /СВК/, од којих је 15 правоснажно осуђено, док су остали под истрагом, оптужбом или чекају правоснажност пресуда.

НЕГОСЛАВЦИ КОД ВУКОВАРА - СЛУЧАЈ „КАРАЛИЋ“

Е-VERITAS, 20.01.2022.

SAOPŠTENJE POVODOM HAPŠENJA I PROCESUIRANJA SRBINA BOŠKA KARALIĆA IZ NEGOSLAVACA

Juče je na zvaničnoj internetskoj stranici Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku objavljeno saopštenje da je povodom krivične prijave Policijske uprave osječko-baranjske protiv dan prije uhapšenog hrvatskog državljanina (1957.) zbog osnovane sumnje na učin krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva provedena dokazna radnja prvog ispitivanja osumnjičenog, koji se tereti da je u ranim jutarnjim satima 29. jula 1991, kao pripadnik nelegalne paravojne formacije TO Negoslavci, zajedno s još nekoliko nepoznatih pripadnika navedene je-

dinice, na putu između Negoslavaca i Orolika, skriveni u polju kukuruza, vidjevši nailazak kombi vozila preduzeća VUPIK u kojem je bilo šest radnika poljoprivrednog kombinata koji su obavljali žetvene radove, otvorili rafalnu pucjavu iz automatskog oružja po navedenom kombiju, pri čemu je smrtno stradalo dvoje, a teško je ranjeno troje radnika, dok je jedna osoba zadobila lakše tjelesne povrede. U saopštenju se navodi i da je Državno odvjetništvo podnijelo sudiji istrage Županijskog suda u Osijeku prijedlog za određivanje istražnog zatvora protiv osumnjiče-

nog zbog opasnosti od bijega i opasnosti od ometanja istrage.

Prema Veritasovim saznanjima uhapšeni se zove Boško Karalić, koji od rođenja, živi u Negoslacima. Juče je pored Boška na ispitivanje u policiju bilo privedeno još sedam mještana Negoslavaca, ali su poslije ispitivanja ostali pušteni.

I nije ovo prvo privođenje i hapšenje Boška Karalića. Naime, od njegovih komšija i prijatelja doznajemo da je on i ranije nekoliko puta priveden u policiju i da je jednom prilikom već proveo tri dana u policijskom pritvoru zbog sumnje da je učestvovao u ubijanju nekih ranjenika koji su evakuirani iz Vukovarske bolnice posljednjim autobusom, koji

je nestao sa svim ranjenicima, za kojim se i danas traga.

Iz istih izvora saznajemo da je Boško ozbiljan čovjek i vrijedan domaćin, koji uprkos svim pritiscima nije napuštao svoje imanje i svoje rodno mjesto, koja činjenica sama po sebi upućuje na njegovu nevinost.

Srbi sa vukovarskog područja smatraju da hapšenje Boška Karalića, kao i česta pozivanja i privođenja Srba sa tog područja, ima za cilj pla-

šenje onih koji su ostali da i oni napuste Hrvatsku i odvratanje izbjeglih Srba od povratka na njihova imanja, Iako je od završetka rata u Hrvatskoj prošlo više od 26 godina a od takozvane „mirne reintegracije” SBO u ustavno pravni poredak Hrvatske pune 24 godine, ponašanju hrvatskih vlasti, uključujući i organe krivičnog gonjenja, prema svojim državljanima srpske nacionalnosti se ne mijenjajičenika zbog opasnosti od bijega i opasnosti od ometanja istrage.

Veritas.info

Po informaciji koju smo dana 04.07.2022. godine dobili od njegove kćerke Boško Karalić je pušten iz istražnog zatvora početkom maja ove godine i sada se brani sa slobode.

ДРНИШ - СЛУЧАЈ „ВУЈНОВИЋ”

СЛОБОДНА ДАЛМАЦИЈА, 01.12.2021.

PREOKRET NA SUĐENJU U SPLITU!

Hrvatska je raspisala tjalericu za Vujnovićem, uhićen je u Frankfurtu, a sada ga je sutkinja Rupić oslobodila: Nema dokaza da ste počinili zločin ili da ste bili član vojske ‘Krajine’

Nakon što je na prvom suđenju prije 24 godine u Šibeniku bio osuđen na deset godina zatvora zbog ratnog zločina nad civilnim stanovništvom, 56-godišnji državljani SAD-a Duško Vujnović u srijedu je na splitskom Županijskom sudu nepravomoćno oslobođen krivnje! Vujnovića se teretilo da je 12. studenog 1993. godine oko 15 sati u Drnišu, zajedno s Jovom Matićem i Stevom Potkonjakom, tijekom oružanog sukoba RH i naoružanih odmetničkih jedinica tzv. Republike Srpske Krajine, zlostavljao civila Ivana Radasa.

Sva trojica su, po optužnici, bili odjeveni u odore tzv. Vojske RSK i naoružani automatskim puškama te su upali u Radasovu kuću tražeći od njega da im da vina. Kad je on rekao da nema vina, izudarali su ga rukama, nogama i kundacima pušaka, a Matić mu je nožem odrezao dio uha. Potom su izašli iz kuće te su ih uhitili pripadnici Stanice javne bezbjednosti Drniš. Radas je u tom zlostavljanju zadobio teške ozljede odnosno slomljeno mu je nekoliko rebra i naneseni su mu

brojni krvni podljevi, a obzirom da je bio lošeg zdravstvenog stanja, umro je u kninskoj bolnici dan poslije događaja.

Na šibenskom Županijskom sudu sva su trojica u prosincu 1997. godine bila u odsutnosti osuđena na po deset godina zatvora. Tu je presudu u cijelosti potvrdio Vrhovni sud sredinom veljače 2000. godine.

Vujnović, koji je živio u Chicagu, je postao dostupan hrvatskim organima gonjenja nakon što je uhićen po Europskom uhidbenom nalogu sredinom kolovoza prošle godine u zračnoj luci u Frankfurtu. Krajem studenoga iste godine je izručen Hrvatskoj te je, nakon što je došao u splitski zatvor, zatražio i dobio obnovu postupka.

- Oslobođamo vas optužbe jer nema dokaza da ste počinili djelo na način kako vam se stavlja na teret. Jedino novo u svemu je bila vaša obrana koju ste detaljno i iscrpno iznijeli pred sudom i koju smo prihvatili u cijelosti. U njoj je navedeno kako su sva tri okrivljena zajedno ušla u Radasovu kuću, ali je okrivljeni Vujnović, nakon što su se ovi počeli neugodno ponašati, izašao iz kuće i nije sudjelovao u ničemu što se kasnije događalo niti je vidio što se zbivalo.

Prihvatili smo vašu obranu jer je iz svih podataka i iskaza svjedoka, koje nismo ovdje mogli ispitati jer su preminuli, nije dokazano da je počinio kazneno djelo. Također, nije ničim dokazano niti utvrđeno da je okrivljeni bio pripadnik vojske tzv. RSK niti da je bio u uniformi i imao oružje te prilike – kazala je u obrazloženju presude sutkinja Ivona Rupić koja je Vujnoviću ukinula istražni zatvor.

САБОРСКО - СЛУЧАЈ „ЈАКШИЋ”

JUTARNJI LIST, HINA, 29.11.2021.

VRHOVNI SUD POTVRDIO 15 GODINA ZATVORA SRPSKOM VOJNIKU ZA RATNI ZLOČIN U SABORSKOM IZ 1991.

Đ. J. je osuđen zbog ubijanja civilnog stanovništva, rušenja i paljenja kuća i rušenja sakralnih objekata

Vrhovni sud potvrdio je prvostupanjsku presudu Županijskog suda u Rijeci kojom je pripadnik srpskih „teritorijalaca” Đ. J. u odsutnosti nepravomoćno osuđen na 15 godina zatvora zbog ratnog zločina nad civilima i uništavanja kulturnih i povijesnih spomenika u Saborskom u studenom 1991.

Najviši sud je podsjetio da je Đ. J. osuđen zbog ubijanja civilnog stanovništva, rušenja i paljenja kuća i rušenja sakralnih objekata 1991. za vrijeme oružanog sukoba te da je sudjelovao u napadu na jedno selo i izdavao naredbe da se puca bez izbora po civilnim ciljevima i objektima.

Vrhovni sud je precizirao da je Đ. J., pri ulasku u selo nakon savladavanja otpora, zajedno s još dvoji-

com muškaraca rukovodio vojnim postrojbama i zapovjedio likvidaciju hrvatskih civila, rušenje kuća, sakralnih objekata i pljačku imovine.

Sud je nadodao da je ubijeno najmanje 32 civila, porušen dio domaćinstava, opljačkana imovina i razrušena mjesna župna crkva Svetog Ivana Nepomuka sa župnim dvorom.

Najviši sud je pojasnio da je optuženiku kao olakotna okolnost cijenjena prijašnja neosuđivanost, dok mu je kao otegotna okolnost cijenjeno smrtno stradavanje najmanje 32 civila koji su ubijeni strijeljanjem, vješanjem, zapaljenjem i rezanjem motornom pilom.

Uz to, otegotnim je cijenjeno i da je nastupila velika materijalna šteta na civilnim i sakralnim objektima.

Veritas.info

Prema Veritasovim saznanjima pod inicijalima Đ.J. skriva se ime Đoko Jakšić (1946). Presudom ŽS u Karlovcu broj: K-9/94 od 26. maja 1994. opt. Nikoli Medakoviću izrečena je kazna zatvora u trajanju od 20 godina, a opt. Milošu Jovetiću, Đoki Jakšiću, Miroslavu Milakoviću i Branku Šupici po 15 godina zatvora. Presudom VS RH od 26. juna 1996. potvrđena je presuda Medakoviću, a u odnosu na ostale prvostepena presuda je ukinuta i predmet u tom dijelu vraćen na ponovno suđenje. U međuvremenu postupak je obustavljen protiv Miloša Jovetića, Miloša Momčilovića, Miroslava Milakovića, Branka Šupice, vjerovatno zbog smrti, tako da je u ponovljenom suđenju presuda donesena samo protiv Đoke Jakšića.

СТАЈИЋЕВО - СЛУЧАЈ „ЕЛЛО”

ŽDO U OSIJEKU, 11.11.2021.

PODIGNUTA OPTUŽNICA PROTIV 49-GODIŠNJAKA ZBOG RATNOG ZLOČINA PROTIV RATNIH ZAROBLJENIKA

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku je, nakon provedene istrage, podiglo pred Županijskim sudom u Osijeku optužnicu protiv državljanina Republike Hrvatske i Republike Mađarske (1972.) zbog počinjenog kaznenog djela ratnog zločina pro-

tiv ratnih zarobljenika iz članka 122. OKZ-a RH. (11. 11. 2021.)

Okrivljenog 49-godišnjaka se tereti da je od sredine studenog 1991. godine pa do sredine kolovoza 1992. godine, u Republici Srbiji, tijekom oružanog sukoba na teritoriju Republike Hrvatske, između regularnih

oružanih snaga Hrvatske vojske i policije s naoružanim paravojnim formacijama pobunjenih Srba i snagama JNA, počinio navedeno kazneno djelo.

Nakon što su na napuštenoj stočnoj farmi u blizini mjesta Stajicevo i u dijelu Kazneno-popravnog doma Sremska Mitrovica osnovani logori u koje je s područja Republike Hrvatske protupravno dovedeno i zatočeno više stotina zarobljenih pripadnika oružanih postrojbi Republike Hrvatske, okrivljenika se tereti da

je kao čuvar u ovim logorima postupio protivno pravilima međunarodnog ratnog i humanitarnog običajnog prava o postupanju s ratnim zarobljenicima. Tereti ga se da je, zajedno s drugim, za sada, nepoznatim čuvarima, pripadnicima JNA i srpskih paravojnih postrojbi, sudjelovao u fizičkom zlostavljanju zarobljenika te izlaganju uvredljivim i

ponižavajućim postupcima. Ratne zarobljenike, među kojima i dvojicu oštećenika (1957. i 1965.), tukao je šakama, pendrekom i nogama obuvenim u vojničke čizme po glavi i tijelu izživljavajući se na njima, te s njima postupao na izrazito okrutan i ponižavajući način, pri čemu im je zadavana fizička i psihička bol.

Veritas.info

Prema Veritasovim saznanjima procesuirana je osoba sa inicijalima D.E., rodom iz sela Berak, mađarske nacionalnosti, zove se DANEL ELLO.

ЂУРИН ПОТОК КОД ЦЕТИНГРАДА - СЛУЧАЈ „Н.Н (1956)“

ŽDO U RIJECI, 01.10.2021.

PODIGNUTA OPTUŽNICA PROTIV 60-GODIŠNJAKA ZBOG RATNOG ZLOČINA PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA

Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci je 22. rujna 2021., nakon provedene istrage, podiglo optužnicu protiv državljanina Republike Srbije (1961.) zbog počinjenog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske. (1. 10. 2021.)

Optužnicom se okrivljenika tereti da je 22. siječnja 1995. u mjestu Đurin potok (općina Cetingrad), tijekom trajanja međunarodnog oružanog sukoba Hrvatske vojske i srpskih paravojnih postrojbi na području Republike Hrvatske, kao pripadnik 11. pješadijske brigade 21. korpusa tzv. vojske Srpske krajine, počinio navedeno kazneno djelo. Tereti

ga se da je s još jednim muškarcem (danas pokojni) ušao u kuće na kućnom broju 203 i kućnom broju 202 u kojima je bilo više civila hrvatske nacionalnosti, te su im prijetili da će ih ubiti i verbalno ih maltretirati i ponižavali, nakon čega su otvorili vatru iz automatskog vatrenog oružja i usmrtili troje civila, dok su dvjema osobama nanijeli teške tjelesne ozljede. Okrivljenog 60-godišnjaka se tereti da je nakon toga zapalio kuću na kućnom broju 202.

БУДАЧКА РИЈЕКА КОД СЛУЊА - СЛУЧАЈ „КРЕСОЈЕВИЋ И ДР.“

JUTARNJI LIST, HINA, 25.11.2021.

VKS POTVRDIO KAZNE ZA UBOJSTVA TROJICE I RANJAVANJE JEDNOG POLICAJCA 1991. GODINE

Koristilo se automatsko i poluatomatsko oružje kojim je ispaljen veliki broj streljiva, što upućuje na ustrajnost pri ubojstvu

Visoki kazneni sud (VKS) potvrdio je nepravomoćnu presudu Županijskog suda u Karlovcu kojom su Darko Kresojević, Đorđe Radujković i Stan-ko Tomić osuđeni na po 20 godina zatvora zbog ubojstva trojice i ranjavanje jednog hrvatskog policajca iz zasjede u Budačkoj Rijeci u kolovozu 1991.

Apelacijski sud smatra da će jedinstvena kazna zatvora 20 godina na koju je osuđen svaki od optuženika ispuniti svrhu kažnjavanja.

”Blaža kazna ne bi ispunila svrhu kažnjavanja niti bi u dostatnoj mjeri izrazila adekvatnu društvenu osudu. S obzirom na to da je optuženicima suđeno u odsutnosti prvostupajski sud nije bio u mogućnosti saznati osobne okolnosti za svakog od optuženika, a koje bi mogle biti od utjecaja u smislu olakotnih okolnosti”, priopćio je sud.

VKS je izvijestio da je prvostupajski sud pravilno kao otegotne okolnosti cijenio težinu zločina i prouzročene posljedice.

Apelacijski sud je precizirao da se pri počinjenju djela koristilo ubojito automatsko i poluatomatsko oružje

kojim je ispaljen veliki broj streljiva, a što upućuje na ustrajnost u počinjenju kaznenog djela.

Sud je dodao da je riječ o zločinima skupine koja je organizirano dočekala policajce u zasjedi te da su nedjela počinjena netom prije nego li su na tom području započeli oružani sukobi.

Optuženici su svojim postupanjem dijelom doprinijeli i pogoršanju nacionalnih odnosa na tom području, a dijelom uzrokovali i sukobe na nacionalnoj razini koji su uslijedili, zaključio je Visoki kazneni sud, ne otkrivajući njihov puni identitet već samo inicijale.

U napadu koji se dogodio 4. kolovoza 1991. poginuli su policajci Mile Butina (24), Joža Milčić (20) i Zlatko Škrlac (31), dok je Nikola Rakocija teško ranjen.

ГЛИНСКИ ЗАТВОР - СЛУЧАЈ „ПАЛАНЧАН И ДР”

JUTARNJI LIST, 09.11.2021.

POTVRĐENA PRESUDA ZA ZLOSTAVLJANJE U GLINI '92. MEĐU LOGORAŠIMA BIO I VANĐELIĆ: ‘KAZNA JE PREBLAGA’

Najveću kaznu, deset godina zatvora, dobio je Stanko Palančan (65) koji je bio zapovjednik zarobljeničkog logora

Visoki kazneni sud Republike Hrvatske donio je presudu kojom je odbio žalbe stranaka i potvrdio prvostupajnsku presudu Županijskog suda u Zagrebu četvorici optuženika za ratni zločin nad zarobljenim hrvatskim policajcima i pripadnicima Zbora narodne garde zarobljenima u Hrvatskoj Kostajnici, kod Tušilovića i u Petrinji.

Time je postala pravomoćna presuda kojom su četvorica optuženika proglašeni krivima, a među onima koji su bili zlostavljani bio je i Damir Vandelić, čelnik Fonda za obnovu nakon potresa. Osuđeni su zbog zlostavljanja hrvatskih policajaca i vojnika u glinskom zatvoru koji je ratne 1991. i 1992. služio kao zarobljenički logor.

Najveću kaznu, deset godina zatvora, dobio je Stanko Palančan (65) koji je bio zapovjednik zarobljeničkog logora i načelnik sigurnosti štaba Teritorijalne obrane Glina. Đuro Birač (64), upravitelj glinskog zatvora, osuđen je na devet godina zatvora, njegov zamjenik Rade Baždar (64) na pet, a stražar Stevan Bjelajac (64) na sedam godina zatvora.

Prema presudi, Palančan i Birač su znali da pojedini stražari i druge osobe psihički i fizički zlostavljaju zarobljenike, da ih tuku palicama i električnim kabelima, puštaju im struju kroz tijelo i na druge načine. Nisu ništa poduzeli da se počinitelji ovakvih protupravnih postupanja u tome spriječe, odnosno da ih se u tome na učinkovit način spriječi i kazni. Gotovo su svi zarobljenici bili

izloženi takvom postupanju, a među njima i 20 zarobljenih policajaca.

Baždar i Bjelajac su s drugim osobama sudjelovali u psihičkom i fizičkom zlostavljanju zarobljenika. Baždar je palicom tukao jednog zarobljenog policajca, a Bjelajac je sudjelovao u batinanju i mučenju petorice zarobljenih policajaca puštanjem struje kroz tijelo. Zarobljenike su ozljeđivali šakama i nogama te tupo-tvrđim sredstvima, palicama, pendrecima, električnim kabelima, a u tu su svrhu upotrijebili i poljski telefon koji se u bivšoj JNA koristio kao tzv. indukcijski telefon M-63 koji je mogao proizvesti, odnosno inducirati struju od 115 V/25 Hz.

Među brojnim svjedocima koji su ispitani u ovom postupku bio je i Damir Vandelić, koji je upravo Radu Baždara izdvojio kao jako grubog, a to je o Baždaru reklo još nekoliko svjedoka, pa je Visoki kazneni sud smatrao da je njegova obrana neprihvatljiva kad je tvrdio da nije imao nikakvih saznanja o tome da je itko od zarobljenika na bilo koji način zlostavljan, tučen ili premlaćivan. Svjedok J. Č. također je potvrdio da ga je optuženi Stevan Bjelajac zvan Čeva tukao, kako se izrazio, „Bože

oslobodi” i za to vrijeme fućkao melodiju na stihove „Tko to kaže...”

Visoki kazneni sud RH smatra da će kazne na koje su osuđeni kod svakog od četvorice optuženika ispuniti svrhu kažnjavanja. U odnosu na sve optuženike otegotnim je ocijenjeno to što su kazneno djelo počinili s najvišim stupnjem kaznene odgovornosti. Okolnosti počinjenja djela intenzitetom nadilaze uobičajena fizička i psihička zlostavljanja. Uključuju takvu količinu agresije i brutalnog ponašanja prema potpuno bespomoćnim žrtvama, koje su mučene i elektrošokovima, da zbog toga zaslužuju veći prijekor. Drugi je optuženik osuđivan za istovrsno djelo. Kao olakotna okolnost, Palančanu, Baždaru i Bjelajcu uzela se činjenica da dosad nisu osuđivani.

Vijeće Visokog kaznenog suda kojim je predsjedao sudac Željko Horvatić odbilo je žalbu državnog odvjetnika koji je smatrao da su izrečene kazne blage, ali i žalbe branitelja svih okrivljenika, te je ocijenjeno da je prvostupajnski postupak proveden u skladu sa zakonom i da su izrečene kazne primjerene. Damir Vandelić nam je nakon što je čuo za presudu Visokog kaznenog suda izjavio: – Prošlo je više od 30 godina i prema tome osnovni uvjet da se u razumnom roku kazne počinitelji nije zadovoljen i kazna je preblaga.

БАНИЈА - СЛУЧАЈ „ЈОВИЋ И ДР”

JUTARNJI LIST, 28.10.2021.

BIVŠI LOGORAŠ TVRDI DA JE 1991. VIDIO ALEKSANDRA VUČIĆA U GLINI, DRUGI KAŽE: ‘NISAM GA VIDIO’

‘Sjećam se kada je sadašnji predsjednik Srbije Vučić, kao da ga sada gledam, došao kod nas i govorio koga će ubiti, a koga zaklati’

- Tog 9. rujna 1991. bio sam zarobljen u svojoj kući u Petrinji. Zarobio me Duško Maslovar, a s njim je bio i Milan Turković. Odveli su me u vojarnu kao civila i ispitivali me. Tamo je bio i Mile Paspalj koji me osobno tukao rekavši mi da me tuče jer sam rušio kuće Srba a ja nisam imao pojma o čemu govori. Nakon par dana iz vojarnje smo prebačeni u KPD u Glinu gdje nas je tukao Paspalj.

U ćelijama smo bili po dvojica, odvodili su nas u jednu prostoriju u podrum gdje su nas tukli. Osobno nisam poznao Paspalja prije toga, a da je on dolazio to znam jer su ljudi oko mene govorili da dolazi. Mile Paspalj mi je davao induktorski telefon koji mi je bio prikopčan na noge da zove Franju Tuđmana.

Morao sam mirovati dok je on vratio ručicu induktorskog telefona iz kojeg me tresla struja sve dok nisam pao u nesvijest nakon čega su me polijevali vodom da se osvijestim – posvjedočio je na Županijskom sudu u Zagrebu Kosta D. (68) u sudskom postupku koji se vodi u odsutnosti protiv Dušana Jovića, Mile Paspalja, Vlade Čupovića i Marka Vrcelja za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika i civila. Odgovarajući na pitanja obrane i predsjednika sudskog vijeća, svjedok je još otkrio i da Paspalj prilikom mladenja nije bio sam.

- Sjećam se kada je sadašnji predsjednik Srbije Vučić, kao da ga sada gledam, došao kod nas i govorio koga će ubiti, a koga zaklati. Meni je Vučić rekao da sam ja kao Srbin izdao srpski narod i da će me zadnjeg zaklati, tako je rekao. Mi logoraši i zarobljenici smo htjeli, kad je Vučić dolazio u Hr-

vatsku, dočekati ga u Glini te mu objasniti što je radio te da smo mi ljudi a on životinja. No policija nam nije dozvolila – zaključio je svjedok Kosta D.

O zarobljeništvu iz rujna 1991. godine prisjetio se i Mladen K. (62) koji je u vrijeme uhićenja bio pričuvni policajac MUP-a HR.

- Zarobljen sam 2. rujna 1991. u Petrinji. Najprije smo nas osmorica bili u vojarni nakon toga smo odvedeni u KPD Glina gdje sam bio do razmjene 31. listopada 1991. Već prvu večer kad smo došli u Glinu su nas istukli. Imao sam vidljive ozljede ali se nismo imali kome požaliti. Ili bi nas tukli u ćeliji gdje nas je bilo nekoliko ili bi nas odveli u drugu prostoriju. Tamo sam viđao Kostu D. te Paspalja, ali nisam viđao u tom periodu sadašnjeg predsjednika Srbije.

Sa Paspaljom je bio jedan visok mršav čovjek koji me tukao toliko da sam mislio da ću umrijeti od udaraca pendrekom po glavi. U ćeliji sam pao u nesvijest. Paspalj je tom premlaćivanju bio nazočan. Kad su oni ulazili u ćeliju, morali smo gledati u pod, ali Paspalj se prilikom ulaska u ćeliju predstavljao. Zapamtio sam mu ime, ali ne i funkciju – otkrio je svjedok Mladen K. ispričavši da je s njim u ćeliji još bio pokojni Stjepan Š. koji je umro od batina te Tomo M. i Marijan F.

Zarobljeničkih dana iz ratnog vremena prisjetio se i Tomislav M. (75) koji je 10. rujna 1991. uhićen po povratku kući s posla u Petrinji. Prvo je bio u vojarni a zatim u Glini.

- Zarobljen sam u svojoj kući nakon što su mi obećali da mi se ništa neće dogoditi. Pripadnici neprijateljske vojske su mi provalili u kuću, udarili me u glavu, istukli i odveli. U ćeliji su nas tukli, a Stjepan Š. je sutradan umro od batina. Paspalja ne pozna-

jem niti sam ga viđao u KPD Glina a za njega sam čuo tek nakon rata i to preko televizije – zaključio je svjedok.

Dubravko Š. (57) koji je kao pripadnik rezervnog sastava MUP-a bio zarobljen na položaju Djed iznad Kostajnice u rujnu 1991., ispričao je da je nakon zarobljavanja odveden u Kukuruzare odakle je dalje prebačen u Glinu gdje ga je s ostalim zarobljenicima preuzeo Paspalj. U Glini je bio sve do razmjene krajem listopada u Mošćenici.

- Nas 60-ak je bilo smješteno u prostoriji od 60m2 otprilike. Maltretirali su nas na različite načine. Ne znam zašto, ali Paspalj je od mene u jednom trenutku zatražio broj telefona pa je javio mojoj ženi i roditeljima da sam zarobljen. Kasnije me nagovarao da pređem na njihovu stranu no ne znam zašto.

I iz nekog razloga mi je govorio da bi mene najradije prebacio preko Bosne, Srbije ili Mađarske u Zagreb. Fizički me maltretirali nisu, ali druge jesu i to sam vidio. Batine sam dobio jedino prilikom same razmjene kada je neprijateljski vojnik moju glavu nabio na metalni okvir sjedala u autobusu – zaključio je Dubravko Š.

Optužnica u ovom slučaju podignuta je 2010. godine, a četvorka je optužena za ratne zločine od rujna 1991. do travnja 1992. na području Gline. Prema optužnici, ubijeno je 185 osoba, a još se 60-ak smatra nestalim. Uništeno je ili spaljeno 1401 kuća i dvije stambene zgrade, te oštećeno ili razoreno osam crkava i župnih dvorova. Pa se tako Jovića tereti da je u inkriminiranom periodu na području općine Glina kao predsjednik ratnog predsjedništva toga grada sudjelovao u planiranju napada i naredio napade postrojbi Teritorijalne obrane Glina i njima podčinjene milicije „SAO Krajine” na sela nastanjena pretežito hrvatskim pučanstvom.

Čupovića se tereti da je kao komandant štaba Teritorijalne obrane Glina od listopada 1991. do trav-

nja 1992, naredio nastavak napada na sela između rijeka Gline i Kupe nastanjena pretežito hrvatskim pučanstvom. Tako su teritorijalci Ćupovića i pripadnici 24. pješadijske brigade Glina, kojom je zapovijedaо потпуковник Marko Vrcelj, napali mnoga naselja на подручју Gline, а посебно на подруч-

ју од Viduševca до Kupe, при чему су њима подчинјени, наводи се у оптужници, почили бројне злочине.

Svu trojicu tereti se da, iako su znali за злочине, nisu ništa poduzeli да то спријече. Paspalja се, пак, tereti се да је као помоћник заповједника Regionalnog штаба Teritorijalne obrane за

Baniju i Kordun за морално-политички рад, од rujna 1991. до оžujка 1992. naredio да се ратни заробљеници у logору KPD-a Glina podvrgavaju fizičkom и psihičkom mučenju i zlostavljanju, што су особе из његове тјелесне заштите и чувари logора и provodili.

Политика, 05.11.2021.

САВО ШТРБАЦ: РАТ И ЛАЖНИ СВЕДОЦИ

Поменути сведок који је прозвао Вучића за малтретирање заробљеника у глинском затвору зове се Коста Даниловић, и по националности је Србин, који је већ у почетку сукоба заврбован од хрватских националиста. Неспорно је утврђено да је 1991. баццо експлозивну нараву на продавницу Србина Драгана Демича у Петрињи. И дан-данас живи у својој кући у том граду у Улици Отона Кучере, у којој је отворио кафану под називом „Тексас”. Као хрватски шпијун 1991. убачен је у касарну „Васиљ Гаћеша”, где је врло брзо откривен

Недавну изјаву сведока Косте Д. (68) у судском поступку пред Жупанијским судом у Загребу у одсуству против Срба Душана Јовића, Миле Паспаља, Владе Ђу-повића и Марка Врцеља за ратни злочин против ратних заробљеника и цивила, у којој наводи да је у септембру 1991. године у затвор у Глини, који су држали Срби, а где је и он био, „долазио садашњи председник Србије Вучић и говорио им кога ће убити, а кога заклати, а њему директно да је као Србин издао српски народ и да ће га задњег заклати”, пренели су сви медији у региону, а реаговао је и Вучић тврђњом да до 1995. никада није био на подручју Хрватске и бивше РСК.

Медијска пажња поклоњена изјави овога сведока мотивисала ме је да се као човек који се бавио разменама заробљеника између хрватске и српске стране све време рата и пораћа на подручју Хрватске и бивше РСК осврнем и на феномен изјава заробљеника о малтретирању у непријатељском затвору од познатих личности.

После сваке размене заробљеника размењени Срби разговарали би са мном или са мојих неколико сарадника. У тим првим контактима интересовало нас је неколико основних података као што су: с ким су били у затвору, ко их је малтретирао и ко је још у затвору остао. Одговори на питања ко је с њима био у затвору били су децидирани и јасни, док су одговори на питање ко их је испитивао и малтретирао били неодређени и конфузни, од оних да не знају до оних да су их тукли Фрањо Туђман, Анте Готовина или неки други у то време познати Хрват. Након тих иницијалних разговора на месту размене, размењене су преузимале друге службе, као што су војне и цивилне службе безбедности, полиција и правосудни органи.

Још једна карактеристика била је својствена размењеним заробљеницима – скоро сви су говорили да нису ништа битно ни под најтежим мучењима одали непријатељу. Овакве тврђње ра-змењених заробљеника узимао сам с резервом. Али када би неко изјавио супротно, што је била права реткост, пажљиво бих га са слушао јер сам био сигуран да говори истину. Ево и једне илустрације:

Миодраг П. (1972) и његова девојка Маријана Ш. (1976) у јуну 1994, враћајући се из Бенковца, промашили су пут и уместо у српским Кистањама обрели су се међу „зенгама” у Станковцима. Девојка је релативно брзо размењена, а момак је у заробљеништву остао још неколико месеци. Након размене пришао ми је и рекао: „Хрватима сам одао све што сам знао о положајима ракетног система ’Оркан’, на којем сам био распоређен до

заробљавања. Учинио сам то како би ми девојку пустили из затвора.” Веровао сам Миодрагу првенствено због тога што је његова прича била животна, а самим тим и логична. И веома одговорна и храбра.

То што сам чуо од Миодрага јавио сам људима из Главног штаба СВК, уз напомену да пошаљу своје људе да поразговарају с њим и да виде да ли је нанесена каква штета, па ако јесте, можда се може још и поправити. Након неколико дана сретнем човека из Главног штаба СВК и питам га да ли су посетили младића, а он ми одговори не само да су га посетили већ су „издајника” претукли и затворили, те му припремају и оптужницу за издају.

Сличан поступак с размењеним заробљеницима био је и са друге стране. Већина оних који су били у српским затворима након размене по истом принципу давали су изјаве и представницима Комисије за нестале и заточене, а након тога и пред полицијом и правосудним органима. На основу таквих изјава заиста је неколико хиљада Срба и припадника бивших ЈНА и СВК процесуирано и осуђено пред хрватским правосудним органима, о чему сам често писао и на овим страницама „Политике”.

И ово ћу илустровати једним примером у којем сам и ја један од актера:

У операцији „Шкабрња”, која се одиграла у новембру 1991, а о којој сам такође овде писао, заробљено је и неколико припадника Шка-брњског самосталног батаљона, који су провели у книнском затвору неколико месеци. Медији су и тада пратили све размене као што су их пратили и о њима извештавали представници

многих међународних организација које су се бавиле заштитом људских права. И ових дана је на „Јутјуб” постављено неколико снимака са разме-на из тог ратног периода на којима се и ја налазим и који ме подсећају на та зла времена. На тим снимцима налази се и Хрват Иван Грујић, који је од 1993. па све до 2016. водио хрватску Комисију за нестале и заточене. Под његовим и мојим председавањем тим комисијама размењено је и много мртвих, али још више живих људи. Годинама се између нас двојице и наших сарадника развио и однос поверења јер смо морали једни другима веровати на реч. И веровали смо толико да смо једно другом поверавали и сопствене животе.

Елем, пре десетак година при-ликом једног састанка у Београду Грујић ми је пред сведоцима испричао следећу причу. Годину раније као изасланик председника хрватске владе био је на обележавању годишњице „Шкабрњске операције” у том селу у залеђу Задра. Једна манифестација одвијала се у затвореној просторији

где су се мештани присећали ратних дана. Грујић је као уважени гост слушао говорнике и није реаговао све док један говорник није споменуо и моје име. Наиме, тај говорник је био један од заробљених мештана и говорио је о малтретирањима у книнском затвору, рекавши да је најгори од свих мучитеља био Саво Штрбац, који је навраћао у затвор и немилице батињао затворенике. На спомен мог имена у контексту мучитеља Грујићу се почела дизати коса на глави јер је био уверен да мештанин лаже, али се суздржао од јавне реакције. Када је и следећи говорник поновио исту причу, није могао да се суздржи и реаговао је тако што је устао и рекао како о Штрпцу могу причати свашта, али како им не може поверовати да је долазио у затвор и да је мучио затворенике. Због одбране једног „четника” Грујић је једва „извукао живу главу” од разјарених мештана.

Да се вратимо причи с почетка текста.

Поменути сведок који је про-звао Вучића за малтретирање заробљеника у глинском затвору зове се Коста Даниловић, и по националности је Србин, који је већ у почетку сукоба заврбован од хрватских националиста. Неспорно је утврђено да је 1991. бацио експлозивну нараву на продавницу Србина Драгана Демића у Петрињи, а сумња се и да је бацао још експлозива по српским кућама и шталама. До рата је као продавац фарбе радио у робној кући у Петрињи. И дан-данас живи у својој кући у том граду у Улици Отона Кучере, у којој је отворио кафану под називом „Тексас”. Као хрватски шпијун 1991. убачен је у касарну „Васиљ Гађеша”, где је врло брзо откривен и ухапшен. Након размене као добровољац се прикључио „зенгама”.

И без Вучићеве реакције било ми је потпуно јасно да је овај сведок измислио онај део који се односи на Вучића. Разлог за ту лаж налазим у структури његове личности која одаје типичног конвертита који би да буде „већи католик од папе”.

ШОДОЛОВАЧКА ГРУПА - СЛУЧАЈ „РКМАН”

В92,ТАНЈУГ, 25.10.2021.

VRHOVNI SUD U ZAGREBU POTVRDIO KAZNU ĐORĐU RKMANU

Zagreb — Vrhovni sud Hrvatske potvrdio je kaznu od osam godina zatvora komandantu šodolovačke grupe Đorđu Rkmanu za granatiranje civilnih ciljeva u Slavoniji 1991.

Sud je uvažio njegov zahtev da mu se u kaznu uračuna i vreme provedeno u ekstradicionom pritvoru, od aprila 2018.

Rkmanu je sa 18 saoptuženih srpskih teritorijalaca, pripadnika šodolovačke grupe, u prethodnom postupku suđeno u odsustvu, kada je osuđen na 20 godina.

Nakon što je 2018. po evropskom nalogu za hapšenje uhapšen u BiH i izručen Hrvatskoj, postupak je obnov-

ljen, a Rkman je od hapšenja i izručenja sve vreme proveo u zatvoru.

U obnovljenom postupku tužilaštvo je ublažilo optužnicu, koja ga tereti da je 1991. kao vojni komandant znao da njemu podređeni pripadnici tzv. teritorijalne odbrane u više navrata pucaju iz minobacača po okolnim mestima.

Pritom, navodi se u obrazloženju suda, „nije preduzeta nijedna radnja, odnosno aktivnost da se gađaju vojni

ciljevi, a izbegavaju civilne žrtve, kao i da se ne oštećuju objekti koji nisu vojnog karaktera”.

Nije, navodi se, ništa preduzeo ni da se počinitelji ovakvih protivpravnih postupanja u tome spreče, odnosno da im se na efikasan način to zabrani”.

U tim napadima, dodaje se, usmrćena su dva civila, dvoje ih je povređeno i načinjena je velika materijalna šteta na privrednim i privatnim objektima.

Sud je, ukazuje se, imao u vidu i olakšavajuće okolnosti za osuđenog, a to je da nije osuđivan i da je otac dvoje dece, preneli su hrvatski mediji.

КРБАВА КОД УДБИНЕ - СЛУЧАЈ „РАДОЧАЈ”

VEČERNJI LIST, 18.10.2021.

RADOČAJU OSAM GODINA ZATVORA ZA RATNE ZLOČINE

Vrhovni sud ističe da je prvostupanjski sud Radočaju pravilno kao olakotnu okolnost cijenio prijašnju neosuđivanost dok mu je kao otegotna okolnost cijunjena ustrajnost, okrutnost i nečovječnost u zlostavljanju i maltretiranju civila.

Vrhovni sud odbio je žalbu optuženika i potvrdio prvostupanjsku presudu Županijskog suda u Rijeci kojom je Dane Radočaj zvan Jablan u odsutnosti osuđen na osam godina zatvora zbog ratnog zločina protiv civila u Udbini u kolovozu 1991. godine.

Najviši sud je, navodeći samo inicijale osuđenika, precizirao da je Radočaj, zajedno s još petoricom pravomoćno osuđenih pripadnika jedinice za specijalne namjene tzv. milicije SAO Krajine, 23. kolovoza 1991. u prostorije nogometnog kluba Krbava u Udbini, gdje im je bio štab, priveo Čazima Vilića, njegovog brata

Jasmina i bratića Alu Vilića gdje su ih zastrašivanjem i zlostavljanjem htjeli natjerati na iseljenje.

Osuđenici su, dodao je sud, pustili Jasmina Vilića, dok su Čazima Vilića svi naizmjenice tukli šakama i gumenom palicom po glavi i tijelu do smrti. Trojica Radočajevih supožitelja su mrtvo tijelo Čazima Vilića i još živog, liscama vezanog, Alu Vilića utovarili u automobil i odvezli do Krečana, gdje su hicima iz pištolja ubili i Alu Vilića. Tijela obojice su, nadodao je sud, prekrili granama i otišli, a sutradan su se četvorica supožitelja vratili i tijela ubijenih civila prenijeli i bacili u obližnju jamu.

Vrhovni sud ističe da je prvostupanjski sud Radočaju pravilno kao olakotnu okolnost cijenio prijašnju neosuđivanost dok mu je kao otegotna okolnost cijunjena ustrajnost, okrutnost i nečovječnost u zlostavljanju i maltretiranju civila.

”Tako odmjerena kazna odgovara stupnju krivnje optuženika i pogibeljnosti kaznenog djela. Izrečena kazna sadrži dostatnu moralnu osudu za zlo koje je optuženik počinjenjem djela prouzročio i dostatnu društvenu osudu za počinjenje djela. Izricanje blaže ili strože kazne nije opravdano”, zaključio je najviši sud.

Optužnica za ovaj slučaj podignuta je u srpnju 2008. godine, a presuda je donesena u travnju 2016. na Županijskom sudu u Rijeci. Tom presudom Dane Radočaj zvan Gajota i Nikola Čuruvija su osuđeni na po 15 godina zatvora svaki, Đorđe Kosanović na 12 godina zatvora, Radoslav Korać na 10 godina zatvora, Dragan Galović na pet godina zatvora dok su Damir Radočaj i Dane Radočaj zvan Jablan bili oslobođeni optužbi.

Vrhovni sud je u studeno 2019. potvrdio osuđujući dio presude te ukinuo oslobađajući. Damir Radočaj je u međuvremenu preminuo, a Dane Radočaj je u ponovljenom postupku u odsutnosti nepravomoćno osuđen na osam godina zatvora.

ЈАСЕНИЦА КОД ОБРОВЦА - СЛУЧАЈ „БАЦА”

VEČERNJI LIST, 31.08.2021.

ZAPOVJEDNIKU SJB OBROVAC, KOJEG SUMNJIČE I ZA UBOJSTVO MODRIĆEVA DJEDA, ODBIJENA ŽALBA

Rođak Modrićevih koji se skrivao malo nakon starčeva odlaska vidio je dva automobila u kojima su bili pripadnici srpskih parapostrojbi. Čuo je da se automobil zaustavio, kako netko trči, nešto više, a zatim prvo rafalnu, a potom pojedinačnu paljbu.

Željku Badži, bivšem zapovjedniku specijalne jedinice policije (SJB Obrovac), osumnjičenom za ratni zločin nad civilima koji su ubijeni u prosincu 1991. u Jasenicama te protiv kojeg je zbog toga koncem srpnja pokrenuta istraga na Županijskom sudu u Splitu,

odbijena je žalba. Među civilima koji su 1991. ubijeni bio je i Luka Modrić, djed kapetana hrvatske reprezentacije i nogometaša Real Madrida.

Istraga za taj zločin bila je pokrenuta još 1993., a zamolbenim putem su 2011. u Beogradu zbog tog zločina bili ispitani Đorđe Jelić i Bogdan Gagić, nekadašnji pripadnici milicije tzv. SAO Krajine. Njih se tada sumnjičilo se za ratni zločin nad civilnim stanovništvom, počinjen 18. prosinca 1991. u Jesenicama. Tada je ubijeno sedam civila, a među ubijenima bio je i Modri-

ćev djed. Jelić i Gagić, koji su bili nedostupni našem pravosuđu, tada su se sumnjičili da su nepoznatim pripadnicima postrojbe kojom su zapovijedali naložili fizičku likvidaciju i mučenje civila hrvatske nacionalnosti. Osim toga sumnjičili su se da su spomenute zločine počinili sljedeći velikosrpsku politiku etničkog čišćenja na privremeno okupiranim područjima Hrvatske. Osim Luke Modrića, tada su ubijeni Stipe Zubak, Zorka Zubak, Ivan Maruna, Manda Maruna, Božica Jurčević i Martin Bužonja. Svi su bili starije dobi, a obdukcijски nalazi pokazali su da su ubijeni hicima iz vatrenog oružja, i to uglavnom s leđa.

Tadašnja istraga je pokrenuta na Županijskom sudu u Zadru, no kako su u međuvremenu osnovana četiri

specijalizirana suda za ratne zločine, slučaj je sada pod ingerencijom Županijskog suda u Splitu. Što se dogodilo s Jelićem i Gagićem u zadnjih 10 godina nije baš najjasnije, no istraga je u međuvremenu koncem srpnja zbog tog zločina očito pokrenuta i protiv Badže. On se žalio na rješenje o provođenju istrage, navevši da ono nije zasnovano na zakonu. Njega se sumnjičilo da je predvodio spomenutu specijalnu jedinicu policije odgovornu za zločin, a prema iskazima nekih očevidaca, osobno je ubijao neke civile. Jedan od svjedoka kazao je da je Badžo ubio Modrićeva djeda. No Badžo je pobijao taj iskaz, navevši da svjedok nije rekao tko je točno pucao ni tko je ubio Modrićeva djeda, te je tvrdio da on spomenutom jedinicom nije zapovijedao. Tvrdio je i da nije znao za zločine, koje je opisao

kao činove samovoljnih pojedinaca, te je naveo da zločin nije moga spriječiti. Zbog toga je u žalbi tražio da se rješenje o provođenju istrage protiv nje ga ukine.

No žalba mu je odbijena jer splitski sud smatra da u ovoj fazi postupka iz prikupljene dokumentacije i iskaza svjedoka proizlazi, kako kažu, dostatna razina osnovane sumnje da su pripadnici jedinice koju je predvodio Badžo počinili navedene zločine. Sud osim toga smatra da se tek nakon provedene istrage može odlučiti hoće li ona biti obustavljena ili će rezultirati podizanjem optužnice protiv Badže. Što se pak ubojstva Modrićeva djeda tiče, o njemu su svjedočili, očevici, od koji su se neki skrivali po šumi, a Modrićev dječak im je donosio hranu. Nakon toga

se vraćao kući kako bi pustio stoku na ispašu. Rođak Modrićevih koji se skrivao malo nakon starčeva odlaska vidio je dva automobila u kojima su bili pripadnici srpskih parapostrojbi. Čuo je da se automobil zaustavio, kako netko trči, nešto više, a zatim prvo rafalnu, a potom pojedinačnu paljbu. – Bio sam predaleko, tako da nisam vidio tko su ti ljudi. No bio sam uvjeren da je riječ o pripadnicima tzv. specijalnog voda milicije SAO Krajine. Otišli su u smjeru zaseoka, tamo se zadržali neko vrijeme te potom otišli put Obrovca – ispričao je taj svjedok. Sljedeći dan rodbina je našla tijelo Luke Modrića. Rodbina ubijenih civila dostavila je i imena pripadnika srpskih parapostrojbi za koje je sumnjala da su sudjelovali u zločinu.

ГОРЊА БУЧИЦА КОД ГЛИНЕ - СЛУЧАЈ „ТОВАРЛАЖА”

ЖДО У ЗАГРЕБУ, 18.08.2021.

PODIGNUTA OPTUŽNICA PROTIV 59-GODIŠNJAKA ZBOG RATNOG ZLOČINA PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu podiglo je pred Županijskim sudom u Zagrebu optužnicu protiv državljanina Republike Srbije (1962.) zbog počinjenja kaznenog djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava ratnim zločinom protiv civilnog stanovništva iz članka 120. stavak 1. u vezi s člankom 28. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske. (17. 8. 2021.)

Optužnicom se okrivljenika tereti da je točno neutvrđenog dana u prvoj polovici studenog 1991. godine u Gornjoj Bučici, na privremeno okupiranom području tadašnje općine Glina; tijekom trajanja međunarodnog oružanog sukoba između regularnih policijskih i vojnih postrojbi Republike Hrvatske i oružanih formacija tzv. SAO Krajine; kao zapovjednik voda u sklopu tadašnje Teritorijalne obrane Glina, postupio protivno odredbama Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949.,

odnosno nije poduzeo nikakve radnje da spriječi ubijanje civilnog stanovništva.

Nekolicina pripadnika jedinice kojom je zapovijedao okrivljeni 59-godišnjak, zatražila je od civila hrvatske nacionalnosti da im predaju svoje poljoprivredne strojeve, a kad je jedan hrvatski državljanin to odbio učiniti, pripadnici (danas pokojni) oružanih formacija tzv. SAO Krajine su, zajedno s drugim nepoznatim pripadnicima te jedinice, odlučili usmrtiti više civilnih osoba hrvatske nacionalnosti pa su ih nasilno izveli iz njihovih kuća kako bi ih lišili života. Okrivljenika se tereti da kao zapovjednik jedinice kojom je zapovijedao i upoznat s takvim protupravnim postupanjem pripadnika svoje jedinice, kao i svjestan činjenice da su pojedini pripadnici bili većinu vremena pod jakim utjecajem alkohola, naoružani vatrenim oružjem i skloni pljački napuštene imovine te; iako je bio dužan poduzeti radnje

kojima bi spriječio bilo kakav daljnji napad na imovinu i tjelesni integritet prisutnih civila, posebno nakon što su hrvatski civili uz prijetnju oružjem izvedeni iz svojih kuća; nije poduzeo ništa da takvo daljnje nasilno postupanje zaustavi i spriječi.

Usljed takvog njegovog nepoduzimanja radnji, pripadnici jedinice kojom je zapovijedao su iz njihovih kuća izveli dvije muške i dvije ženske civilne osobe hrvatske nacionalnosti te ih odveli na skrovito mjesto gdje su ih usmrtili hicima iz vatrenog oružja.

Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu predložilo je u optužnici određivanje istražnog zatvora protiv okrivljenika na temelju članka 123. stavak 1. točka 1. i 4. Zakona o kaznenog postupka, budući da se okrivljenik nalazi u Republici Srbiji i nije dostupan pravosudnim tijelima Republike Hrvatske, kao i zbog činjenice da se radi o kaznenom djelu kod kojeg su okolnosti počinjenja kaznenog djela posebno teške.

Veritas-info

Po informacijama Veritas-a radi se o Mirku Tovarlaži.

НЕГОСЛАВЦИ И ПЕТРОВЦИ - СЛУЧАЈ „ДЕМОЊИЋ”

ŽDO OSIJEK, 02.08.2021.

ŽUPANIJSKO DRŽAVNO ODVJETNIŠTVO U OSIJEKU DONESENO RJEŠENJE O PROVOĐENJU ISTRAGE PROTIV 59-GODIŠNJAKA

U Županijskom državnom odvjetništvu u Osijeku je 1. kolovoza 2021., po primitku kaznene prijave Ravnateljstva policije MUP-a RH protiv državljanina Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine (1962.) zbog osnova sumnje da bi počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ-a RH, provedeno ispitivanje okrivljenika te je doneseno rješenje o provođenju istrage, a istog je dana sudac istrage Županijskog suda u Osijeku odredio istražni zatvor protiv okrivljenika zbog opasnosti od bijega. (2. 8. 2021.)

Postoji osnovana sumnja da je okrivljeni 59-godišnjak od sredine rujna do kraja listopada 1991. godine tijekom oružane agresije na Republiku Hrvatsku, nakon što su snage JNA i srpskih paravojnih formacija zauzele dio teritorija Republike Hrvatske u Baranji, istočnoj Slavoniji i

zapadnom Srijemu i na okupiranom području proglasili tzv. SAO Krajinu, kao pripadnik milicije SAO Krajine, protivno odredbama međunarodnog običajnog ratnog i humanitarnog prava o zaštiti civila, sudjelovao u nezakonitim uhićenjima, zatvaranju i zlostavljanju pripadnika nesrpske nacionalnosti na okupiranom području.

Osnovano se sumnja da je 19. rujna 1991. u Negoslavicima, zajedno s jednim (danas pokojnim) pripadnikom milicije i jednim nepoznatim pripadnikom milicije, više sati zlostavljali uhićene civile (1946., 1955. i 1950.) u prostorijama stanice milicije u Negoslavicima. Dvojicu pretučenih oštećenika (1946. i 1955.) su, osnovano se sumnja, odveli izvan zgrade milicije i od tada im se gubi svaki trag, dok su trećeg oštećenika (1950.) nastavili udarati uslijed čega je izgubio svijest, a potom su ga ostavili sa-

mog u prostoriji zavezanog za naslon stolice s rukama na leđima.

Osnovano se sumnja da je 17. listopada 1991. u podrumskim prostorijama Doma kulture u Petrovcima, u kojima su bili zatočeni civili (1948., 1946. i 1941.), s još jednim nepoznatim pripadnikom milicije, naizmjenično zlostavljali trojicu zatočenika udarajući ih gumenim palicama po glavi i svim dijelovima tijela.

Postoji osnovana sumnja i da je neutvrđenog dana tijekom studenoga 1991. godine u Petrovcima, zajedno s još jednom nepoznatom osobom u uniformi, u večernjim satima došao u obiteljsku kuću oštećenice (1975.) te ju lišio slobode i radi navodnog ispitivanja odveo automobilom u prostorije stanice milicije SAO Krajine i, uz prijetnje, ju silovao.

Veritas-info

Po informacijama Veritas-a radi se o Mirku Demonjiću (1962)

КОРЕНИЦА И РАКОВИЦА - СЛУЧАЈ „БЕШИР И ДРУГИ”

ŽDO RIJEKA, 30.07.2021.

DONESENO RJEŠENJE O PROVOĐENJU ISTRAGE PROTIV DVOJICE OKRIVLJENIKA ZBOG RATNOG ZLOČINA PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA

Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci donijelo je rješenje o provođenju istrage protiv državljanina Republike Hrvatske (1942.) i državljanina Republike Srbije (1942.) zbog osnovane sumnje da su počinili kaznena djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. stavak 1. OKZ-a RH. (30. 7. 2021.)

Postoji osnovana sumnja da su okrivljenici od 8. listopada do 10. studenog 1991., na području općina Korenica i Rakovica, postupili protivno

međunarodnim i humanitarnim propisima o zaštiti civila, odnosno da su prvookrivljenik, u svojstvu zapovjednika Općinskog štaba Teritorijalne obrane Korenica, i drugookrivljenik kao zapovjednik „Isturenog komandnog mesta” (IKM) 13. Korpusa tzv. JNA, za vrijeme koordiniranog napada paravojnih postrojbi tzv. SAO Krajine potpomognutih postrojbama tzv. JNA na mjesta koja se nalaze na području općine Korenica i Rakovica, kao i neposredno nakon okupacije tih prostora,

počinili ratni zločin protiv civilnog stanovništva.

Osnovano se sumnja da, iako su znali kako pripadnici njihovih postrojbi iz raznovrsnog topničkog i raketnog oružja neselektivno uništavaju nebranjene civilne i vjerske objekte te da ubijaju preostalo civilno stanovništvo hrvatske nacionalnosti na tom prostoru, nisu ništa poduzeli da tako nedopušteno postupanje spriječe i suzbiju, a počinitelji ubojstava civilnog stanovništva i onih koji su uništavali imovinu otkriju i kazne. U tim je napadima na tom prostoru ubijeno 29 civila, uništene su tri crkve i 57 obiteljskih kuća.

Postoji osnovana sumnja da je drugookrivljenik u navedenom svojstvu,

26. rujna 1991. naredio da se s brda Višnjevača (općina Korenica) izvrši raketni napad višecijevnim raketnim bacačem na kamp Grabovac u mjestu Grabovac gdje su bile smještene izbjeglice s područja općine Korenica.

Tom je prilikom od posljedica eksplozija smrtno stradalo troje djece u dobi od tri mjeseca do osamnaest godina, dok je teške tjelesne ozljede zadobilo ukupno pet civilnih osoba.

Veritas-info

Po saznanjima Veritas-a radi se o Bešir Draganu (1942) i Slobodanu Đorđeviću (1942)

ЗАТВОР У ДАЉУ - СЛУЧАЈ „ГАВРОВСКИ”

SRBI.HR, 17.07.2021.

БАКЉОМ НА ПОРОДИЧНУ КУЌУ У ДАЉУ

Zbog sumnje u ratni zločin P.G. iz Dalja je šest meseci proveo u istražnom zatvoru. Čim je pušten da se brani sa slobode na kuću mu je usred noći bačena navijačka baklja.

Nepoznati počinioci bacili su u noći sa petka na subotu zapaljivu napravu na porodičnu kuću u Dalju uz povike „ovde živi ratni zločinac, i „selite se u Srbiju,„. U kući su se u tom trenutku nalazili otac (52), majka (42) i troje dece (22, 20 i 15 godina). Iz Policijske uprave Osječko-baranjske šturo su nam potvrdili da policijski službenici trenutno „provode izvide temeljem zaprimljene telefonske dojave građana iz Dalja o narušavanju javnog reda i mira nepoznatih osoba”. O tome šta se dogodilo razgovarali smo sa D.G, majkom troje dece.

– To je bilo oko pola tri u noći. Malo pre toga merila sam suprugu šećer i taman me uhvatio prvi san kada sam čula viku. Neko je vikao „Ovo je kuća ratnog zločinca, šta radite tu, marš u Srbiju,„. Nakon toga sam čula udarac i vrlo brzo naša soba je bila obasjana nekim naranđasto-crvenim svetlom. Skočila sam jer sam mislila da se kuća zapalila i istrčala na terasu. I deca su poskakala iz kreveta. Sa terase sam videla jedan auto koji je odlazio niz ulicu i nakon toga se okrenuo i vratio pred kuću. Zastao je nakratko u tom dimu i otišao – priča nam D.G. koja je odmah pozvala policiju.

– Prošlo je sigurno 40 minuta i pošto policija nije stigla ponovo sam zvala. Nakon toga su došli i napravi-

li uviđaj. Bila je i forenzička ekipa, a i danas su došli po izjave – dodaje ona.

Napad i povici na upravo ovu kuću nisu bili slučajni jer u toj kući živi P.G. koji je u januaru ove godine, zajedno sa još dvojicom meštana Dalja, uhapšen i osumnjičen za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika. Njih trojicu tereti se da su, kao zatvorski čuvari, u periodu od oktobra 1991. do juna 1992. godine u Dalju protivpravno držali zarobljene šest civila i osmoricu hrvatskih vojnika. Tereti ih se da su zarobljenike fizički i psihički zlostavljali iako zvanična optužnica još uvek nije podignuta.

Sva trojica osumnjičenih provela su šest meseci u istražnom zatvoru, a 15. jula su, založivši svoju imovinu kao jamčevinu, pušteni da se brane sa slobode. Pretpostavka je da je upravo zato kuća osumnjičenog P.G. bila meta sinočnjeg napada zapaljivom napravom, najverovatnije navijačkom bakljom. Napadači su očigledno znali da je P.G. pušten i odlučili su da uzmu pravdu u svoje ruke.

Nije prvi napad

Treba reći da je P.G. skoro ceo svoj boravak u zatvoru proveo u zagrebačkoj zatvorskoj bolnici u Svetošimunskoj s obzirom na to da je osoba sa invaliditetom koja se kreće uz pomoć hodaljke, od ranije ima dijabetes, tri ugrađene srčane prenosnice, a preživio je i četiri moždana udara. Njegova supruga kaže da je nakon sinočnjeg napada potresena čitava porodica, ali da su takve i slične incidente imali i ranije, pre nego što je P.G. postao osumnjičeni za ratni zločin.

– Imali smo kafić i piceriju u kući i od 1997. godine nam dolaze tu. Lupali su nam prozore i roletne, ulazili sa palicama. Supruga su dva puta pretukli. To traje već 24 godine. Ulazili su nam tu u kasnim satima i provocirali. Izlupali su nam sve žardinjere ispred kuće. Okupe se tu ispred pa viču da smo četnici. Svaki put smo prijavljivali policiji, ali uvek sve to ostane na tome – ogorčeno govori supruga D.G.

Pisao otvoreno pismo – tvrdi da nije kriv

P.G. je pre nešto više od mesec dana, dok je u zatvorskoj bolnici čekao da mu odobre zahtev da se brani sa slobode, napisao otvoreno pismo koje je njegova supruga poslala predsedniku Osječkog županijskog suda, ali i drugim relevantnim institucijama i pojedincima. On je u pismu negirao da je bilo kada mučio ili se neljudski ponašao prema zatvorenicima. Negira da je bio zatvorski čuvar, već tvrdi da je u zatvoru bio ekonom, a za sam zatvor tvrdi da je bio legalan i osnovan upravo zato da bi se ratni zločini sprečavali. Osvrnuo se i na izjave dva svedoka koji ga terete, a za koje kaže da su neistinite.

– Prema meni i mojoj familiji vrši se najgora moguća diskriminacija, a mene se predstavlja kao ratnog zločinca. Mojoj supruzi, kćerima, sinu i meni se stavlja meta na prsa. Zbog čega? Zbog izjave dva gospodina od kojih jedan tvrdi da sam ga ošamradio, a drugi da sam ga udario šakom i terao da jede hranu.

Ta gospoda govore neistinu, jer znaju da im niko ne može ništa, a na konto izgovorenih optužbi dobijaju privilegije, razne dijagnoze invalidi-

teta i visoke penzije te ih nije briga što uništavaju porodice i što to rade ljudima koji su ih spasili od sigurne smrti. Radio sam kao ekonom u legalnom zatvoru kojeg su osnovali časne sudije na čelu sa gospodinom Milošem Vojnovićem da bi uspostavili sudbenu vlast, da bi sprečili bezakonje i anarhiju. Pa zar je moj zločin što sam u tom zatvoru tražio, molio hranu, što sam zatvorenike prehranio, kuvao, obukao ih, ugrejao, okupao, ošišao ili previo rane? Zar je moj zločin što sam zajedno sa svim čuvarima, upravnikom, nadzornikom, sekretaricama i sudijama uspeo da zatvorenci ostanu živi i da se vrate svojim porodicama? – naveo je P.G. u svom otvorenom pismu pre malo više od mesec dana.

Veritas-info

Prema Veritasovim saznanjima pod inicijalima P.G. krije se ime PREDRAG GAVROVSKI (1952). Ostala dvojica koji su sa njim uhapšeni i pušteni su RAJKO VEIĆ (1961) i ĐORĐE DRPA (1970), svi iz Dalja.

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku je, nakon provedene istrage,

podiglo pred Županijskim sudom u Osijeku optužnicu protiv trojice hrvatskih državljana (1952., 1961. i 1970.) zbog počinjenja ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. OKZ-a RH i ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZ-a RH. (7. 4. 2021.)

ГРАЧАЦ - СЛУЧАЈ „РАЈКО С.”

JUTARNJI LIST, 12.10.2021.

SUD U GRAČACU OSUDIO PROSJAKA I UZEO MU 60 KN: ‘KRIV JE JER JE IŠAO PO KUĆAMA I GOVORIO DA JE GLADAN’

Sud mu je oduzeo imovinsku korist koja će se vratiti oštećenima, redom: Ljubici M. 10 kuna, Marjanu T. 30 kuna i Peri B. 20. kuna (ukupno oko 960 dinara – eVeritas)

Stalna služba gospićkog Općinskog suda u Gračacu osudila je zbog prosječenja 55-godišnjeg Kninjani na Rajka S. Optužni prijedlog protiv njega je podnijela tamošnja policija smatrajući da je time povrijedio članke iz Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira, a sud ga je proglasio krivim u svojem prekršajnom postupku.

- Kriv je što je dana 11. rujna 2011. godine u 16.30 sati u Gračacu išao od kuće do kuće i tražio novac od građana govoreći da je gladan i da mu novac treba za hranu, te na taj način dobio od Ljubice M. 10 kuna, od Marjana T. 30 kuna i 20 kuna od Pere B., dakle, odao se prosjačenju – zaključio je sud u Gračacu.

Odrezali su mu kaznu zatvora u trajanju od 15 dana, uvjetna je, te se neće izvršiti ako okrivljenik u „narednih 12 mjeseci ne počini jedan ili više prekršaja za koje mu je izrečena ista ili teža kazna od kazne izrečene ovom uvjetnom osudom”.

Sud mu je oduzeo imovinsku korist koju je ostvario ovim prekršajem i po pravomoćnosti njihova naloga vratit će se oštećenima, redom: Lju-

bici M. 10 kuna, Marjanu T. 30 kuna i Peri B. 20. kuna.

Sud je uzeo u obzir postojeće okolnosti i težinu prekršaja, radi čega je okrivljeniku za počinjeni prekršaj izrekao kaznu zatvora koju sankciju smatra primjerenom da bi se ostvarila svrha kažnjavanja. Od okrivljenika je oduzeta imovinska korist koju je ostvario prekršajem – obrazložio je sud, pa okrivljenoga oslobodio plaćanja troškova postupka jer je – lošeg imovnog stanja.

Pravna država je na ovom primjeru pokazala svoju brzinu i djelotvornost, za razliku od mnogih drugih slučajeva.

ВУКОВАР - СЛУЧАЈ „ЦРНОГОРАЦ“

VESTI, 04.02.2022

GLAVAŠ BI DA UČUTKA SRBE

Ratni „gospodar života i smrti“ iz Osijeka, kako su ga mediji nazivali, Branimir Glavaš, tužio je Dragana Crnogorca, jednog od lidera Srba u Hrvatskoj, i to zato što je citirao deo iz presude u kojoj ga je 2010. Vrhovni sud Hrvatske proglasio za ratnog zločinca!

U svom dopisu Glavaš traži javno izvinjenje i 4.000 evra zbog povrede ugleda, časti i dostojanstva „uglednom građaninu Hrvatske“ koji je „godinama obavljao visoke državne dužnosti i odlikovan najvišim državnim odlikovanjima“. U suprotnom, preti sudskim postupkom.

Dragan Crnogorac, predsednik Saveza srpskih udruženja Hrvatske i nekadašnji zastupnik u Hrvatskom saboru, kaže da je formalni osnov za ovu tužbu odluka Ustavnog suda Hrvatske iz 2015. godine kojom je presuda Glavašu poništena, a postupak vraćen na početak, ali da je pravi razlog pokušaj da ga učutka kako ne bi skretao pažnju na zločine počinjene nad srpskim civilima u Osijeku.

– Gostujući u jednoj TV emisiji početkom novembra prošle godine pročitao sam deo iz presude Vrhovnog suda Hrvatske kojom je Glavaš osuđen na 10 godina zatvora. Kristalno je jasno, i to je sudski postupak i dokazao, da je odgovorna osoba koja je komandovala ljudima koji su izvršili ubistva srpskih civila upravo on. Za te zločine je pravomoćno optužen, odslužio je kaznu zatvora, te iz toga proizlazi tvrdnja i da je ratni zločinac. Pritom, ni na jednom sudu do sada nisu osporene činjenice počinjenja tog ratnog zločina – kaže Crnogorac.

On dodaje da je ubistvo više desetina srpskih civila u Osijeku 1991. i 1992. godine samo „vrh ledenog brega“ talasa zločina nad Srbima u onim delovima Hrvatske koji nisu bili pogodeni ratnim dejstvima.

– Nažalost, mnogi drugi slučajevi ratnih zločina nad Srbima nisu došli do ove faze u pravosuđu Hrvatske i pitanje je da li će ikada doći s obzirom na sve okolnosti današnjice u kojoj živimo. Ukoliko bih se izvinio Glavašu to bi bila uvreda za sve one žrtve koje su tada nevinno pobijene. Ko će se njima izviniti i kada? Ali, ako me pitate da li se bojim kada iznosim ove činjenice, odgovor je pozitivan. Plašim se i za druge i za sebe. Međutim, ukoliko svi budemo ćutali pravda za žrtve nikada neće ugledati svetlost dana i svaka njihova sudbina biće zaboravljena – poručuje Crnogorac.

Savo Štrbac, direktor DIC Veritas kaže da Branimir Glavaš već ima nekoliko sličnih tužbi jer koristi pravnu maksimu da „niko nije kriv dok se to ne dokaže“.

– Ono što jeste čudno, jeste što je takav patriota, general, oslobodilac, umesto da se suoči sa optužbama u zemlji za koju se borio, on je tokom tog procesa „junački“ pobjegao iz Hrvatske u Bosnu. Ustavni sud Hrvatske je zatim i posle odluke Vrhovnog suda doneo ništa manje neobičnu presudu kojom je poništio osuđujuću presudu iz navodno proceduralnih razloga, a zapravo pod pritiskom brojnih veteranskih udruženja – kaže Štrbac i objašnjava da je Veritas sproveo kompletnu istragu vezanu za zločine u Osijeku i došao do nedvosmislenog zaključka.

– Pregledali smo kompletnu dokumentaciju tog predmeta, uključujući i sve što je Glavaš izjavljivao. Kao bivši sudija, ali i kao čovek koji se čitav život bavi istraživanjem zločina, moj zaključak je da sve što se u Osijeku dešavalo u vezi sa progonom Srba, nije moglo biti bez znanja, naredbe ili odluke Branimira Glavaša – zaključuje Štrbac.

Ubistva na Dravi

Glavaš je 2010. godine pravosnažno osuđen u dva slučaja, za ubistvo najmanje 10 srpskih civila na obali Drave tokom 1991. i 1992. godine, i za zatvaranje petoro i ubistvo dvojice srpskih civila u sedištu sekretarijata za narodnu odbranu, na čijem je čelu, kao rukovodilac odbrane Osijeka, tada bio Glavaš. U prvom predmetu osuđen je na pet, a u drugom na osam godina, iz čega mu je izvedena jedinstvena kazna od 10 godina zatvora.

Ustavni sud je početkom 2015. godine ukinuo pravosnažnu presudu Vrhovnog suda iz 2010. godine kojom je Glavaš osuđen na osam godina zatvora i predmet vratio na novo suđenje.

Duel sa Šprajcem

Branimir Glavaš je pre samo nekoliko dana imao zanimljiv TV duel na hrvatskom RTL sa Zoranom Šprajcem, urednikom ove televizije koji je takođe predmet istovetne tužbe koja je završila na sudu. U razmeni optužbi i citiranju dosadašnjih sudskih presuda Šprajc je na kraju rekao da će mu se izviniti što ga je nazvao ratnim zločincem tek ukoliko ponovoljeni postupkom to bude i dokazano.

– Rekli ste da mi se nećete ispričati jer ste me oklevetali. Dokazaću u sudskom postupku da ste klevetnik. Ako vam padne, ja ću vam se ispričati – odgovorio mu je Glavaš.

ГОСПИЋ- СЛУЧАЈ „РАТКО ДОПУЂА”

JUTARNJI LIST, 30.06.2022.

TKO JE DRŽAVLJANIN SRBIJE OPTUŽEN ZA RAKETIRANJE BANSKIH DVORA I POKUŠAJA ATENTATA NA TUĐMANA? TERETI SE I ZA ZLOČIN U GOSPIĆU

Najnovijom optužnicom za ratni zločin u Gospiću tereti ga se i da je počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva

Županijsko državno odvjetništvo u Rijeci podignulo je optužnicu protiv okrivljenog 65-godišnjeg Ratka Dopuđe zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva u Gospiću, a prethodno je optužen i za raketiranje Banskih dvora te pokušaj atentata na predsjednika Franju Tuđmana 1991. godine.

Tereti ga se da je 4. kolovoza 1995. godine kao zapovjednik aerodroma u Udbini i zapovjednik 105. zrakoplovne brigade srpske vojske Krajine naredio zračni napad na Gospić u kojemu je poginulo troje civila. Prema izvješću državnog odvjetništva, nakon dovršenih planiranih borbenih letova i djelovanja po položajima Hrvatske vojske, zajedno s pokojnim zapovjednikom 92. mješovite avijacijske brigade vojske Republike Srpske donio je odluku da se u znak odmazde zbog artiljerijskog djelovanja Hrvatske vojske po aerodromu izvede neselektivni napad na grad Gospić.

Ubrzo nakon toga je iz vojno-zrakoplovne baze Udbina poletio zrakoplov tipa J-22 Orao, a oko 17:20 sati

neselektivno je bombardirano samo sjedište Gospića s ukupno jedanaest bačenih aviobombi tipa FAB-100 M80. Usljed eksplozija u napadu je u Ulici Antuna Mihanovića poginulo troje civila, a ozlijeđeno dvoje, dok je u Ulici Vile Velebita ozlijeđeno pet civila, od kojih je jedno bilo jednoipolmjesečno dijete.

Ratko Dopuđa optužen je i da je kao pilot zrakoplovstva JNA sudjelovao u raketiranju Banskih dvora u listopadu 1991. godine s ciljem ubojstva tadašnjeg predsjednika Franje Tuđmana. On i još petorica su 2018. godine ispitani u zgradi Specijalnog suda u Beogradu na zamolbu Hrvatske. Uz generala Ljubimira Bajića, nekadašnjeg zapovjednika 5. korpusa RV i PZO tadašnje JNA, i pukovnika Slobodana Jeremića, tere- te se i načelnik 105. lovačkog bombarderskog puka Đuro Miličević, referent u tadašnjem KOS-u ratnog zrakoplovstva Čedo Knežević i dvojica pilota – Ratko Dopuđa i Davor Lukić. Šestorica okrivljenih su, prema hrvatskom odvjetništvu, po zapovjedi generala Bajića bombardirali Banske dvore tijekom sastanka tadašnjeg predsjednika RH Franje Tuđmana, tadašnjeg predsjednika Predsjedništva SFRJ Stjepana Mesića i nekadašnjeg jugoslavenskog

premijera Ante Markovića, s ciljem da ubiju Tuđmana, čime ih se tereti da su počinili ratni zločin.

Na poziv suda došli su general Ljubimir Bajić i pukovnici Slobodan Jeremić, Đuro Miličević, Ratko Dopuđa i Čedo Knežević. Tijekom saslušanja nisu dali iskaze, pozivajući se na činjenicu da nisu oslobođeni obveze čuvanja vojne tajne, jer su u vrijeme djela koje im se stavlja na teret bili viši dužnosnici tadašnje JNA ili su kao časnici bili obvezani prisegom.

U ovom predmetu okrivljen je i pilot Davor Lukić, ali je nedostupan i srpskom i hrvatskom pravosuđu s obzirom na to da ima poznatu adresu u Južnoafričkoj Republici, a posjeduje dvojno državljanstvo Srbije i Hrvatske. Obrana je tvrdila da su navodi tužiteljstva netočni i da je eksploziju u Banskim dvorima izveo bivši general JNA Petar Stipetić, koristeći zračna borbeno sredstvo iz zauzetih skladišta JNA.

Najnovijom optužnicom za ratni zločin u Gospiću okrivljenog 65-godišnjaka Ratka Dopuđu tereti se da je tijekom oružanog sukoba između regularnih oružanih snaga Hrvatske vojske i paravojnih jedinica Republike Srpske Krajine i vojske Republike Srpske, protivno odredbama Ženevske konvencije za zaštitu građanskih osoba u vrijeme rata i njezinim dopunskim protokolima, počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske.

ШКАБРЊА-СЛУЧАЈ „ПОЗДЕР”

JUTARNJI LIST, 17.01.2022.

ESLJP OSUĐENOM ZA RATNI ZLOČIN U ŠKABRNJI DOSUDIO NAKNADU ZBOG NEPRAVIČNOG SUĐENJA

Marinko Pozder osuđen je zbog zločina u Škabrnji te je zatražio obnovu postupka, vlasti ga nisu obavijestile da je postupak nastavljen

Europski sud za ljudska prava (ESLJP) dosudio je Marinku Pozderu, u odsutnosti pravomoćno osuđenom za ratni zločin u Škabrnji, 4000 eura naknade za nematerijalnu štetu i 2000 eura za troškove postupka u predmetu za povredu prava na pravično suđenje, izvijestio je ESLJP.

ESLJP je priopćio da je sudska presuda konačna.

Pozder je, nakon što je u odsutnosti 1998. godine pravomoćno osuđen na kaznu zatvora od 20 godina zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva u Škabrnji, zatražio obnovu tog postupka 2012. godine, a što je Vrhovni sud pravomoćno odbio.

ESLJP je utvrdio da je Pozder osobno sudjelovao u početnim fazama istrage koja se vodila protiv njega, prije nego što je pušten iz pritvora i razmijenjen u sklopu dogovorene razmjene zarobljenika.

”Stoga je imao određena saznanja o postupku koji se vodio protiv njega, ali mu naknadno nikada nije dostavljane optužnica ili poziv za raspravu, niti su ga hrvatske vlasti na bilo koji način obavijestile da je postupak protiv njega nastavljen”, izvijestio je sud dodajući da nije mogao zaključiti je li Pozder nastojao izbjeći suđenje u ovom predmetu ili se odrekao prava da se pojavi pred domaćim sudom.

ESLJP je nadodao kako smatra, imajući u vidu opća načela i ranija utvrđenja u vezi suđenja o odsutnosti u predmetu Ivo Sanader protiv Hrvatske, da Pozderu nije pružena mogućnost da ostvari ponovno razmatranje optužbi koje su mu stavljene na teret, na način koji bi potpuno poštovao njegova prava obrane.

ЛОВАС – СЛУЧАЈ „НН”

ŽDO OSIJEK, 14.07.2022.

DONESENO RJEŠENJE O PROVOĐENJU ISTRAGE PROTIV 57-GODIŠNJAKA ZBOG RATNOG ZLOČINA PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku donijelo je rješenje o provođenju istrage protiv državljanina Republike Hrvatske i Republike Srbije (1965.) zbog osnovane sumnje na počinjenje kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ-a RH.

Postoji osnovana sumnja da je okrivljeni 57-godišnjak krajem listopada 1991. godine, u Lovasu, tijekom oružane agresije na Republiku Hrvatsku; nakon što su snage JNA i srpskih paravojnih formacija zauzele dio teritorija Republike Hrvatske u istočnoj Slavoniji; kao

pripadnik milicije SAO Krajine, postupio protivno odredbama međunarodnog običajnog ratnog i humanitarnog prava o zaštiti civilnog stanovništva. Osnovano se sumnja da je počinio ratni zločin protiv civilnog stanovništva silovanjem oštećenice (1967.) u prostorijama bivše mjesne zajednice.

Okrivljenik nije dostupan državnim tijelima Republike Hrvatske.

ЗАМЛАЧА И СТРУГА БАЊСКА – СЛУЧАЈ „ОРЛОВИЋ И ДР”

VEČERNJI LIST, 21. 07. 2022

U ODSUTNOSTI OSUĐENI ZA RATNE ZLOČINE U ZAMLAČI I STRUGI BANSKOJ:

Prema optužnici, Orlović i ostali teretili su se da su zločine počinili u srpnju 1991. u Zamlači i Strugi Banskoj i to kao pripadnici tzv. milicije Krajine i nakon minobacačkih priprema u sklopu akcije Žaoka.

Zbog ratnog zločina nad civilima i ratnim zarobljenicima koji je počinjen 1991. u Zamlači i Strugi Banskoj na zagrebačkom Županijskom sudu nepravomoćno su u odsutnosti na ukupno 95 godina zatvora osuđeni Predrag Orlović (57), Milan Begović

(58), Nedjeljko Pašić (60), braća Predrag (56) i Nenad (52) Korizma, Jan Janković (62) i Pero Krnjeta (62).

Janković i Pašić su osuđeni svaki na po 10 godina zatvora, dok su ostalima izrečene jedinstvena kazne te je svaki osuđen na po 15 godina zatvora. Pašić je istom presudom nepravomoćno oslobođen optužbi za ratni zločin nad ratnim zarobljenicima, a vijeće zagrebačkog

Županijskog suda pod presjedanjem sutkinje Renate Pražetine Kaleb svim je optuženicima odredilo i istražni zatvor.

Prema optužnici, Orlović i ostali teretili su se da su zločine počinili u srpnju 1991. u Zamlači i Strugi Banskoj i to kao pripadnici tzv. milicije Krajine i nakon minobacačkih priprema u sklopu akcije Žaoka. Nakon što su sela granatirana, Orlović i ostali bili su dio pješadijskih srpskih paravojskih postrojbi koje su napale

selo Zamlaču iako u tom selu nije bilo hrvatskih oružanih postrojbi.

Pucali su po kućama civila, zapalili neke od njih, dok su civile istjerali iz kuća. Potom su ih natjerali da šest sati hodaju ispred njih s podignutim rukama jer su ih koristili kao živi štit dok su se kretali prema Strugi Banskoj. Civile su tukli, a tijekom minobacačkog napada ubijena su četiri civila dok ih je više bilo teže ozlijeđeno.

Osim za ratni zločin nad civilima, Orlović, Begović braća Korizma i Krnjeta teretili su se i za ratni zločin nad ratnim zarobljenicima, jer su s drugim neidentificiranim pripadnicima srpskih paravojskih postrojbi, tukli i mučili trojicu zarobljenih pripadnika MUP-a, koje su zatim natjerali da se skinu, trče preko livade prije no što su ih usmrtili. Pašić je u tom dijelu nepravomoćno oslobođen optužbi.

DOKUMENTACIONO INFORMACIONI CENTAR

VERITAS

Naslovna Bilten Sudski postupci Spiskovi Sudski Spisi Knjige Multimedija Publikacije Preporuke Donacije O nama Linkovi

Република Српска Крајина

1991-1995

Loading

Najnoviji članci - novosti -

- РТС, 26. 07. 2022, Навршава се 27 година од убиства заробљених српских бораца на Динари
- Политика, 26. 07. 2022, За злочин на Меденом брду пре 27 година нико није одговарао
- KTV Телевизија, 26. 07. 2022, Штрабац – о изјави Брамера да Хрватска није волјна да кривично гони хрватске починиоце ратних злочина [Video]
- Политика, 26.07.2022, Хрватски бискупи негирају постојање деџић логора у НДХ
- ДИЦ Веритас, 26. 07. 2022, ПРОГРАМ ОБИЉЕЖАВАЊА 27. годишњице страдања Срба у агресији Хрватске на РСК у августу 1995. године (Операција „Олуја“)
- ДИЦ Веритас, 21.07. 2022, Епископ бихаћко-петровачки Г. Сергије: Архијерејски Благослов за припрему и одржавање обилежавња дана страдања Срба
- Политика, 26.07.2022, Сава Штрабац: ЗЛОЧИН НА ВЕЛЕБИТУ
- Vesti, 25. 07. 2022, "Pokrstili" Teslu!
- Vesti, 25. 07.2022, Veritas: Godišnjica likvidacije devet pripadnika SVK na Dinari
- Portal Novosti, 25.07.2022, Keleminčevim pristašama zabranjeno okupljanje u Srbu
- Večernje novosti, 25. 07. 2022, HRVATI POBILI LJUDE, TELA BACILI U VRTAČU: Za zločin na Dinari 1995. godine još niko nije odgovarao

ХАПШЕЊА И ЕКСТРАДИЦИЈЕ КРАЈИШКИХ СРБА ПО ИНТЕРПОЛОВИМ ПОТЈЕРНИЦАМА

КНЕЖЕВО И ДОБОШЕВИЦА - СЛУЧАЈ „ОКАНОВИЋ”

Е-VERITAS, 27.05.2022.

SAOPŠTENJE POVODOM HAPŠENJA SRBINA SVETOZARA OKANOVIĆA U NORVEŠKOJ

noć nas je nazvao Stefan Okanović iz Norveške i saopštio nam da je norveška policija 10. maja ove godine uhapsila njegovog oca Svetozara Okanovića (1963), rodom iz Kneževa kod Belog Manastira po hrvatskoj potjernici zbog ratnog zločina navodno počinjenog u rodnom selu 1991. godine, koji se od hapšenja nalazi u ekstradicionom pritvoru gdje čeka odluku norveškog suda o hrvatskom zahtjevu za ekstradiciju.

Od Stefana smo doznali da se njegov otac nešto prije „mirne reintegracije” SAO „Istočna Slavonija, Baranja i zapadni Srijem” u ustavno pravni porijek Republike Hrvatske, sa ženom i dvoje maloljetne djece i hrvatskim do-

kumentima iselio u Norvešku, gdje su u međuvremenu svi dobili norveško državljanstvo.

Optužnicom ŽDO u Osijeku od 13. juna 2005. godine, kojom su porred Okanovića, optuženi i Ilija Stojanović (1964) i Ilija Plavšić (1949), svi iz Kneževa, terete se da su u vremenu od septembra 1991. do maja 1992. u baranjskim selima Doboševici i Topolju, osnovali štab TO u namjeri da na tom području onemoguće opstanak Hrvata, protjeraju ih i navedena sela učine etnički čistim srpskim područjem tako što su nesrpsko stanovništvo izvrgavali svakodnevnom fizičkom i psihičkom zlostavljanju i zastrašivanju, nabrajaju-ći šta je koji od njih konkretno učinio.

Okanoviću se stavlja na teret da je 10.09.1991. lišio slobode Petra Kalinića i tom prilikom ga udario kundakom puške u prsa a malo kasnije šakomu i lice i čelo od čeka je ovaj bio ošamućen; 27. novembra 1991. u prostorijama Štaba TO u Kneževu Ivu Svalinu vezao za stolicu te ga posjeo na stolicu predavši ga ostalim pripadnicima TO da ga tuku i muče; 11. decembra 1991. u prostorijama MZ, gdje je приведен Matija Kolar, ispitivao ga tražeći da prizna da ima radio stanici i pritom mu prijetio ubistvom i udario ga nogom obuvenom u vojničku čizmu, zadavši mu težu povredu usta; tokom jeseni 1991 i zime 1992. prisiljavao stanovnike Kneževa, Doboševice i Topolja nesrpske nacionalnosti na obavljanje prisilnih radova na kopanju rovova za bunkere (trojica Davor Biro, Tadiju Jakšića i Ivu Svalinu; u toku juna 1992. god u štab priveo Davora Biroa i i prisiljavao ga da pristupi u srpske redove.

ВОЋИН - СЛУЧАЈ „ЦВЕТИЋ”

VEČERNJI LIST, 28.06.2022.

JOVAN CVETIĆ (59), OPTUŽEN ZA RATNI ZLOČIN U VOĆINU, UHIĆEN U GRČKOJ SVJEDOK GLEDAO KAKO MU UBIJAJU OCA: REKAO JE ‘RADITE OD MENE ŠTO GOD HOĆETE, SAMO MI DJECU OSTAVITE’

Cvetić je optužen u djelu koji se odnosi na miniranje hrvatskih kuća i crkve te ubojstvo civila. Iako on nije da je u tome sudjelovao, dokazi prikupljeni u optužnici ga demantiraju.

Iako mu je ima godinama na međunarodnoj tjeranici, te iako je Hrvatska za njim u međuvremenu raspisala Europski uhiđbeni nalog (EUN) jer

ga se traži zbog ratnog zločina počinjenog u Voćinu i Humu 1991., jednom od najbestijalnijih zločina počinjenih u Domovinskom ratu, Jovan Cvetić (59), državljanin Srbije, koji ima i hrvatsko državljanstvo, očito je smatrao da nije u nikakvoj opasnosti. Mislio je da to što je godinama, kao i njegovih 20-ak suoptuženika nedostupan hrvatskom pravosuđu, znači i

da pred to pravosuđe nikada neće izaći.

No prevario se jer on je optužen za ratni zločin koji ne zastarijeva, a po hrvatskoj tjeranici je neki dan uhićen u Grčkoj. Tamo je s obitelji išao na ljetovanje, a u Grčku je ušao iz Sjeverne Makedonije. Htio je ljetovati u jednom tamošnjem ljetovalištu no plan mu se izjalovio, jer je uhićen po tjeranici te odveden u Solun.

- Mene je unovačio JNA, nikakve zločine nisam počinio – branio se Cvetić nakon uhićenja, po pisanju grčkih medija

No ta njegova obrana za sad nije dala rezultata pa će jedno vrijeme boraviti u grčkom zatvoru, dok tamošnji

sud ne odluči o hrvatskom zahtjevu za njegovim izuzećem. Jer njemu je u odsutnosti, kao i ostalim optuženici-ma za ratni zločin u Voćinu, u kojem su pripadnici paravojsnih srpskih postrojbi i Beli orlovi, na bestijalan način ubili 47 civila i tri branitelja, a na teret im se stavlja i rušenje kuća, pošte, policijske postaje, crkve... Cvetić je optužen u djelu koji se odnosi na miniranje hrvatskih kuća i crkve te ubojstvo civila. Iako on niječe da je u tome sudjelovao, dokazi prikupljeni u optužnici ga demantiraju. A kako su ti krvavi dani u prosincu 1991. u Voćinu i Humu izgledali, prije tri godine za Večernji list ispričao Ivica Đuzel. On je gledao kako mu ubijaju oca Marijana Đuzela, za čiju se smrt među ostalim Cvetić tereti.

– Otac i ja začuli smo pucnjavu pa smo izašli. Čim smo se vratili unutra, bacili su nam bombu kroz prozor. Bilo nas je 15-ak u kući. Izveli su nas na prag, djeca su počela plakati. Netko iz mraka, nisam vidio tko, rekao je: „Svi unutra, samo neka stari ostanu”. Otac je ostao klečeći, čuo sam ga kako govori: „Radite od mene što god hoćete, samo mi djecu ostavite” i pucanj. Šutjeli smo i čekali, nitko nije ni plakao. Prvo sam tatu unio u drugu prostoriju i prekrpio po glavi, da ga djeca i žene ne vide, a potom smo pobjegli u praznu srpsku kuću. Uspjeli smo kasnije doći do Slatine – ispričao je Ivica Đuzel svojevremeno za Večernji list.

Pet je godina za rata proveo u vojsci i policiji, a četiri je mjeseca bio zatočen u Humu. Izlaza nije bilo, priječila su ga minska polja. – Oduzeli su mi auto i naredili da se javljam u štab. Sve sam ih poznavao, bili su mi radni kolege, igrali smo nogomet, posuđivali si novac, a odjednom su me vodili u zatvor, okretali glavu i nitko me više nije poznavao.

Morao sam zakapati njihove mrtve, brati kukuruze za njih, sjeći drva, tovariti žito. Susjed me čuvao s „pappovkom” da ne pobjegnem. Nije bilo hrane, pelena za djecu... – pričao

je tada o užasu koji je preživio kao 24-godišnjak.

– Rat za mene neće završiti sve dok počinitelji ne budu odgovarali za zločine i nevine žrtve – kazao je. A kako je užas u Voćinu i Humu, koji se naknadno pretvorio u jedan od najbestijalnijih zločina u Domovinskom ratu počeo, ispričao je i Darko Božičković, branitelj i svjedok tih strahovitih ratnih mjeseci.

– Da bi se shvatilo u kakvoj smo se situaciji mi Hrvati našli u Voćinu 1991., važno je znati kako je u tom mjestu bilo 450 Hrvata, a 1090 Srba, s tim da su i okolna sela bila naseljena pretežno srpskim življem. Problemi su krenuli sredinom kolovoza, kada smo zamijetili da se pojavljuju uniformirane, naoružane osobe i počinju zlostavljati Hrvate, zaustavljati ih i prijetiti. Prvi veliki incident dogodio se 14. kolovoza, kada su u jedan restoran, u kojem je radio Hrvat Branko Ilić, upala četiri četnika s prednje i tri sa stražnje strane lokala. Dovedli su tamić i oteli Branka, odveli ga na Lager Sekulinci, odnosno bazu na Papuku gdje je JNA prije rata obučavala rezervni sastav. Prvo su ga mučili, pa ubili i bacili u kanal u šumi, našli smo ga nakon oslobađanja Voćina i DNK-a analizom potvrdili da se radi o Branku Iliću – priča Božičković.

Četiri dana nakon tog ubojstva, na padnut je Voćin i okupiran kompletni brdski dio bivše općine Podravska Slatina. – Nas je bilo oko 25 mlađih Hrvata u Voćinu, s nešto lovačkih pušaka. Pokušali smo pružiti otpor, no vidjeli smo s kojim snagama imamo

posla, njih 350 do 400 naoružanih s ondašnjih najsuvremenijim naoružanjem, dobivenim preko srpskih oficira iz vojarne Našice, pa smo se dogovorili da uđemo u kuće i pucamo samo ako nas budu ubijali. Ta nas je odluka spasila, nismo pucali, tako da nas taj dan nisu masakrirali, kao što su prošli Škabrnja, Četkovac i ostala mjesta – prepričava. Morali su, nastavljajući, izaći i predati naoružanje.

– Skupili su nas kod križa na Prebendi, to je čista hrvatska ulica, i rekli: „Mi smo od danas vlast, nas se za sve pita i mi za sve odgovaramo”. Hrvatske branitelje su odmah zatočili, nekoliko nas je pokušalo pobjeći prema slobodnom teritoriju, a u tom pokušaju bježanja i ja sam uhićen, odveden u logor Sekulinci, tukli su me, maltretirali, vodili na strijeljanje, pucali oko mene... – prikazuje naš sugovornik.

Hrvati u okupiranom Voćinu, pak, praktički postaju robovi. – Imali su radnu obavezu Srbima brati kukuruze, cijepati drva, raditi što god im je trebalo. U tim radovima naša četiri mlada Voćinjana odvedena su ispod Gaja, skinuli su ih s traktora, mučili su ih, sami sebi su kopali raku, a potom su ispucali bezbroj streljiva u njih i zakopali ih. Među njima je bio 18-godišnji Goran Salać, naša najmlađa žrtva – priča Božičković.

Za vrijeme okupacije, govori on, „jednostavno bi se netko sjetio pa otišao na Prebendu i usmrtio cijelu obitelj”. Stradalo je tako desetak mještana. No, najokrutniji zločin i masakr zbio se 13. prosinca 1991., a počinile

su ga srpske paravojne postrojbe pri povlačenju pred hrvatskim braniteljima koji su krenuli u akciju oslobađanja tog dijela Papuka. – Išli su redom po hrvatskim kućama i koga god su zatekli, ubili su ga. Crkva je potpuno srušena – navodi. Tog dana bestijalno je ubijeno 47 mještana Voćina i trojica zarobljenih branitelja. Prema optužnici, neke žrtve su zaklane, neke ustrijeljene, a neke i mučene prije smrti.

Optužnica je podignuta protiv Borivoja Radosavljevića, komandanta štaba srpske paravojne postrojbe TO Podravska Slatina, te još 21 osobe. Nakon pustih pravnih peripetija,

nemogućnosti da se zamolbenim putem ispituju okrivljenici, koncem prošle godine je postala pravomoćna. No suđenje još nije počelo jer se čeka da pravomoćnom postane odluka o suđenju u odsutnosti.

Istraga ovog stravičnog zločina pokrenuta je još 1992. kada su raspisane i tjeralice za počiniteljima, a pokrenuo ju je Županijski sud u Osijeku. Kasnije je predmet ustupljen Županijskom sudu u Bjelovaru koji je dovršio istragu i podigao optužnicu. Nakon što su formirana četiri suda u čijoj su nadležnosti suđenja za ratne zločine, spis je završio na zagrebačkom Županijskom sudu.

Radosavljević i ostali terete se i za pljačkanje hrvatskih kuća te rušenje župne crkve sv. Marije u Voćinu. Riječ je bila o gotičkoj crkvi iz 15. stoljeća koju su, prema optužnici, prvo pretvorili u skladište oružja i streljiva, da bi je potom 14. prosinca 1991. srušili do temelja aktiviranjem eksploziva i gađenjem hicima iz tenkova. U optužnici je opisana i tortura koji su civili prošli prije smrti, pa su tako neki zaklani na kućnom pragu, nekim je u kuću ubačena bomba prije no što su dokrajčeni hicima, dok su drugi zarobljeni te odvedeni u kontejnere gdje su satima mučeni noževima i čavlima.

VUKOVAR - SLUČAJ „HUSNIK ALIJAS ATANASIJEVIĆ”

E-VERITAS, 04.07.2022.

SAOPŠTENJE POVODOM IZRUČENJA IVANA HUSNIKA ALIJAS IVICE ATANASIJEVIĆA IZ SRBIJE U HRVATSKU

Jutros je Srbija izručila Hrvatskoj Ivana Husnika alias Ivicu Atanasijevića (61), rodom iz Vukovara, sa posljednjim boravištem u Krušedolu, opština Irig, na osnovu molbe Ministarstva pravosuđa RH od 12. aprila 2017. godine radi izdržavanja kazne zatvora u trajanju od 8 godina zbog navodno počinjenog ratnog zločina.

Uz molbu za izručenje priložena je presuda Županijskog suda u Osijeku od 4. novembra 1997. godine, kojom su Ivica Husnik i još pet osoba (Živojin Crnogorac, Michael Husnik, Kasim Hekić, Sava Radović i Svetislav Radović) u odsustvu proglašeni krivim da su u arpilu 1992. godine, kao pripadnici vojnih formacija tzv. JNA u Vukovaru, u više navrata, pod pretnjom silovali jednu žensku osobu i pravosnažno osuđeni od 8 do 14 godina zatvora.

Kasimu Hekiću, Mišelu Husniku i Živojinu Crnogoracu obnovljen je postupak u prisustvu pred ŽS u Vukovaru, koji je presudom iz 2002. protiv Crnogorca obustavio postu-

pak zbog greške u identitetu, dok je Mišela Husnika i Kasima Hekića najprije oslobodio a zatim na ponovljenom postupku u martu 2007. osudio na po 7 godina zatvora, koju kaznu im je VS preinačio na po 10 godina zatvora svakom. Mišel, inače rođeni brat Ivanov, je za vrijeme izdržavanja kazne u februaru 2009. i umro u zatorskoj bolnici u Zagrebu.

Nakon provedenog ekstradicionog postupka Viši sud u Beogradu, Odeljenje za ratne zločine, rešenjem od 17.08.2017. godine, utvrdio je da su ispunjene zakonske pretpostavke za izručenje Husnik Ivica Republici Hrvatskoj.

Ministarstvo pravde Republike Srbije rešenjem od 19. aprila 2019. godine dozvolilo je izručenje Ivica Husnika Republici Hrvatskoj.

Ivan Husnik je pod imenom Ivica Atanasijević u Srbiji pravosnažno osuđen i za ratni zločin na „Ovčari” na kaznu zatvora u trajanju od 15 go-

dina, koju je izdržavao u KPZ Sremska Mitrovica.

Ivica Husnik, i pod jednim i pod drugim imenom, od 2008. do 2016, MUP-u Srbije podnosio zahtjeve za sticanje državljanstva Srbije, ali je rešenjem od 3. avgusta 2020. odbijen uz obrazloženje da je „Ministarstvo ocenilo da postoje bezbednosni razlozi od interesa za R. Srbiju zbog kojeg zahtev imenovanog treba odbiti”.

Protiv rešenja o odbijanju zahteva za sticanje državljanstva, Husnik je 28. septembra 2020. podnio tužbu Upravnom sudu Srbije u Beogradu, u kojoj je predložio da navedeno rešenje MUP-a poništi, navodeći da ispunjava sve zakonske uslove za dobijanje državljanstva R. Srbije: pripadnik je srpskog naroda, punoljetan je, nije mu oduzeta poslovna sposobnost, nakon okončanja rata u Hrvatskoj, u kojoj je rođen, izbjegao je u R. Srbiju, dao je i pismenu izjavu da R. Srbiju smatra svojom državom, bio je u braku sa S.D. sa kojom ima dvoje sada punoljetne dece i sve troje su državljani R. Srbije, majka mu je rođena u Krušedolu 1931, koja je takođe državljanka Srbije i srpske nacionalnosti, o kojoj nije odlučeno do njegovog izručenja.

A da je usvojen njegov zahtjev za sticanje državljanstva R. Srbije, Srbija ga, prema važećim domaćim propisima i međudržavnom ugovoru ne bi ni smela izručiti Hrvatskoj.

U ovoj godini uhapšeno je sedam osoba iz bivše RSK po hrvatskim poternicama zbog ratnih zločina, od kojih je troje uhapšeno van Hrvatske, troje prilikom ulaska u Hrvatsku, a jedan na području Hrvatske.

Na osnovu međunarodnih potjernica koje je raspisao Biro Interpola u Zagrebu, širom sveta do sada je uhapšeno 182 Srbina, od kojih je

70 ekstradirano u Hrvatsku. Od ekstradiranih do sada je protiv 30-ice postupak obustavljen ili je optužba odbijena, uglavnom nakon prekvalifikacije dela ratnog zločina u oružanu pobunu, što ima za posledicu gubitak obeštećenja za vreme provedeno u pritvoru.

Trenutno se u hrvatskim zatvorima zbog krivičnih dela ratnih zločina nalazi 26 osoba srpske nacionalnosti, pripadnika bivših JNA i SVK, od kojih je 16 pravosnažno osuđeno, dok su ostali pod istragom, optužbom ili čekaju pravosnažnost presuda.

JUTARNJI LIST, 11.07.2022.

SAD JE U REMETINCU

HRVATSKOJ IZRUČEN OSUĐENIK ZA RATNI ZLOČIN IVICA HUSNIK, TERETILO GA SE I ZA SILOVANJE U VUKOVARU

Pravomoćno osuđeni okrivljenik za ratni zločin na području Vukovara, 61-godišnji Ilica Husnik, izručen je iz Srbije Hrvatskoj 7. srpnja i nalazi se u Centru za dijagnostiku Zatvora u Remetincu, potvrdili su u ponedjeljak na osječkom Županijskom sudu.

Za Husnikom je bila raspisana međunarodna tjeratica jer je pravomoćnom presudom osječkog Županijskog suda u Osijeku iz 1997. godine bio osuđen na osam godina zatvora zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, počinjenog na području Vukovara u

vrijeme Domovinskog rata, priopćio je glasnogovornik suda Miroslav Rožac.

Teretilo ga se da je, uz još šestoricu okrivljenika, počinio kazneno djelo silovanja, a 2017. godine je u Beogradu pravomoćno osuđen na 15 godina zatvora za ratni zločin protiv ratnih zarobljenika u studenome 1991. na poljoprivrednom dobru Ovčara kod Vukovara.

S obzirom da tijekom boravka u Srbiji nije uspio dobiti srbijansko državljanstvo, hrvatsko Ministarstvo pravosuđa tražilo je njegovo izručenje radi odsluženja zatvorske kazne,

temeljem pravomoćne presude koja mu je izrečena u Hrvatskoj, pa je 7. srpnja i izručen, pojasnili su na sudu.

Husnik se nalazi u Centru za dijagnostiku Zatvora u Remetincu, gdje se provodi postupak utvrđivanja i gdje će, kao pravomoćno osuđena osoba, izdržavati kaznu zatvora, stoji u priopćenju.

СУДСКИ ПРОЦЕСИ У РХ ЗА НАКНАДУ ШТЕТЕ

НОВСКА – СЛУЧАЈ „УБИСТВО ЧЕТВЕРО СРБА”

DOCUMENTA, 21.11.2021.

„30 GODINA OD UBOJSTVA MIHAJLA ŠEATOVIĆA, SUPRUŽNIKA RAŠKOVIĆ I LJUBANA VUJIĆA”

Nakon neizvjesnih mjeseci koji počinju prekidom prometa prema Dalmaciji u ljeto 1990. te početkom rata i postupnim približavanjem bojišnice, od kraja rujna 1991. Novska se nalazi na prvoj borbenoj liniji rata u Hrvatskoj.

Nedaleko od kuće supružnika Šeatović stacionirala se Hrvatska vojska koja je podigla rampu u blizini. Paralelno se počinju događati sustavni incidenti temeljeni na nacionalnoj pripadnosti. U danima nakon pada Vukovara ubijeni su Mihajlo Šeatović, Sajka i Mišo Rašković, te Ljuban Vujić. U spomen na njih Marica Šeatović večeras će zapaliti četiri svijeće na pokrovu bunara između kuća u Antuna Mihanovića 9 i 11, u Novskoj.

Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (OESS/OSCE) u svojoj studiji „Ubojstva počinjena nad srpskim civilima od strane hrvatskih vojnika u Novskoj koncem 1991. na koja je primijenjen opći oprost,“ od 9. veljače 2009. godine navodi „osam pojedinačnih predmeta u kojima su pripadnici hrvatskih oružanih snaga nedvojbeno ubili sedam srpskih civila, a jednome nanijeli teške tjelesne ozljede,“

Među navedenim slučajevima nalazi se i ubojstvo Miše i Sajke Rašković, Ljubana Vujića i Mihajla Šeatovića koji su ubijeni u večer 21. studenoga 1991. kada je šest vojnika upalo u obiteljsku kuću s kućnim brojem 9 u vlasništvu obitelji Rašković gdje su zatekli supružnike Rašković, Mišu i Sajku. U kuću su ušli s namjerom da ih ispitaju i pretraže skrivaju li oružje. Po sazna-

nju kako se radi o pripadnicima srpske nacionalnosti zahtijevali su da prokažu i dovedu i ostale Srbe iz okolnih kuća među kojima su bili Mihajlo Šeatović i Ljuban Vujić. U tim trenucima započelo je izjvljavanje koje je rezultiralo ubojstvom četvero civila. Prema Zapisniku o uviđaju (K-149/91) kojeg su dan nakon ubojstva 22. studenoga 1991. sastavili djelatnici Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske iz Policijske postaje Novska, Čedo Borojević i Vojislav Vlahović, tijela ubijenih Mihajla Šeatovića, Miše Raškovića i Ljubana Vujića nalazila su se u prostoriji dnevnog boravka u donjem dijelu kuće, a pored stolova su zatečene prevrnutе stolice. Po sobi su bili vidljivi manji i veći razbacani predmeti. Tijelo ubijene Sajke Rašković nalazilo se na katu kuće uz indicije kako je pret hodno silovana ili seksualno zlostavljana.

Prva podignuta optužnica (K-42/92) iz 1992. godine tereti I. okr. Dubravko Leskovar i II. okr. Damir Vid Raguž da su hladnokrvno mučili i ubili bračni par Rašković kao i kasnije dovedene Ljubana Vujića i Mihajla Šeatovića. Glavna rasprava vođena je pred Vojnim sudom u Zagrebu gdje je 18. svibnja 1992. proveden dokazni postupak. Međutim, Vojni sud je 10. studenog 1992. godine obustavio kazneni postupak pozivajući se na tada važeći „Zakon o oprostima od krivičnog progona i postupaka za krivična djela počinjena u oružanim sukobima i u ratu protiv Republike Hrvatske”.

Marica Šeatović, supruga ubijenog Mihajla, 13. srpnja 2004. godi-

ne pred Općinskim sudom u Novskoj podiže tužbu protiv Republike Hrvatske (P.148/04) kojom zahtjeva naknadu nematerijalne štete zbog duševnih boli uzrokovanih ubojstvom supruga, a koja se odbija 10. prosinca 2004. godine te joj se nalaže naknada parničnih troškova. Postupci po žalbi pokrenuti tijekom 2006. i 2008. dodatno povećavaju troškove koje je Marica Šeatović morala podmiriti.

Prekvalifikacija zločina u Novskoj u ratni zločin protiv civilnog stanovništva omogućuje ponovno pokretanje kaznenog postupka.

Tako 15. siječnja 2010. Županijsko državno odvjetništvo u Sisku podiže optužnicu (K-DO-16/09) protiv I. okr. Damira Vida Raguža i II. okr. Željka Škledara. Nakon provedene rasprave, 16. travnja 2010. godine na Županijskom sudu u Sisku donosi se nepravomoćna presuda kojom se I. opt. Damir Vid Raguž, koji u tim trenucima više ne boravi u Republici Hrvatskoj, proglašava krivim te mu se izrečena kazna zatvora u trajanju od 20 godina, dok se II. Opt. Željko Škledar oslobađa optužbe,.

Vrhovni sud u srpnju 2012. godine prihvaća žalbu i ukida prvostupanjsku presudu. Ponovljeni postupak provodi se na Županijskom sudu u Zagrebu. Ključan svjedok kojem sud u cijelosti poklanja vjeru, Drago Prša, neposredno saslušan na ročištu održanom 4. ožujka 2013. godine, navodi da je pok. Dubravko Leskovar počinitelj zločina i da mu je to osobno priznao, a da Damir Vid Raguž nije sudjelovao u zločinu jer je nakon maltretiranja na katu kuće izašao van jer više nije mogao gledati što se događa.

Vijeće istog dana donosi oslobađajuću presudu uz obrazloženje kako je postupak proveden bez bitnih materijalnih dokaza: foto-elaborat sačinjen

tijekom uviđaja nestao je tijekom postupka pred Vojnim sudom u Zagrebu, nije izvršena obdukcija tijela žrtava, a nisu mogli biti pročitani niti iskazi svjedoka i okrivljenih dani pred Vojnim sudom u Zagrebu 1992. godine..

Na tridesetu godišnjicu njihove pogibije na njegove grobove u Novskoj su položile cvijeće i zapalile svijeće Vesna Teršelič i Jelena Đokić Jović, u ime Documente – Centra za suočavanje za prošlošću, u prisutnosti Marice Šeatović, supruge Mihajla Šeatovića.

ПАКРАЧКА ПОЉАНА - СЛУЧАЈ „БРАЋА МИОКОВИЋ”

TELEGRAM.HR, 21.12.2021.

NIKOLU I DUŠANA MERČEPOVI SU LJUDI ZVJERSKI MUČILI I REZALI. USTAVNI SUD KONAČNO IM JE POVISIO ODŠTETE

Telegram je ukazivao na mizernu odštetu koja je dosuđena Dušanu i Nikoli Miokoviću

Ustavni sud zaključio je da žrtve Merčepovaca, braća Nikola i Dušan Mioković, moraju od države dobiti veću zadovoljštinu zbog mučenja koja su proživjeli u Pakračkoj poljani. Naime, Nikoli je pravomoćnom presudom dosuđeno 95 tisuća kuna, dok je Dušan kao odštetu trebao dobiti 75 tisuća kuna. Sada Ustavni sud kaže da je to premalo. Ukazuje na puno više odštete što ih žrtvama mučenja dosuđuje Europski sud za ljudska prava.

Tako će Republika Hrvatska odlukom Ustavnog suda Nikoli Miokoviću morati platiti još 55 tisuća kuna zadovoljštine, dok će njegovom bratu Dušanu biti isplaćeno još 65 tisuća kuna.

Žrtvi mučenja odšteta niža nego uvrijeđenom sucu

O ovim niskim odštetama Telegram je već pisao ukazujući da su mizerne. Naime, Miokovićima je za zvjerstva kojima su bili izloženi tijekom zatočeništva u Pakračkoj poljani, trebao biti isplaćen iznos značajno manji od primjerice odštete od 137 tisuća kuna kolika je bila dosuđena jednoj sutkinji zbog navodno uvredljivog teksta u jednim dnevnim novinama.

Miokovići do danas ne znaju zašto su uopće završili u Pakračkoj polja-

ni. Tamo su ih odveli muškarci kojima je zapovijedao Tomislav Merčep. Vjeruju da je razlog bio taj što im je otac bio pravoslavac, a majka katolkinja.

Braća Mioković dvije su od samo šest osoba koje su uspjele preživjeti mučenja hrvatske paravojne postrojbe pod vodstvom sada pokojnog Merčepa koji je zbog zločina na kutinskom i zagrebačkom području osuđen na sedam godina zatvora. Njegovi vojnici, utvrdio je sud, nezakonito su uhitili 52 osobe, od kojih su 43 ubili, tri se vode kao nestale, a šest ih je, dakle, preživjelo mučenja i zlostavljanja.

Detalji zvjerskih mučenja u Pakračkoj poljani

Na sudu su Miokovići opisali kako su ih spajali na induktorski telefon, provlačili im metak kroz uho, tukli konopcima i rezali ih po tijelu. Kasnije su obojica dobila odore Hr-

vatske vojske i borila se na hrvatskoj strani do sredine 1992. godine.

Za hrvatske sudove njihove boli iz zatočeništva u Pakračkoj poljani vriedile su 75, te 95 tisuća kuna. Braća su nakon pravomoćnih presuda podnijela ustavne tužbe tvrdeći da su dobili premalo.

Europski sud traži puno veće odštete

Ustavni sud analizirao je praksu Europskog suda za ljudska prava koji je žrtvama mučenja dosuđivao od 10 pa sve do 70 tisuća eura odštete. Zaključeno je zato na kraju postupka na Ustavnom sudu kako Miokovićima imaju pravo na još 55, te 65 tisuća kuna zadovoljštine.

„Niži sudovi nisu vodili računa o već ustaljenoj praksi Europskog suda za ljudska prava u slučajevima žrtava mučenja od strane pripadnika državnog aparata i zato Dušan i Nikola Mioković moraju dobiti dodatnu zadovoljštinu”, navodi se u odluci Ustavnog suda koju je potpisala ustavna sutkinja Ingrid Antičević Marinović.

УЗДОЉЕ КОД КНИНА - СЛУЧАЈ „УБИСТВО МИЛОША ЋОСИЋА”

PORTAL NOVOSTI, 03.12.2021.

USTAVNI SUD: ISTRAGA ZLOČINA POČINJENIH U OLUJI BILA JE NEUČINKOVITA

Domaće institucije nisu provele odgovarajuću i djelotvornu istragu ubojstva Miloša Ćosića, likvidiranog s još šest srpskih civila 6. kolovoza 1995. u Uzdoľju kraj Knina, zaključio je Ustavni sud

Ustavni sud RH donio je odluku kojom je po prvi put u povijesti hrvatskog pravosuđa potvrđeno da je istraga zločina počinjenih u Oluji bila neučinkovita. „Ne podcjenjujući nedvojbenu složenost slučaja, Ustavni sud ocjenjuje da tragovi koji su dani tijelima kaznenog progona u vezi s utvrđivanjem počinitelja nisu bili temeljito istraženi, odnosno da nadležna tijela nisu uložila dostatne napore i sve što je u njihovoj moći kako bi se osigurala učinkovitost istrage”, stoji u nedavno objavljenoj odluci, donesenoj na temelju tužbe koju je podnijela Ika Šare, kći Miloša Ćosića iz kninskog sela Uzdoľje, ubijenog 6. kolovoza 1995.

U jutarnjim satima toga dana, u zaseok Šare, bijelim civilnim automobilom dovezla su se trojica muškarca naoružana automatskim puškama. Dvojica su nosila maskirne uniforme, a treći maskirne hlače i crnu majicu kratkih rukava s vrpcom na kojoj je stajao ustaški pozdrav „Za dom spremni”. Tamo su zatekli sedam starijih srpskih civila: Krstu Šaru, Stevu Berića, Janju Berić, Milicu Šare, Đurđiju Berić, Bosiljku Berić i još jednu ženu, koja je kasnije postala zaštićena svjedokinja u slučaju koji je Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju vodio protiv Ante Gotovine i drugih.

Muškarci su im zapovjedili da krenu prema cesti Knin-Drniš, a jedan od njih je potom gurnuo Stevu

Berića na zemlju i poderao mu isprave, kazavši da mu one više neće trebati. Skupina je uskoro zastala na lokaciji koja je bila izvan vidokruga vozila koja su tuda prolazila. Dvojica muškaraca potom su izdvojili dvije mještanke koje su zasebnim vozilima odvezene u Knin, a treći je ostatku skupine, uz psovanje majke zbog počinjenih zločina u Vukovaru, naredio da se vrate u zaseok. Nakon što su putem naišli na Miloša Ćosića, kojeg je pridružio skupini, naoružani muškarac im je zapovjedio da sjednu na cestu, počeo nasumično pucati i tako ubio Milicu Šare (1922.), Stevu (1933.), Janju (1932.) i Đurđiju Berić (1916.), Krstu (1931.) i Jandriju Šaru (1932.) te Miloša Ćosića (1923.), dok je preživjela svjedokinja, koja je bila ranjena, uspjela pobjeći u šumu.

Kako se navodi u odluci Ustavnog suda, njihovi posmrtni ostaci ekshumirani su 2001. na gradskog groblju u Kninu, a 2004. šibensko Županijsko državno odvjetništvo formiralo je spis protiv nepoznatog počinitelja. Četiri godine kasnije doznalo se da je mogući počinitelj A. F. Međutim, do danas nitko nije odgovarao za zločin počinjen u Uzdoľju.

„Osim što su podaci o mogućim postrojbama, koje su u kritično vrijeme mogle boraviti na području Uzdoľja pribavljeni tek 2016., nadležne su vlasti po dobivanju takvih informacija ispitale dvojicu pripadnika jedne od navedenih postrojbi, i to u rujnu 2018. i početkom 2021. godine (iz kojih iskaza je proizlazilo da satnije, odnosno vodovi kojima su ispitani pripadali, kritične zgrade nisu bili u Uzdoľju). Iz činjenica predmeta ne proizlazi da su nadležna tijela osim navedenoga poduzimala rad-

nje radi utvrđivanja ustrojstva i organizacije navedenih vojnih postrojbi i grupacija. Osim toga, iako su nadležna tijela 2008. saznala o konkretnoj osobi kao mogućem počinitelju predmetnog kaznenog djela, iz dostavljenih podataka nije razjašnjena njegova uloga, je li bio pripadnik i koje postrojbe HV-a u vrijeme vojno-redarstvene akcije Oluja, niti je ta osoba ispitana”, stoji u odluci.

„Sve navedeno, zajedno s ukupnim trajanjem istrage, dovoljno je za zaključak da u konkretnom slučaju nije provedena odgovarajuća i djelotvorna istraga okolnosti vezanih uz ubojstvo oca podnositeljice”, poručili su suci Ustavnog suda i potom zaključili da je u konkretnom slučaju došlo do povrede prava na život, propisanog Ustavom i Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Uz izdvojeno mišljenje sudaca Andreja Abramovića, Lovorke Kušan i Gorana Selanca, u istom navratu potvrđena je ranija presuda Vrhovnog suda, kojom je Iki Šare zbog zastare odbijeno pravo na naknadu štete za ubojstvo oca i naređeno da plati 14.500 kuna sudskih troškova. „Situacija u kojoj bi država s jedne strane trebala imati interes da što prije procesuirá zločin, a s druge nema interes tako što učiniti dok njezina možebitna obveza naknade štete još nije zastarjela – dakle kontradiktornost državnog interesa – ne može se tumačiti na štetu žrtve zločina tj. oštećenika”, smatraju Abramović, Kušan i Selanec.

Kao i mnogi drugi srodnici žrtava, Ika Šare naposljetku nije dočekala pravdu. Preminula je prije okončanja višegodišnjeg postupka.

Политика, 13.01.2022.

САВО ШТРБАЦ: ЗЛОЧИН У УЗДОЉУ – КОНТРАДИКТОРНОСТ ДРЖАВНОГ ИНТЕРЕСА

Уставни суд Републике Хрватске по први пут потврдио да је истрага злочина над Србима почињених у „Олуји” била неефикасна. Нажалост, Ика Шаре није дочекала ову макар и „Пирову правду” пошто је у међувремену преминула. Наду да ће хрватски судови у будућности „контрадикторност државног интереса” почети тумачити у корист оштећених и кад су у питању српске жртве, дају оно троје судија са издвојеним мишљењем

Уставни суд Републике Хрватске (УС РХ), у саставу од 12 судија, у поступку који је уставном тужбом покренула Ика Шаре из Аустралије, на седници одржаној 26. октобра 2021. донео је одлуку којом се утврђује да је непровођењем ефикасне истраге смрти њеног оца, Милоша Ћосића, у процедуралном аспекту повређен члан 21. Устава РХ („Свако људско биће има право на живот...”) и члана 2. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода („Право свакога на живот заштићено је законом. Нико не сме бити намерно лишен живота...”).

Убиство Милоша Ћосића (72) десило се 6. августа 1995. у току хрватске операције „Олуја” у селу Уздољу, смештеном на Далматинском Косову, у близини Книна. Тога дана три хрватска војника ушла су у небрањено и скоро напуштено село, у којем су затекли десетак људи, углавном старијих, које су окупили и повели у камп УН у Книну. Војник који је остао да их чува док не дође превоз у једном моменту је у њих, док су мирно седели поред пута, испалио рафал из аутоматске пушке и том приликом, поред поменутог Милоша, убио: Шаре Крстана (62), Берић Стевана (61), Берић

Јању (62), Берић Ђурђију (75), Шаре Милицу (73) и Шаре Јандрију (63). Иако су све наведене чињенице као неспорне утврђене пред Међународним кривичним судом за бившу Југославију (МКСЈ) и Међународним судом правде (МСП), за овај злочин још нико није осуђен ни пред домаћим ни пред међународним судовима. Наиме, пред хрватским органима кривичног гоњења поступак је још у фази истраге против непознатог починиоца, док је хрватски генерал Анте Готовина пред МКСЈ правоснажно ослобођен оптужнице, којом је био обухваћен и злочин у Уздољу.

Ика Шаре је 21. јула 2009. Општинском грађанском суду у Загребу поднела тужбу којом је од тужене Републике Хрватске потраживала накнаду штете због убиства оца у износу од 245.000 куна (око 33.000 евра) с припадајућим каматама и трошковима. Наконведеног поступка овај суд је пресудом од 30. априла 2014. одбио као неоснован тужбени захтев, оценивши да је основан истакнути приговор застаре, уз образложење да накнада штете застарева за три године од када је оштећени сазнао за штету и особу која је штету починила (релативна застара), а у сваком случају за пет година од када је штета настала (апсолутна застара).

Суд је закључио и да у конкретном случају нема места примене законске одредбе, на коју се позивала тужба, према којој, кад је штета узрокована кривичним делом, а за кривично дело је предвиђен дужи рок застаре, захтев за накнаду штете према одговорној особи застарева кад истекне време одређено за застару кривичног гоњења, јер, како је већ наведено,

нико није правоснажно осуђен ни пред домаћим ни пред међународним кривичним судом, а парнични суд у конкретном случају није надлежан да као претходно питање утврђује је ли утужена штета узрокована кривичним делом. С обзиром на то да је у целости изгубила спор, тужитељки је наложено да туженој РХ подмири трошкове парничног поступка од 14.500 кн (око 2.000 евра).

Правно стајалиште првостепеног суда потврдили су и Жупанијски суд у Загребу пресудом из новембра 2016. и Врховни суд РХ својом одлуком из јануара 2018. године.

Пред хрватским редовним судовима идентично су прошле и остале породице убијених мештана Уздоља које су поднеле тужбу за накнаду штете.

Ика Шаре је преко своје заступнице Слађане Чанковић, адвокаткиње у Загребу, 27. јуна 2018. поднела уставну тужбу против одлуке ВС у којој, између осталог, наводи да су јој оспореним одлукама, као и непровођењем кривичног поступка због убиства њеног оца повређена права зајамчена чланом 21 Устава РХ и чланом 2 Конвенције за заштиту људских права и темељних слобода.

УС РХ у образложењу уводно цитиране одлуке, после детаљног навођења које су све истражне радње од стране надлежних органа кривичног гоњења подузете у претходних 26 година у расветљавању злочина у Уздољу, закључује: „Све наведено, заједно с укупним трајањем истраге, довољно је за закључак да у конкретном случају није проведена одговарајућа и делотворна истрага околности везаних уз убиство оца подносиоце. Стога је дошло до повреде поступовне обавезе из члана 21. Устава и члана 2. Конвенције.”

Иако УС РХ у образложењу одлуке констатује да је, поред обаве-

зе провођења ефикасне и промптне истраге, обавеза државе, када су носиоци њезиног репресивног апарата одговорни за смрт неке особе, накнадити штету блиским сродницима те особе, ипак закључује да у конкретном случају не налази никакву произвољност у закључцима редовних судова који су због застареле одбили тужбени захтев за накнаду штете и сматра их уставноправно прихватљивима, уз образложење да је то пракса хрватских судова почев од 1999. на коју се позвао и Европски суд за људска права у више предмета против Хрватске, због чега сматра да је приговор подносиоца о повреди материјално-правног аспекта члана 21 Устава, односно члана 2 Конвенције, неоснован.

Закључак о повреди процедуралне обавезе из члана 21. Устава и члана 2. Конвенције донесен је једногласно, а о (не)повреди материјално-правног аспекта истих

одредаба донесен је уз издвојено мишљење троје судија (Андреја Абрамовића, Ловорке Кушан и Горана Селанца), које гласи: „Ситуација у којој би држава с једне стране требало имати интерес да што пре процесуира злочин, а с друге нема интерес тако што учинити док њезина можебитна обавеза накнаде штете још није застарела – дакле контрадикторност државног интереса – не може се тумачити на штету жртве злочина тј. оштећеника”.

Значај ове одлуке налази се у чињеници да је УС РХ по први пут потврдио да је истрага злочина над Србима почињених у „Олуји” била неефикасна. Нажалост, Ика Шаре није дочекала ову макар и „Пирову правду” пошто је у међувремену преминула. Наду да ће хрватски судови у будућности „контрадикторност државног интереса” почети тумачити у корист оштећених и кад су у питању српске жртве, дају

оно троје поменутих судија са издвојеним мишљењем.

О Уздољу сам на овим страницама објавио текст и 1. септембра 2019. под насловом „Злочини на Далматинском Косову” поводом догађаја који се десио 21. августа 2019. када су маскирани нападачи упали у кафић у том селу где су са штаповима и мачетом насрнули на особље и госте српске националности који су пратили утакмицу Црвене звезде и притом петорицу повредили, укључујући и једно дете, који догађај је поприлично усијао политичку атмосферу и у Хрватској и ван ње. Ускоро су нападачи идентификовани и притворени. Јавност је обавештена да је 4. децембра исте године 15 нападача оптужено за злочин из мржње и да им је два дана касније укинут притвор. Од тада се у медијима није појавила ниједна информација шта је са тим предметом.

СУЊА - СЛУЧАЈ „КУЋА СТЕВЕ АРБУТИНЕ”

PORTAL NOVOSTI, 30.11.2021.

ODGOVORNOST HRVATSKE ZA OLUJU: NOVI MOMENTI

Prema presudi Ustavnog suda, donesenoj na osnovu Europskog suda za ljudska prava, kada vlasti oduzmu privatnu imovinu, njome raspolazu i daju je drugome na upotrebu, država odgovara za nastalu štetu, stav je Ustavnog suda u predmetu tužbe Steve Arbutine iz Sunje kojem je nakon „Oluje” Republika Hrvatska oduzela kuću i dala drugima na korištenje

Ustavni sud jednoglasno je usvojio tužbu Steve Arbutine iz Sunje koji je tužio Republiku Hrvatsku zbog uništene imovine i ometanja prava vlasništva. Što se dogodilo? Tužbeni zahtjev podnio je Pavle Arbutina, čija je obitelj za vrijeme akcije Oluja privremeno napustila svoju kuću i ostavila imovinu koju je Republika Hrvatska stavila pod svoju upravu i

predala na korištenje Mari Majdančić.

Ona je imovinu koristila do 6. veljače 1997., kad je vratila ključeve nadležnoj Komisiji, nakon čega je kuća predana Pavlu Arbutini, ali nje ga je istog dana nasilno iselio Josip Batković. Arbutininu kuću Batković je dobio na korištenje od Komisije za privremeno preuzimanje i korištenje imovine Općine Slunja. Batkoviću je pak 1999. godine rješenjem Općine Sunja to rješenje ukinuto. Za vrijeme njegovog boravka iz kuće su nestale pokretne stvari za koje Arbutina sada traži naknadu štete od Republike Hrvatske.

Tokom parničnog postupka utvrđeno je da je država privremeno preuzela njegove pokretne i nekretnine na temelju Zakona o pri-

vremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom, da su sve stvari postojale u vrijeme predaje na korištenje Josipu Batkoviću kao i da ih nije bilo kada je Batković napustio kuću te da su imovinom raspolagale Stambene komisije Grada Siska i Općine Sunja.

Arbutini je za pravo dao Županijski sud u Sisku, ali je Vrhovni tu odluku ukinuo nakon čega se žalio Ustavnom sudu koji je predmet vratio na niži stupanj. Prema ocjeni Ustavnog suda, propustima Vrhovnog suda Arbutini je povrijeđeno ustavno jamstvo prava vlasništva, zbog čega „u ponovljenom postupku treba procijeniti postoji li odgovornost Republike Hrvatske nadoknaditi štetu podноситelju uslijed propuštanja kontrole uporabe preuzete imovine pažnjom dobrog gospodara, a što je izazvalo umanjeње podnositeljevih imovinskih prava, iako je prvenstve-

no Republika Hrvatska izvršila miješanje u njegovo pravo vlasništva". Uz to, Vrhovni sud je preinačio odluku Županijskog suda i odbacio kao neosnovan tužbeni zahtjev podnositelja kojim je tražio obvezati tuženu Republiku Hrvatsku isplatiti mu iznos od 69,8 tisuća s pripadajućom zakonskom zateznom kamatom.

Ustavni sud je, dakle, utvrdio kako pri privremenom miješanju države u privatno pravo vlasništva, odnosno u slučaju kad vlasti oduzmu privatnu imovinu te njome zakonito raspolažu na način da je daju nekom drugom na upotrebu, vlasti zadržavaju dužnost brige i kontrole nad upotrebom tih stvari te odgovaraju za nastalu štetu. Odgovornost za štetu, kaže dalje Ustavni sud, ne može se odvojiti od prethodnog miješanja države u privatno vlasništvo pojedinca.

„Kada se državne vlasti privremeno miješaju u vlasništvo moraju predvidjeti zaštitne mehanizme koji vlasnicima omogućavaju pokretanje postupaka radi očuvanja njihovih imovinskih interesa, uključivo i protiv države radi naknade štete nastale uslijed propusta održavanja takve imovine u dobrom stanju”, stoji u presudi.

Ustavni sud se pritom pozvao na stajalište Europskog suda za ljudska prava u presudi od 18. ožujka 2021. godini donesenoj u predmetu Dabić protiv Hrvatske kada je istaknuo da se u slučaju kad država, bez privole vlasnika, privatnu imovinu daje na privremenu uporabu trećoj osobi koja je tu imovinu oštetila, smatra „da se ta šteta ne može odvojiti od prethodnog miješanja države koja je podnositelju privremeno oduzela njegovo vlasništvo”.

„Kada vlasti oduzmu imovinu te njome raspolažu na način da ju daju drugom korisniku, one također preuzimaju dužnost brige za očuvanje te imovine i odgovorne su za štetu koja iz njihovog propusta proizlazi. ESLJP zaključuje da domaće vlasti moraju predvidjeti mogućnost pokretanja postupka protiv države radi naknade štete nastale uslijed njezinog propusta održavanja takve imovine u dobrom stanju. Stoga je ESLJP u konkretnom slučaju utvrdio povredu članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda”, stoji u presudi.

Odluku je donijelo Drugo vijeće za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sutkinja Ingrid Antičević Marinović, predsjednica Vijeća te članovi Vijeća Mato Arlović, Snježana Bagić, Josip Leko, Davorin Mlakar i Miroslav Šumanović.

ZELENGRAD KOD OBROVCA - SLUČAJ „УБИСТВО ГАГИЋА”

VESTI, 22.11.2021.

UMESTO DŽELATA, SUD KAZNIO ŽRTVU

Prvog dana „Oluje”, 5. avgusta 1995. godine, na kućnom pragu u Zelengradu, zaseoku Kuzmic – Gagići, kraj Obrovca, zaklali su mu oca Mijata i majku Milku. Osam godina su ih, potom, vodili kao nestale, da bi, na kraju, najveći šamar usledio 2018. godine kada je ne samo odbaćen zahtev porodice Gagić za odštetom, uz obrazloženje da, „kad nema ubice, nema ni zločina”, nego im je ubrzo poštom stiglo i rešenje da Hrvatskoj moraju da plate oko 47.000 kuna (oko 6.200 evra) na ime sudskih troškova!

– I platio sam. Morao sam, da bih mogao da nastavim da obilazim svoju dedovinu i očevinu. Ali, retko idem... Previše je tuge i gorčine u meni svaki put kada obiđem porodičnu kuću, sve ono ružno mi se vrati u sekundi...

Ovako počinje priču 71-godišnji Đuro Gagić, rodnom iz Zelen-

grada kod Obrovca, a od 1969. godine državljanin Slovenije. Posle serije tekstova u „Vestima” o apsurdima hrvatskog pravosuđa, u kojima su porodice ubijenih tokom ili posle „Oluje” ne samo izgubili tužbe protiv Hrvatske, već su na kraju morali

da plate i sudske troškove samo zato što Hrvatska nikada nije otkrila njihove ubice, Gagić nas je kontaktirao rečima: „Moj slučaj jedan je od prvih. Ne znam da li da se time hvalim ili žalim.”

Jezive vesti

Mada je od ubistva njegovih roditelja prošlo 26 godina, bolna sećanja se ne daju zaboraviti.

– U vreme kraja ratnih zbivanja u Hrvatskoj 1995. godine radio sam u Ljubljani i relativno često se čuo s roditeljima. Pozivao sam ih da dođu u Sloveniju dok se situacija ne smiri, ali nisu hteli. Kada je započela „Oluja”, na svim radio stanicama čitan je poziv srpskom stanovništvu da ne napušta svoje domove i da se Srbi ne plaše za svoju bezbednost jer će ih hrvatska vojska i policija zaštititi. Mama i tata su imali po 81 godinu i nisu želeli da beže. Poverovali su hrvatskim vlastima, jer nikada nikome ništa zlo nisu učinili. Pomagali su i Srbe i Hrvate, jer nikada nisu pravili razliku ko je koje vere ili nacije. Tako bilo ceo život. Na žalost, prevarili su se. Već prvog dana „Oluje” vojnici su upali u naše selo i započeli krvavi pir. Majku i oca su mi zaklali na pragu kuće, a u našem zaseoku. Tada je ubijena još jedna starica, Stana Gagić, rođena 1922. Živela je sama i nije imala rodbine. Takođe, u našem selu ostalo još dvoje ljudi, Vujadin Čepnja koji je bio 1906. godišta i njegova žena Ružica. Ona je ubijena na putu Burevača-Obrovac kada je krenula po hranu – priča Đuro za „Vesti”.

Kaže da su mu rođaci javili da su morali da napuste svoje domove, ali da su Đurini roditelji to odbili.

– Počeo sam da sumanuto zovem telefonom, ali bez uspeha. Onda sam pozvao prijatelja Hrvata. Nije znao ništa, ali mi je obećao da će otići do naše kuće i proveriti. U to vreme niko se, osim vojske i policije, nije smeo kretati tim terenom. Hrvatska vojska je sprovodila mere „čišćenja”, pa je ovaj prijatelj zamolio svog prijatelja koji je radio u policiji za uslugu. Istog dana, u večernjim satima, stigli su u selo i imali su šta da vide. U našem dvorištu zatekli su moju majku i ćaću preklanih vratova... Čak i kada su mi javili šta su videli, nisam poverovao. Sledećeg dana sam pozvao drugog prijatelja koji je radio u policiji u Obrovcu, a koji nam je svake godine dolazio na slavu, na Đurđevdan. I on se poneo ljudski i istog dana otišao u selo i ispričao mi da je

zatekao isti prizor. Pozvao sam telefonom i trećeg prijatelja koji mi je samo potvrdio ono u šta nisam želeo da poverujem. Odmah sam pozvao predstavnike vlasti u Obrovcu, tadašnjeg predsednika opštine Milu Brkića, ali on je imao sasvim drugu priču, da u Zelengradu nisu našli nikoga, ni živog ni mrtvog – kazuje Đuro.

Pisao i Tuđmanu

Od tada počinje Gagićeva borba da sazna gde su tela njegovih roditelja. Zvuči neverovatno, ali ta borba trajala je punih osam godina! Za to vreme se obraćao apsolutno svima, uključujući i tadašnjem predsedniku Hrvatske Franji Tuđmanu. Pisao mu je u julu 1997, ali kao i u obraćanju svim mogućim vladinim i nevladinim organizacijama kako u Hrvatskoj, tako i po belom svetu, i od njega je dobio odgovor da se „radi na tom slučaju”.

– Posebno je bilo zanimljivo da sam se pismom obratio sedmorici advokata u Republici Hrvatskoj. Nijedan od njih nije pristao da preuzme moj predmet. Svi su mi uredno odgovarali, izražavali žaljenje zbog gubitka, ali istovremeno i objašnjavali da tela mojih roditelja prosto nema. Tek kada sam započeo sopstvenu istragu utvrdio sam da su oni ležali pred kućom bukvalno 46 dana, da su već bili u fazi raspadanja kad su ih sahranili kao N.N. osobe na mesnom groblju u Gračacu. Tek 2003. godine, posredstvom „Veritasa”, uspeo sam da dođem do njihovih posmrtnih ostataka i da tek tada objavim umrlicu i sahranim ih kako ljudi zaslužuju da budu sahranjeni – govori sagovornik „Vesti”.

Sledila je identifikacija tela u Zagrebu 16. maja 2003. godine. Identifikaciju je vodio prof. dr Strinović iz Zavoda za sudsku medicinu, a prisutni su bili: Božidar Popović, predstavnik Vlade Srbije, i dr Ivica Milosavljević, patolog sa VMA. Uzrok smrti po oceni prof. Strinovića bila je „nasilna smrt, trauma grudnog koša,

serijski prelom rebara, razbijena lobanja”...

Nedugo potom, Gagić je sa još troje članova svoje porodice odlučio da tuži Hrvatsku i zbog brutalnog ubistva roditelja traži odštetu od 700.000 kuna! Proces je vođen sve do 2018. godine kada je presuđeno da se tužbeni zahtev odbija jer nema počinoca krivičnog dela, a samim tim ni osnova da dobiju naknadu.

Ko štiti monstrume

Đuro Gagić ističe da je prošao pravu golgotu tokom sudskog procesa.

– Zvuči neverovatno, ali sud je od mene tražio da nađem ubice, mada je to trebalo da bude posao policije i tužilaštva. Naravno, da nisam uspeo ništa da saznam, a onda je, te iste godine, usledio novi šok. Na moju adresu u Ljubljani je stigla preporučena pošta da na ime sudskih troškova iz tog spora moramo da platimo oko 47.000 kuna. Prvo nisam verovao u to što sam pročitao, a onda sam platio, jer su mi advokati rekli da mogu da mi oduzmu kuću, a da mene proglase kriminalcem i uhapsu čim pređem granicu. I dalje ne verujem u ono što se dogodilo. Ne znam da li je vojska ili policija imala informacije o tome ko je ubio moje roditelje, ali sam apsolutno uveren da je to učinio neko od pripadnika Hrvatske vojske jer su oni išli tim pravcem prvog dana akcije „Oluja”. Jedino me boli što nikada nikog iz hrvatskog pravosuđa nije zanimalo da proce suira osobu koja je mogla da hladnokrvno zakolje dvoje staraca. To mi ni danas ne ide u pamet, da se takvi monstrumi štite. Ipak, uveren sam da će kad-tad pravda biti zadovoljena i da će odgovorni za smrt mojih roditelja odgovarati, da li pred ovim, zemaljskim, ili božjim sudom – uveren je Đuro.

Nije jedini slučaj

Savo Štrbac, predsednik „Veritasa”, odlično se seća slučaja ubijenog bračnog para Gagić, ali i borbe njihovog sina najpre da dođe do po-

smrtnih ostataka roditelja, a zatim i da se kazne odgovorni.

– Kada je 2003. godine Hrvatska donela zakon po kome je bilo moguće tužiti državu zbog krivičnih dela koja su tokom rata počinili hrvatski vojnici ili policajci, većina ljudi je mislila da će to biti kratkotrajni, uspešni procesi, jer se nema šta dokazivati kada su svi stradali tokom ili posle operacije „Oluja”. Ispostavilo se da je hrvatsko pravosuđe, zapravo, činilo sve da do pravde nikada ne dođe. Slučaj Gagić, nažalost, nije i jedini. Više stotina je tužbi koje je Hrvatska odbila, a rodbina

na kraju, kao vrhunac ironije, državi koja im je ubila najmilije, od njih tražila da im nadoknadi sudske troškove. Međutim, krivično delo ratnog zločina nikada ne zastareva i ukoliko se ikada nađu ubice, svaka ta porodica će moći ponovo da podnese tužbu. Jasno, ako budu još u životu ili ako budu imali živaca da još jednom prolaze kroz pakao u kome su već bili – kaže Štrbac.

Tugovale i komšije Hrvati

Đuro Gagić kaže da je veoma tužno što se zločin počinjen nad njegovim roditeljima nigde ne spominje.

– Kao da je ovo ubistvo bilo manje od drugih ili da su ove žrtve manje vredne od drugih. Za sve poštene ljude, a tu pre svega mislim na Hrvate, nekadašnje komšije i prijatelje ovo je velika tuga i s pravom ističu da je u pitanju sramota države. Takođe, sramota je da je sud u Zadru nakon pokrenutog postupka čak doneo sudsko rešenje u kome stoji da moji roditelji zapravo nikada nisu postojali, pa samim tim valjda nije ni moglo da bude zločina – priča Gagić.

ДОБРОПОЉЦИ КОД БЕНКОВЦА – СЛУЧАЈ „УБИСТВО ДРАГИЊЕ ПУНОШ”

PORTAL NOVOSTI, 15.11.2021.

DRŽAVA UBIJA, DRŽAVA NAPLAĆUJE

Kad su nam presuđeni sudski troškovi, sestra Gordana ogorčeno je rekla sutkinji: „Ubili ste nam mater, a sad još ‘očete i da vam platimo!” Ona joj je zaprijetila intervencijom sudske policije ili novčanom kaznom, govori Damir Punoš iz Dobropoljaca čija je majka ubijena u Oluji

Podugačkoj niski sudskih nepravdi u Hrvatskoj dodana je još jedna: Damir Punoš koji živi u Dobropoljcima kod Benkovca te njegova braća i sestra, moraju solidarno platiti sudske troškove od 109.200 kuna jer su se drznuli žaliti na presudu kojom je oslobođen čovjek optužen za ubojstvo njihove majke Draginje u Oluji.

Kako nam kazuje Damir Punoš, priča počinje u olujnim danima 1995. kad Srbi kreću u egzodus pred hrvatskom snagama koje, kako se pokazalo u iskazima svjedoka, nevladinih organizacija, ali i pojedinačnim sudskim procesima, „nisu zarezivale” obećanje hrvatskog predsjednika Franje Tuđmana da će biti sigurni svi koji ostanu u svojim kućama. Damirova majka Draginja, poput mnogih mještana sela po Dalmaciji i drugim krajevima,

odlučila je ostati, plašeći se da bi teško oboljela zbog raka, svojoj djeci bila samo na teret, a možda bi umrla na putu.

Imam mali OPG i pokušavam nekako preživjeti. Ako mi država to oduzme, mogu se objesiti ili postati socijalni slučaj, kaže Punoš

– Brat Sretomir koji je ostao zadnji u kući, pokušavao ju je nagovoriti da i ona krene, ali majka je bila odlučna da ne ide. Mi djeca smo krenuli s kolonom prvo prema Srbu, a onda i do Srbije. Majka je ostala ležeći na madracu pred kućom i nju je kasnije baš na mjestu gdje smo je ostavili, našao susjed Živko Borak koji je u obližnjem Gošiću imao kuću i htio ju je običi. Preostalo mu je samo da njeno tijelo pokrije ceradom. Tragovi metaka kojima je ubijena ostali su na zidu do danas – prisjeća se Damir Punoš. Kako se ispostavilo, kasnije je došla i policija. No to je saznao tek nakon povratka 2001. U junu te godine obišao ga je inspektor Joško Ferara iz Vodica i ispričao mu što je u istrazi otkriveno.

– To mi je bila prva vijest o majci jer smo nekoliko godina preko Crvenog krsta Srbije pokušavali dobiti informacije o njoj, ali bez uspjeha – priča Damir Punoš.

Policija je za ubojstvo teretila pripadnika izviđačke satnije 113. šibenske brigade HV-a Matu Šindiju iz Bibinja i njegovog sumještana N. L. koje je dovodila i u vezu sa zločinima u Varivodama i Gošiću. N. L. je pušten kući, a Šindija je, kako je u aprilu 2013. izvještavao Zadarski list, s još četvoricom suboraca procesuiran na Županijskom sudu u Šibeniku 2001. pod optužbom za ratni zločin protiv civilnog stanovništva u zaseocima Nadoveze i Dobropoljci. Osim za ubojstvo Draginje Punoš, teretilo ga se za smrt 85-godišnje Milke Bulaže i njene 50-godišnje kćerke Danice koje je po navodima u optužbi također strijeljao. Iako je u istrazi priznao zločin, Šindija je oslobođen krivnje zbog nedostatka dokaza. Suđenje je, nakon uložene žalbe, prebačeno iz Šibenika u Zadar. Završilo je jednakim ishodom, što je kasnije potvrdio Vrhovni sud.

– Iako nisam prisustvovao smrti majke, proživljavao sam je dok je policija vršila rekonstrukciju zločina na licu mjesta. Šindija je u to vrijeme u Zadru uživao podršku javnosti, od plakata podrške po gradu do huma-

nitarnih koncerata s kojih je sav prihod od ulaznica išao za njegovu obranu – kaže Punoš.

Šindiji je 2013. presudilo nešto drugo. U dobi od samo 37 godina nađen je mrtav u svojoj kući u Bibinjama. Nakon brojnih nagađanja, utvrđeno je da je umro prirodnom smrću zbog zatajenja srca. Što se Punoševih tiče, odvjetnik Luka Šušak predložio im je da ponovo pokrenu postupak.

- Pokrenuo je parnicu i na sudu u Zagrebu dali smo iskaz, kao i svjedoci, koji su tog avgustovskog dana 1995. bili sa Šindijom. Iako su potvrdili da su se čuli pucnji iz dvorišta u koje je Šindija ušao i zadržao se, a oni pošli naprijed, to nije ništa pomoglo – kaže Punoš.

U oktobru 2016. postupak je okončan pravosnažnom i ovršnom presudom Općinskog građanskog suda u Zagrebu, u aprilu 2017. potvrđen je presudom Županijskog suda u Varaždinu, a u februaru ove godine presudom i rješenjem Vrhovnog suda RH, pri čemu bi Punoši za parnične troškove trebali platiti 109.200 kuna.

- Kad su nam presuđeni sudski troškovi, sutkinji sam rekao da nismo

ništa drugo ni očekivali kad te kadinja tuži i sudi. Kad je sestra Gordana ogorčeno dodala „Ubili ste nam mater, a sad još očete i da vam platimo!” ona joj je zaprijetila intervencijom sudske policije ili novčanom kaznom – govori dalje.

Kako je Luka Šušak otišao u mirovinu, nisu imali ni zdravlja ni volje da se nastave suditi. Razočarali su se u tzv. pravnu državu i nisu htjeli da ih dalje ponižavaju. Kako se nisu žalili, pokrenuta je ovrha, pa su krajem avgusta od Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu dobili opomenu pred utuženje da u roku od 30 dana uplate sudski trošak od 109.200 kuna ili slijedi prisilna ovrha. Od njih se tražilo da popune obrasce o imovini koju posjeduju kako bi se država mogla namiriti.

- Sve sam naslijedio od oca i matere, ali imovina je zajednička. U obrascu sam napisao da je sva naša imovina u Punošima bila zapaljena i da sam kuću digao iz pepela. Držim ovce i baš sam jutros kad ste me nazvali, radio oko njih. Imam mali OPG i pokušavam nekako preživjeti. Ako mi država to oduzme, mogu se objesiti ili

postati socijalni slučaj – kaže Punoš. Žalio se na rješenje i dobio dodatnih 15 dana zbog poreznog uvjerenja za suprugu s kojom je sedam godina u braku i obrasca o njenoj imovini.

- Novi rok je istekao a sad čekam što će nas pogoditi – nastavlja Damir. Brat Gradimir koji živi u Sidneyu u Australiji, još nije dobio opomenu. On je prije rata imao kuću u Zadru koja je kao i mnoge u tom gradu, bila uništena i zapaljena. S novcem koji je dobio od prodaje preostalog zemljišta otišao je u Australiju i danas je u mirovini. O svom slučaju Punoš je informirao Srpsko narodno vijeće i potpredsjednika vlade Borisa Miloševića.

- Najmanje što bi se moglo učiniti jeste otpis troškova. Kako nismo dobili odštetu za ubojstvo majke uz tvrdnju da je za to istekao rok od pet godina, a moramo platiti sudske troškove, otpis bi značio bar malo pravde, pogotovo što je država u mnogim slučajevima otpisivala i veća potraživanja. Država za te pare koje od nas traži neće propasti, ali mi hoćemo – zaključuje Damir Punoš.

ЛАШКОВИЦА КОД ШИБЕНИКА - СЛУЧАЈ „УБИСТВО БУЛАЈА”

VESTI, 06.11.2021.,

UBISTVO SRBA NIJE ZLOČIN?!

Porodice Punoš i Bulaja iz okoline Benkovca, čiji su najbliži srodnici su brutalno ubijeni tokom i posle hrvatske akcije „Oluja” 1995. godine, nedavno su dobili izvršna rešenja po kojima na sudskih troškova moraju da plate više oko 24.000 evra samo zato što za ta ubistva niko nije osuđen.

Porodica Punoš državi treba ukupno da „nadoknadi” oko 100.000 kuna, odnosno oko 14.000 evra. Zajedno s njima, tužbu je podnela i porodica ubijenih Milke (85) i Dragice Bulaja iz susednog benkovačkog sela Laškovica, zaseok Nadoveza.

Priznao, pa porekao

Članovi ove porodice potvrdili su za „Vesti” da moraju ukupno da plate oko 10.000 evra na ime sudskih troškova.

- Našoj rođaci koja se vratila u Hrvatsku već su počeli da odbijaju od penzije. Mi smo u Srbiji i pretpostavljam da ćemo, ako ne platimo, prilikom sledećeg ulaska u Hrvatsku biti tretirani kao zločinci – priča jedan od rođaka.

On objašnjava da su obe porodice podnale zajedničku tužbu na osnovu prethodno podignute optužnice pro-

tiv više pripadnika izviđačke satnije 113. šibenske brigade Hrvatske vojske.

- Među njima je bio i Mate Šindija iz Bibinja kod Zadra koji je policiji priznao da je počinio sva tri zločina. Tako su se naše porodice povezale. Međutim, on je povukao to priznanje i na kraju je oslobođen svih optužbi. Najveći apsurd jeste taj što su sudske vlasti u Hrvatskoj, ako već ne znaju ime konkretnog ubice, umesto da postupe po principu komandne odgovornosti po kojoj je većini Srba presuđeno u Hagu, bukvalno od nas tražile da pronađemo počinitelja – priča rođak ove dve ubijene žene.

Otpis dugova

Savo Štrbac kaže da većina porodica koje nisu u mogućnosti da plate sudske troškove mogu da se obrate nadležnom sudu koji će, posle uvida u njihovo imovinsko stanje – otpisati teret dugova. Rođaci ubijenih Milke i Dragice Bulaja ističu da je njima jedina želja da Hrvatska prizna da su one žrtve ratnog zločina.

– Kad je počela „Oluja“, Srbi su pozivani da ne napuštaju domove i da im se garantuje apsolutna bezbednost. I njih dve, ali i mnogi drugi

su ubijeni samo zato što su poverovali u to. Zar to nije onda dvostruki ratni zločin u kome su odgovorni i pojedinci, ali i država – ističu sago-vornici „Vesti“.

Krivi „teroristi“

Štrbac kaže da Hrvatska na više načina pokušava da izbegne „blaćenje“ akcije „Oluja“, ali i celi Domo-vinski rat.

– U nekim presudama se navodi da zločine nisu počinili ni vojni-

ci ni policajci, već – kriminalci. Za slučaj ubistava u Varivodama i Gošiću se otišlo i korak dalje. Zbog ogromnog pritiska međunarodne javnosti porodice su dobile odštetu pošto je sud utvrdio da su ubijeni bili žrtve „terorističkih akata“, a da se nikada nije otkrilo ko su ti „teroristi“ koji su slobodno činili zločine u vreme kad je ovaj deo Hrvatske bio pod punom kontrolom hrvatske vojske i policije – ironično primećuje predsednik Veritasa.

ОБЕСТОВО - ОШТЕЋЕНИ МОМЧИЛО ТИШМА

VERITAS.INFO, 07.06.2022.

PREDMET: MOMČILO TIŠMA

Branka Tišma, Miloš Tišma, Boško Tišma i Marta Tišma (u daljem tekstu: podnosioci) koje u ustavnopravnom postupku zastupa Slađana Čanković, advokatkinja iz Zagreba, podnijeli su ustavnu tužbu u povodu presude i rješenja Vrhovnog suda RH broj: Rev 541/2014-3 od 25.02.2020. Presodom je odbijena kao neosnovana revizija podnosioca protiv presude Županijskog suda u Zagrebu broj: Gžn-3541/11-2 od 26.02.2013. kojom je preinačena presuda Općinskog građanskog suda u Zagrebu broj. Pn-1600/08-20 d 30.09.2011. na način da je u cijelosti odbijen tužbeni zahtjev podnosioca kojim su podnosioc od tužene Republike Hrvatske potraživali isplatu naknade materijalne i nematerijalne zbog smrti bliske osobe Momčila Tišme u Oćestovu kod Knina početkom avgusta 1995. Rješenjem Vrhovnog suda odbačena je kao nedopuštena revizija podnosioca u odnosu na dio presude Županijskog suda kojim je podnosiocima naloženo naknaditi parnične troškove tužene od 55.150,00 kuna.

Odlukom broj: U-III-3480/2022 od 07.06.2022. Ustavni sud je ukinuo presudu i rješenje Vrhovnog suda RH i presudu Županijskog suda u Zagrebu, pod gore navede-

nim oznakama te predmet vratio Županijskom sudu na ponovni postupak.

Ustavni sud RH je u ovom slučaju implementirao sudsku praksu ESLJP-a koja proizilazi iz predmeta Baljak, koji je preokrenuo poziciju dokazivanja pred hrvatskim nacionalnim sudovima. Naime hrvatski sudovi su stavljali teret dokazivanja na tužitelje, koji su žrtve krivičnog djela. Oni su se morali truditi doka-

zati da su pripadnici oružanih snaga RH ubili njihove bližnje.

Predmet Baljak mijenja situaciju jer ESLJP smatra da je došlo do prekomjernog standarda dokazivanja oštećenog. ESLJP u predmetu Baljak govori da, ako država sa svojim aparatom sile tvrdi da je to ratna šteta, onda neka država sa svojim aparatom prisile pronade počinioce, odnosno opovrgne tvrdnje da su pripadnici oružanih snaga počinili ratni zločin.

Sudovi će u ponovljenom postupku donijeti i novu odluku o trošku parničnog postupka.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Broj: U-III-3480/2022
Zagreb, 7. lipnja 2022.

PRIMLJENO
21-05-2022
ODVJETNICA
SLAĐANA ČANKOVIĆ

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Ingrid Antičević Marinović, Mato Arlović, Snježana Bagić, Branko Brkić, Mario Jelušić, Lovorka Kušan, Josip Leko, Davorin Mlakar, Rajko Mlinarić, Goran Selanec i Miroslav Šumanović, u postupku koji su ustavnom tužbom pokrenuli Branka Tišma, Zeželj iz Beograda, Republika Srbija, Miloš Tišma iz Beograda, Republika Srbija, Boško Tišma iz Ivoševaca i Marta Tišma iz Ivoševaca, koje zastupa Slađana Čanković, odvjetnica u Zagrebu, na sjednici održanoj 7. lipnja 2022. donio je

ODLUKU

- I. Ustavna tužba se djelomično usvaja.
- II. Ukidaju se:
  - presuda i rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: Rev 541/2014-3 od 25. veljače 2020.
  - presuda Županijskog suda u Zagrebu broj: Gžn-3541/11-2 od 26. veljače 2013.
- III. Predmet se vraća Županijskom sudu u Zagrebu na ponovni postupak.

ТРОШКОВИ ОДВОЗА МАТЕРИЈАЛА ОД МИНИРАНЕ КУЋЕ - СЛУЧАЈ „ЧИЗМИЋ”

PORTAL NOVOSTI, 21.08.2021.

PRAVDU NA ČISTAC

Država je dozvolila teroristima da mi u ratu sruše vikendicu. Ostatak kuće ruši mi hrvatsko pravosuđe i završava posao koji nije uspio teroristima, kaže Gojko Čizmić kojem je 1992. bila minirana vikendica u Vrsima kraj Zadra

Sve pravne bitke za vikendicu miniranu u Vrsima kraj Zadra davnog 4. jula 1992. godine, Gojko Čizmić je izgubio. U višedecenijskoj pravnoj zavrzlami, odvijala su se tri sudska procesa koje je poveo protiv Republike Hrvatske i to: za obnovu minirane kuće na koju mu nije priznato pravo jer 1991. nije bio prijavljen u Vrsima, za naknadu štete nastale uslijed terorističkog akta te zbog nejednakosti pred sudom. No sva tri slučaja, kako sam kaže, rezultirala su samo sudskim troškovima na njegov račun. Čizmić živi u Njemačkoj, u koju se preselio davno prije rata.

S obzirom da ih nije želio platiti, zbog podmirenja sudskih troškova na ime izgubljenih sudskih procesa, nakon prodaje roditeljske kuće u rodnoj mu Gornjoj Kovačici kraj Grubišnog polja na javnoj dražbi 2012. godine, na red za sudsku dražbu došli su i ostaci minirane vikendice u Vrsima, naravno u paketu s vrijednom parcelom na atraktivnoj lokaciji.

Točnije, za troškove od 21.000 kn u izgubljenom sudskom procesu protiv Republike Hrvatske za odštetu zbog minirane kuće u Vrsima vođenom u Zadru, na dražbi mu je prvo prodana imovina u Gornjoj Kovačici. Zbog drugog sudskog procesa protiv Hrvatske, zbog nejednakosti pred sudom i sudskih troškova od samo 5.000 koji su u međuvremenu s kamatama narasli na 11.000 kuna, mogli bi izgubiti i ostatke minirane kuće u Vrsima s vrijednim zemljištem.

Prva dražba bila je zakazana 27. jula, ali je zbog bolesti sutkinje odložena za 1. septembar. No po riječima Gojka Čizmića, o zakazanoj julskoj dražbi sud ga nije obavijestio, niti mu je poslao dokumentaciju s izvršenom procjenom imovine. Osim pravosudnih igrarija i dražbi, Čizmića su zvali i iz Općine Vrsi te su mu saopćili da sam izvoli završiti rušenje ostataka svoje kuće te očisti teren ili će to učiniti oni i poslati mu račun. Naravno, sve to uz zakonsko pokriće i objašnjenje da Čizmićeva minirana kuća kvari turističku sliku naselja Vrsi – Zukuve. Gojko Čizmić koji 50 godina živi u Njemačkoj i čiji je državljanin, mogao bi sve probleme koje mu je stvorio hrvatski državni aparat riješiti novcem. Mnogi činovnici uključeni u ovaj proces to vjerojatno i očekuju, ali Čizmiću to kako kaže, ne pada na pamet.

- Izgubio sam djedovinu u Kovačici, ali neću da platim. Penziju sam stekao radeći u Mercedesu i imam toliki novac. Ali to bi mi bilo kao da plaćam dinamit kojim su mi rušili vikendicu – kaže Čizmić koji se nastavlja upor-

no boriti s kandžama hrvatskog pravosuđa. No priznaje da mu je teže sada nego kad je bio rat.

Čizmića su zvali iz Općine Vrsi te su mu saopćili da sam izvoli završiti rušenje ostataka svoje kuće ili će to učiniti oni i poslati mu račun

- Država je dozvolila teroristima da mi u ratu sruše kuću, ali je nisu baš do kraja srušili. Sada u miru, ostatak kuće ruši mi hrvatsko pravosuđe koje završava posao koji nije uspio teroristima. Zločinci su slobodni, a mene, žrtvu rata kažnjavaju. Ovo je još gore jer pravosuđe hoće da na mojoj nesreći zaradi. Da je Državno Odvjetništvo u Zadru uložilo toliko truda u hvatanje terorista koliko u utjerivanje sudskih troškova, svi bi teroristi bili u zatvoru, a ja bih imao od koga da tražim odštetu i pravda bi pobijedila. Ove godine pozvao me komunalni redar Općine Vrsi da ostatke od minirane kuće uklonim. Ja sam kuću napravio i ne namjeravam je rušiti. Neka oni pronađu one koji su minirali kuće pa neka oni očiste. Naravno, znam ime, prezime i adrese ljudi koji su mi srušili kuću, a znaju i ovi u Vrsima. Nekad prije rata, svojim komšijama na moru ugovarao sam goste iz Njemačke, ali te su komšije zakaza-

le kada je meni trebala pomoć i moja je kuća otišla u nepovrat – govori Čizmić. Navodi da je sud vrijednost njegove ukupne imovine u Vrsima procijenio na 166.000 kn, međutim smatra da je realna cijena mnogo veća.

- Smatram da je to sramota za jednu državu koja je članica Evropske Unije i nije zaštitila moju imovinu. U nju sam investirao novac koji sam zaradio u Njemačkoj. Sramota je da sada ono što je ostalo čitavo, umjesto da mi obnove kuću, bude oteto i prodano u besćenje na dražbi. Interesantna je izjava službenika za obnovu u

Zadru koji mi je rekao da nažalost u Hrvatskoj nema zakona po kojemu bih ja mogao dobiti obnovu, ali zato su osigurali nekoliko puteva da im još platim za svoju izgubljenu imovinu – tvrdi Gojko Čizmić koji ističe da ne odustaje od svog prava i pravde.

- U Hrvatsku više ne dolazim. Ne mogu poslije svih podvala i nepravdi. Izgubio sam djedovinu, a od kuće u Vrsima ostale su slike i snimke koje brižljivo čuvam. Ulagao sam godinama prije rata u Hrvatsku, jer je to bila moja domovina, ali sam pogriješio. Nisam ulagao u Srbiju jer mi je

ona nepoznata sredina. Moj život je u Njemačkoj. Kada dođem u svoju rodnu Gornju Kovačicu, samo na groblju mogu biti među svojim. Ali hoću da istjeram pravdu na čistac. Hoću još jednom iscrpiti sve pravne lijekove u Hrvatskoj kako bih imao što više materijala pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strasbourgu. Žalosno je da su se svi ti sudski procesi i javne dražbe moje djedovine odvijali kada je Hrvatska ulazila u članstvo EU. Nepravda i bezakonje su preživjeli – ističe Gojko Čizmić.

СУДСКИ ТРОШКОВИ

PORTAL NOVOSTI, 17.11.2021.

ОТПИШМО СУДСКЕ ТРОШКОВЕ СРОДНИЦИМА ЖРТАВА

Od 121 analiziranog slučaja u kojima su tužitelji tražili naknadu štete zbog ubojstva bliske osobe tokom rata, samo je 15 zahtjeva usvojeno i to kada je utvrđena kaznena odgovornost počinitelja. Ostali moraju platiti velike parnične troškove tako da ponovo postaju žrtve, kazala je zastupnica Anja Šimpraga

Anja Šimpraga, SDSS-ova saborska zastupnica, govorila je u Saboru o sudskim nepravdama s kojima se nose obitelji civilnih žrtava rata. Oni koji su pravdu za ubijene potražili na sudu, inzistirajući na otkrivanju i kažnjavanju ubojica, nakon dugogodišnjih sporova dovedeni su pred apsurdan čin. Umjesto da dobiju nadoknadu štete od države, sinove, kćeri, braću i ostale bližnje nastradalih najčešće se tereti za plaćanje parničnih postupaka. Šimpraga je nave-la primjer „Milana iz Polače” čija je majka ubijena krajem augusta 1995. Ona je nastradala kao civilna osoba, ubijena je u obiteljskoj kući u Polači po okončanju Oluje.

Počinitelji ovog zločina nisu otkriveni i osuđeni, pa je, s obzirom

na tu činjenicu, Milanova tužba za naknadu nematerijalne štete koju je podigao protiv Republike Hrvatske – odbijena.

- Milana se nakon toga tereti za plaćanje parničnog postupka u iznosu od 66.000 kuna. Na taj način on je postao dužnik Hrvatske ne čineći ništa protiv drugih, tek tražeći pravdu za sebe – konstatala je zastupnica.

Još jedan primjer s kninskog područja. Mile Grubor iz Plavna izgubio je oca i baku dvadeset dana nakon Oluje. Pokrenuo je parnicu za naknadu štete zbog ubijenih članova porodice no zahtjev je odbijen i u cijelosti je morao platiti 35.000 kuna sudskih troškova.

Najnoviji slučaj je onaj Damira Punoša iz Dobropoljaca kraj Benkovca, o kojem smo pisali u prošlom broju Novosti. On je prije dva mjeseca dobio opomenu pred utuženje s Općinskog državnog odvjetništva u Zagrebu. Od njega, njegovog brata i sestre potražuje se podmirenje sudskih troškova u ukupnom iznosu od 109.000 kuna. Njima je u Oluji ubijena majka, bolesna i nepokret-

na starica. O njenoj sudbini obitelj je saznala tek 2001. godine. Sada se od Damira traži da popuni obrasce o imovini, kako bi se država mogla naplatiti. Kuća im je bila zapaljena i teškom mukom opet su je podigli, rekla je Šimpraga. Punoš je o svom slučaju informirao Srpsko narodno vijeće i potpredsjednika Vlade Borisa Miloševića.

- Kako nismo dobili odštetu za ubojstvo majke uz tvrdnju da je za to istekao rok od pet godina, a moramo platiti sudske troškove, otpis bi značio bar malo pravde, pogotovo što je država u mnogim slučajevima otpisivala i veća potraživanja. Država za te pare koje od nas traži neće propasti, ali mi hoćemo – rekao je Punoš za Novosti.

Šimpraga je ustanovila da je ovakva sudbina zadesila mnoge druge te da na ovakav način obitelji ubijenih opet prolaze pakao koji su odavno htjeli zaboraviti.

- Zbog činjenice da su vam roditelji ubijeni kao civili, vi ste na određeni način višestruka žrtva. Izgubili ste sudski spor, osporeno vam je pravo na satisfakciju i dužni ste Republici Hrvatskoj nadoknaditi troškove parničnog postupka. Nalazite se u ionako teškoj situaciji, jer ukoliko ne platite ovaj predmetni dug u pozvanom roku, postoji mogućnost

да држава покуша naplatiti svoje потраживање судским путем. Уколико немате довољно новчаних средстава на банковном рачуну, вјеровник може покренути оvrшни поступак на вашој покретној или непокретној имовини – објаснила је Шимпрага оvrшни протокол.

Navela је да су трошкови парничног поступка и обавеза њихове накнаде једна од послједица односа странака у парници. Та судска одлука темелји се на чланку 154., ставак 1. Закона о парничном поступку. Шимпрага је нагласила да у медијима

никад нису поведене широке расправе о овој теми. Тек ријетки су извјештавали, суосјећали, ријетки су се борили како би ови захтеви били усвојени, рекла је.

- Од 121 случаја који су анализирани, у којима су туђителји у парницама захтијевали накнаду нематеријалне штете због убојства блиске особе током рата, само је 15 туђбених захтева усвојено. Дакле, 86 их је одбијено. Туђителји су углавном успјели у парницама којима је претходно казнени поступак па је утврђена казнена одговорност починиоца. У случајевима у којима су туђбени захтеви по-

vezani, и ако претходно није утврђена казнена одговорност починиоца, туђителји би готово увијек губили парнице. Плаћањем парничних трошкова, ти људи постају поново жртве. У свјетлу владавине права и једнакости свих пред судовима, потребно је донијети одлуку којом би се отписала дуговања цивилним жртвима рата – затражила је Шимпрага. По њеним ријечима, проблем је тим и већи јер је одређени број људи већ платио споменуте трошкове, и то обично оvrхамма над ионакоиским мировинама.

ЗАКОН О ЦИВИЛНИМ СТРАДАЛНИЦИМА У ДОМОВИНСКОМ РАТУ

ПОЛИТИКА, 21.10.2012.

ХРВАТСКИ ЗАКОН О РАТНИМ ЦИВИЛНИМ ЖРТВАМА

Као човек који већ педесетак година тумачи и у пракси примењује разне прописе, морам признати да су се аутори овог закона заиста потрудили да поставе многе „запреке” српским страдалицима и члановима њихових породица, посебно онима који су страдали на подручју бивше РСК, на путу до признавања статуса ратног страдалника, без којег се не може остварити ниједно од предвиђених права

Од када је Хрватски сабор у јулу ове године усвојио Закон о цивилним страдалицима из Домовинског рата, канцеларијама „Веритаса” у Београду и Бањалуци свакодневно се обраћају Срби из Хрватске и бивше РСК с питањем да ли се одредбе овог закона односе и на њих.

Ради илустрације наводим неколико примера.

Дана 25. септембра 1991. године Даницу Манојловић (48) усмртили су гелери гранате испред њене куће у Вуковару у Улици Иве Лоле Рибара бр. 68. Њен супруг Никола Манојловић (53) убијен је 5. новембра 1991. у дворишту вртића у Борову Селу од стране ЗНГ-а. Даничини посмртни остаци ексхумирани су с вуковарског новог гробља 1996, а Николини 2002. с гробља у Новом Саду, где су били покопани након што су извађени из Дунава. И Даничини и Николини посмртни остаци идентификовани су 2012. у Заводу за судску медицину и криминалистику у Загребу. У извештајима о смрти пише да је узрок смрти за Даницу „траума цапитис”, а за Николу „вулнера цапитис”. Њихова кћер Љиљана, која нам се и обраћала ових дана, посмртне остатке родитеља сахранила је у Апатину, где и живи.

Дана 13. децембра 1993. у Стабљу, општина Бенковац, која је била у саставу РСК, тенковска граната испалила је Невенку Црнобрњу (30) и њену ћерку Сњежану (12) у приземљу њихове куће. Миле Црнобрња сахранио је супругу Невенку и кћер Сњежану најприје у Бенковцу да би их пре неколико година пренио у породичну гробницу у Јагодњи Доњој. Миле се после „Олује” с млађом кћерком Невенком иселио у Аустралију, одакле нас је и назвао пре неки дан.

Дана 8. августа 1995. у Зечеву, општина Книн, силована је па убијена Љепосава Мандић (62), чији леш је остао на путу двадесетак дана. Њени посмртни остаци ексхумирани се с книнског гробља 2001, а идентификовани су у децембру 2002. у Заводу за судску медицину у Загребу. У извештају о смрти пише да је узрок смрти „вулнус сцолопетарим цапитис”. Њене посмртне остатке породица је у фебруару 2003. сахранила у Зечеву. У име породице ових дана контактирао нас је њен унук Мандић Предраг, који сада живи у Ритопеку, општина Гроцка.

Могао бих навести још много оваквих или сличних примера из свих ратних година, од укупно до сада верификованих преко 2.800 погинулих и несталих цивила и много више цивилних инвалида с подручја РХ и и бивше РСК страдалих на српској страни у рату деведесетих.

А шта каже поменути закон?

Права (чл. 2) могу остварити држављани Републике Хрватске, а изнимно и страни држављани: ако су у тренутку страдавања имали пребивалиште или боравиште на територију РХ, односно ако је особа иза које подноси захтев за остваривање права у тренутку страдавања имала пребивалиште или боравиште на територију РХ и ако их не остварују од државе чији су држављани.

Цивилни страдалници (чл. 8) су цивилни инвалиди из „домовинског рата” и цивилне особе погинуле, умрле или нестале у том рату, односно чланови уже и шире породице цивилне особе погинуле, умрле или нестале у том рату, који могу остварити права према овом закону.

Цивилним инвалидом (чл. 9) сматра се особа којој је организам оштећен за најмање 20 процената због ране или повреде коју је добила: због заточења у логору, затвору или другом непријатељском објекту; у вези с ратним догађајима из рата (због кориштења средстава и метода којима се изводе ратне операције као што су бомбардовање, експлозија минско-експлозивних средстава, залутали метак и слично); од експлозије минско-експлозивних средстава заосталих након завршетка ратних операција у рату или због експлозије минско-експлозивних средстава или употребе

ватреног оружја изван ратних операција, али у вези с околностима из рата, у свим ситуацијама у раздобљу од 17. августа 1990. до 30. јуна 1996.

Исте околности по којима се утврђују цивилни инвалиди односе се и на цивилне особе погинуле, умрле или нестале у рату и цивилне особе које су од ране, повреде или болести умрле (чл. 10).

Цивилни страдалници под условима одређеним овим законом (чл. 3) могу остварити следећа права: а) инвалиди – особну инвалиднину, додатак за негу и помоћ друге особе, ортопедски додатак, посебни додатак, право на накнаду трошка прилагодбе особног аутомобила и професионалну рехабилитацију; б) по основи губитка или нестанка члана породице – породичну инвалиднину, повећану породичну инвалиднину, увећану породичну инвалиднину, породичну инвалиднину након смрти цивилног инвалида рата И. до ИВ. групе и новчану накнаду у износу породичне инвалиднине, повећане и увећане породичне инвалиднине; ц) остала права – новчана накнада за цивилне страдалнике из рата, право на једнократну новчану помоћ, додатак за припомоћ у кући, право на бесплатне уџбенике, право на стипендију и још десетак других права.

А ко не може да оствари права утврђена овим законом?

То су (чл. 5): припадници, помагачи или сарадници непријатељских војних и паравојних јединица који су суделовали у оружаном агресивном нападима на Републику Хрватску и сви који су на било који други начин помагали непријатељу, као ни чланови њихових породица по ос-

нову њихова страдавања и особе које су осуђене правоснажном судском пресудом за кривична дела против РХ, односно за кривична дела против човечности и међународног права „почињена за време одбране суверенитета РХ”, као ни чланови њихових породица по основу њихова страдавања.

Потпредседник Хрватске владе и министар бранитеља Томо Медвед до сада је више пута поновио да су у закону „на посебан начин постављене запрете да закон не могу конзумирати особе које су суделовале у агресивном нападима на Хрватску те стога не постоји никаква бојазан да ће неко од припадника непријатељских формација, те њихових сарадника и помагача или особа које су на било који начин помагале у агресивном нападу, користити тај закон”.

Као човек који већ педесетак година тумачи и у пракси примењује разне прописе, морам признати да су се аутори овог закона заиста потрудили да поставе многе „запреке” српским страдалницима и члановима њихових породица, посебно онима који су страдали на подручју бивше РСК, на путу до признавања статуса ратног страдалника, без којег се не може остварити ниједно од предвиђених права.

Упркос таквим „запрекама”, ми из „Веритаса” саветујемо свим српским цивилним жртвама и члановима њихових породица да поднесу захтеве за признање таквог статуса према прописаној процедури и да буду спремни на „рововску” правну борбу кроз хрватске и међународне институције.

ПРИМЈЕНА ЗАКОНА О ЦИВИЛНИМ ЖРТВАМА РАТА У РХ

SNV.HR, 10.03.2022.

ZAPOČELA PREDAJA ZAHTJEVA PO NOVOM ZAKONU O CIVILNIM STRADALNICIMA DOMOVINSKOG RATA

U domeni zaštite ljudskih prava, snv osobitu pažnju posvećuje žrtvama rata, kako direktnim, tako i srodnicima ubijenih i nestalih. Velik broj žrtava, ni 26 godina nakon završetka rata nije uspio ostvariti niti jedan vid zadovoljštine zbog pretrpljenih gubitaka, čime su osobito pogođene žrtve srpske nacionalnosti. Stoga nam je interes da kroz pokrenute upravne i/ili sudske postupke te kroz zagovaranje zakonodavnih izmjena omogućimo bar neko priznanje gubitaka i patnje.

Snv je aktivno učestvovao u izradi Zakona o civilnim stradalnicima Domovinskog rata, kao i pravilnika za provedbu zakona kroz javna savjetovanja.

Krajem studenog 2021. započelo je podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava. Nesporno je da ovaj Zakon pomiče krug potencijalnih korisnika prava, miče imovinske pragove koji su bili prepreka ostvarivanju prava mnogim civilnim žrtvama rata i

omogućuje roditeljima koji su izgubili djecu u ratu da sada podnesu zahtjev.

Radi potpunijeg prava na informaciju civilnih žrtava rata, na linkovima su dostupni obrasci zahtjeva, adresar županijski ureda koji zaprimaju zahtjeve i rješavaju u prpravima i potencijalnim korisnicima prava.

obrazac 1: Zahtjev za priznavanje statusa civilnog invalida iz domovinskog rata i prava po osnovi oštećenja organizma prema Zakonu o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata

obrazac 2: Zahtjev za priznavanje posebnog dodatka prema Zakonu o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata

obrazac 3: Zahtjev za priznavanje statusa člana obitelji ci-

vilne osobe poginule, umrle ili nestale u domovinskom ratu i prava na obiteljsku invalidninu, povećanu i uvećanu obiteljsku invalidninu, odnosno novčanu naknadu obiteljske invalidnine prema Zakonu o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata

obrazac 4: Zahtjev za priznavanje statusa člana obitelji civilne osobe poginule, umrle ili nestale u domovinskom ratu i prava na obiteljsku invalidninu, povećanu i uvećanu obiteljsku invalidninu, odnosno novčanu naknadu obiteljske invalidnine prema Zakonu o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata

obrazac 5: Zahtjev za priznavanje prava na obiteljsku invalidninu iza smrti civilnog invalida iz domovinskog rata i. – iv. skupine koji je do smrti bio korisnik dodatka za njegu i pomoć druge osobe

PORTAL NOVOSTI, 15.06.2022.

KAKO DOKAZATI RANJAVANJE U KRAJINI?

Nemoguće je pribaviti medicinsku dokumentaciju koja je izdana na području RS Krajine jer je većina uništena u „Oluji”

Dvoje maloljetne djece u dobi od 17 i 5 godina (imena poznata redakciji) ranjeno je u zimu 1993. na širem području Benkovca od granate ispaljene s položaja Hrvatske vojske u selu Vrana. Ovi danas odrasli ljudi među brojnim su civilnim žrtvama rata od 1991. do 1995. Oni su zajedno s još 55 osoba preko Pravnog odjela Srpskog narodnog vijeća

predali zahtjev za odštetu po novom Zakonu o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata.

Prema Pravilniku o načinu ostvarivanja statusa i prava civilnih stradalnika iz Domovinskog rata, civilne žrtve s početka teksta moraju ispuniti niz preduvjeta kako bi ostvarile odštetu za ranjavanje. Potrebna im je, između ostalog, ratna medicinska dokumentacija o liječenju koja potječe iz razdoblja neposredno nakon ranjavanja, a najkasnije do 30. septembra 1996.

Dvoje stradalnika rat je proveo na teritoriji tadašnje RS Krajine i izbjegli su u Srbiju u augustu 1995. Medicinska dokumentacija kojom raspolažu 29 godina nakon tragedije vrlo je oskudna. Jedna osoba ima izvještaj doktora specijalista koji ga je operirao, izdat tek 1998. godine u Beogradu. Druga osoba posjeduje samo jedan originalni papir na kojem je dijagnoza ispisana rukom.

Pravilnik u tom slučaju predviđa još jednu mogućnost, a to je da se mogu uvažiti naknadna saznanja o okolnostima stradavanja od nadležne policijske uprave, saznanja Državnog odvjetništva Republi-

ke Hrvatske i drugi dokazi od nadležnih tijela RH. Međutim, pravnici iz SNV-a su u procesu prikupljanja dokaza za stranke uvidjeli da je nemoguće pribaviti medicinsku dokumentaciju koja je izdana na području RS Krajine jer je većina zatečene dokumentacije uništena za vrijeme i nakon „Oluje”. Konkretno, podatke o ranjavanju dvoje djece s područja Benkovca danas ne posjeduju Dom zdravlja u Benkovcu, bolnica u Kninu ni Državni arhiv u Zadru. Tim povodom smo se obratili Ministarstvu zdravstva. Tražili smo od njih informaciju gdje se nalazi ratna medicinska dokumentacija s navedenog područja.

U dopisu koji potpisuje ministar Vili Beroš navodi se da je to tijelo javne vlasti utvrdilo da „nema saznanja gdje se tražena informacija nalazi”. Objašnjeno je da „Krizni stožer Ministarstva zdravstva, kao pravni sljednik Glavnog sanitetskog stožera Republike Hrvatske – zapovjedne strukture Integriranog ratnog zdravstvenog sustava u periodu 1991. do 1995., nije u posjedu ratne medicinske dokumentacije s područja Grada Benkovca”.

Milena Čalić Jelić iz Pravnog odjela SNV-a se nada da novim zakonom i podzakonskim propisima neće biti

onemogućeno ostvarivanje prava civilnim žrtvama rata putem krutog tumačenja zakonskih normi, pogotovo kada je riječ o medicinskoj dokumentaciji kojom podnositelji zahtjeva trebaju dokazati da su u ratu zadobili minimalnih 20 posto invaliditeta. Pojašnjava da za invaliditet ili bolest nastalu kao posljedicu zatočeništva medicinska dokumentacija treba datirati 30 dana nakon puštanja ili bijega iz zatočeništva. Bolesti psihe dokazuju se na osnovu prve medicinske dokumentacije dvije godine nakon zatočeništva.

Dvije civilne žrtve predale su zahtjeve s dokumentacijom koju posjeduju. Imaju ovjerene izjave svjedoka

svog ranjavanja, kao i naknadne izjave doktora koji ih je liječio u Benkovcu 1993. Čalić Jelić sve to smatra dostatnim dokazima. Navodi da SNV još uvijek nema niti jedno izdano rješenje, ali da prati implementaciju novog Zakona o civilnim stradalicima iz Domovinskog rata.

- Nadamo se da će se cilj postići i da će status civilnih žrtava rata biti priznat nakon predugog perioda ignoriranja njihove životne situacije i posljedica proživljenog – poručuje Milena Čalić Jelić.

СУДСКИ ПОСТУПЦИ ПРЕД ЕСЉП

ЗЛОЧИН У ОЂЕСТОВУ – СЛУЧАЈ „БАЉАК”

PORTAL NOVOSTI, 26.11.2021.

ESLJP OSUDIO HRVATSKU ZA KRŠENJE PRAVA NA POŠTENO SUĐENJE U SLUČAJU BALJAK

Teret dokazivanja da hrvatski vojnici nisu tokom Oluje ubili S.B.-a, počivao je na vlasti, a ne na obitelji sina, brata i unuka ubijenog iz obitelji Baljak kao podnositeljima zahtjeva, čime je Hrvatska prekršila pravo na pošteno suđenje

Ujučerašnjoj presudi u predmetu Baljak i drugi protiv Hrvatske Europski sud za ljudska prava jednoglasno je presudio da je došlo do kršenja odredbe o pravu na pošteno suđenje Europske konvencije o ljudskim pravima.

Predmet se odnosio na odbijanje zahtjeva podnositelja zahtjeva za naknadu štete od strane domaćih sudova u Hrvatskoj na temelju toga što nisu uspjeli dokazati da je država odgovorna za smrt S.B.-a (njihova sina, brata i unuka), unatoč činjenici da su ga hrvatski vojnici zatočili i odveli na nepoznato mjesto, a njegovo tijelo pronađeno je godinama kasnije u masovnoj grobnici s ranom od vatrenog oružja.

Podnositelji zahtjeva Milan Baljak, Draginja Baljak, Stana Baljak i Dušanka Tripunović, hrvatski su državljani. Obitelj Baljak trenutno živi u Petrovaradinu, a Tripunović u Banja Luci. Dana 5. kolovoza 1995. godine, tokom Oluje, sina, brata i unuka podnositelja zahtjeva S.B.-a zarobili su hrvatski vojnici i smjestili u podrum zajedno s još 20-ak ljudi. Sljedeći dan su ga, zajedno s još nekoliko muškaraca, hrvatski vojnici odveli na nepoznato mjesto i obitelj nikada više nije čula za njega. Njegovo tijelo pronađeno je 2002. godine,

zajedno s tijelima ostalih muškaraca odvedenih 1995. godine.

U lipnju 2005. njegova obitelj podnijela je građansku tužbu protiv Hrvatske na zagrebačkom Općinskom sudu, navodeći da su S.B.-a ubili hrvatski vojnici, zbog čega su tražili odštetu. Sa suda je stigla ocjena da podnositelji zahtjeva nisu dokazali da su S.B.-a ubili hrvatski vojnici, i da njegova smrt predstavlja štetu za koju sud nije nadležan.

ESLJP je posebno utvrdio da je zaključak do kojeg su došli domaći sudovi prilikom odbacivanja zahtjeva bio nesuvisao. Domaći su sudovi, naime, nametnuli nedostižni standard dokazivanja podnositeljima zahtjeva, što je bilo posebno neprihvatljivo s obzirom na ozbiljnost radnji kojih se sudski proces ticao.

ESLJP u svojoj je odluci ponovio da je već u nizu slučajeva utvrđeno da su osobe koje su nestale nakon što su ih vojnici zatočili smatrane mrtvima, a država je bila odgovorna za njihovu smrt. U takvim situacijama teret dokazivanja je ležao na vlasti, kako bi se pružilo uvjerljivo objaš-

njenje i dokaz da je žrtva preživjela ili pak umrla u drugačijim okolnostima.

„Nije bilo kaznenog istraživanja o nestanku i ubojstvu rodbine podnositelja zahtjeva, niti bilo kakve kaznene osude. Krivnja za to nije mogla biti na podnositeljima zahtjeva. Bilo je neosporno da je S.B. nestao dok je bio pod kontrolom hrvatskih vojnika, i da nije bilo vijesti o njemu sve dok njegovo tijelo nije pronađeno u masovnoj grobnici s ranom od vatrenog oružja na području glave, zajedno s tijelima ostalih muškaraca zatočenih u isto vrijeme kad i on. U skladu sa sudskom praksom, u tim okolnostima postojala je jaka pretpostavka uzročnosti između S.B.-ova nestanka i ubojstva. Teret dokazivanja da ga hrvatski vojnici nisu protupravno ubili počivao je na vlasti. Domaći su sudovi nametnuli nedostižni standard dokazivanja podnositeljima zahtjeva, što je bilo posebno neprihvatljivo s obzirom na ozbiljnost djela o kojem se radi”, zaključuje se u presudi ESLJP-a.

Sud je odredio da Hrvatska podnositeljima zahtjeva treba solidarno isplatiti 3.000 eura na ime nematerijalne štete i 3.350 eura na ime troškova i izdataka.

Политика, 25. 12. 2021.

САВО ШТРБАЦ: ЗЛОЧИН У ОЋЕСТОВУ У ПРЕСУДИ ЕВРОПСКОГ СУДА

Недавно је Европски суд за људска права (ЕСЉП) једногласно пресудио да је у предмету „Баљак против Хрватске” дошло до кршења одредбе о праву на поштено суђење из Европске конвенције о људским правима. Пошто је „Веритас” од почетка инволвиран у овај предмет тако што смо посредовали између породица жртава, домаћих и међународних судова и адвоката који су заступали оштећене, осећам потребу да сувопарне правничке термине преведем на „народски језик”.

Ево о чему се ради:

Дана 5. августа 1995, други дан хрватске агресије на Северну Далмацију која је била у саставу РСК, припадници хрватске војске у месту Оћестово, у близини Книна, заробили су више српских војника и цивила и затворили их у један подрум, одакле су сутрадан извели пет младића, од када им се губио траг. Тела тих пет младића ексхумирана су 2001. године са Книнског гробља, а пронађена су у селу Стара Стража, удаљеном од Оћестава неколико километара, где су и усмрћени. Наиме, послије ексхумације, прегледом су на њиховим лешевима пронађени трагови повреда од ватреног оружја. Ове чињенице утврдио је Међународни кривични суд за бившу Југославију (МКСЈ) у предмету „Готовина и др.” на основу исказа сведока: Марије Вечерине, Здравка Бунчића и Душана Торбице, који су и сами као цивили били заточени са побијеним младићима.

„Расправно веће надаље констатује да је око девет сати 6. августа 1995. више особа које се наводе као хрватски војници извело пет младих мушкараца, конкретно, Стеву Вечерину, Милу Ђатовића, Сте-

вана Баљка, Ђуру Мачка и Момчила Тишму, из подрума. Од тих пет младих мушкараца, четири су носила неку врсту војне одеће”, наводи се и тачки 431. првостепене пресуде МКСЈ у предмету „Готовина и др.”

Међу одведеним младићима био је и Маријин син Стево Вечерина, а у подруму су јој биле и две кћери. Марија је у децембру 1995. по доласку у Србију навратила у „Веритасове” просторије у Београду и том приликом изјавила:

„Увече, 5. 8.1995. године, око 21 сат кретала сам се у возилу ’лада’ из правца Жегара у правцу Книна. У возилу су биле две моје ћерке, Мира и Бранка, син Стево, Вечерина Сава, њена ћерка Драгана, Стеван Баљак и Миле Ђатовић. У једном моменту када смо дошли у Оћестово, чула се пуцњава, пукла су стакла, ауто су окружиле усташе. Одвели су нас у једну конобу. У коноби је било око 17 људи. Међу њима су била два војника. Њих су заробили тог дана. Мој син рањен је то вече у ногу испод колена.

Ујутро око девет сати улази у конобу неколико усташа и тражи да наши војници изађу, јер је по њих дошла војна полиција. Из конобе излазе она двојица што смо их затекли, мој син Стево, Баљак Стево и Миле Ђатовић. Изашла сам за њима да видим где их воде, али су ме усташе врагиле у конобу. Накратко иза овог чула се галама а затим пуцњава. Усташе су пуцале у ауто који је наишао из правца Кистања. Моју ћерку Бранку и ћерку Саве Вечерине Драгану усташе зову да помогну двома женама које су биле рањене у оном ауту. У том ауту била су и три мушкараца. Један од њих је убијен, а друга два су доведена у конобу. Око 10.30 сати на

фрези смо кренули у правцу Книна.” Марија је исту причу поновила и пред МКСЈ, који јој је поклатио пуну веру. „Претресно веће сматра да су особе које су мушкараце одвеле из подрума биле исте оне које су 5. августа 1995. зауставиле четири од пет мушкараца и пет мушкараца држале у кући у Оћестову или у близини Оћестова, или су с тим особама тесно сарађивале”, наводи се у тачки 433. поменути пресуде хрватским генералима, а у тачки 1736. у поглављу убиства, суд закључује: „Расправно веће стога констатује да сви горе наведени инциденти (међу којима је и овој у Оћестову, прим. аутора) представљају убиство као злочин против човечности као и кршења закона и обичаја ратовања.” Иако је жалбено веће МКСЈ ослободило хрватске генерале, закључке претресног већа о догађају у Оћестову није довело у сумњу, што се види и по томе што је и Међународни суд правде у предмету по узајамним тужбама Хрватске и Србије о геноциду, као неспорно утврђену чињеницу о злочину у Оћестову у своју пресуду преузео закључке из првостепене пресуде МКСЈ.

И поред свега тога хрватски судови су у случају „Баљак против Хрватске”, који је једини до сада из догађаја у Оћестову решаван пред ЕСЉП, одбили захтев за накнаду штете мајке Драгиње, оца Милана, сестре Душанке и бабе Стане убијеног Стевана Баљка уз образложење да нису успели доказати да су га убили припадници хрватске војске. А ко изгуби спор мора да противној страни накнади и парничне трошкове, који су у овом случају износили око десетак хиљада евра. Овакав став хрватски судови су заузели и у предметима осталих породица убијених српских војника у Оћестову али и у свим другим сличним предметима, без обзира на то да ли се ради о убијеним војницима или цивилима. Пресуде са оваквим ставом пре овог слу-

чаја пролазиле су прву контролу судије појединца пред ЕСЉП, која је била и коначна. Овом пресудом је ЕСЉП утврдио да је закључак до којег су дошли хрватски судови приликом одбацивања захтева рођака убијеног Стевана Баљка био неразуман.

„Није било кривичног истраживања о нестанку и убиству рођака подносиоца захтева, нити било какве кривичне санкције. Кривња за то није могла бити на подносиоцима захтева. Било је неоспорно да је С. Б. нестао док је био под контролом хрватских војника, и да није било вести о њему све док његово тело није пронађено у масовној гробници с раном од ватреног оружја на подручју главе, заједно с телима осталих мушкараца заточених у исто време кад и он. У складу са судском праксом, у тим околностима постојала је чврста претпоставка узрочности између нестанка и убиства С. Б.. Терет доказивања да га хрватски војници нису противправно убили почивао је на власти. Домаћи су судови наметнули недостижни стандард доказивања подносиоцима захтева, што је било посебно непри-

хватљиво с обзиром на озбиљност дела о којем се ради”, закључује се у пресуди ЕСЉП-а. Утврдивши да је дошло до повреде права на приступ суду противно члану 6. ставу 1. Конвенције, ЕСЉП је подносиоцима захтева (рођацима убијеног С. Б.) досудио 3.000 евра за нематеријалну штету и 3.350 евра за трошкове поступка, док је приговор подносиоца у односу на прекомерне трошкове парничног поступка оценио преурањеним с обзиром на могућност понављања тог поступ-

ка пред домаћим судовима поводом ове пресуде ЕСЉП-а.

Значај ове пресуде ЕСЉП-а, уколико постане правоснажна, а увек сам да хоће, увелико превазилази овај појединачни предмет, јер ће се, по систему преседана, примењивати и на друге случајеве који су (или ће бити) заprimљени пред тим судом а и пред националним судовима чланицама Савета Европе, који ставове тога суда морају у пракси и да примењују.

Oćestovo, 2017.; foto: srbi.hr

ПРАВИЧНА РАВНОТЕЖА КОД ОДМЈЕРАВАЊА ТРОШКОВА – СЛУЧАЈ „БУРСАЋ”

UREDZASTUPNIKA.GOV.HR, 28.04.2022.

NOVA PRESUDA – BURSAĆ I DRUGI PROTIV HRVATSKE

Stoga što је hrvatski sud dosudio previsoki trošak Republici Hrvatskoj, Europski sud је utvrdio povredu prava na mirno uživanje vlasništva

Europski sud за ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) је 28. travnja 2022. objavio presudu u predmetu Bursać i drugi protiv Hrvatske u kojoj је utvrdio da povredu prava na mirno uživanje vlasništva iz čl. 1. Protokola br. 1 uz Konvencij-

ju zbog toga što domaći sudovi nisu postigli pravičnu ravnotežu kod odmjeravanja troškova parničnog postupka. Prigovor podnositelja да nije provedena učinkovita istraga smrti njihovog oca sukladno čl. 2. Konvencije, Europski sud је proglasio nedopuštenim zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava.

Podnositelji zahtjeva pokrenuli су 2005. godine parnični postupak за naknadу štete protiv Republike

Hrvatske zbog nasilne smrti njihovog oca. Provostupanjski sud donio је presudu kojom је odbio tužbu podnositelja за naknadom štete te im је, sukladno postavljenoj vrijednosti predmeta spora, naložio plaćanje parničnog troška u iznosu od 60.000,00 kuna. Oni су podnijeli žalbu navodeći како је odluka prvostupanjskog suda suprotna Odluci Vlade RH о otpisu tražbina troškova parničnog postupka dosuđenih Republici Hrvatskoj u određenim postupcima. Drugostupanjski sud је odbio žalbu podnositelja potvrdivši stajalište prvostupanjskog suda, а Vrhovni sud RH је odbio re-

viziju kao neosnovanu. Ustavni sud odbio je ustavnu tužbu podnositelja smatrajući da odluke domaćih sudova nisu bile arbitrarne.

Europski sud je utvrdio kako domaći sudovi nisu postigli pravičnu ravnotežu (fair balance) u odlučivanju o trošku parničnog postupka podnositelja. S jedne strane su oslobodili podnositelje plaćanja sudskih pristojbi za vođenje spora zbog lošeg imovinskog stanja, a s druge strane su im dosudili da plate veliki iznos parničnog troška državi. Dodatno, Europski sud je utvrdio kako je neobjašnjivo dugo trajanje parničnog postupka pred prvostupanjskim sudom (5 godina) proizvelo dodatne troškove za koje podnositelji nisu bili odgovorni, a koje su u konačnici morali snositi.

Europski sud je ponovio svoje stavove utvrđene već u presudi Cindrić i Bešlić protiv Hrvatske te utvrdio da, iako nema izravne zabrane da potencijalne žrtve teških kaznenih djela snose troškove parničnih postupaka koje su pokrenule, to može biti u sukobu s pozitivnom obvezom države da zaštiti pravo na život vođenjem učinkovitih kaznenih istraga i smanjenjem ponovnog traumatiziranja potencijalnih žrtava teških kaznenih djela. U okolnostima u kojima nadležna državna tijela nisu utvrdila je li nad podnositeljevim ocem počinjeno kazneno djelo ratnog zločina niti su pronašla počinitelje tog djela, Europski sud je smatrao da naplata velikog iznosa parničnog troška od podnositelja u korist države predstavlja nerazumno neproporcionalni teret za njih.

Podnositeljima je zbog povrede prava na mirno uživanje vlasništva Europski sud dosudio naknadu u iznosu od 5.000,00 EUR te na ime troška postupka iznos od 2.000,00 EUR.

Ova presuda još nije konačna, a postat će ukoliko niti jedna stranka u roku od tri mjeseca od donošenja iste ne podnese zahtjev velikom vijeću Suda. Presuda je dostupna na web stranici Suda (www.echr.coe.int/hudoc) na engleskom jeziku, a nakon prijevoda na hrvatski jezik, bit će dostupna na web stranici Ureda za stupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.

BIRN, 28.04.2022.

EUROPSKI SUD NALOŽIO HRVATSKOJ DA ISPLATI ODŠTETU KĆERKAMA UBIJENOG SRBINA

Europski sud za ljudska prava naložio je Hrvatskoj da obešteti pet žena, Srpkinja iz Hrvatske, čiji je otac ubijen tijekom operacije „Oluja“, 1995. jer su protupravno morale da plate sudske troškove u građanskom postupku koji su vodile.

Europski sud za ljudska prava u Strasbourgu donio je danas odluku da Hrvatska mora platiti odštetu od 5.000 eura jer su pet kćerki Srbije koji je poginuo tokom „Oluje“, protupravno morale da plate sudske troškove u građanskom postupku koji su pokrenuli protiv države pred domaćim sudovima.

Hrvatskoj je također naloženo da plati 2.000 eura za njihove troškove pred Europskim sudom za ljudska prava.

„U konkretnim okolnostima ovog slučaja, sud smatra da je nalaganje aplikantima da snose pune troškove državnog zastupanja u parničnom

postupku predstavljalo nesrazmjern teret za njih,“, navodi se u odluci Europskog suda za ljudska prava.

Njihov otac, identificiran inicijalima I.D., koji je u vrijeme operacije „Oluja“, 1995. godine imao 86 godina, tijekom operacije ostao je u svojoj kući u nepriznatoj Republici Srpska Krajina, zajedno sa suprugom, inicijalima Đ.D., te tetke dvije tužiteljice, inicijalima B.O.

Prema riječima Đ.D. i B.O., njihov otac je ubijen 6. kolovoza 1995. godine kada je otišao da nahrani krave.

One su ga vidjele kako razgovara s hrvatskim vojnicima iz voćnjaka u blizini kuće u kojoj su se skrivale, a zatim su čule pucnje. Kada su vojnici otišli, ušle su u kuću i pronašle njegovo tijelo.

Pokopan je u septembru 1995. godine i ekshumiran, zajedno sa još 158 drugih, po nalogu istražnog suca 2002. godine. Obdukcijom je utvr-

đeno da su uzrok smrti prostrjelne rane u glavi, trupu i udovima.

Njegove kćerke su u septembru 2005. godine podnijele građansku tužbu protiv države, navodeći da su njihovog oca ubili hrvatski vojnici.

One su tražile da im bude isplaćeno 20.000 hrvatskih kuna (preko 2.600 eura) za materijalnu i 220.000 kuna (preko 29.000 eura) za nematerijalnu štetu. Zbog lošeg imovnog stanja odobreno im je oslobađanje od plaćanja sudskih troškova.

Njihov građanski tužbeni zahtjev je odbijen zbog zastare i naloženo im je da plate 60.000 kuna (preko 7.900 eura) troškova.

Europski sud u svojoj odluci navodi da „nijedan međunarodni instrument izričito ne zabranjuje naložiti žrtvama teških povreda osnovnih ljudskih prava da snose troškove građanskih postupaka za naknadu štete u kojoj su bile neuspješne,“.

Dodaje se da se „čini da su takve odluke u suprotnosti s obavezom država da minimiziraju rizik od ponovne traumatizacije žrtava teških povreda osnovnih ljudskih prava“.

ПРАВО НА ПОШТЕНО СУЂЕЊЕ - СЛУЧАЈ „ПОЗДЕР”

UREDZASTUPNIKA.GOV.HR. 17.01.2022.

NOVE PRESUDE – POZDER PROTIV HRVATSKE I TABAK PROTIV HRVATSKE

Dana 13. siječnja 2022. Europski sud za ljudska prava (dalje: Sud) je u predmetima Pozder protiv Hrvatske i Tabak protiv Hrvatske, objavio presude koje se odnose na prigovore vezane za različite aspekte prava na pošteno suđenje pred domaćim sudovima.

U predmetu Pozder, Sud je utvrdio povredu članka 6. stavka 1. i 3. (c) Konvencije, te je podnositelju dosudio 4.000 eura naknade za nematerijalnu štetu i 2.000 eura za troškove postupka. Ova presuda je konačna.

Podnositelj je, nakon što je u odsutnosti 1998. godine pravomoćno osuđen na kaznu zatvora od 20 godina zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva u Škabrnji, zatražio obnovu (ponavljanje) tog postupka 2012.g. Vrhovni sud je pravomoćno odbio njegov zahtjev.

Europski sud je utvrdio da je podnositelj osobno sudjelovao u početnim fazama istrage koja se vodila protiv njega, prije nego što je pušten iz pritvora i razmijenjen u sklopu dogovorene razmjene zarobljenika. Stoga je imao određena saznanja o postupku koji se vodio protiv njega, ali mu naknadno nikada nije dostavljena optužnica ili poziv za raspravu, niti su mu hrvatske vlasti na bilo koji način obavijestile da je postupak protiv njega nastavljen. Stoga nije mogao zaključiti je li podnositelj nastojao izbjeći suđenje u ovom predmetu ili se odrekao prava da se pojavi pred domaćim sudom. Imajući u vidu opća načela i ranija utvrđenja u vezi suđenja u odsutnosti iznesena u predmetu Sanader protiv Hrvatske, Sud je smatrao da podnositelju nije pružena mogućnost da ostvari ponovno razmatranje optužbi koje su mu stavljene na teret, na na-

čin koji bi potpuno poštovao njegova prava obrane.

U predmetu Tabak, Europski sud je razmatrao poštovanje prava na pošteno suđenje zbog navodne pristranosti domaćeg suda u parničnom postupku za naknadu štete, a posebno zbog povrede načela jednakosti stranaka u postupku zbog činjenice da vještak nije obavijestio sud o okolnostima koje su dovele u sumnju njegovu nepristranost. Tijekom postupka Općinski sud u Koprivnici – Stalna služba u Đurđevcu imenovao je vještakom osobu koja je tijekom razdoblja vještačenja bila predsjednica uprave podružnice tuženika (Croatia osiguranje). Podnositelj je tijekom žalbenog postupka saznao za ove okolnosti koje su predstavljale temelj za izuzeće vještaka. Međutim drugostupanjski sud je odbio njegovu žalbu zbog nepravovremenog iznošenja prigovora pozivajući se na odredbe Zakona o parničnom postupku.

Europski sud je smatrao da su prigovori o pristranosti vještaka bili objektivno opravdani, s obzirom da je sporno vještačenje imalo odlučujuću ulogu u ocjeni podnositeljeve tužbe, te imajući u vidu položaj vještaka u podružnici tuženika. Detaljno analizirajući mjerodavno pravo, pravila o izuzeću sudaca i vještaka, podzakonske akte koji su uređivali postupanje vještaka, te relevantnu domaću sudsku praksu, Sud je primijetio da su u domaćem pravnom sustavu postojala jamstva koja su osiguravala neovisnost i nepristranost stručnjaka te pouzdanost dokaza vještaka.

Premda je vještakinja imala sve razloge da okolnost zaposlenja kod tuženika prijavi prvostupanjskom sudu, ona to nije učinila. S druge strane, nisu postojale nikakve nazna-

ke, da su sudac koji je imenovao vještakinju, a niti sudac koji je konačno presudio u predmetu, bili svjesni njezinih profesionalnih veza s tuženom tvrtkom, budući da je ona bila stalni sudski vještak za poslove medicine rada, a popis stalnih sudskih vještaka nije sadržavao podatke o zaposlenju ili drugim stručnim angažmanima vještaka. Sud je smatrao da nije opravdano zbog toga kritizirati domaće sudove, posebice u situaciji kada niti podnositelj odvjetnik također nije bio svjestan te činjenice. Dodatno, Sud je primijetio da podnositelj sve do prvostupanjske presude u razdoblju tijekom 6 godina nije propitivao odnos vještakinje sa tuženikom, premda su podaci o njihovoj povezanosti bili javno dostupni.

S obzirom na važnost predmeta spora za podnositelja, te na činjenicu da je isti bio zastupan po profesionalnom odvjetniku, Sud je smatrao da je podnositelj propustio postupiti s potrebnom marljivošću, te da nije iskoristio svoja procesna prava podnošenjem zahtjeva za izuzeće vještaka tijekom prvostupanjskog postupka, a drugostupanjski sud je temeljem domaćeg zakona bio onemogućen taj prigovor ispitati. Ujedno, Sud je utvrdio da su domaći sudovi detaljno i propisno razmotrili i ocijenili sporno vještačenje.

Slijedom navedenog, Sud je zaključio da je podnositelj mogao učinkovito sudjelovati u postupku vještačenja, dok se nemogućnost drugostupanjskog suda da odluči o podnositeljevom prigovoru pristranosti vještaka, ponajviše može pripisati razlozima na strani podnositelja. Stoga, nije utvrdio povredu članka 6. stavka 1. Konvencije.

Ova presuda još nije konačna. Ista će postati konačna ako niti jedna od strana u postupku u roku od tri mjeseca od dana njezine objave ne podnese zahtjev za preispitivanje presude pred velikim vijećem.

НЕЕФИКАСНА ИСТРАГА - СЛУЧАЈ „ХРКАЛОВИЋ И ДР“

JUTARNJI LIT, HINA, 20.12.2021.

ESLJP ODBACIO ZAHTJEV ZBOG NAVODNE NEUČINKOVITE ISTRAGE RATNOG ZLOČINA ZBOG ZASTARE

“Podnositelji zahtjeva nisu nadležnim istražnim tijelima ponudili niti jedan novi trag ili informaciju“

Europski sud za ljudska prava (ESLJP) proglasio je nedopuštenim zahtjev podnositelja, koji su tvrdili da RH nije provela učinkovitu istragu stradavanja njihove majke u Dobljanima nakon VRO Oluja, jer nije podnesen u roku od šest mjeseci.

Iz činjenica predmeta proizlazi da se podnositelji, Svetko Hrkalović i Nada Narančić, nikada nisu obrati-

li nadležnim tijelima kaznenog progona vezano uz stradavanje njihove majke i sumnju da je majka podnositelja zahtjeva stradala uslijed kaznenog djela, priopćio je u ponedjeljak Ured zastupnika RH pred ESLJP.

Ured zastupnika RH je precizirao da podnositelji nisu podnijeli kaznenu prijavu, već je nadležno državno odvjetništvo otvorilo istragu povodom zahtjeva za mirnim rješenjem spora podnositelja koji su podnijeli prije pokretanja parnice za naknadu štete protiv RH.

ESLJP je, odlučujući u ovom predmetu, utvrdio kako se od podnositelja zahtjeva, kao bliskih srodnika žrtve, moglo razumno očekivati da sudjeluju u istrazi koja je bila otvorena te da se informiraju o njezinom napretku, dodao je Ured zastupnika RH.

“Podnositelji zahtjeva nisu nadležnim istražnim tijelima ponudili niti jedan novi trag ili informaciju koja bi obnovila obvezu provođenja istrage ili poduzimanja dodatnih koraka u odnosu na one već istražene tragove”, zaključio je Ured zastupnika RH pred ESLJP.

ТЕРЕТ ДОКАЗИВАЊА – СЛУЧАЈ „БАЉАК“

UREDZASTUPNIKA.GOV.HR, 29.11.2021.

NOVA PRESUDA – BALJAK I DRUGI PROTIV HRVATSKE

Podnositeljima je povrijeđeno pravo na pošteno suđenje jer su odluke domaćih sudova o (ne)odgovornosti države za smrt njihovog srodnika bile proizvoljne

Dana 25. studenog 2021. Europski sud za ljudska prava (dalje: Sud) je u predmetu Baljak i drugi protiv Hrvatske donio presudu u kojoj je utvrdio povredu prava na pošteno suđenje zbog toga što su domaći sudovi očito proizvoljno donijeli zaključak o nepostojanju odgovornosti države za smrt bliskog člana obitelji podnositelja.

Bliski srodnik podnositelja je nestao 5. kolovoza 1995. nakon što ga je zarobila Hrvatska vojska, a njegovo tijelo je pronađeno 7 godina nakon tog događaja. Kaznena istraga o okolnostima nestanka osobe nikada nije pokrenuta. Podnositelji su protiv države podnijeli tužbu radi naknade štete, temeljeći potraživanje na Zakonu o odgovornosti RH za

štetu uzrokovanu od strane pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga za vrijeme Domovinskog rata. Domaći sudovi su pravomoćno odbili tužbeni zahtjev podnositelja smatrajući da podnositelji nisu dokazali da su hrvatski vojnici ubili njihovog bliskog rođaka. Ustavni sud je većinom glasova odbio ustavnu tužbu, ocijenivši da zaključak domaćih sudova nije bio proizvoljan, dok su četiri suca tog suda imala izdvojeno suprotstavljeno mišljenje.

Europski sud je pozivajući se na svoju dobro utvrđenu praksu naglasio da u situacijama u kojima su nestale osobe u trenutku nestanka bile pod kontrolom „agenata države“, a kasnije su pronađene mrtve, teret dokaza leži na državi. Država je dužna da za taj nestanak i ono što se dogodilo s tom osobom pružiti zadovoljavajuće i uvjerljivo objašnjenje. Primijetio je i da domaća sudska praksa upućuje da se u takvim slu-

čajevima teret dokazivanja prebacuje na državu koja je dužna dokazati da je žrtva preživjela ili umrla u drugačijim okolnostima.

Premda su državna tijela bila obaviještena o okolnostima nestanka i smrti srodnika podnositelja, kaznena istraga u tom pogledu nije provedena, iako je to bila obveza domaćih tijela. Europski sud je utvrdio da je nedvojbeno kako je srodnik podnositelja nestao dok je bio pod kontrolom hrvatskih vojnika, te da o njemu nije bilo nikakvih informacija sve dok njegovo tijelo nije pronađeno u masovnoj grobnici s prostrijelnom ranom na glavi. Stoga je prema članku 2. Konvencije u ovim okolnostima postojala snažna pretpostavka uzročnosti između nestanka i ubojstva, a teret dokaza da tome nije bilo tako, bio je na državi. Slijedom svega navedenog, zaključak domaćih sudova da podnositelji nisu dokazali da su hrvatski vojnici ubili njihovog bliskog srodnika, te da njegovo ubojstvo nije predstavljalo ratnu štetu, je bio očigledno nerazuman.

Prema tome, došlo je do povrede prava na pristup sudu protivno član-

ku 6. stavku 1. Konvencije, te je podnositeljima dosuđeno 3.000 eura za nematerijalnu štetu i 1.300 eura za troškove postupka.

Nadalje, Europski sud je prigovor podnositelja u odnosu na preko-

mjerne troškove parničnog postupka ocijenio preuranjenim s obzirom na mogućnost ponavljanja tog postupka pred domaćim sudovima povodom ove presude Suda.

Ova presuda nije konačna. Ista će postati konačna ako niti jedna od strana u postupku u roku od tri mjeseca od dana njezine objave ne podnese zahtjev za preispitivanje presude pred Velikim vijećem.

СУЂЕЊЕ У ОДСУСТВУ – СЛУЧАЈ „АМИЏИЋ”

UREDZASTUPNIKA.GOV.HR, 19.11.2021.

AMIDŽIĆ PROTIV HRVATSKE

U predmetu Amidžić podnositelj zahtjeva je optuženik za ratni zločin protiv civilnog stanovništva počinjen 1994. godine kojem su hrvatski sudovi odredili istražni zatvor i sudili u odsutnosti tijekom 2019. i 2020. On je smatrao da je predsjednik sudskog vijeća koje mu je odredilo istražni zatvor bio pristran jer se tijekom Domovinskog rata borio na suprotnoj strani od podnositelja, i to u blizini teritorija gdje se navodno dogodio ratni zločin. Nadalje, prigovorio je odluci hrvatskih sudova da kazneni postupak protiv njega vode u odsutnosti, umjesto da isti prebace u Srbiju, gdje živi i čiji je državljanin.

Prvo, članak 5. Konvencije nije primjenjiv na ovu situaciju budući da podnositelju niti nije bila oduzeta sloboda temeljem rješenja o istraž-

nom zatvoru jer je isti bio nedostupan hrvatskim tijelima. U tom dijelu prigovor je nespojiv *ratione materiae* s odredbama Konvencije.

Drugo, prigovor usmjeren protiv ustavnosudske odluke kojom je podnositeljeva ustavna tužba protiv rješenja o istražnom zatvoru proglašena nedopuštenom, je također očigledno neosnovan, budući da su kriteriji za ocjenu dopuštenosti ustavne tužbe i praksa prema kojoj određene odluke nisu podložne meritornom ispitivanju u isključivoj nadležnosti Ustavnog suda.

Treće, činjenica da je predsjednik sudskog vijeća, koje je donijelo odluku o istražnom zatvoru, osoba koja se tijekom rata borila na hrvatskoj strani nije dovoljna sama po sebi dovesti u sumnju njegovu ne-

pristranost, a navedeno sudsko vijeće je samo dalo razloge koji opravdavaju istražni zatvor podnositelja.

Zaključno, Europski sud je istaknuo da Konvencija ne jamči pravo osobi optuženoj za kazneno djelo samostalno odabir države u kojoj će biti procesuirana. Imajući u vidu da je podnositelj svjestan kaznenog postupka koji je u tijeku, u istome ima priliku i sudjelovati. Stoga je i ovaj prigovor ocijenio očigledno neosnovanim, a oba zahtjeva proglasio je nedopuštenima sukladno članku 35. Konvencije.

Ove odluke su konačne i dostupne su na web stranici Suda (www.echr.coe.int/hudoc) na engleskom jeziku, a nakon prijevoda biti će objavljene na web stranici Ureda za stupnice (www.vlada.hr/ured-zastupnika).

СУЂЕЊЕ У РАЗУМНОМ РОКУ - СЛУЧАЈ „ВИДАК ПРОТИВ ХРВАТСКЕ”

UREDZASTUPNIKA.GOV.HR, 23.09.2021..

NOVA PRESUDA – VIDAK PROTIV HRVATSKE

Kazneni postupak koji traje 11 godina predstavlja povredu okrivljenikovog prava nasuđenje u razumnom roku

Dana 23. rujna 2021. Europski sud za ljudska prava (dalje: Sud) objavio je presudu u kojoj je utvrdio povredu prava na pošteno suđenje zbog prekomjerne duljine trajanja kaznenog postupka koji se protiv podnositelja vodi više od jedanaest godina na dvije razine nadležnosti.

Protiv podnositelja se u njegovoj odsutnosti vodio kazneni postupak zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva od 2009. On se u to vrijeme nalazio u Republici Turskoj a Republici Hrvatskoj je izručen 2010. godine od kada mu se sudi u prisutnosti.

Sud je prilikom razmatranja duljine trajanja postupka uzeo u obzir razdoblje od izručenja podnositelja iz Turske u Hrvatsku, točnije od

veljače 2010. kada je izveden pred istražnog suca i obavješten o optužbama da je počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva.

Sud je naglasio da su izvjesna kašnjenja u ovom predmetu uzrokovana potrebom razjašnjenja pravnih pitanja u vezi valjanog izručenja podnositelja iz Turske u Hrvatsku, te su u tom smjeru domaće vlasti do travnja 2019. poduzele niz koraka kako bi razjasnile je li podnositelj izručen radi ratnog zločina ili ubojstva, pa je protek vremena u tom razdoblju djelomično moguće pripisati i turskim

vlastima. Međutim, tijekom tog razdoblja Vrhovni sud je dva puta ukinuo prvostupanjske presude radi utvrđenja za koje je točno kazneno djelo podnositelj izručen, što je dovelo do kašnjenja od tri godine, a zatim je prvostupanjskom sudu bilo potrebno više od sedam mjeseci za prosljeđivanje upita i dokumentacije Ministarstvu pravosuđa, koje je na-

kon tri godine poslalo upit nadležnim turskim tijelima.

Ocjenjujući postupanje hrvatskih tijela nakon izručenja podnositelja zahtjeva Sud je prije svega primijetio kako podnositelj nije pridonio duljini trajanja postupka, dok domaća tijela nisu postupala sa posebnom revnošću u razdoblju od 2010. godine do travnja 2019., pa stoga ovaj postupak nije ispunio zahtjev razumnog roka.

Slijedom navedenog, Sud je utvrdio povredu čl. 6. st. 1. Konvencije, te je u podnositelju dosudio 4,200 eura za nematerijalnu štetu i 833 eura za troškove postupka.

Presuda je konačna i dostupna je na web stranici Suda (www.echr.coe.int/hudoc) na engleskom jeziku, a nakon prijevoda bit će objavljena na web stranici Ureda zastupnice.

СУДСКИ ПРОЦЕСИ У СРБИЈИ ЗА НАКНАДУ ШТЕТЕ

Политика, 22.11.2021,

ДОСУЂЕНЕ ОДШТЕТЕ ЗА ЧЕТИРИ ПОРОДИЦЕ УБИЈЕНИХ НА „ОВЧАРИ”

Одговорност за нематеријалну штету због душевног бола и патње најближих сродника убијених ратних заробљеника пала је на Републику Србију, по принципу објективне одговорности

Апелациони суд у Београду донео је ове године четири правноснажне пресуде којима су члановима породица жртава ратног злочина на „Овчари” 1991. године досуђене одштете од по 700, 800 и 900 хиљада динара.

Они су тужили Министарство одбране Републике Србије и тражили накнаду нематеријалне штете за бол и патњу због смрти блиског лица.

У пресудама се наводи да је за ратни злочин против ратних заробљеника пресудом Вишег суда у Београду из 2009. године осуђено више лица. Утврђено је да су они 20. и 21. новембра 1991. године на пољопривредном добру „Овчара” у Вуковару, као припадници територијалне одбране Вуковара и добровољачке јединице „Лева суподерица”, које су биле у саставу тадашње ЈНА, кршећи правила међународног права за време оружаног сукоба и противно Женевској конвенцији, убили, наносили телесне повреде и нечовечно поступали према ратним заробљеницима, на начин којим се вређа њихово људско достојанство. Заробљеници су били припадници хрватских оружаних снага, милиције, добровољачких јединица и лица која прате те оружане снаге, а која непосредно не улазе у њихов састав.

Тада је убијено најмање 200 људи, од којих су идентификоване

193 особе и њихова имена и презимена наведена у кривичној пресуди, која је постала правноснажна у новембру 2017. године.

Најближи чланови породице убијеног И. Р. – његов отац, супруга и два сина – тражили су тужбеним захтевом накнаду нематеријалне штете од по два милиона динара због претрпљених душевних болова због смрти блиског лица. Суд је оценио да је тужбени захтев превише високо постављен и закључио да свакоме припада износ од по 800.000 динара, с каматом од пресуђења до исплате, што сматра правичном новчаном накнадом.

„Суд је ценио критеријуме за одређивање висине штете због смрти блиског лица, пре свега начин на који је тужилац убијен, да је жртва најтежег кривичног дела, имајући у виду специфичне услове и околности под којима је страдао”, наводи се у пресуди Апелационог суда.

Првостепену пресуду донео је Први основни суд у Београду у новембру прошле године. Овај суд је одлучио да потраживање није застарело јер кривично дело ратног злочина против ратних заробљеника не застарева. Војно правобранилаштво као законски заступник Министарства одбране Републике Србије истакло је приговор застарелости, а такође и приговор „недостатка пасивне легитимације” тужене стране.

– Утврђено је да је покојни И. Р. убијен од стране окривљених који су били припадници ТО Вуковар и добровољачке јединице „Лева суподерица”, који су били у саставу тадашње ЈНА, због чега Републи-

ка Србија одговара за штету коју су тужиоци у конкретном случају претрпели, без обзира на чињеницу што су за убиства одговорни непосредни извршиоци – наведено је у образложењу пресуде.

Истиче се да је првостепени суд правилно закључио да је тужена Република Србија одговорна по принципу објективне одговорности „јер су штету причинили припадници њених оружаних снага”.

У другој пресуди такође је досуђен износ од по 800.000 динара на име одштете супрузи, сину и ћерки убијеног, који су тужбеним захтевом тражили по два милиона динара. Отац породице С. Ш. радио је у болници у Вуковару, а супруга и деца су отишли у Загреб и тамо су о његовој судбини сазнали тек 1997. године, када је извршена ексхумација на „Овчари” и урађена ДНК анализа.

„Тада им је враћена возачка дозвола покојног супруга и оца, коју је он имао у џепу када је лишен живота. До тог тренутка су се надали да је он жив. У време када им је отац убијен син је имао 13 година, а ћерка девет година”, наводи се у образложењу.

У овој пресуди се тумачи да је Република Србија, као тужена, правни следбеник СФРЈ и њених оружаних снага, док се у трећој одлуци наводи да је Србија „солидарно одговорна са другим бившим чланицама СФРЈ”.

Трећа пресуда потврдила је одлуку да се ћерки убијеног И. Ц. досуди одштета од 900.000 динара. У образложењу се наводи да су ратни заробљеници на „Овчари” били приморани да трче кроз шпалир, да су тучени, клани и стрељани, а онама који су и после тога давали зна-

ке живота пуцано је у главу. Међу жртвама које су идентификоване десет година после злочина био је и И. Ц, отац девојчице која је у време злочина имала само три године, а пре смрти оца је остала без мајке. Готово три деценије касније она је тужбом тражила милион и по динара, али је суд сматрао да 900.000 динара представља правичну накнаду.

У последњој од четири пресуде у које нам је суд омогућио увид за супругу убијеног досуђено је 700.000 динара, а за његово троје деце по 900.000 динара на име накнаде нематеријалне штете због смрти блиског лица, што је укупно 3,4 милиона динара за породицу убијеног С. Х. Деца су у време злочина имала 12 и шест година, а најмлађи тек шест месеци, док је супруга имала

31 годину. Тужбеним захтевом су тражили по два, односно укупно осам милиона динара одштете.

– У време када је убијен С. Х, они су се налазили у Међумурју код његових родитеља. С. је био рањен и хоспитализован у болници у Вуковару, одакле је одвезен на „Овчару” и убијен. Од тада породица није знала шта се с њим догодило, одлазили су на све размене и тражили су га преко Црвеног крста и других организација, али десет година нису ништа сазнали. Када је почело откопавање посмртних остатака, извршена је ДНК анализа – наводи се у образложењу пресуде.

Суд у овој одлуци истиче да накнада нематеријалне штете нема казнени карактер и да зависи од економског стања друштва у ком се одмерава. Поред тога, извесну са-

тисфакцију представља и кривична пресуда Окружног суда у Београду, којом су извршиоци ратног злочина оглашени кривим. Зато суд сматра да досуђени износи представљају правичну новчану накнаду нематеријалне штете за душевну бол и патњу.

У једној од пресуда истиче се да је губитак за породицу ненадокнадив.

За сада су донете четири правноснажне пресуде и одштете су исплаћене. Међутим, води се још парница. Како нам је речено у Фонду за хуманитарно право, у првостепеном и апелационом суду има још предмета који су у току, по тужбама породица убијених на „Овчари”.

SLOBODNAEVROPA.ORG, 17.09.2021.

FHP: PORODICE UBIJENIH NA OVČARI OSTVARILE PRAVO NA NAKNADU ŠTETE

Fond za humanitarno pravo je saopštio da je apelacioni sud u Beogradu potvrdio tri presude Prvog osnovnog suda u Beogradu, kojima je dosuđena naknada štete članovima porodica ubijenih na poljoprivrednom dobru Ovčara 1991. godine i obavezaio Ministarstvo odbrane Srbije da isplati novčane iznose na ime naknade štete zbog smrti bliskog lica.

FHP je istakao u saopštenju da smatra da su ovi postupci retki primeri efikasnog suđenja u postupcima za naknadu štete, ali da su dosuđeni iznosi žrtvama neprimereno niski i da ne odgovaraju standardima koje je uspostavio Evropski sud za ljudska prava (ESLJP).

Podsećaju da su presudom Okružnog suda u Beogradu 2009. osuđeni pripadnici Teritorijalne odbrane Vukovar i dobrovoljačke jedinice „Leva supoderica,” (obe u sastavu JNA) Mirosljub Vujović, Stanko Vujanović, Predrag Milojević, Goran Mugoša, Miro-

slav Đanković, Ivan Atanasijević, Saša Radak i Nada Kalaba.

Oni su osuđeni na višegodišnje kazne zatvora za ubistvo najmanje 200 ratnih zarobljenika na poljoprivrednom dobru Ovčara, od kojih je identifikovano 193 lica, koja su po imenu i prezimenu navedena u ovoj krivičnoj presudi. Prvostepena presuda je potvrđena presudom Apelacionog suda iz 2017.

Na osnovu krivične presude, porodice ubijenih su pokrenule parnične postupke za naknadu štete zbog smrti bliskog lica protiv Ministarstva odbrane Srbije, tražeći naknade od po dva miliona dinara. Nacionalni sudovi su u tri dosadašnje parnice dosudili iznose u rasponu od 700.000 do 900.000 dinara za svakog tužioca pojedinačno, smatrajući dosuđene iznose adekvatnim za naknadu nematerijalne štete po ovom osnovu.

„FHP smatra da, uprkos tome što su sudovi usvojili tužbene zahteve i što su postupci pravnosnažno okončani u

roku od dve godine, što su retki pozitivni primeri efikasnog postupanja, dosuđeni iznosi ne zadovoljavaju standard pravične naknade zbog smrti bliskog lica, odnosno navedeni iznosi su neprimereno niski i nisu u skladu sa standardima Evropskog suda za ljudska prava,” navodi se u saopštenju.

Kao primer navode slučaj „Brdar protiv Hrvatske,” kada je Evropski sud za ljudska prava dosudio naknadu od preko 23.000 evra za nestanak člana porodice aplikanta tokom vojne akcije u Hrvatskoj u avgustu 1995. godine.

„Obaveza sudova u Srbiji je da budu upoznati sa najnovijom praksom Evropskog suda za ljudska prava i da postupaju u skladu sa njom. Sud je u pomenutoj presudi još 2018. godine dosudio noćani iznos koji je smatrao pravičnim u toj situaciji. Odluka sudova u Srbiji da dosuđuju trostruko manji iznos tužiocima u ovim postupcima govori o nespremnosti domaćih sudova da primenjuju praksu Evropskog suda za ljudska prava i time obavežu Srbiju na isplatu naknade štete, koja je u skladu sa međunarodnim standardima, čime bi osigurali pravične reparacije žrtvama ratnih zločina,” zaključuje se u saopštenju FHP.

ПОВРАТАК И ЖИВОТ У РХ

SRBI.HR, 26.12.2021.

ZEČEVO - SELO U KOM JE TIŠINA PREGLASNA

U stotinak domaćinstava, koliko ih je pre rata bilo u Zečevu selu, živelo je nešto više od dve stotine stanovnika. Dve i po decenije kasnije u istom selu živi tek šesnaest povratnika, mahom onih starije životne dobi.

Zečevo je naseljeno mesto u Bukovici, smešteno uz levu stranu putnog pravca Šibenik – Bribirske Mostine – Knin, na južnim padinama istoimenog brda. Površinski odvojeno u dva dela, gde u jednom žive Čakići a na drugom Đurice, Korde, Ardalići i Mandići, naizgled, reklo bi se, ništa drugačije od većine preostalih bukovičkih sela. Ipak, nema onoga ko nije prošao ovom deonicom puta između Đevrsaka i Knina a da mu, bar na trenutak, pogled nije zastao na srednjovekovnoj tvrđavi iznad sela, tačnije ostacima njenih zidina, kod koje je po istorijskim zapisima i narodnim predanjima ubijen narodni junak i hajduk, Vuk Mandušić, u prvoj polovini 17. veka. Upravo od tih impozantnih zidina, koje još uvek odolevaju i vremenu i svim nedaćama kroz vekove, pruža se najširi pogled od Zečeva do mora, do Velebita sa jedne i Dinare sa druge strane...

Šezdesetih godina prošlog veka njegovi zaseoci bili su puni života, dečije graje i mučeničkih koraka vrednih seljaka, a polje i brdo krasila su grla stoke i čokoti vinove loze. Iz ove perspektive, reklo bi se, kao u nekoj davnoj priči koja završava tužnim krajem. Pripoveda nam o tom vremenu i ljudima jedan od vrsnih pripovedača i boljih poznavalaca ovoga sela, Boris Čakić, koji sa lakom nabroji sve stanovnike današnjeg Zečeva.

– Šezdesetih godina prošlog veka u selu je živio možda i najveći broj stanovnika, nešto preko četiri stoti-

ne po tadašnjem popisu. Svakog novog desetleća ta brojka je bivala manja. Ovo je škrt kraj, mogao bih reći i jedno od siromašnijih sela na području kistanjske opštine, pa su se ljudi uglavnom bavili stočarstvom i poljoprivredom. U zaseoku Đurice bila je smeštena područna škola do četvrtog razreda, negde na pola puta između dva najudaljenija zaseoka u selu – priseća se Boris kojem su, kako kaže, u sećanju još uvek sveže urezani dani kada se sam, kao šestogodišnji dečak, iz iste te škole kući vraćao kozijom stazom, pevajući glasno da otera strah.

***

Sedamdesete su donele male promene ka boljitku života u Zečevu. Ljudi su se počeli zapošljavati u firmama i to im je donelo neki vid sigurnosti. Dok su oni radno sposobni posao nalazili kao stražari ili radnici u građevinskim firmama, stariji su ostajali u selu i bavili se škrtom zemljom...

... Samo u njegovom zaseoku Čakići pre rata je živelo 90 stanovnika, nakon rata vratilo se njih dvadeset i sedmoro, dok ih je danas svega

šest koji tu stalno borave. Ni u ostalim zaseocima, kaže, situacija nije bolja, pa se često zna desiti da prolazeći kroz selo baš nikoga ne sretne. Nakon što stariji umiru kuće se zatvaraju, mlađi slabo dolaze pa nada u povratak sve više bleđi.

Da sve što priča nije daleko od istine i sami smo se uverili obilaskom sela. Objekat nekadašnje područne škole ostao je kao zarobljen u prošlosti, zaključanih vrata, razbijenih prozora i pokidanih zastora, dobrim delom obrastao u rastinje. Ispred okolnih kuća, tek poneki znak da života tu još uvek ima.

– Zimsko je doba pa i nema baš nekog posla vani. Malopre smo tu ispred pili kavu, dok je još bilo sunca, a sad je vreme da se vatra loži, greje uz šporet – ukratko nam pojašnjava situaciju Rajko Đurica koji je na trenutak izašao u dvorište po ogrev.

Rajko živi sa vremešnom majkom koja retko i teško može vani. I u njihovom komšiluku ljudi je toliko da se na prste mogu izbrojati. Nakon kraćeg razgovora i Rajko nam, baš kao i Boris, iznosi isti razlog kod odluke o povratku. Samoća je ovim ljudima, nije teško zaključiti, najteže breme. Kako godine prolaze sve je

teže, snage je manje a bolesti više pa je najteže onom ko se nema u koga pouzdati.

– Ne držimo više ni stoku, nema ko o njoj da brine. Samo par kokošaka, tek da se ima neka obaveza, i mačke da nam društvo prave. Željšan je čovek razgovora, da mu neko svrati, da prozbori koju reč. Dok nije bilo korone bar leti bi bilo malo živ-

lje, sada je situacija gora nego ikada. Da nije telefona i televizije živeli bi kao pustinjaci, tako blizu a tako daleko od civilizacije – kratko će Rajko, pomirljivo prihvatajući tužnu istinu sa kojom su već navikli živeti.

Ni godine, ni bolest, ni sve nedalice i iskušenja koja su kroz život prošli, ne bole ove ljude koliko ta samoća i činjenica da im je selo danas goto-

vo pusto. Vidi se to i oseti u svakoj njihovoj reči, na licima, u pogledima. Izuzev imena sela, sećanja na prošla vremena i pogleda sa one kule, ništa tu više nije isto kao nekada. Nisu ni naši sagovornici, naizgled, ali činjenica da su sačuvali onaj gen istrajnih ljudi i dobrih domaćina ostao je nepromenjen, i to je ono što im niko ne može osporiti ni oduzeti, ma koliko da ih je malo ostalo.

PORTAL NOVOSTI, 15.01.2022.

KATASTROFALNI REZULTATI POPISA STANOVNIŠTVA U KRAJEVIMA GDJE ŽIVE SRBI

Porazni rezultati popisa stanovništva iz 2021. godine, prema kojima je Hrvatska u posljednjih deset godina izgubila gotovo 400.000 stanovnika, što je 9,25 posto manje u odnosu na deset godina ranije, najvećim dijelom odnose se na istok Hrvatske, Baniju i Liku.

Tako je najveći pad zabilježen u Vukovarsko-srijemskoj županiji, gdje je došlo do pada sa 179.521 na 144.438 stanovnika, što znači da je ukupno 35.083 ljudi manje.

Prema neslužbenim podacima do kojih su došle Novosti, Vukovar je od 2011. do 2021. izgubio 4147 stanovnika, odnosno pao je sa 27.683 na 23.536 ljudi, što je gotovo 15 posto manje ljudi.

Na drugom mjestu je Sisačko-moslavačka županija s padom od 18,5 posto

- sa 172.439 na 140.549 ljudi, što je minus od 31.890 stanovnika. Novosti doznaju da je grad Glina sa 9283, koliko je imala prije deset godina, popisala tek 7207, odnosno 2076 stanovnika manje, gledano u postotku 22,4 posto.

Još je gore prošao grad Hrvatska Kostajnica koji je spao sa 2756 na 1946, što znači da je ostao bez 810 stanovnika ili 29,4 posto.

Podaci iz općine Dvor su posebno katastrofalni. Dvor je sa 5570 pao na 3044, dakle manje je čak 2526 stanovnika, što iznosi nevjerovatnih 45,4 posto!

Gvozd je od 2970 izgubio 893 ljudi ili 30,1 posto, od nekadašnjih 2985 stanovnika Topusko je izgubilo 716 ili 24 posto, Donji Kukuruzari od 1634 osta-

li bez 527 – 32,3 posto, Hrvatska Dubica pala 28,8 posto, Majur 34 posto, Sunja 27,3 posto...

Novosti imaju neslužbene podatke iz privremenih rezultata popisa za dio općina iz Ličko-senjske županije gdje živi veći broj pripadnika srpske nacionalnosti. U toj županiji je od 50.927 ukupan broj stanovnika pao za 8.034 na 42.893, što je pad od 15,8 posto.

Posebno je dramatično u općini Vrhovine gdje je broj stanovnika pao sa 1381 na 666, za 715, odnosno za 51,8 posto.

U Donjem Lapcu je sa 2113 građanki i građana, koliko ih je bilo prije deset godina, broj niži za 694, na 1419, odnosno za 32,8 posto.

Puno bolje nije u općini Udbina koja je imala 1874, a sada tek 1346, što je 528 manje ili 28,2 posto, dok je u Plitvičkim Jezerima 682 ljudi manje, 15,6 posto (sa 4373 na 3691).

ELTA. TV, 15.06.2022.

KNIN: ŽIVOT OVDJE TEČE DALJE, KAO I SVIH SEDAM KNINSKIH RIJEKA!

Kako se danas živi u Kninu, da li su rane devedesetih zarasle, gdje je danas nekada važno željezničko čvorište i raskrsnica puteva, ima li Knin perspektivu? U potrazi za odgovorima, na ova, nimalo laka pitanja odlazimo najprije u Polaču. Tamo živi Vaska Radulović, novinarka. Odličan je poznavalac prilika u Kninskom kraju. Na stotine priča je zabilježila, snimila, obradila, stoga smo upravo nju na

početku priče upitali, kako žive danas Srbi ovdje, kako se danas uopšte živi u Kninu? Vaska nam reče da Srbi ovdje žive kao i svuda u svijetu, dodajući:

„Ako kažem teško, pa recite mi gdje to danas žive lako, ako pitaju kako je danas biti Srbin u Hrvatskoj ja ću reći teško, ali je osjećaj neopisiv. Bar je meni tako. Najveći problem Srba u Hrvatskoj, gledano iz neke moje perspektive je to što nas

je malo, što nas je iz godine u godinu sve manje, i to je ono što je suštinski, naš najveći problem. Sve ostalo bi se moglo staviti pod kategoriju – uobičajeno”, kaže Vaska navodeći primjere koji govore da čak i mladi ljudi ovdje ipak imaju perspektivu.

„Imate dobrih primjera mladih ljudi, to je ono što ja uvijek volim da istaknem, koji su iz te ljubavi, povezanosti sa rodnim krajem, došli tu da svjedoče da se tu može živjeti. Značu, onaj ko hoće taj i može, načina uvijek ima. Ako čekate priliku, da vam neko ponudi posao, to nećete dobi-

ti, ali bojim se da ni u velikim sredinama, pa ni u onoj iz koje vi dolazite, to nije opcija, da vam neko ponudi i posao, i dobru platu i kuću, to nije slučaj. Ono što je po meni prednost, je da ljudi koji su se ovdje vratili, bez obzira na okolnosti, je da su svoji na svome, da imaju svoju kuću, svoj komad zemlje, da je poslije svega što se dešavalo, pandemija, rat, kriza, da je taj komad zemlje dragocjen, da smo svu ovu zemlju mi nasljedili od svojih predaka, I sada kada pogledate sva ta sela oko Knina, i sve ove suhozide, onda nikako ne možete ignorisati činjenicu da su naši preci svojim rukama krčili zemlju da bi mi danas imali baštu da bi mogli danas preživjeti.” kaže Vaska.

I to je suština, ponovite vam više puta naša sagovornica. Jer Knin živi 365 dana u godini a ne samo onih par dana koji su medijima, uglavnom onima sa strane, zanimljivi. U Kninu ljudi rade, djeca idu u školu, vrtić, jedni se rađaju dok drugi umiru, sunce izlazi i zalazi. Kao i svagdje, kaže Vaska.

Kninski Srbi kojima je potrebna pomoć, imaju se kome obratiti. Put nas vodi u Kninsku gradsku upravu. Jer, po zakonima Republike Hrvatske, Knin pored gradonačelnika bira i zamjenika iz reda nacionalnih manjina, konkretno - srpskog naroda. To je ovdje Željko Džepina. Čovjek sa dugogodišnjim iskustvom u politici. On će vam reći da se u Knin vratio 1999. godine te da nikad nije imao problema, kada su u pitanju međunarodni odnosi. Kaže da su ovakvoj atmosferi, koja je za svaku pohvalu, ponajviše doprinijeli predstavnici SDSS-a u organima lokalne samouprave i Nezavisne liste, koji su u programskoj koaliciji na nivou grada. Srpski predstavnici ovdje jako dobro saraduju sa izabranim predstavnicima većinskog hrvatskog naroda, kaže Džepina. To je ovdje dvosmjerna ulica u pravom smislu te riječi, dodaje Džepina.

Gradonačelnik Grada Knina je Marijo Ćaćić. Za njega kažu da je odmjeren čovjek, mudar, svjestan situ-

Vaska Radulović

acije u kojoj se Knin danas nalazi sa svim svojim prednostima i manama. Marijo kao i njegov prethodnik nije ni u jednoj od dvije velike političke partije u Hrvatskoj. On će nam reći da je to veliki plus za grad Knin jer naprosto ne polazete račune nikome osim narodu.

„Knin je, vidljivo je to onome ko po prvi put dođe u grad na sedam rijeka, uredan i čist. Ljudi ovdje pokušavaju živjeti bolje, I to je ono što je sada u fokusu. Kninska privreda u gradu koji je nekada bio jedno od najvećih željezničkih čvorišta bivše države nije na nivou devedesetih, ali ima i pozitivnih primjera” kaže naš sagovornik. „Dio industrije je opstao, istina Tvornica vijaka danas ne zapošljava tri hiljade, već pet stotina radnika, ali je proizvodnja, ipak opstala. Ono što raduje jeste dolazak novih investitora u grad Knin. Tako ćemo uskoro dobiti investitora koji je zakupio dobar dio našeg preduzetničkog centra i koji će zaposliti blizu tri stotine radnika. To je najveće zapošljavanje u gradu Kninu u novije vrijeme. Zamislite da sada neko u Zagrebu zaposli dvadeset hiljada ljudi odjednom, to su ti omjeri u odnosu na broj stanovnika. Paralelno s tim, vrlo izvjesno će se graditi dva nova trgovačka lanca u Kninu, tako da slijedi još dodatnih zapošljavanja. Kao neko ko se od samog početka posvetio upravo projektima i novim radnim mjestima, shvatit ćete zašto je meni, a vjerujem i mještanima Knina, ovo sve ovoliko važno” kaže Marijo Ćaćić, gradonačelnik Knina.

Ovo su priče koje ulivaju nadu, koje odišu optimizmom, i koje nam

stvaraju sliku o nekom novom Kninu, gradu ipak poželjnom za život. Ovdje će vam reći da je tako u cijeloj županiji. Šibensko-kninskoj. Da ima mjesta optimizmu. Da je suživot ovdje konačno postao život.

„Mogu slobodno reći da je suživot ovdje postao život, samo mi je žao što je za to trebalo puno vremena. Evo prije nekoliko dana sam boravio u Istri, gdje je sama primjena dvojezičnosti, participacija u političkom životu, uzor za cijelu državu. Ovdje je italijanska nacionalna manjina potpuno izjednačena sa ostalim građanima. Oni su davno prošlost preпустили istoričarima, povjesničarima, jednostavno su se okrenuli sadašnjosti i životu. Mišljenja sam da Šibensko-kninska županija jeste daleko od istarske, ali puno bliže u odnosu na godine koje su prethodile. U Šibensko-kninskoj županiji, evo ja mogu reći, iz svog iskustva da imam sve ovlasti kao i druga zamjenica, imam odličnu komunikaciju sa županom, i svim djelatnicima Županije, pa mogu reći da se osjećam potpuno jednako, kao svi građani Republike Hrvatske” kaže Ognjen Vukmirović, zamjenik župana Šibensko-kninske županije iz reda srpskog naroda.

Sve ovo nije išlo ni lako ni preko noći, kažu naši sagovornici. Puno toga, kako na normalizaciji odnosa tako i na razvoju ovoga kraja uradili su prethodni kninski gradonačelnik Marko Jelić i saborska zastupnica Anja Šimpraga koja je sada potpredsjednica Vlade.

Na kraju odlazimo u Vijeće Srpske nacionalne manjine grada Knina. Njihova vrata su kažu, uvijek širom otvo-

rena svima. Kako za pravnu pomoć, rješavanje svakodnevnih životnih problema tako i za kulturu. E, upravo nju će vele podići na viši nivo. „U selima to sve ide jako dobro, ali će se i u samom gradu poraditi na tome da se svi oni koji se očuvanjem kulturnog nasljeđa ovog kraja bave, uvežu u jednu priču. To bi se trebalo desiti sa otvaranjem Srpskog kulturnog centra ovdje u Kninu, i nadam se tu, ve-

ćem angažmanu mladih ljudi po pitanju očuvanja kulture i tradicije” kaže predsjednik Vijeća, Gojko Rašković.

Rodnu grudu možemo sačuvati ako to istinski želimo, ukoliko je u nama još uvijek prisutan duh naših predaka, koji su tu istu zemlju naslijedili od svojih predaka. I tako u krug. E ukoliko imamo u sebi taj duh prošlih vremena kada se ovdje živjelo

puno teže, ali se rodni kraj volio, onda je na buduće generacije moguće prenijeti ljubav prema istom. I tako je to danas, čini se svagdje, i kod svakoga, pa tako i ovdje u Kninu, koji eto i danas vjekovima poslije, živi nekim svojim životom, zagledan u budućnost, sa svim svojim raznolikostima kojima se eto ipak može pohvaliti.

PORTAL NOVOSTI, 07.06.2022.

SNALAŽLJIVOST U ĐEVRSKAMA

ĐEVRSKE - Posljednjih dana u medijima se proširila vijest o "prvoj srpskoj školi u Hrvatskoj izvan Vukovara" – u Đevrskama pokraj Knina, u sastavu Općine Kistanje. Riječ je, zapravo, o vaninstitucionalnoj radionici za djecu koja žive u ruralnom području Dalmacije, pretežno u okolici Šibenika i Knina. Škola je smještena u parohijskom domu u Đevrskama. Polaznici i polaznice u dobi od 4 do 15 godina dolaze iz Uzdolja, Macura, Kistanja, Skradina i Đevrski. Ima ih više od 30.

Školu srpskog jezika, kulture i ćirilice zajedno su pokrenule udruge "Žene kosovske doline" iz Biskupije i "Naša kuća" iz Đevrski. Kako za Novosti objašnjava Sava Vojnović, 32-godišnji predsjednik udruge iz Đevrski, prve radionice srpskog jezika održane su u julu 2021. U nepunih godinu dana uspjeli su okupiti polaznike, ali i prikupiti sredstva za adaptaciju prostorije koja im je bila potrebna.

- Prošlog ljeta smo vodili djecu s područja Biskupije i Đevrski na ekskurziju u Srbiju gdje smo vrijeme provodili upoznavajući srpsku istoriju i kulturu. Tokom putovanja smo uočili da djeca slabo vladaju materijom, pogotovo ćirilicnim pismom. Po povratku smo odlučili da sami pokrenemo ljetnu školu u Đevrskama - govori Vojnović. Pokretači škole nisu očekivali da će se broj zainteresirane djece

povećavati iz subote u subotu. Poslije samo nekoliko tjedana školu je pohađalo preko 20 djece pa im je improvizirani prostor postao tijesan. Obratili su se dalmatinskom vladiki Nikodimu s molbom za ustupanje prostorije u parohijskom domu u Đevrskama koju je trebalo adaptirati. Parohijski dom je nakon rata obnovljen iz temelja.

- Mi smo krenuli s prikupljanjem sredstava prošle jeseni. S vremenom smo prikupili svotu dovoljnu za početak radova. Obratili smo se humanitarnoj organizaciji "28. jun". Oni su nam osigurali sredstva koja su nedostajala i na tome smo ih izuzetno zahvalni. Od februara ove godine pa sve do sredine maja smo bili u fazi uređenja. Ušli smo u goli prostor, uvodili smo struju, vodu i grijanje, malterisali smo i krečili. Prostor ima nešto manje od 100 kvadratnih metara. I evo,

prije nekoliko dana smo imali svečano otvorenje - priča Vojnović.

Manjinska radionica je izborna aktivnost koja je za kratko vrijeme postala omiljena među djecom jer uključuje mnogo druženja. Vojnović objašnjava da se predavači trude da djeca na najlakši mogući način savladaju sve teme.

- Ne opterećujemo ih previše jer oni imaju dovoljno obaveza u redovnoj nastavi. Nije nam cilj da djeci isporučujemo suvoparne podatke već da kroz igru i druženje pokušaju naučiti osnovne stvari. Djeca su nas stalno zvala u ovih nekoliko mjeseci dok je trajalo renoviranje. Pitali su kad će opet krenuti nastava, bili su nestrpljivi. To nam je dokaz da smo na dobrom putu - govori Vojnović i dodaje da nisu naišli ni na jednu prepreku dok su uređivali prostor i tražili polaznike. Zainteresirani roditelji i djeca mogu se javiti udrugama Naša kuća i Žene kosovske doline putem mail adrese nasakucadjevrske@gmail.com, kao i putem društvenih mreža.

SRBI.HR, 10.05.2022.

STARICA I CRKVA - DVA PREOSTALA SVEDOKA PRAVOSLAVLJA U SELU DABAR

U selu Dabar, smeštenom na gotovo podjednakoj udaljenosti između gradova Vrlike i Sinja, uz samu obalu jezera Peruča, tamo gde danas retko ko, izuzev putnika namernika, slučajno svrati, porušeni hram i živa baka Milica prkose vekovima i svim nedaćama.

Pravoslavni hram posvećen Rođenju Svetog Jovana Krstitelja, u poslednjem ratu miniran je u svojim temeljima. Ruka onih kojima ništa nije sveto, pa ni svetinja u kojoj sam Gospod obitava, učinila je da od njega danas ostane samo kupola kao istrajni svedok nekadašnjeg postojanja.

Do preciznih podataka o godini izgradnje hrama nismo uspeli doći, ali usmeno predanje kaže da je crkva, šezdesetih godina prošlog veka, saziđao rođeni brat uglednog splitskog paroha protojereja-stavrofora Marka Plavše, rodom iz Dabra. Obojica braće sahranjena su u neposrednoj blizini crkve, ktitor sa desne strane, a sveštenik ispred oltarskog dela.

Lutajući grobljem u neznanju navedenog, čini se da nije nimalo slučajno što, među brojnim starim spomenicima, prvi ugledasmo baš onaj gde počiva sveštenik Plavša. Moglo bi se među tim starim kamenim krestovima, uklesanim natpisima na pločama, štošta još saznati i pročitati o nekadašnjem stanovništvu sela Dabar; ko je bio kovač, majstor, ko je iza sebe ostavio brojne naslednike, koliko njih je život dalo u NOB-u, ali je to priča za neke druge prilike, jer živi svedok vremena je na nas čekao.

Nedaleko od ostataka hrama, u maloj kući ispred koje nekoliko mačaka koristi sve blagodati prolećnog sunca, živi stogodišnja Milica Stojanac, jedina preostala srpkinja u selu Dabar.

Odmah na početku kaže nam Milica kako je: „zagazila u stotu”, ali ni

sama ne mogavši da precizira tačan datum rođenja, ne zbog pamćenja koje je još uvek zavidno služi, već zbog spleta okolnosti pod kojim su deca, u njeno vreme, upisivana u knjige rođenih.

– Može biti da sam i ranije rođena, jer su me roditelji tek oko Đurđevdana nosili u Bitelić u crkvu, tamo krestili i tamo upisali datum rođenja. Tako je tada bilo, trebalo je dug put na noge preći i vremena naći za dete upisati u knjige. Snegovi su veliki padali tih godina, po devet dana i noći nije se moglo ni iz kuće izaći – pojašnjava nam Milica.

U njenim rodnim Šarićima, kaže, nije više ostao niko, baš kao ni u Dabru u koji se udala. Pamti Milica dobro i svoje odrastanje, roditelje, braću i sestre koji odavno više nisu među živima.

– Mati je rodila jedanaestoro dece, ali je preživelo nas sedmoro. Otac otišao u Ameriku da radi, da prehrani tolika gladna usta. Za tri-četiri godine koliko je tamo bio, nije kući doneo ni četvrtinu današnje kune. Nas pet sestara i dva brata morali smo sve raditi, a mati nas je hranila zahvaljujući trkljama kojima se loza veže. Sekla je trklje od metar, nosila u Sinj

prodavati i od toga uzimala toliko da možemo preživeti. Uzimali su od ljudi na čuvanje konje, goveda, pa kako smo odrastali tako smo ih išli u planinu čuvati. Do Petrovdana jedan varičak žita (10 kg), posle toga dva, to je bila plata za čuvanje tuđeg blaga. Mati je legla ćurke, pa smo i njih čuvali. Ako ih izgubiš, kući ne dolazi dok ih ne nađeš, makar morao i noćiti vani – priseća se Milica svog odrastanja.

Kako je koja odrastala tako su se redom i udavale, pa je došao red i da Milica potraži svoju sreću. Mislila je da će joj tamo, u novom domu, bar malo lakše biti, ali teret i muke nisu je ni tada zaobišli.

– Došla u kuću sa puno braće. Čim im je otac umro, udario neredit i braća se podelila. Mom Marku ostao delić kuće. Tu sam rodila dvoje dece, dva sina. Peške sam išla u Vrliku na pijacu, po dvadeset kilometara, prodavati svoju robu koju sam iz devojačke kuće donela, bar da vreću za mlin i sito kupim. Ja sam držala kuću i decu, pokojni muž radio zemlju koja mu je pripala. Držali smo konja i kravu, mučili se da nam deca ne budu gladna, da njih odgojimo i odškolujemo. Sto puta sam otišla bez večere, gladna leći, ali za to niko nije znao, ni familija ni komšiluk, niti me je ko zatekao da tuđi krompir kopam, ni tuđe žito uzimam ni zrno, pa evo me još žive – priča Milica.

Milica Stojanović i crkva u selu Dabar

Kako su deca odrastala i njoj je bilo lakše. Sa njima je čuvala stoku u planini, imao je ko vode da joj pri- nese, i ko ocu da pomogne. Ni pede- set godina nije navršila kad joj je su- prug umro, i onda je opet sve morala sama.

Trebalo je decu školovati, izvesti na put da se bore za sebe. Kad su bili slobodni, sa mnogom su išli u planinu, a kad nisu sve sam radila sama. Sama travu kosila i vezala, sama na magar- ce tovarila i dovlačila, krave čuvala – pripoveda Milica, tek ukratko nabra- jajući stvari sa kojima se kroz život hrabro nosila.

Na konstataciju kako joj je život, iz svega navedenog, oduvek bio te- žak i mučan, Milica kratko odgova- ra „Sad mi je najteže”.

Sa svim teškoćama, mukama i ne- daćama, hrabro se nosila, nikada odustajala, nikome se žalila, nikada roptala nad sopstvenom sudbinom. Koliko god je život bio težak ništa je nije moglo slomiti, sve do posled- njeg rata u kojem joj je, kako kaže, slomljena polovina srca. Zbog rata je ostala bez starijeg sina, a ona sa mla- đim i njegovom porodicom završi- la u izbeglištvu, u Srbiji, punih dva- naest godina. Ni tugu zbog gubitka ne deli sa drugima, to je rana koja

ne može zaceliti i koju će, kako kaže, svežu sa sobom i u grob poneti.

– Nije ni u Srbiji bilo lako, teže mi je bilo nego ovde. Narod te čud- no gleda, podrugljivo, ne uklapaš se među njih pa kao da si smetnuo, ne znaš ni kud bi ni šta bi. Nije to bilo za mene i odlučim da idem nazad, u svoju Dalmaciju. Ako mi teško bude, skočiću u Cetinu i neka me jedu ce- tinske ribe, bolje i cetinske nego du- navske. Nisam se premišljala – prise- ća se Milica svoje odluke o dolasku.

Dva meseca po povratku prove- la je u kolektivnom centru Strmica, a onda najzad došla svom domu. I tada sama kao i danas, bez pomoći i društva, oslanjajući se isključivo na sebe, svoju snagu, odlučnost, volju i želju da se bori kroz život. Iako je na pragu stote, u njenoj bašti luk i sala- ta već su okopani, krompiri iznikli, a i blitve ima više no što joj treba. Sve to radi sama zahvaljujući, kako kaže, samo Bogu na zdravlju koje je i dalje dobro služi.

Na šaljivim dosetkama, brojnim anegdotama, narodnim pripovetka- ma, poslovicama i poukama život- nim, pozavideli bi joj i oni sa najvi- šim diplomama. Njeno školovanje trajalo je svega osam dana, tokom kojih je naučila čitati na oba pisma

dok joj prsti, kako kaže, nikada slo- va nisu savladati mogli. Danas, kada svoje samačke dane provodi u druš- tvu mačaka i televizora, ne raču- najući posetu rođake koja je običe jednom ili dva puta mesečno, sva- kodnevno prati informativni pro- gram, rat koji bukti i krizu u svetu, i o svemu ima izgrađeno mišljenje.

Ono što nam nije uskratila, pored gostoprimstva i dragocenog iskustva ovakvog razgovora, jeste savet kako treba ići kroz život, sa snagom za sva iskušenja i blagoslovom za ovakvu starost.

– Uvek pođite prvo od sebe, i ne činite nikada i nikome ono što ne že- lite da vama čine. Bilo zlo ili dobro u životu, nikada ne nanosi zlo drugom, da i drugi pati. I ujutro kad ustane- te, i uveče kad legnete, morate zna- ti da Bog odozgo gleda i da će nam po našim delima suditi. Meni sada ne može vratiti godine, ali mi je dao zdravlje i snagu da nosim ove koje imam, i tu nema velike mudrosti – ipak mudro zbori Milica za kraj.

I sa tim savetom nas je ispratila, vraćajući se svom miru, životnoj ti- šini i svakodnevici, ne izostavljaju- ću ni poziv za ponovni susret, makar onda kada i zvanično navrši tu sto- tu godinu.

PORTAL NOVOSTI, 18.05.2022.

IZ NJEMAČKE U MEDARE

MEDARI - Od ukupno 320.000 hr- vatskih državljana koliko ih se, prema procjenama, u posljednjih osam go- dina odselilo u Njemačku, samo je tri posto nezadovoljnih. Isto istraživanje, objavljeno lani, pokazuje da manji broj njih razmišlja o povratku, i to jednom, kada steknu uvjete za penziju. Tome su se nadali i supružnici Zvezdana i Mla- den Vukajlović i njihova kći Maja. Na- kon što su prodali sav namještaj, odja- vili podstanarski stan u Zagrebu i ostarjelog pekinezera Bubija ostavili na čuvanje kumovima, Vukajlovići su se u ljeto 2018. odselili u Heilbronn, neda- leko od Stuttgarta. Teren im je pripre-

mila Zvezdanina sestra Slađana, koja se u potrazi za boljim životom dvije godine ranije skućila u istom gradu.

U Medarima sve podsjeća na rat

- Očekivanja su nam u startu bila jako velika, ali jednostavno nije išlo. Iskreno, to mi je bio najgori period u životu. Tamo su me stalno pitali zašto sam nervozan, zašto se nikad ne smi- jem. A čemu da se smijem? Živjeli smo gore nego u Zagrebu... - govori Mla- den.

- Čovjek se nekad zezne. Ali bar smo probali, pa sada znamo da nije išlo - domeće Zvezdana.

Vukajlovići su u Njemačkoj izdrža- li dvije godine. Treće su prelomili da se vrate. Presudilo je Mladenovo zdrav- stveno stanje, koje se naglo pogorša- lo. Od iznimno teškog oblika artritisa obolio je u ratu, dok je bio u Hrvat- skoj vojsci. U Njemačkoj je, u nekol- ko mjeseci, smršavio deset kilograma, a liječnici nisu mogli otkriti što mu je. Usto mu nisu osigurali potrebne lije- kove koje je ranije primao u Zagrebu. Rekli su mu da su preskupi za njemač- ko zdravstvo.

- Tako je to u zapadnom svijetu. Nisi njihov i doviđenja - kaže Mladen, koji je 26 godina vodio spor s MORH-

om da bi ostvario pravo na dio invalidske penzije. Ostatak je zaradio nakon odlaska iz vojske, obavljajući molerske poslove.

Kada je Zvezdana dala otkaz u školskoj kuhinji, bili su spremni za još jednu veliku selidbu i definitivni povratak u Hrvatsku, gdje ju je čekao novi posao. Vukajlovići danas ne žale ni za čim. Kažu da im se svi čude što su se vratili iz Njemačke. Naše početno iznenađenje je preraslo u nevjericu kada smo saznali da se 33-godišnja Zvezdana, 49-godišnji Mladen i njihova 14-godišnja Maja nisu vratili u Zagreb, nego u Medare, zapadnoslavonsko selo nedaleko od Nove Gradiške. I to u kuću preko puta Zvezdanine obiteljske, u kojoj joj je 1. maja 1995., prvog dana akcije "Bljesak", pred očima ubijen otac.

Zvezdana Vukajlović imala je šest godina kada je Hrvatska vojska upala u Medare. Njezin otac, poštari Željko Dičko, čija se kuća nalazila svega 20-ak metara od baze mirovnih snaga UN-a, prva je od ukupno 22 žrtve srpske nacionalnosti u dobi od sedam do 88 godina koje su pripadnici HV-a toga dana ubili u selu. Među ubijenima hladnim i vatrenim oružjem su i Željкова majka Ruža Dičko (52) te još deset žena i troje djece: brat i sestra Goran (11) i Gordana Vuković (8) i njihova sestrična Dragana Vuković (7). Od svih koji su toga dana bili u Medarima preživjele su jedno Zvezdana i njezina dvije godine mlađa sestra Slađana. Spasio ih je hrvatski vojnik kojemu ni danas ne znaju ime. Pronašao ih je skrivene u ormaru.

Dvadeset i sedam godine kasnije, počinitelji zločina nisu kažnjeni, a Zvezdana se još uvijek bori s posljedicama proživljenog šoka. Zbog oštećenja hipofize godinama je, uz redovan odlazak psihologu, morala primati hormon rasta. Kaže da joj se stres pojačava uoči svake godišnjice "Bljeska", koji se u dijelu braniteljskih i desnih političkih krugova uporno označava kao "akcija bez ijedne mrlje".

- Ove godine danima nisam mogla piti ni jesti. Bilo je grozno. Što sam

starija, to mi je sve gore. Zato sam lani krenula javno pričati. Htjela sam biti potpora Vukovićima, da se čuje i za njihovu priču. Strašno je što su napravili toj familiji, njihovoj djeci. Jednostavno, više nisam mogla šutjeti - iskreno će Zvezdana.

- A i zašto bi šutjela - veli Mladen, koji joj je neizmjerna podrška.

Unatoč svemu, Vukajlovići su stalno navraćali u Medare. Zvezdana kaže da joj je to teško objasniti. Nešto ju je vuklo, toliko da u Njemačkoj nisu uspjeli gotovo ništa uštedjeti. Većinu novca potrošili su na vikend-putovanja u Slavoniju. Godinu uoči preseljenja u selu su kupili dvokatnicu s potkrovljem kojoj su sredili fasadu i gornji kat, a sada uređuju prizemlje. Blizu im je Zvezdanina majka Karmela, koja živi u njihovoj staroj obiteljskoj kući, i Mladanova rodbina iz Banje Luke. Zanima nas kako se u svemu snašla tinejdžerica Maja.

- Dobro, ona se brzo prilagođava. Ide u školu u Gradišku, malo je kod babe, malo s prijateljicama u gradu. To

su ionako internet-generacije, po cijele dane se dopisuju i ima slušalice na ušima - kaže Zvezdana.

- Stalno govori da će se vratiti u Njemačku. Bila je prva na školskom natjecanju iz njemačkog jezika. Mi ćemo je školovati koliko god i gdje god hoće. Bio bih najsretniji da ode jer sam svjestan da ona ovdje nema budućnosti. Ma nema ovdje budućnosti ni za koga - dodaje Mladen.

Medari su do rata imali oko 500 stanovnika. Najnoviji popis pokazuje da ih je danas gotovo tri puta manje. Nakon pakla 1990-ih izmijenila se i demografska struktura. Danas većinu u selu čine Hrvati doseljeni iz BiH, a posljednjih godina sve je više Roma. Domicilno, srpsko stanovništvo jedva se može nabrojati na prste dvije ruke, objašnjavaju nam Vukajlovići. Dodaju da se kuće ovdje prodaju u bescjenje. Za jednokatnicu je dovoljno izdvojiti oko 5000 eura. U Medarima nema kanalizacije, ambulante ni škole. Autobus koji vozi do Gradiške i Okučana tu zalazi jednom do dva put dnevno...

SUOČAVANJE SA PROŠLOŠTU

PORTAL NOVOSTI, 10.12.2021.

„USTAŠE SE VRAĆAJU KUĆI“

U kojoj su mjeri inicijative uređenja groblja za ustaše i domobrane na zagrebačkom groblju Mirogoj i komemoracije za sve "hrvatske žrtve" u udbinskoj crkvi revizionističke i kako se boriti protiv takvih političkih pokušaja historijskog revizionizma, pokušali su odgovoriti učesnici tribine "Ustaše se vraćaju kući", održane 8. decembra u prostorijama "Privrednika" u Zagrebu.

Historičar Ivo Goldstein podsjetio je da na Mirogoju od 2013. postoji spomenik "hrvatskim vojnicima" podignut u dogovoru "ispod stola" s tadašnjim gradonačelnikom Milanom Bandićem.

– Nadgrobni spomenici su uklo-njeni 1945. godine, ali ljudi nisu ekshumirani. Familijama onih koji tamo leže trebalo bi omogućiti da ih obiđu, ali se ne može staviti da su to bili hrvatski vojnici jer su to bili vojnici kvislinške tvorevine – rekao je Goldstein i podsjetio da se nekadašnji hrvatski premijer Ivo Sanader nije ustručavao, nego je poslao bager da uklanja spomen ploče Mili Budaku i Juri Francetiću.

Ideja o zajedničkim grobnicama za poginule kvislinge i antifašiste, pa i u Jasenovcu čime se bavio Franjo Tuđman, slična je Francovoj ideji o zajedničkom groblju koja još izaziva polemike u Španjolskoj, rekao je Goldstein koji je govorio kako je Viječće za suočavanje hrvatskog društva s nasljeđem vladavine nedemokratskih režima došlo do stava da je pozdrav „Za dom spremni“ u nekim situacijama dozvoljen.

Kod povijesnih revizionista laž se nastavlja na laž, rekao je i spomenuo primjer spomenika žrtvama komunizma u jednom međimurskom selu. Od deset ljudi čija su imena na

spomeniku, jedan nije postojao, postojanje drugog je dvojbeno, a ostalih osam su „cinkarili“ svoje susjede Mađarima zbog članova obitelji koji su otišli u partizane. Te ljude Mađari su slali na kopanje rovova ili u logore pri čemu se neki nikad nisu vratili kućama. Kako onda zvati te ljude u službi mađarskih okupatora borcima za Hrvatsku?

Drugi primjer je spomenik za 500 polaznika dočasničke škole u Karlovcu koje su, kako se tamo tvrdi, pobili partizani. Tih 500 polaznika, starih 15, 16 ili 17 godina je na samom kraju rata prebačeno u Zagreb i u kaosu su svi zaboravili na njih. Našli su ih partizani, neke poslali kućama, druge mobilizirali i to je sva istina, rekao je Goldstein.

Tito je bio dio antifašističke tradicije u Hrvatskoj, a ZAVNOH je u temeljima hrvatske državnosti, naglasio je Goldstein ističući da je obilježje revizionizma selektiranje činjenica.

Osvrnuo se i na pojavu da se antitakseri kite Davidovom zvijezdom.

– Oni imaju slobodnu volju i mogu birati žele li se cijepiti ili ne. Židovi su od rođenja bili obilježeni pa su Davidovu zvijezdu morali nositi i oni koji su prešli na kršćanstvo – podvukao je Goldstein.

Ideju o groblju hrvatskih vojnika kao blasfemičnu i nemoralnu osudio je i zastupnik SDP-a Arsen Bauk, podsjetivši na neuspjeli amandman o promjeni naziva spomen dana Dan spomena na hrvatske žrtve u borbi za slobodu i nezavisnost jer nije pozitivno da nacistički saveznici budu borci za nezavisnost.

– Austrija je zabranila slavlje na Bleiburgu, ustaške pozdrave i zna-

kovlje i sankcionirala ih, još da to učini Hrvatska pa da one koji to čine kažnjava, makar i samo novčano. Osim toga, tadašnja većina je ukinula pokroviteljstvo Hrvatskog sabora nad skupom u Bleiburgu – rekao je Bauk koji se zalaže za iste kriterije za sve poražene vojske, i iz rata 40-ih i iz rata 90-ih.

Podsjetio je i da je dekretom ukinuo ulicu 10. travnja u Slatinskom Drenovcu u Slavoniji, ističući da mu je za pravo dao i Ustavni sud. Govoreći o odgovornosti SDP-a koji je propustio ustaški pozdrav „Za dom spremni“ u grbu HOS-a, Bauk je rekao da su organi državne uprave u Varaždinskoj županiji odbili da zbog toga registriraju HOS. Rekao je i da je zbog ustaškog pozdrava kažnjen i Joe Šimunić, makar po osnovu zakona o javnom redu.

– Ali ipak je kažnjen – rekao je Bauk, za kojeg je karakter sadašnjeg odnosa prema ustaškom pozdravu "zabranjeno osim ponekad".

Govoreći o inicijativi da se u Crkvi hrvatskih mučenika u Udbini komemoriraju oni koje se do sada komemoriralo na Bleiburgu, Bauk je podsjetio da devastiranom kraju kao što je Udbina ne trebaju inicijative poput propalog svemirskog centra ili ove crkve. Nadam se da će među hrvatskim mučenicima svoje mjesto naći i 200 Bračana i drugih otočana koji su pali u borbi protiv okupatora, rekao je Bauk.

Moderator Saša Kosanović najavio je da će se do kraja godine tribine koje organiziraju "Privrednik" i VSNM Grada Zagreba organizirati svake sedmice.

РОЛІТІКА, 08.04.2022.

САВО ШТРБАЦ: ТЕСЛИ НИЈЕ МЕСТО НА ХРВАТСКОМ ЕВРУ

Одлука Хрватске о дизајну њених кованица евра, према „Веритасовим” информацијама, још није коначна. На њихову одлуку сагласност даје Европска централна банка, а коначну одлуку доноси Савет министара ЕУ

У жељи да спречимо постављање лика Николе Тесле са шаховницом на кованице евра, „Веритас” се 16. марта о. г. писмима обратио: шефу Делегације ЕУ у Србији Емануелу Жиофреу, известиоцу Европског парламента за Србију Владимиру Билчику, Европској комисији и генералном секретару савета Јеп Транхолм-Микелсену, Европској централној банци и њеном директору Ханс-Јоакиму Клукерсу и директору Центра „Симон Визентал” Ефраиму Зурофу.

Како је уопште дошло до одлуке да се лик Тесле стави на хрватску страну кованица евра?

Према саопштењу средишње хрватске банке из јула прошле године, Тесла је одабран за мотив „на темељу бројних предлога грађана који изразито цене гениј овог изумитеља рођеног у Хрватској, у месту Смиљану, у Лици, где је смештен и Меморијални центар ’Никола Тесла’”. Дознајемо и да је на основу интернетске анкете грађана Теслин лик предложило 22,8 одсто свих анкетираних.

Из истог саопштења дознајемо и да ће шаховница као мотив бити заједничка подлога на свим кованицама, а остали мотиви ће на апоенима бити распоређени овако – на кованицама од два евра биће приказана географска карта Хрватске, на једном еврџу мотив куна, на 50, 20 и 10 центи Никола Тесла, а на једном, два и пет центи биће мотив глагољице. Те кованице треба да буду спремне када Хрватска 1. јануара 2023. уђе

у еврозону, односно као монету да почне да користи еврџу.

Народна банка Србије оценила је хрватску одлуку као „присвајање културног и знанственог наслеђа српског народа”.

На негативне реакције Народне банке Србије реаговали су Хрватска народна банка и председници хрватске владе и државе. Из ХНБ су упозорили да Србија није у позицији приговарати, јер то по европским регулама могу само чланице Европске уније које користе еврџу. „Ми никога никоме не узимамо, него сматрамо да је избор Николе Тесле – без обзира што је он у смислу своје националности Србин, напротив – то је још једна велика геста Хрватске, и ја видим то само као плус... Да сам ја на челу Народне банке Србије рекао бих – браво”, поручио је хрватски премијер Пленковић. „Хрватска је с Теслом имала кризу идентитета и љубав је била врло нејасна. Својатати Теслу – можда то није поштено ни од стране Хрватске, а од Србије још мање. Он је културна, мисаона, знанствена и когнитивна баштина човечанства”, изјавио је председник Милановић.

Истим поводом, а сугеришући могући контекст хрватске одлуке о дизајну националне стране кованица евра, хрватски политички аналитичар, Жарко Пуховски, појашњава: „У Хрватској су код одлучивања о ликовима и симболима који ће се налазити на еврџу пошли од тога да ипак нешто треба дати усташама – то је куна (куна је први пут уведена као национална монета за време НДХ, а други пут 1994, примедба аутора), и нешто узети Србима, а то је Тесла, и то ми се чини да је у много чему очекивано.”

Почетком фебруара о. г. одржана је седница Националног вијећа за увођење евра којом је председа-

вао премијер Пленковић, а главна је тема била дизајн хрватских кованица евра и цента, за који су одабрани мотиви: хрватске шаховнице, географске карте РХ, куна, Николе Тесле и глагољице. Од гувернера ХНБ дознајемо да ће почетком лета, кад се очекује одлука Савета министара ЕУ о приступању Хрватске европодручју, бити исковано милион примерака сваке кованице, а све ће коштати 900 милиона куна (око 120 милиона евра).

Одлука Хрватске о дизајну њених кованица евра, према „Веритасовим” информацијама, још није коначна. Наиме, на њихову одлуку сагласност даје Европска централна банка, а коначну одлуку доноси Савет министара ЕУ. Дознали смо и то да ће се о наличју хрватске кованице евра одлучивати крајем октобра или у новембру о. г.

А зашто тражимо да се забрани стављање лика Николе Тесле на хрватске кованице евра?

Ево неколико непобитних чињеница због којих је овакав хрватски предлог дубоко забрињавајући за национално осећање српског народа, а такође се противи и моралним принципима и вредностима ЕУ.

Наиме, спор о овом питању неминовно настаје када се дотакнемо места рођења Тесле. Чињеница је да је рођен у Смиљану – месту које данас припада територију Републике Хрватске. Међутим, чињеница је и да је то место у време Теслиног рођења припадало територији Војне крајине у тадашњој Аустријској царевини, и да он никада није живео у Хрватској или имао било какав облик њеног држављанства.

Сви се можемо сложити да Тесла и његово дело припадају целом човечанству и да превазилазе оквире једног народа или државе у којој је рођен или државе где је провео већи део живота. Али ако узмемо у обзир изјаве самог Тесле, морално смо дужни да поштујемо чиње-

ницу да се он увек изјашњавао да је по пореклу Србин.

Најконтроверзнији и морално узнемирујући аспект хрватске одлуке јесте постављање његовог лика преко симбола хрватске шаховнице, што је равно хорору. То је исти симбол који су хрватске усташе користиле приликом убијања и протеривања Срба из Смиљана, његовог родног места у којем је 1835. живело 479, а 2018. само два Србина. Формације у униформама са тим симболом срушиле су и Цркву Св. Петра и Павла у Смиљану у којој је крштен Тесла. Овај исти симбол је инспирисао и оне који су порушили православну цркву Св. Великомученика Георгија у Госпићу, у којој је као свештеник служио Теслин отац Милутин, која је била обновљена 1964, да би поново била срушена до темеља у рату деведесетих. И споменик Николи Тесли на Тргу Николе Тесле у Госпићу, рад чувеног вајара Франа Кршинића, минирао је 16. фебруара 1992. Теслина родна кућа у Смиљану, која је обновљена после Другог светског рата и претворе-

на у спомен-музеј, опустошена је и у рату деведесетих. Све су то радиле формације које су, такође, носиле хрватску шаховницу као њихов национални симбол.

Неки би могли наивно закључити да стављање лика Николе Тесле на кованице евра може допринети помирењу у региону. То би можда и било могуће да су у обзир узете историјске чињенице и да су поштована осећања српског народа. Али нису.

Ми у „Веритасу” смо дубоко убеђени, уверени да такво убеђење делимо и с великом већином Срба без обзира на то одакле потичу и где тренутно живе, да је хрватска одлука лоше испланирана и да има потенцијал да изазове даљу озлојеђеност и непријатељства у региону. И што је најважније одлука Хрватске нема упориште ни у правди ни у правичности.

Због тога смо у уводно назначеном писму замолили адресате да узму у обзир све чињенице и разлоге које смо навели против стављања лика Николе Тесле преко шаховни-

це на наличје евра и да приступе овој теми непристрасно и поштено.

Очекујемо да нам се са сличним манифестацијама придруже и остале организације, институције и појединци из Србије, региона, па и шире. Можда заједно и успемо да спречимо неспојиво – Тесла преко шаховнице на европској монети.

PORTAL NOVOSTI, 18.07.2022.

ТА КРИСТАЛНА ЗАДАРСКА НОЋ

Kulminacija terora nad Srbima u Zadru zbilja se 2. svibnja 1991., kao odgovor na pogibiju Franka Lisice i događaje u Borovu Selu, kada je uništeno više od stotinu radnji u vlasništvu Srba i firmi iz Srbije. „Tada je najveći strah ušao (...) među ljude tako da je iz Zadra nakon 2. maja 1991. iselio veliki broj stanovništva”, kaže svjedok Đuro Kresović

„Prvi napad kad su me počeli tući, bio je u drugom mjesecu. Tad su po trojkama obilazili kuće Srba za tuču i izbacivanje iz kuće. Nisu bili u uniformama, već u civilnoj robi”, kaže prvi svjedok. „Što mi je bilo najteže, što mi je bilo najviše ponižavajuće, čega sam se bojala... e to mi je stvarno teško odlučiti. Je li to zadarska ‘kristalna noć’ kad je horda huligana porazbijala gotovo sve ‘srpske’ trgovine, ne

shvaćajući da su to njihove, zadarske trgovine u kojima rade Zadrani, njihovi sugrađani, Hrvati. (...) Svaka noć tog ljeta ‘91. je bila vrlo eksplozivna. Samo jednu noć sam izbrojala više od desetak eksplozija. Deseci kuća tada su minirani”, kaže druga svjedokinja. „Sokin brig je bio kao Hirošima, ja kad sam gore išla biciklom, to je sve bilo srušeno, a po noći su dizali u zrak, najviše vitezitom”, kaže treća svjedokinja. „Pripadnici MUP-a (...) su bili prisutni kad su objekti rušeni i pokazivali koji su objekti vlasništvo ljudi srpske nacionalnosti”, kaže svjedok Sava Kovačević. „Tada je najveći strah ušao (...) među ljude tako da je iz Zadra nakon 2. maja 1991. iselio veliki broj stanovništva”, kaže Đuro Kresović. „Počele su do nas dolaziti priče da po noći odvođe Srbe iz njihovih

Piše: Jerko Bakotin

domova. Srećom po [tatu] nisu došli. Za razliku od njegovog prijatelja po kojeg su došli jedne noći i odveli ga u neku zadarsku osnovnu školu. Nakon ‘ispitivanja’ i nekoliko šamara uz slušanje jauka iz drugih učionica, pustili su ga kući”, kaže druga svjedokinja.

Citati iz istraživanja suradnika Arhiva Srba u Hrvatskoj, Vinka Korotaja Drače, naslovljenog „Politika emocija i etničko nasilje: Zadar 1991. godine”, ilustriraju kulminaciju terora nad zadarskim Srbima u proljeće i ljeto te godine. Taj teror uključivao je i likvidacije. Ivo Davor Vukić, član Općinskog odbora HDZ-a, 23. listopada u prostorijama Osnovne škole „Velimir Škorpik”, pretvorene u zatvor-mučionicu, iz pištolja je ubio trojicu zarobljenih Srba. Nakon više vještačenja oslobođen je krivnje kao neuračunljiv. Miroslav Đerđa i Vladimir Stre-

hovsky zvan Losos provalili su Gojku Bjelanoviću u stan i ustrijelili ga. Na sudu su tvrdili da im je srpska agresija izazvala PTSP: Strehovsky je tek 2006. osuđen na šest godina zatvora, dok je Đerđa ranije umro.

„Počele su do nas dolaziti priče da po noći odvođe Srbe iz njihovih domova. Srećom po [tatu] nisu došli. Za razliku od njegovog prijatelja po kojemu su došli jedne noći i odveli ga u neku zadarsku osnovnu školu...”, priča jedna svjedokinja

Masovno uništavanje imovine Srba u Zadru tijekom „kristalne noći” 2. svibnja 1991. odvratna je epizoda nacionalne prošlosti, u javnosti uglavnom potisnuta, poput brojnih drugih događaja. No nedavno su se pojavila čak dva opsežna istraživačka priloга o tom događaju. Rad Korotaja Drače objavljen je u lipnju u „Tragovima – časopisu za hrvatske i srpske teme”, publikaciji Arhiva Srba u Hrvatskoj. U travnju je Darjan Godić objavio tekst „Kristalna noć u Zadru. Činjenice i mit” u „Časopisu za suvremenu povijest”. Njegov izdavač je Hrvatski institut za povijest; institucija čiji je Godić suradnik solidnim je dijelom posvećena „državotvornim” povijesnim interpretacijama, pa i apologiji nacionalističke politike.

Korotaj Drača zahvaća mnogo širi period od same „kristalne noći” – koristeći novine, sudske dokumente, policijske izvještaje, Arhiv dokumentaciono-informacionog centra Veritas, druge izvore i usmena svjedočanstva (razgovarao je s petero Zadrana, dok je Kresovićevo svjedočanstvo objavila Documenta) rekonstruirati raspalivanje nacionalizma u Zadru, pokazujući da je kampanja zastrašivanja počela još prije izbora. Poznati ugoštitelj Sava Kovačević tvrdi da je već u veljači 1990. dobio prijeteće pismo potpisano s „HDZ”. U ozračju uspona srpskog nacionalističkog pokreta predvođenog Miloševićem i hrvatskog na čelu s Tuđmanom bilo je jasno da će se u žrvnju naći zadarski Srbi, kojih je 1991. u gradu bilo 10.958 ili 14 posto od ukupno 76.343 građana.

Predizborna kampanja i „pokušaj atentata” na Tuđmana plinskim pištoljem na skupu u obližnjem Benkovcu dodatno su usijali situaciju. Nakon što HDZ predvođen nacionalistima još iz sedamdesetih, poput Petra Šale ili Davora Arasa, preuzima vlast u Zadru, u državnim institucijama službenici počinju jasno dijeliti Hrvate od Srba. „Meni više nije bilo ugodno doći u neku državnu instituciju i reći naglas ime oca (...) skoro uvijek bi se našao neki nadobudni veliki Hrvat s kakvim prigodnim komentaram”, prisjeća se svjedokinja. Srbe se tako stigmatiziralo, poručujući im da više nisu ravnopravni, da „više ne uživaju zaštitu kao građani, da su na neki način stavljeni izvan društvenog poretka”, piše Drača.

Potom kreću otpuštanja. U policijski se sve radnike srpske nacionalnosti dovodi u vezu s djelovanjem Begograda i pobunjenika u Kninu te ih se sumnjiči za nelojalnost i sabotazu države. Zatim na red dolaze druge službe i gradska poduzeća. Šestorica radnika Centra za zaštitu od požara otpuštena su zbog „nemogućnosti daljnjeg suživota i suradnje”, stoje u otkaznim rješenjima. Selektivno otpuštanje i pritisak da se potpisuju ponižavajuće izjave lojalnosti rezultirali su uništavanjem veza solidarnosti te je „radnički identitet zamjenjivan nacionalnim kao primarnim”. U proljeće 1991. „trojke” obučene u civilnu odjeću, ali naoružane, obilazile su stanove zadrarskih Srba koje su zastrašivali i pokušavali primorati na iseljavanje”. Kazivači svjedoče o bačenim bombama na kuće, ali i da su im pojedini policajci otvoreno govorili o strahu za vlastite obitelji ukoliko bi intervenirali da zaštite Srbe. Nasilje eksplodira tijekom 2. svibnja i takozvane zadarske kristalne noći. Nakon što je tog dana, po službenoj verziji, snajperskim metkom kod Polače ubijen mladi policajac iz Bibinja Franko Lisica, u središte Zadra je u petnaestak automobila pristigla veća grupa Bibinjaca, prema svjedocima naoružana batinama i željeznim šipkama. Oko 18 sati organi-

ziran je prosvjedni skup dvadeset ili više tisuća građana – istog dana je, naime, u Borovom Selu ubijeno dvanaest hrvatskih policajaca. Nije precizno poznat trenutak u kojem je gomila počela razarati i pljačkati sve objekte u vlasništvu firmi iz Srbije ili njihovih srpskih sugrađana, no do kraja dana divljački je uništeno i opljačkano više od stotinu – po nekima više od 130 – poslovnih prostora, kafića, restorana i radnji. Autor napominje da su demolicirane ne samo očite mete poput poslovnice JAT-a, nego i male radnje u pokrajnjim ulicama. Drugim riječima, „rušilački pohod kroz Zadar očito je bio organiziran od ljudi koji su točno znali koje radnje pripadaju Srbima”. Svjedokinja spominje da se opljačkana roba organizirano odvozila kamionima, a spomenuti Kovačević tvrdi da su pripadnici MUP-a „pokazivali koji su objekti vlasništvo ljudi srpske nacionalnosti”.

– Jedno je razbiti vidljivi izlog JAT-a, ali kako su znali da je neka mala mesnica u vlasništvu Srba? Nemamo definitivnih dokaza za tezu da se radilo o koordiniranoj akciji, ali svakako ne djeluje spontano. Moramo se zapitati: Kome su bile dostupne informacije tko je bio vlasnik čega? Radilo se o akciji čiji je cilj bila proizvodnja straha i poruke Srbima da ih nitko ne štiti – kaže Korotaj Drača za Novosti.

Kreću miniranja kuća – Kresović i Kovačević ističu da se to radilo u suradnji s policijom – te odvođenja i mučenja Srba u prostorima Osnovne škole Voštarnica i stare ninske ciglane. Nasilnici su „ponekad bili u civilu, a ponekad su nosili uniforme policije ili kasnije Zbora narodne garde, no i jednima i drugima je bilo zajedničko to da su se pri počinjenju nasilnih djela pozivali na autoritet nove HDZ-ove vlasti”, piše Korotaj Drača. Navodi podatak objavljen 2002. u medijima po kojem je na području Zadra šesnaest neriješenih ubojstava Srba. Kada pribrojimo spomenuta četiri ubijena, dolazi se do brojke od minimalno dvadeset likvidiranih. Realan broj vjerojatno je veći. Kao rezultat nacio-

nalističke revolucije i rata u Zadru je do 1995. ostalo manje od dvije tisuće Srba, ni petina predratnog broja.

Vrijednost Korotaj Dračinog rada je interpretativni okvir: autor koristi teoriju politike emocija Sare Ahmed i pokazuje kako je kontrolirana proizvodnja straha i bijesa bila ključna za preoblikovanje društvenih odnosa i kreiranje situacije u kojoj je međuetničko nasilje postalo prihvatljiv način političkog djelovanja. Mržnjom se povlače granice između konstruiranih skupina, sama tijela „Drugih” percipiraju se kao prijatnija i društvena većina fizičko „uklanjanje” tih „Drugih” doživljava kao jedini način da se sukob okonča. Mehanizam nasilja analizira se i kroz teorijsku matricu koja defini- ra aktere i motivacije: elite su nametnule nacionalističke politike kroz vlastiti autoritet i moć nad medijima te propagirale diskurs nepomirljivih razlika etničkih skupina. Mediji su i prije izbora 1990. odigrali važnu ulogu u nacionalističkom restrukturiranju stvarnosti i poslužili kao transmisija vladajuće ideologije. Autor citira članak iz Slobodne Dalmacije u kojem se tvrdi kako „nije neobično” da tučnjave izbijaju u benkovačkoj gostionici u koju zalaze i Srbi i Hrvati, čime se implicira da su jedini sigurni prostori oni etnički segregirani. Ideologija se na terenu „operacionalizirala” nasiljem malih polufornalnih grupa koje su često funkcionirale izvan uobičajenih zapovjednih hijerarhija, a njihovi pripadnici često su motivirani „neideološkim” motivima poput imovinske koristi ili puke želje za zlostavljanjem, pa i ubijanjem, no u konačnici su služili političkim interesima elita. Većina zločina, zaključuje autor, ne bi bila izvediva „bez dvije ključne komponente: etnicizacije institucija i manipulacije emocijama kako bi se stvorile podjele po etničkim linijama”. Istovremeno se „izostankom reakcije institucija ohrabrivale nasilje prema Srbima od strane nacionalistički nastrojenih civila”, dok su sudjelovanje politički moćnih ljudi u Zadru i policijska podrška nasilnicima uništili solidarnost te proizveli nepovjerenje i strah.

Riječ je o traumatičnom dijelu gradske prošlosti prema kojem se Zadar nije odredio. Čak se i na prostornoj razini briše prošlost. U naselju Sokin brig kuće su letjele u zrak, a danas su tamo izgrađeni luksuzni apartmani – kaže Vinko Korotaj Drača, autor rada objavljenog u „Tragovima”

„Zadarska kristalna noć” je, spomenuli smo, uglavnom potisnuta i prešućena; nezavisni zadarski političar Marko Vučetić gotovo jedini je jasno osudio taj događaj, a lokalni HSP-ov gradski vijećnik Mate Lukić je nedavno rekao da je bila riječ o „veličanstvenom prosvjedu”.

– Ti događaji nigdje nisu kome-morirani u javnom prostoru. Riječ je o traumatičnom dijelu gradske prošlosti prema kojem se Zadar nije odredio. Čak se i na prostornoj razini briše prošlost. Osnovna škola je postala zatvor, a danas je ponovno škola. U naselju Sokin brig su kuće letjele u zrak, a danas su tamo izgrađeni luksuzni apartmani. Srpsko stanovništvo je većinom otišlo. Ovi koji su ostali se i danas boje pričati, ili ne žele buditi traume. Jako teško sam došao do sugovornika. Ostali građani također ili šute ili govore da su Srbi sami minimali svoje kuće i slično – kaže Korotaj Drača.

Istraživač ipak ističe da su svi njegovi kazivači istaknuli i jako pozitivan moment međuetničkih odnosa u gradu.

– U Zadru tijekom 1990. i većeg dijela 1991. traju šikaniranja, zlostavljanja, miniranja i odvođenja ljudi. Međutim, svi svjedoci tvrde da sve to prestaje u trenutku kada zaista počinje rat pa su se zadarski i Hrvati i Srbi našli pod srpskim granatama. Bila je teška situacija, nije bilo vode i struje, ali građani su solidarno pomagali jedni drugima bez obzira na nacionalnost. Nasilje se potom opet intenzivira nakon „Oluje” – ističe Korotaj Drača.

U ovom važnom istraživanju ponešto nedostaje širi kontekst. Autor navodi uspon miloševićevskog pokreta, kninsku pobunu i, primjerice, opsadu

Kijeva od JNA u travnju 1991. godine, ali događaji u Zadru promatraju se donekle izolirano. Raspirivanje psihoze straha i histerije, ubijanje suživota i manipulaciju emocijama masa i prije izbora bezobzirno provodi i vodstvo Srba u Hrvatskoj. U kolovozu 1990. u neposrednoj blizini Zadra počinju balvan-revolucija, oružana pobuna i šikaniranje tamošnjih Hrvata. Ništa od toga nimalo ne opravdava koordiniranu kampanju terora nad zadarskim Srbima, no politika vodstva lokalnih Srba uvelike je olakšala posao zadarskim nacionalistima. Sam autor Novostima kaže da „svakako treba uzeti u obzir širu sliku – i s milicionerima u Kninu se manipuliralo uvjeravajući ih da služe novoj NDH, međutim nedostatak mikrohistorijskih studija je da se usredotočuju na jednu lokaciju”.

Godićev tekst, koji se bavi isključivo „kristalnom noći”, obilno koristi službene izvore i donosi detaljnu kronologiju događaja. S te strane njegov je rad dobrodošla dopuna onom Korotaja Drače. Međutim, vrlo neujednačeno naglašava srpski ekstremizam i poteze srpske strane, poput odmazde izvršene 2. svibnja nad Hrvatima Knina ili Benkovca, dok umanjuje, relativizira ili ignorira šikaniranja i teror hrvatske strane. Godić gomilu faktografije prezentira bez ikakvog teorijskog okvira, pa njegov tekst unatoč velikom broju korisnih informacija predstavlja slab spoznajni doprinos razumijevanju događaja u Zadru. Treće, dok Godić možda s pravom propituje vjerodostojnost nekih izvora koje su koristile i Novosti (osvrće se na članke o događaju u ovom tjedniku) i Korotaj Drača – navodi da je Kresović prešao na stranu pobunjenih Srba pa „njegov iskaz treba uzimati s krajnjim oprezom” – nekritički vjeruje priopćenjima policije i HDZ-ove vlasti. Deklarativne osude nasilja i pozive na mir bezrezervno uzima kao autentičan stav, ne propitujući stvarna događanja. Eksploziju nasilja interpretira kao posljedicu anarhije i odmazdu gomile zbog smrti Lisice i policajaca u Borovu Selu. U

kontekstu sustavnog šikaniranja Srba još od HDZ-ovog preuzimanja institucija 1990., a potom i miniranja i odvođenja ljudi iz kuća, što te institucije sustavno toleriraju, Godićevi zaključci – da događaji od 2. svibnja, odnosno „uništavanje srpske imovine nije bilo organizirano te (...) je bilo u suprotnosti s državnom politikom”, dok „policija nije uspjela spriječiti napad, iako je aktivirala raspoloživo ljudstvo”

– potpuno su neutemeljeni. A što reći o tezama da je „HDZ imao pravo postaviti nove kadrove (...) jer je bio vladajuća stranka”, ili da je stranka Franje Tuđmana i Branimira Glavaša tolerirala kioske Borbe „zbog podrške slobodi novinarstva”? Godić „zadarsku kristalnu noć” s pravom interpretira kao „posljedicu niza složenih događaja i okolnosti” i ističe značaj kninske pobune. Međutim, dok sam na-

pada „manipulacije i zloupotrebe” događaja u Zadru kao dio „medijskog rata protiv Hrvatske”, smisao njegovog rada svodi se na aboliciju hrvatske strane i „vrhovništva” za počinjene zločine, koje neuvjerljivo i propagandistički proglašava „mitom”. Riječ je o lakirovki, pa i krivotvorenju povijesti sasvim prikladnom za pregaoca radionice nacionalne mitologije.

VEČERNJE NOVOSTI, 17.05.2022.

SNIMA SE NASTAVAK „DARE IZ JASENOVCA”:

SERIJA „ZADARSKA KRISTALNA NOĆ” – SUSRET POSLE 50 GODINA, EVO KO IGRA DARU I BUDU

REDITELJ Predrag Gaga Antonijević u Crnoj Gori snima seriju "Zadarska kristalna noć", koja predstavlja nastavak filma "Dara iz Jasenovca".

Sestra i brat, Dara i Budo, na kraju filma, uspevaju da se izbave iz logora, ali ne zna se šta se dogodilo s njima posle užasa koji su preživeli. To ćemo saznati u seriji "Zadarska kristalna noć", čija je centralna tema srpsko stradanje tokom Drugog svetskog rata i sudbina preživjele dece iz zloglasnog logora Jasenovac.

Videćemo kako je izgledao susret brata i sestre posle pola veka, u Zadru, 1991. godine. Glumac Marko Gvero će nam dočarati lik Darinog brata Bude, koga je usvojila hrvatska katolička porodica, posle spasavanja iz logora uz pomoć Dijane Budisavljević, a Daru tumači Mirjana Karanović.

Zadarska kristalna noć ili Progon zadarskih Srba 1991. godine naziv je za rušilački pohod hrvatskih šovinista u Zadru 2. maja 1991, kada je više od 2.000 Hrvata naoružanih palicama, motkama, kamenicama, šip-

kama i flašama, krenulo u uništavanje i pljačkanje imovine Srba (kuća ili vikendica) i lokala firmi iz SR Srbije. Uništeno je više od 130 objekata i 470 srpskih kuća.

INDEX.HR, 21.04.2022.

ULICA U DUBROVNIKU NOSI IME PO USTAŠI. NETKO JE NATPIS ZALIO CRVENOM BOJOM

NAZIV Ulice Ante Sugje u Dubrovniku netko je zalio crvenom bojom. Ulica je to koja se nalazi u gradskom predjelu Gruž. Očito je da se radi o smišljenom, a ne nasumičnom činu budući da je sama činjenica kako jedna ulica nosi ime po Anti Sugji sporna.

Naime, Ante Sugje bio je pripadnik ustaškog pokreta u Dubrovniku. Ujedno, obnašao je i mjesto konzula Nezavisne Države Hrvatske u Češkoj, u Pragu. Također, postoje i fotografije na kojima se vidi kako Ante Sugje doče-

kuje talijanske okupatore na Stradunu, koji se tada nije zvao Stradun, nego Šetalište Ante Pavelića.

Očito, nepoznatom nekome zasmotalo je što ulica nosi ime po Pavelićevom diplomatu te je odlučio natpis zaliti crvenom bojom te tako dati do znanja što misli o činjenici da se naziv ulice nije promijenio.

Primjerice, u ovom gradu nekoć je postojala i Ulica Mile Budaka, koja je tako nosila ime po ustaškom doglavniku. Ona je preimenovana 2002. godi-

ne, dok je Slavonski Brod to isto dočekao tek 20 godina poslije, u travnju ove godine.

Osim Ulice Ante Sugje, dubrovački antifašisti upozoravali su i na činjenicu da u Dubrovniku svoju ulicu ima konavoski ustaša Petar Bakić, kao i dva svećenika koje se smatralo osloncima endehazijske vlasti u Dubrovniku.

Oni su padre Petar Perica i Marijan Blažić, koji su stradali na otoku Daksi, gdje su partizanske vlasti likvidirale 53 istaknuta građanina Dubrovnika, bez suđenja, zbog sumnje u suradnju s ustaškom vlasti. Petar Perica je dobio posthumno nagradu Grada Dubrovnika za životno djelo.

VESTI, 12.04.2022.

USTAŠE VELIČAJU I DANAS

U Hrvatskoj ponovo veličanje NDH, a ovoga puta od izaslanika tamošnje vlade Matka Raosa koji je u Splitu poručio da današnje Hrvatske ne bi bilo da nije bilo 10. aprila 1941. dana formiranja Nezavisne Države Hrvatske. Raos je govorio povodom 31 godine od osnivanja jedinice HOS „Rafael Vitez Boban“, a kako prenosi Indeks, praćen je velikim aplauzom. Pridružio mu se predsjednik Skupštine Splitsko-dalmatinske županije Mate Šimundić istakavši da su hosovci i „onda bili za Dom spremni, a to su i danas“, pa im on kao predstavnik državne vlasti iskazuje čast.

Reč je, kaže za „Vesti“ Savo Štrbac, direktor informaciono-dokumentacionog centra „Veritas“ o jedinici koja od uniformi do amblema ima sve oznake ustaške države. On ukazuje i da ta jedinica nije osnovana u aprilu, već 2. novembra 1999, ali da Hrvatska, pod maskom proslave godišnjice te jedinice, u stvari obeležava 10. april dan nastanka NDH.

– Već smo navikli da se pojavljuju predstavnici svih društveno-političkih organizacija i da pričaju ovakve stvari. Raos je bio u Splitu kao izaslanik ministra branitelja i potpredsednika Vlade Toma Medveda, a da je reč o vladinom predstavniku prva je ukazala i osudila Socijaldemokratska partija Hrvatske. Onda se ogradio premijer Andrej Plenković, potom i Medved, rekavši da je Raosa poslao u Split da upali sveću i položi venac, a ne da govori, čime se i ministar ogradio. Oni, na taj način rade sve ove godine, ograđuju se i ovo je igra bez granica i to dvostruka. S jedne strane se obeležavanjem datumima bore za deo birača naklonjen ustашtvu, a sa druge ograđivanjem, šalju poruku Evropi da su antifašistička zemlja – ocenio je Savo Štrbac.

Savo Štrbac objašnjava da je HOS bila paravojna jedinica koju je tadašnji hrvatski predsednik Franjo Tuđman, zbog prigovora iz međunarodne zajednice, uklopio u oružane snage Hrvatske.

– Naređeno je da bude bez ustaških obeležja, ali su pripadnici te jedinice nastavili da ih nose i da ostavljaju za

sobom krvave i tragove pljačke – kaže Štrbac i dodaje da se HOS proslavio po izbacivanju Srba i pripadnika JNA iz stanova i to najviše baš u Splitu.

Savo Štrbac je kao zastrašujuće ocenio analize srpskih udruženja u Hrvatskoj prema kojima je 2021. napadnuto 26 Srba i zabeleženo 297 grafita mržnje, većinom u blizini vrtića i škola.

– Deca se od predškolskog uzrasta indoktriniraju da su Srbi i sve srpsko, zlo i velika opasnost po Hrvatsku, a u tome učestvuju svi segmenti društva. Generacije rođene u ratu i posle njega mrze Srbe više nego one s kojima smo odrastali u nekadašnjoj Jugoslaviji – kazao je Štrbac.

– Da bi dobili generaciju koja ne mrzi druge ne treba je indoktrinirati, već edukovati. Za to je potrebno udruživanje svih segmenata društva koji bi ih usmeravali da ako ne vole drugačije od sebe, bar da ih podnose. Da nove generacije spremaju za suživot, a to u Hrvatskoj još ne rade – kazao je Štrbac koji je mišljenja da to ne ide dekretima i da treba dosta vremena za iskorenjivanje mržnje prema Srbima.

GLAS ISTRE, 28.03.2022.

UDBINA GLUMI BLEIBURG

Najava austrijskih vlasti da će napokon i na saveznoj razini zabraniti obilježavanje poraza ustaške vojske na Bleiburgu malo je koga iznenadila. Austrijske pokrajinske vlasti već su prije ustaško znakovlje – među njima i pozdrav Za dom spremni! – uvrstile u nacističku propagandu kojoj u toj civiliziranoj državi nije mjesto, tako da će se na tom mjestu, ne bude li novog korona vala, dopustiti samo održavanje vjerske službe.

To je, naravno, premalo za sve domaće ustašofile, krajnje desničare, ali i sponzora tog ustaševanja, Hrvatski sabor, koji će tzv. Počasni bleiburški vod što ga vodi pojedinac više nego

suspektne biografije, pa će se alternativni "ustaški Woodstock" održati u malenom gradiću Udbini. Udbina, koja je do sada bila šire poznata po bivšem aerodromu bivše armije u bivšoj državi, sada ima priliku steći prilično negativnu reputaciju ugošćujući crnokošuljaše svih nijansi crne.

Cinici bi rekli da Udbini, po imenu sudeći, više odgovara proslava "dana Udbe" ili dana "službi bezbednosti" koja se do 1990. godine održavala svakog 13. svibnja u cijeloj tadašnjoj državi, no ove godine tamo ipak neće govoriti Joža Manolić, iz njemačkog zatvora neće se video ve-

zom javiti Josip Perković, a ni postojeći, sada već vremešni udbaši neće moći marširati strojevim korakom kao u vremenima kad su se borili za Tita i partiju.

U Udbinu će nahrupiti, na ličnu janjetinu i pivo, štovatelji pregažene povijesti, oni koji ne prihvaćaju preambulu Ustava Republike Hrvatske kako je sadašnja država nastala na temeljima antifaašizma i odluka ZAVNOH-a, nego oni koji pod naslagama smeća u vlastitom podrumu kriju bistu poglavnika-izdajnika Ante Pavelića i njegove "junačke" vojske koja je u bijeg povela žene i djecu, da se iza njih sakriju. I da se danas može tvrditi kako su na Bleiburgu stradali „nevini civili“, iako su u toj bežaniji glavni bili ustaše i njihovi saveznici. Neki su i uspjeli pobjeći – čak do Ar-

gentine poput samog Pavelića – ali to je svima poznata povijest.

Nepoznata je stvarnost zbog čega – osim zbog glasova za vladajuće – to "pokriva" Hrvatski sabor? Bleiburg nije stratište civila, a engleska vojska vratila je kući ustaške vojnike. Rat na prostorima bivše Jugoslavije nije završio 9. svibnja 1945., nego mjeseci-

ma kasnije, dok se i posljednji "križari" nisu nestali s povijesne pozornice.

Nevjerojatno je da se 76 godina nakon rata slave oni koji su u njemu poraženi. Pri tome ne mislimo na žene pod čije su suknje crnokošuljari sakrili, nego na ubojice iz Jasenovca, Jadovna, Stare Gradiške, Danice i drugih logora. Hrvatska nikada

ne može pristati biti na nacističkoj strani povijesti i svi sofizmi o nevinnim žrtvama varka su za naivne koja se upisuje i u obrazovni sustav. Vrijeme je da Hrvatski sabor odustane od svojih priloga za Udbinu bez Udbe i da se konačno zakonski zabrane ZDS i sve njegove inačice.

VEČERNJE NOVOSTI, 02.02.2022.

POVAMPIRENO USTAŠTVO: NOVI SKANDAL U HRVATSKOJ – GOSTOVANJE BERLINSKE FILHARMONIJE NAJAVLJUJU PLAKATOM IZ NDH

GOSTOVANJE Berlinske filharmonije u Zagrebu, najavljeno za 19. februar, reklamira se na plakatu na kojem je štampan program iz vremena NDH!

Reč je o plakatu kada su slavni muzičari 1943. godine gostovali u Hrvatskoj. Tako je na vrhu plakata

ustaški grb sa belim poljem, a "Hrvatsko državno kazalište u Zagrebu" najavljuje "razpored" Trećeg simfonijskog koncerta Berlinske filharmonije.

U ustaškoj Hrvatskoj Berlinska filharmonija gostovala je dva puta,

1941. i 1943. godine, a dirigent je bio Lovro plemeniti Matačić.

Sada dolazi sa dirigentom Kirilom Petrenkom, a pitanje je da li Berlinska filharmonija zna da se gostovanje u Zagrebu najavljuje uz plakat iz nacističkog i ustaškog vremena.

IN MEMORIAM

DANAS.RS, 25.09.2021.

MEDIJI U SRBIJI: PREMINUO NOVINAR MILOŠ VASIĆ, JEDAN OD OSNIVAČA NEDELJNIKA VREME

Novinar koji se ovim poslom bavio više od pola decenije, ostaće upamćen po tekstovima o najbitnijim temama tokom devedesetih godina prošlog veka, kada se Jugoslavija raspadala...

Izveštavao je iz rata u Bosni, Hrvatskoj, na Kosovu, a iz knjige *Atentat na Zorana*, koja je sastavljena od tekstova koje je pisao nakon atentata na premijera Srbije, mnoge mlađe generacije su zapravo učile šta se u tom periodu dešavalo u Srbiji.

„Miloš Vasić je novinarstvom počeo da se bavi 1969. godine. Pre dolaska u *Vreme*, proveo je 15 godina u nedeljniku *NIN*, koji je napustio zbog pritisaka režima Slobodana Miloševića.

Na predlog advokata Srđe Popovića, 1990. prihvata ideju da učestvuje u pokretanju novog nedeljnika *Vreme*.

„I tako krenemo da se skupljamo. Okupljali smo se najmanje jednom nedeljno kod Srđe Popovića u kancelariji. Bilo nas je tu raznih, Jug Grizelj, Hari Štajner, Jurka Gustinčić, Ratko Bošković, Zoran Jeličić, Lazar Stojanović...“, ispričao je Vasić prošle godine u oktobru, kada je redakcija napravila presedan i odlučila da objavi intervju sa svojim osnivačem, povodom 30 godina postojanja „*Vremena*...“

Tokom tri decenije u „*Vremenu*...“ Vasić je pokrивao apsolutno sve važne teme, od demonstracija 9. marta 1991, preko rata u Hrvatskoj, Bosni, na Kosovu.

Autor je i više knjiga o oružju, romana „*Ptica panike*...“, kao i zbirke kolumni „*Moj muški život*...“

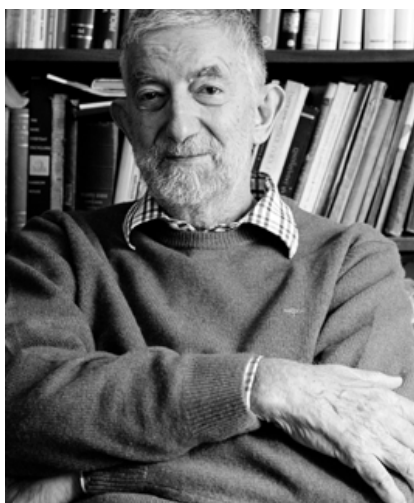
Iza Miloša Vasića ostalo je petoro dece i mnogobrojni unuci.

„Kao novinar, bio je oštar, precizan, sa prepoznatljivim stilom. Kao kolega, bio je sve suprotno od toga: blag poput roditelja, mudar savetnik i nežan kritičar...“ Ovako su Miloša Vasića, jednog od osnivača nedeljnika *Vreme*, opisale njegove kolege posle vesti da je preminuo 25. septembra, posle posle duge i teške bolesti.

„Onaj od kog su svi mlađi članovi redakcije učili, svesni da nikada neće biti ni blizu kao Miša...“, dodali su iz redakcije nedeljnika *Vremena*.

PORTAL NOVOSTI, 16.11.2021.

IN MEMORIAM: UROŠ DESNICA (1944–2021)

vanju Kule Stojana Jankovića i sela Islam Grčki kod Benkovca u kojem se nalazi, a koje se i danas bori s brojnim problemima zaostalim iz rata.

Rođen u Islamu Grčkom 25. jula 1944., diplomirao je 1968. i doktorirao 1978. na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu. Od diplomiranja radio je u Institutu „Ruđer Bošković“ gdje je od 1990. bio voditelj laboratorija za poluvodiče i od 1993. znanstveni savjetnik. Bavio se fizikom poluvodiča i iskorištavanjem Sunčeve energije, a 1972. dobio je nagradu „Ruđer Bošković“. U periodu od 1984. do 1987. bio je gost predavač u naučnim institucijama u New Yorku i Bostonu, što svjedoči o njegovoj „težini“ u krugovima fizičara.

Kao predsjednik Upravnog odbora Društva za obnovu i revitalizaciju Kule Stojana Jankovića – Mostovi Desnica s tri sestre i ostalim članovima porodice vodio je brigu o obnovi Kule u Islamu Grčkom u kojoj je dobar dio života boravio poznati književnik Vladan Desnica.

Osim obnove, bio je aktivan oko oživljavanja Kule kao žarišta kulturnog i društvenog života tog kraja. Za aktivnosti i manifestacije dobiven je veći broj projekata u kojima je Društvo bilo partner, nerijetko i inicijator. Kroz te i brojne druge projekte organizirani su raznorodno kulturni i naučni događaji i manifestacije, uključujući tu i višednevne Dane Kule Jankovića.

U utorak je nakon duge i teške bolesti u Zagrebu umro fizičar Uroš Desnica, jedan od članova porodice Desnica

Nakon duge i teške bolesti u Zagrebu je u utorak, 16. novembra, umro fizičar Uroš Desnica. Uroš je bio jedan od članova porodice Desnica koja daje veliki doprinos obnovi i oživlja-

У више наврата и Урош и njegove sestre naglašavali su važnost suradnje sa Sveučilištem u Zagrebu, a naročito multidisciplinarnom grupom koju je profesor Drago Roksanđić okupio velikim zalaganjem i entuzijazmom, uključujući i „Desničine susrete” u čast Vladana Desnice na kojima su članovi porodice Desnica bili nezaobilazni

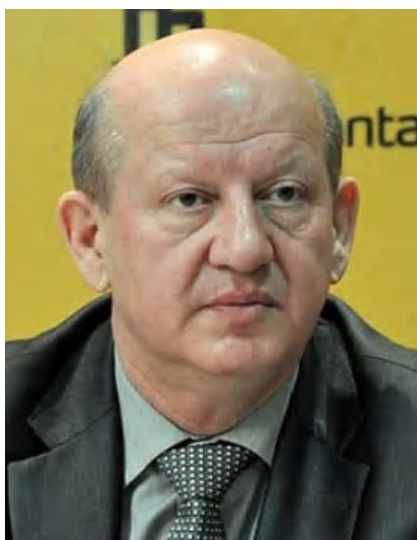
učesnici, ali i domaćini jer su više puta neki od njihovih sadržaja održavani i u Kuli.

Pun kvaliteta kao fizičar te чувар i obnovitelj baštine porodice i srpske zajednice, Uroš Desnica bio je takav i kao човек.

– Posljednjih godina Uroš se borio za svaki novi dan i uživao u nje-

mu. Preživljavao je krize, ali je svaki put nakon njih bio onaj pravi Uroš. Iako bolestan, živog i bodrog duha ohrabrivao je nas koji smo bili uz njega – kaže njegova sestra Nataša Desnica-Žerjavić.

Uroš Desnica iza sebe je ostavio ženu, sina i kćerku te troje unučadi.

Патолог и бивши министар здравља и одбране Зоран Станковић преминуо је од последица коронавируса, потврђено је РТС-у.

Рођен је 1954. године у Трговишту, код Владичиног Хана.

Током своје каријере био је министар здравља и одбране у Влади Републике Србије и министар одбране Србије и Црне Горе, као и начелник Војномедицинске академије (ВМА) од 2002. до 2005. године.

Станковић је био и министар одбране у Савету министара Србије и Црне Горе све до раздвајања.

Завршио је Медицински факултет у Нишу 1980. године, а последипломске студије из области судске медицине завршио 1988. године на ВМА.

Експертиза за војне и цивилне судове

РТС 05.10.2021.

ПРЕМИНУО ДОКТОР ЗОРАН СТАНКОВИЋ

Као лекар-форензичар вршио је судскомедицинске експертизе за потребе војних и цивилних судова, а више пута је пружао и експертску помоћ Хашком трибуналу.

У биографији на сајту Координационог тела наводи се да је био члан и председник Југословенског комитета за прикупљање података о повредама међународног хуманитарног права Владе СРЈ.

Од краја 1991. до 1997. године вршио је обдукције посмртних остатака више од 5.000 погинулих на ратним просторима бивше Југославије, а подаци из обдукционих налаза касније су му послужили за израду докторске дисертације коју је одбранио 1997. године.

Исте године на основу прикупљене грађе предложио је оснивање тима за истраживање последица НАТО бомбардовања на подручју Републике Српске.

Санитетски генерал-мајор у пензији

Проглашаван је за најбољег младог лекара у саставу санитетске службе ЈНА и најбољег старешину санитетске службе.

Поред редовног, унапређиван је три пута у више чинове – у

чин мајора, потпуковника и санитетског генерал-мајора.

Учестовао је у писању више књига, објавио је преко 50 научних и стручних радова, био је сарадник у изради више документарних филмова и музејских поставки.

О жртвама рата држао је предавање у Кембриџу, Лондону, Паризу, Хагу, Утрехту, Амстердаму, Кијеву, као и парламенти-ма Велике Британије и Украјине.

Станковић је за собом оставио супругу и две ћерке.

ОПРОШТАЈ ОД ЗОРАНА СТАНКОВИЋА: БЕСКОМПРОМИСАН ПРОФЕСИОНАЛАЦ И ИЗНАД СВЕГА – ЧОВЕК

Комеморација некадашњем министру одбране, пензионисаном генерал-мајору Зорану Станковићу, који је био и начелник Војномедицинске академије одржана је у Дому Војске у Београду. Зоран Станковић сахрањен је 09.10.2021. у Алеји заслужних грађана на београдском Новом гробљу.

UDRUŽENJE SRBA IZ HRVATSKE „NIKOLA TESLA” KRAGUJEVAC, 20.01.2022,

PREMINUO PROF. DR MARKO JAČOV
(1949, Ceranje Donje - 09.11.2022, Genzano di Roma)

Poštovani pratioci Magazina sjeverne Dalmacije, ne znam da li ste objavili vijest o upokojenju našeg velikog historičara koji se rodio u našim krajevima i to u selu Ceranje Donje u opštini Benkovac. Malo je informacija o njemu na internetu a još manje video zapisa. Nažalost i on je igrom sudbine a i zbog nesrećnih dešavanja 90ih godina ne samo trajno napustio rodni kraj već i čitavo područje naše nekadašnje države. O njemu danas na

srpskom ili nekom drugom jeziku, ne pronalazimo mnogo pisanih tragova, intervjua ili video zapisa, što je veliki gubitak i šteta za nova pokoljenja.

Sa poljskog prevoda o njemu stoji: „Rođen 1949. Studirao je istoriju i specijalizirao istorijsku metodologiju na Univerzitetu u Beogradu, Katoličkom univerzitetu u Luvenu i Institutu za evropsku istoriju u Majncu. Doktorirao je modernu istoriju 1975. godine, a habilitirao se 1979. godine. Redovni je profesor moderne istorije i redovni profesor „di chiara fama, istorije istočne Evrope. Od 1985. predaje na Univerzitetu „La Sapienza” u Rimu a od 2022. godine na Univerzitetu u Lečeu. Od 1996. godine je inostrani član Poljske akademije nauka i umetnosti u Krakovu. Objavio je 10 monografija i mnogo disertacija, čla-

naka i recenzija. Njegova naučna specijalnost je istorija srednje i istočne Evrope i uloga papske diplomatije u modernoj eri,.

Kako se radi o jednom od najvećih historičara iz naših krajeva, bez obzira na mnoge one „sa one strane puta” koji će ga uvijek optuživati za nešto, on se ipak ne može zaobići kod većine historijskih istraživača bilo kod nas a tako i onih vani. Zato je on ostavio trajan doprinos boljem razumjevanju istorije naših naroda u Dalmaciji i to naročito za vreme vladavine Venecije. Naročito stoga što je objavio mnoge neobjavljene spise iz arhiva Venecije, Rima i Vatikana.

Neka mu je vječna hvala i počivao u miru Gospodnjem.

P-PORTAL.NET, 28.01.2022,.

PREMINUO SOCIOLOG SVETOZAR LIVADA

Poznati historičar i sociolog Svetozar Livada preminuo je jučer nakon duge i teške bolesti u Zagrebu u 94. godini, saopštila je njegova porodica

Svetozar Livada rođen je 14. marta 1928. godine u seoskoj porodici u selu Gornje Primišlje, u opštini Slunj, na Kordunu.

Bio je partizanski borac, pisac, filozof, demograf, historičar, sociolog i čovjek koji je uporno radio na obnovi srpskih institucija na teritoriji da-

našnje Hrvatske, a posebno je brinuo o položaju seljaka.

Kao veoma mlad stupio je u partizanske borbene jedinice u svom selu. Ranjen je nekoliko puta, a nakon teškog ranjavanja u bolnici je ležao neprekidno sedam godina i za to vrijeme urađene su mu 42 operacije.

Gimnaziju i Filozofski fakultet (grupa filozofija i historija) završio je u Zagrebu 1953. Doktorirao je s temom iz ruralne sociologije 1975. godine. Bio je jedan od urednika časopisa Sociologija sela i znanstveni suradnik, a jedno kraće vrijeme i v.d. direktora Agrarnog instituta u Zagrebu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu predavao je socijalnu demografiju od 1967. do 1972. godine.

Jedan je od osnivača i predavača postdiplomskog studija iz gerontologije na Medicinskom fakultetu u Zagrebu. Od 1963. do 1972. godine bio

je član savjetodavne ad hoc grupe za ruralnu sociologiju pri međunarodnoj organizaciji FAO.

Bio je predsjednik nekoliko udruženja i organizacija koje su okupljale Srbe u vrijeme pred raspad Jugoslavije, kao i za vrijeme rata u Hrvatskoj.

I pored toga što je bio ratni vojni invalid, neumorno je radio na terenu kao član Komisije za utvrđivanje ratnih zločina, a kasnije istražujući život na selu.

Svetozar Livada je objavio na stotine stručnih radova iz oblasti sociologije i drugih društvenih nauka i prava.

Objavio je veliki broj naučnih radova i desetine knjiga: „Etničko čišćenje – zločin stoljeća”, „Ozakonjeni zločin stoljeća”, „Kordunski rekvi-jem”, „Biološki slom i nestajanje Srba u Hrvatskoj”.

JOVAN IVIĆ

1997.–20.01.2022

VIŠE javno tužilaštvo u Beogradu, zajedno sa pripadnicima Ministarstva unutrašnjih poslova, sprovo-

di postupak povodom smrti Jovana I. (25), sina političarke Sande Rašković Ivić, koji je jutros pronađen mrtav u Ulici 27. mart, ispred zgrade u kojoj je stanovao.

- Prema prvim informacijama radi se o samoubistvu – kaže Viši javni tužilac Nenad Stefanović, piše Tanjug.

On objašnjava da je na licu mesta policija obavila uviđaj, te da nisu uočeni tragovi nasilja, niti premetačine u stanu u kome je preminuli mladić

boravio. Više javno tužilaštvo u Beogradu naložilo je obdukciju i obavljanje toksikoloških analiza.

Stefanović ističe da će MUP i VJT preduzeti i druge radnje u cilju rasvetljavanja svih činjenica i okolnosti u vezi sa predmetnim događajem, o čemu će javnost biti blagovremeno informisana.

Sin Sande Rašković je živio na petom spratu. Na pločniku su vidljivi tragovi krvi.

Vecernje novosti, 20.01.2022.

Poruka povodom tragicne smrti Jovana Ivića koju nam je prosljedila njegova bliska rođaka Vjera Rašković a koju je ona primila putem Vibera kao izraz saučeća:

...

Ko može da zna šta se dešava u svakome od nas i koji je to trenutak kad se nagnemo nad ivicu života i pustimo da padnemo i da odustanemo, koji je trenutak kada sami otvorimo vrata smrti, kao poslednju hrabrost ili poslednju pobunu, sve poslednje, odjednom poslednje?

Ko može da zna, i ko može da sudi, zašto smo odlučili da odemo, iako smo mladi i imamo sve, imamo taj jedan život, ko može da kaže zašto smo tužni i zašto ne možemo više, zašto smo rekli da je dosta, baš danas je dosta, evo sada je dosta, ko može sem nas da kaže čega smo bili prepuni, a

šta nam je falilo u praznom srcu koje je uvek imalo toliko ljubavi i topline za druge?

Ko sem nas može da pogleda naše lice i srce u ogledalu, spolja i iznutra, ko zna koliko nas je bolelo, ko zna šta nas je bolelo i kako, ko zna odakle ta tuga koju smo nosili i sa kojom nismo znali šta ćemo, odakle ta tuga, ta strašna tuga koju smo tako hrabro nosili, nosili i nosili dok jednog dana nismo rekli da je dosta, jednog dana, baš danas.

Ko može da se ljuti na nas, i da kaže da je trebalo bolje, i da smo imali pomoć, i da je samo trebalo da tražimo, na sve nas koji smo bili u istom čamcu sa tobom, u istom čamcu dobrote i srdačnosti koja toliko neizdrživo boli, u tom čamcu koji tebe već nosi nekim drugim vodama, a mi ostajemo na obali, ovako iznenada sami i slomlje-

ni, u svetu koji je najednom ogoljen, prazan i zvoni u ništavilo, u svetu gde tebe jednog, dragocenog, nema?

Znam da si morao, i da nisi morao da ne bi otišao ovako, znam da je bol težak i strašan, i da je neizmerno naporno nositi ga kad si mlad i osećaš i misliš sve, a svet je tako veliki i strašan i u njemu smo kao u vihoru, svet u kom je i pas, i reka, svet u kome je i sunce, i smrt, tvoja smrt, koja te slo-mi kao da te nikad nije ni bilo, a bilo te je, i voleli smo te, i bio si nam važan i dragocen, i znao si to, ali kao da nije bilo dovoljno, nije bilo dovoljno i to je okej, okej je da bi bio miran i slobodan bez težine koju nosimo svi koji smo se jutros probudili u svetu bez tebe.

Hvala što si bio tu, što si nam osvetlio živote i što si nas voleo kao dete, otvoreno i široko. I mi smo voleli tebe...

Jovan Ivić ,(treći s leva) kao promoter Hronike 4, autora Save Štrbca, 2016. godine u Beogradu

SOS TELEFON ZA POMOĆ OSOBAMA KOJE RAZMIŠLJAJU O SAMOUBISTVU

Broj 0800/309-309, opcija 1, SOS telefon je koji radi 24 sata, a na koji se javljaju stručnjaci za sprečavanje samoubistva - lekari Klinike za psihijatrijske bolesti „Dr Laza Lazarević“.

Služba urgentne psihijatrije prima pacijente 24 sata bez zakazivanja, bez knjižice i bez plaćanja, a Centar za mentalno zdravlje od 9 do 18 prima bez zakazivanja.

Ukoliko vam je potrebna pomoć, svakog dana možete pozvati i volontere Centra „Srce“ od 14 do 23 časa na broj telefona 0800-300-303 ili im se obratiti mejlom na vanja@centarsrce.org, kao i preko četa na sajtu www.centarsrce.org.

PORTAL NOVOSTI, 14.03.2022.

IN MEMORIAM: IGOR MANDIĆ (1939.–2022.)

U 82. godini života u Zagrebu je preminuo književni kritičar i publicist Igor Mandić. Vijest je na svom Facebook profilu objavio njegov prijatelj enciklopedist Velimir Visković. „Dragi moj prijatelju, živio si i otišao sa stilom, pisao kritike za Jutarnji praktično do zadnjeg dana; otišao gosparski, bez mrcvarenja, uz birano jelo i dobru kapljicu. Ne razdvajajući se do zadnjeg trena od svoje Slavice“, napisao je Visković.

Igor Mandić rođen je u Šibeniku 20. studenoga 1939. godine. U Splitu je završio gimnaziju, a studij komparativne književnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 1966. bio je zaposlen u Vjesniku. Tokom devedesetih pisao je komentare za Slobodnu Dalmaciju, Feral Tribune i niz drugih tiskovina, a 2000-ih i za tjednik Novosti. Kratko vrijeme, 2000. godine, bio je glavni urednik Vjesnika. Autor je niza knjiga, dobitnik nagrade Hrvatskog novinarskog društva za životno djelo 2005. godine i počasnog doktorata riječkog Sveučilišta zbog posebnog doprinosa od trajnog značaja razvoju kulturalnih studija u Republici Hrvatskoj.

Kroz cijelu karijeru uporno se borio protiv nacionalizama na jugoslavenskim prostorima. Bio je među prvim hrvatskim intelektualcima koji

je otišao u Beograd tokom devedesetih. Naslovnu stranicu tjednika NIN s intervjuom koji je dao tom prigodom ponosno je držao uokvirenu u svojoj radnoj sobi. „Uredno sam kršten i išao u crkvu, ali mi je na živce išlo pomahnitalo urlanje da je biti Hrvat neka velika prednost. Pametni ljudi se toga odriču. Što je sadržaj hrvatstva? Antisrprstvo? Mene to ne zanima!“, rekao je prije nekoliko godina.

Govoreći o starosti i smrti, o kojima je puno pisao zadnjih godina, kazao je: „Smrt je smiješna. Svuda je oko nas. Zašto bih se toga trebao bojati. Očekivao sam da ću umrijeti kao i drugi slični meni, poput Tomislava Ladana ili Branimira Donata u 76. godini, ali nisam. Nitko nije savršen“.

SMILJANA Kotur, pevačica tradicionalnih pesama zapadne Slavonije i svog rodnog Jasenovca, preminula je 29. januara.

Smilja Kotur je rođena u Jasenovcu 11. novembra 1928. godine. Na repertoaru je negovala različite vokalne oblike tradicionalnih pesama zapadne Slavonije i svog rodnog Jasenovca: sedeljačke i pesme na svatovski glas, šalaj pesme, bečarce, pesme uz pleteno kolo i drmeš i pesme starog glasa, čije je napeve naučila od majke i starijih rođaka a koji su danas gotovo nestali.

VECERNJE NOVOSTI 01. 02. 2022.

PREMINULA SMILJA KOTUR:
PREŽIVELA PAKAO JASENOVCA, SNIMILA
ALBUM U 88. GODINI ŽIVOTA

Smiljin izraziti talenat je uočen već u ranom detinjstvu, i u sedmoj godini je priključena pravoslavnom crkvenom horu. U maju 1942. godine je, zajedno sa svojom i ostalim srpskim porodicama iz Jasenovca, odvedena u logor Stara Gradiška. Sa preživelim članovima porodice, majkom i obe sestre, vratila se u rodni Jasenovac nakon tri godine.

Ubrzo po završetku Drugog svetskog rata postaje član pevačke grupe u novoosnovanom Kulturno-umetničko društvo „Jasenovac“, u okviru kog je gostovala na brojnim folklornim smotrama i festivalima širom Hrvatske. Istovremeno, kao redovna članica srpskog crkvenog hora, nastupala je na svim lokalnim pravoslavnim svečanostima na kojima

se sabirao narod iz čitavog okruga. Smilji je, kao izvanrednoj pevačici, ponuđeno da se preseli i doškoluje u Beogradu kako bi postala jedna od solistkinja Radio Beograda. Međutim, ona je to odbila želeći da ostane u rodnom kraju. Izbegla je u Srbiju 1991. godine i živela sa porodicom u Beogradu.

U devetoj deceniji života, nakon duge pauze, vratila se pesmi svoga zavičaja i uz podršku najmlađe generacije pevača iz Beograda i World Music Asocijacije Srbije, snimila dvadeset četiri numere, objavljene na albumu „Pesme iz Jasenovca“.

U UTORAK poslijepodne u selu Listovača/Donji Klasnić u okolici Gline potpuno je izgorjela stara drvena kuća u kojoj je živjela 90-godišnja Ljuba Obradović. „Baku Ljubu nisu uspeli pronaći na zgarištu. Policija i vatrogasci su tamo. Molimo se da je još živa ali...”, piše na Facebook stranici humanitarne udruge Ljudi za ljude.

Iz PU sisačko-moslavačke danas su objavili da je završen očevid požara.

„Jučer, 2. veljače, na mjestu događaja je obavljen očevid u suradnji s djelatnicima Centra za forenzična ispitivanja, istraživanja i vještačenja Ivan Vučetić. Očevidom se nije mogao utvrditi točan uzrok požara te je najvjerojatniji uzrok dimovodna cijev peći na kruta goriva koja prolazi kroz drveni strop kuće, kao i moguće korištenje petrolejske lampe.

Pretragom mjesta događaja u opožarenom kršu su pronađeni fragmenti koji svojim izgledom podsjećaju na kosti ljudskog podrijetla. Tragovi su izuzeti te će biti dostavljeni na vještačenje”, objavila je policija.

Udruga Ljudi za ljude objavila dirljivu posvetu baki Ljubi

Humanitarna udruga Ljudi za ljude, koja je baki Ljubi pomogla da nakon 58 godina bez svjetla dobije struju, na Facebooku je objavila dirljivu poruku. U nastavku je prenosimo u cijelosti:

„Nađeni su fragmenti koji izgledaju kao kosti’ glasi službeno izvješće policije.

INDEX.HR, 03.02.2022.

TUGA U GLINI: „LJUBA JE IMALA VRT, DVIJE ŽARULJE I VOĆKE. I EPSKU BORBU S PUHOVIMA

Ne možemo niti želimo pomisliti...

Uvijek kada smo išli kod Ljube preko drvenog mostića pričali smo kako je nevjerojatno da živi sama, čak i vrt obrađuje, nosi drva i ne želi iz kućice nikako. Onda ona njezina drvena vrata koja je brižljivo zaključavala s nekakvim žicama i svaki put bi je pitali: „Ljubo, a tko će te ukrasti!?”

„Nije htjela da joj sređujemo kuću. Samo je htjela da je riješimo puhova”

Ljuba uopće nije htjela da joj sređujemo kuću i nosimo hranu. Jedino što je htjela je da je riješimo puhova. Kad bi krenula pričati o njima doslovno je skakala po cijeloj sobi pokušavajući nas uvjeriti gdje sve oni noću jure. Vjerujem su da mnogi od vas koji ovo sad čitaju pokušali pomoći, savjetovati ili čak bili kod Ljube i lovili puhove.

Legendarna je scena kad smo bili nakon potresa, a Ljuba u šoku govori: „Ljudi stalno dolaze i nešto donose”, otvara sobicu, koju uopće nije koristila, a u sobi hrane, odjeće... a Ljuba kaže: „A vidi ovo! Pa, recite im da mi ne treba toliko”. Razveselila ju je žarulja koja radi, ali ni to Ljuba nije tražila.

Blizu Ljube živio je susjed otprilike njezinih godina, jednom je netko od nas pitao: „Ljubo, zašto vas dvoje ne živite zajedno? Bit će vam jednostavnije i praktičnije.” Zgrožena Ljuba odgovara: „Pa, šta će selo reći!” I nastavila je živjeti sama. U tom malenom drvenom čardaku na kraju sela. Imala je svoj vrt koji je do zadnjeg radila, dvije žarulje na solarni panel i par voćaka u dvorištu. I epsku borbu s puhovima. Nikada nismo otišli da ona nama nije u ruke gurala jabuke, kruške ili bar nešto od onoga što smo mi njoj donijeli.

Draga Ljubo, ako si zaista otišla, želimo vjerovati da si samo mirno zaspala. Malo se sad odmori nakon tog teškog i okrutnog života koji si proživjela. Odmori se i od tih malenih gadova koji su te izludjeli na kraju života. Ljubo naša, pola Hrvatske je danas onako mrvicu zaplakalo. Prvo si nam pokazala kako neki ljudi zapravo žive, onda si nam pokazala da ti zapravo i ne možemo pomoći.

Bili smo nemoćni čak i te puhove otjerati. Voljeli bismo samo da neka ko znaš da si mnogima ušla u srce i da smo tužni. I da te nećemo zaboraviti.

Preminula je baka Milka Perić iz Udbine, koju je ceo region upoznao i zavoleo kroz njena obraćanja na Jutjubu.

Nekad je bila prelepa devojka iz Udbine koja je uvek nosila crveno, a juče je sahranjena kao usamljena starica. Milka Perić, baka Crvenkapica iz Udbine, koju su hiljade ljudi upoznale zahvaljujući videu YouTube kanala TV Loki, umrla je kako je i živela - potpuno sama.

Milka Perić godinama je živela bez krova nad glavom i ogreva, imala je jedan obrok dnevno, ali je odbijala milostinju i do kraja života ostala veliki lokalpatriota.

Udbinu nije htela nikada da napusti, pa čak ni u najgora ratna vremena. Tokom Oluje, tada 47-godišnja Milka, nakratko je otišla u Banju Luku, ali vratila se desetak dana nakon što je otišla. O Udbini i njenim stanovnicima znala je sve. I svi su poznavali Milku.

Detalje iz njenog života je podelio Robert Labrović, snimatelj i vlasnik kanala Loki TV, koji je svet upoznao s Milkom. Zahvaljujući njemu, Milka je poslednjih nekoliko godina života dobila nešto ljubavi i saosećanja, barem kroz poklone i pisma koja su joj slali gledatelji Loki TV-a.

Na tom YouTube kanalu nalazi se mnoštvo videozapisa Milke u kojima se smenjuju bes, ogorčenost, istinska

MONDO.RS, 20.05.2022.

UMRLA BAKA KOJU JE OBOŽAVAO REGION

ljubav prema životu i sreća usamljene starice kada ima koga da počasti kafom.

Imala je težak život

Život je Milki oduzeo gotovo sve - lepotu, porodicu, dom i razum. Imala je samo 13 godina kada joj je umrla majka, a otac se uskoro oženio drugom ženom.

„Imala je 16 godina kada su je primili u stovarištu drveta da radi kao pisar, jer je imala predivan rukopis. Kažu da je bila izrazito lepa i uvek je nosila crveno”, govori nam Robert Labrović o Milki. Nakon teške životne epizode u koju je, govori se, bio upleten direktor stovarišta, Milka je prebačena u pogon gde je godinama radila teški fizički posao s muškarcima.

U nesreći je Milka izgubila i deo kose, a ubrzo nakon toga i razum. Postala je predmet ismejavanja, a krajem osamdesetih otišla je u prevremenu penziju. Od nesreće u kojoj je izgubila kosu nosila je kape, mnoštvo kapa po kojima je znaju svi koji su je vidjeli uživo ili na YouTubeu.

Bila u Oluji

U Oluji je otišla, ali se brzo vratila. Robert Labrović kaže da se u rodni kraj Milka vratila nakon desetak dana iz Banje Luke u koju je izbegla, a iz Udbine više nikad nije odlazila. Postala je samotnjak, počela je kompulzivno da sakuplja stvari i smeće, a tokom poslednjih dvadeset i pet godina promenila je nekoliko objekata u kojima je živela. Sve su to bile napuštene kuće bez vode i struje.

Baka Milka spavala je u mračnim, vlažnim i hladnim ruševinama u kojima je skupljala sve što bi drugi bacili. Kapu, odnosno više njih, nikad nije skidala. Robert Labrović kaže da joj je opština Udbina osigurala starački dom, ali je Milka odbila da se preseli. Bojala se kako će preživeti bez

svoje penzije koja je do njezine smrti iznosila oko 1500 kuna, što je oko 200 eura. Starački dom osigurao joj je jedan topli obrok dnevno koji bi joj radnici obično ostavili na prozoru.

Labrović kaže da ju je upoznao 2013. godine, i to upravo kada je objavljen video u kojemu govori kako joj smeta sunce i on je omogućio da za usamljenu staricu iz Udbine sazna cijeli Balkan. Novinar kaže da su često razgovarali te bi Milka, nakon što istrese bes i gorčinu u psovka i pretnjama, sela na kavu i razgovarala kao i svaka druga osoba.

„Znala je sve o svima. Toliko podataka ne može imati ni neka novinska agencija, vjerujte mi. Odlično je čitala, poznavala kraj i sve događaje koji su se odigrali tijekom njezinog života”, kaže Labrović. ...

Poslednjih devet godina, otkako je postala na neki način zvezda Udbine, Milka je dobila empatiju i ljubav nepoznatih ljudi koji su je gledali na YouTubeu. Povremeno je dobijala pake s hranom i odećom, a mnogi su joj slali i nešto novca za kafu.

Milka u mladosti

НОВА ИЗДАЊА

SLOBODNAEVROPA.ORG, 07.04.2022.

OCJENE O 'NORMALIZACIJI' ANIMOZITETA PREMA SRBIMA U HRVATSKOJ

10 do 40 novih grafiti s govorom mržnje, no lani je zabilježeno njih 297, za što je dijelom zaslužan i projekt u Zagrebu i Velikoj Gorici koji je zabilježio i fotodokumenirao gotovo sve grafiti s govorom mržnje u ta dva grada u Hrvatskoj.

Govor mržnje na sportskim terenima je u padu, kao i javne akcije koje imaju obilježja netrpeljivosti prema Srbima. Govor mržnje u medijima bilježi manje poraste i padove, no uglavnom se drži oko broja od 30 slučajeva na godišnjoj razini. U padu su etnička netrpeljivost i povijesni revizionizam u izjavama javnih osoba, kao i vrijeđanja i prijetnje upućeni Srbima i srpskim institucijama u Hrvatskoj.

Porastao je broj fizičkih napada, odnosno broj napadnutih osoba, po

čemu je 2021. godina s najviše apadnutih osoba, njih 26. Brojevi oštećene, uništene ili ukradene imovine, i oštećenih antifašističkih spomenika i dvojezičnih ploča ukazuju na blago smanjenje, no i dalje su na prosjeku od 10 do 20 slučajeva godišnje.

U 2021. godini zabilježeno je 506 slučajeva govora mržnje, nasilja i povijesnog revizionizma prema Srbima u Hrvatskoj, najviše do sada. Godine 2015. bilo ih je 189, 2016. bio je 331 slučaj, porast se dogodio 2019. godine na 400 slučajeva, a u pandemijskoj 2020. zabilježen je najveći pad na 214 slučajeva.

Autori Izvještaja su istraživači iz „Arhiva Srba u Hrvatskoj“, Tihomir Ponoš i Nikola Vukobratović.

SNV Bulletin #22 / Historical Revisionism, Hate Speech and Violence Against Serbs in 2021

SNV CHB srpska narodna vojska | srpski nacionalni savjet | serb national council

https://snv.hr/wp-content/uploads/2022/04/SNV_Bulletin_22_naslovica_ONLINE_EN.svg

111

Što kaže Izvještaj?

Prema podacima iz Izvještaja, najveći porast netrpeljivosti je u dijelu koji se odnosi na grafiti i znakovlje. U prethodnim godinama bilježilo su od

JADOVNO.COM, 11.05.2022.

NOVA KNJIGA MILETA RAJČEVIĆA: SVJETLA UGAŠENIH OGNJIŠTA

U knjizi se nalaze istine o zločinima koji su se dogodili srpskom narodu u nekadašnjoj opštini Gospić i okolnim srpskim selima koja su etnički očišćena, započeto u 2.svjetskom ratu 1941 – 1945.godine, a dovršeno u građanskom ratu u Hrvatskoj pedeset godina kasnije 1991 – 1995.godine.

Čitaoci će u knjizi pronaći podatke o Kaznionici Okružnog suda u

Gospiću, prvom koncentracionom logoru za Srbe 1941. godine, „Kristalnim noćima u Gospiću” 1941. i 1991. godine, stravične izjave preživjelih svjedoka užasa potkrijepljene originalnom dokumentacijom i fotografijama stravičnih događanja, od stradanja srpskog naroda u Gospiću, pokolja srpskog stanovništva u Smiljanu, Divoselu, Lipama i okolnim srpskim selima 1941. godine, pa sve do operacije hrvatske vojske „Medački džep” 1993. godine, protjerivanja srpskog stanovništva, etničkog čišćenja i egzodusa 1995. godine.

Posebno poglavlje u knjizi posvećeno je kulturnim i antifašističkim spomenicima u Gospiću i okolnim srpskim selima koji su porušeni u

građanskom ratu u Hrvatskoj 1991. godine, rušenju pravoslavnih hramova i zatiranju pravoslavlja u 2.svjetskom ratu, kao i poslije rata. Genocid nad srpskom djecom, koji je činjen na ovim prostorima u vrijeme 2.svjetskog rata, preko koga se olako prelazilo poslije rata, je najteži zločin protiv čovječnosti, a ova mjesta su primjeri gdje je to planski i sistematski činila NDH. Rušenjem pravoslavnih hramova, kulturnih i antifašističkih spomenika protekom vremena, etničkim čišćenjem, prekrajanjem istorije žele se uništiti tragovi o životu srpskog naroda na ovim prostorima, budući neće biti autentičnih i izvornih tragova kao „svjedoka vremena” i baštine značajne za istoriju srpskog naroda.

GLAS SRPSKE, 15.12.2021.

POVODOM OBILJEŽAVANJA 30 GODINA RSK PROMOVISANA KNJIGA „KORDUN U RATU”

BANJALUKA – Povodom obilježavanja 30 godina od formiranja Republike Srpske Krajine, u Narodnoj i univerzitetskoj biblioteci Republike

Srpske održana je promocija knjige „Kordun u ratu”.

Organizator i autori su, tokom trajanja Dana Srpske Krajine, najavili promociju knjiga i časopisa i istakli značaj očuvanja srpske istorije.

Organizator promocije, Dragan Krošnjar naveo je da će centralni događaj – slava Republike Srpske Krajine biti održan u petak u Muzeju Republike Srpske.

– Prije toga ćemo u 18.00 časova održati promociju časopisa „Srpski

ratnik”, u izdanju Udruženja Krajišnika u Beogradu – rekao je Krošnjar.

Novica Antić, koautor knjige „Jasenovac – mило село моје” rekao je da je obaveza svih nas da njegujemo kulturu sjećanja.

– Dok se sjećamo, dotle i postojimo. Naša obaveza prema mlađim generacijama je da otrgnemo od zaborava našu istoriju i dokle god se budemo sjećali i učili naša pokoljenja o tome gdje smo nekad kao narod postojali, dotad ćemo zapravo i biti živi – poručio je Antić.

ZEMUN.RS, 21.09.2021.

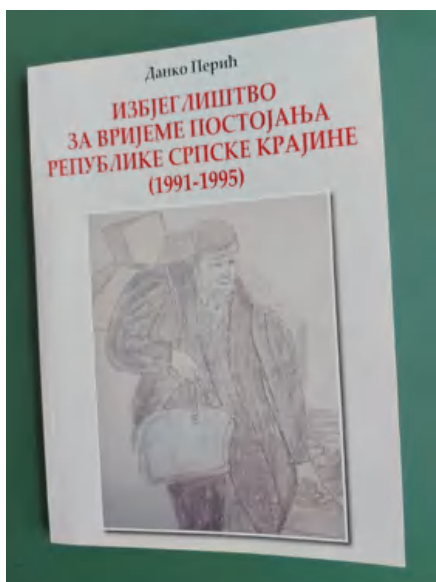
КЊИГА У ЗНАК СЕЋАЊА НА ЗЛОЧИН НА КОРАНСКОМ МОСТУ

Поводом 30. годишњице од погибије 13 војника на Коранском

мосту и једног од најстрашнијег злочина над Србима у Хрватској током рата деведесетих, некадашњи командант касарне „Логориште”, оснивач Удружења „Борци Логоришта 1991.”, председник СУБНОР-а Београда, пуковник Боро Ерцеговац 21. септембра представио је у Земуну своју нову књигу „Логориште и Корански мост”.

Сабрана сећања, успомене и емоције, али и за историју важни документи о вишемесечној опсади, одбрани и успешном пробоју из последње од 24 касарне Карловачког гарнизона, фотографије, војна преписка на 150 страница књиге, непроцењиво су сведочанство учесника и команданта једне од највећих епопеја минулог ратног вихора.

DANKO PERIĆ

ИЗБЈЕГЛИШТВО ЗА ВРИЈЕМЕ ПОСТОЈАЊА RSK

Избјеглиштво за вријеме постојања RSK

„Књига је посвећена крајишким избјеглицима деведесетих година прошлог вијека. Они су иглавна њена тема. Свака избјегличка прича је тужна. Она је у овој књизи испричана између

података о догађајима који су имали несумњив историјски значај али и теške послједиче, а њих и данас осјећају сви који су кроз то вријеме прошли. Њихова порука и порука ове књиге је: било не поновило се!”

Аутор Danko Perić у уводнику

MILOJKO BUDIMIR:

TRI DESENIJE POVODOM IZBJEGLIŠTVA – GODIŠNJICE OD OSNIVANJA UDRUŽENJA SRBA IZ HRVATSKE

„Удружење Срба из Хрватске основано је на Видовдан 1990. године као невладина, нестранаčka, humanitarna организација. За све ово вријеме главни задатак удружења била је борба да се открије истина и демантују лажи изречене на рачун не само Срба који су живјели у

Хрватској, него и читавог српског рода. Открити истину велико је задолжство, особито када је она дубоко прекривена лажима.”

Аутор Милојко Будимир

е-Веритас, 25.07.2022.

УГ. КАЛИНА – СПОМЕН КЊИГА ЖЕНАМА СТРАДАЛИМ У РАТУ ДЕВЕДЕСЕТИХ У РХ И БИВШОЈ РСК

идентификовати и регистровати; домаћу и страну струку и јавност упознати са њиховим страдањима; процесуирати одговорне за њихова страдања; ублажавање траума: признање статуса жртве и обештећење .

У марту ове године Удружење Калина објавило је публикацију под називом „Спомен књига женама страдалим у рату деведесетих у РХ и бившој РСК”

Пошто страдања Срба, укључујући и припаднице женског пола, на подручју Хрватске

у посљедњем рату, ни по року 26 година по окончању рата, нису сериозно и цјеловито истражене и анализирани, „Калина” се одлучила да се ангажује на истраживању страдања жена српске националности у рату деведесетих на подручју Хрватске и бивше РСК са крајњим циљем да се казне починиоци и да породице жртава остваре накнаду штете (материјалну и нематеријалну) пред националним или Европским судом за људска права.

У публикацији су објављени подаци који приказују пресјек стања на дан 14.02.2022. године КАЛИНИНИХ истраживања српских жртава женског пола на подручју Хрватске и бивше РСК (УНПА) у времену од 1990. до 1998. године.

Истраживање је показало да је за наведени период верификовано 1.118 погинулих и несталих жена у току рата, од којих је 673 сахрањено, док се 445 жена још води у категорији несталих. С обзиром на протек времена од престанка ратних дејстава, мала је вјероватноћа да је неко са списка несталих међу живима, тако да и нестале попримају значење погинуле.

У публикацији се налази списак са основним генералијама свих погинулих и несталих жена у времену од 1990. до 1998. године на подручју Хрватске и бивше РСК (УНПА).

Удружење грађана „КАЛИНА” је невладино и непрофитно удружење, основано на неодређено време ради остваривања циљева у области заштите права женама као жртвама ратних дешавања деведесетих на простору претходне Југославије. Оснивачи удружења су Документационо информациони центар „Веритас” и жене избеглице/прогнаници из Хрватске и бивше Републике Српске Крајине, које данас живе у дијаспори, с тим да их је највише у Србији, где је и седиште удружења.

Циљеви Удружења су: што више жена жртава ратова деведесетих прошлог века на подручју бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (СФРЈ)

Књига „Процесуирање ратних злочина почињених током рата у Хрватској 1991–1995 – Преглед и анализа“, најављена као „круна тридесетогодишњег рада“ Документарно информационог центра „Веритас“, представљена је данас у Свечаној сали Дома Војске Србије.

На промоцији капиталног издања, које потписују Саво Штрбац и његови сарадници из удружења, чуло се да књига обилује именима људи, топонимима, описима догађаја и другим важним подацима, а веома је значајна јер прати све промене у надлежности правосудних институција, нарочито у Хрватској, где се највећи број поступака за ратне злочине и водио.

На промоцији су говорили историчари др Милан Гулић и мр Жељко Вујадиновић, адвокат Душан Братић, и аутор Саво Штрбац.

Рецезент издања др Милан Гулић истакао је да је реч о публикацији која је недостајала српској и међународној јавности, и коју је „могао и морао да објави управо ДИЦ „Веритас“, јер „не постоји нико ко је овој теми посветио више времена и труда од Саве

Медија центар „Одбрана“, 28.06.2022.

ПРОМОЦИЈА КЊИГЕ „ПРОЦЕСУИРАЊЕ РАТНИХ ЗЛОЧИНА ПОЧИЊЕНИХ ТОКОМ РАТА У ХРВАТСКОЈ 1991–1995 – ПРЕГЛЕД И АНАЛИЗА“

Штрпца и његових сарадника из Београда и Бањалуке“.

– Хрватски правосудни органи, свесно или несвесно, обавили су задатак продуженог етничког чишћења и помогли да се ионако спори и недовољни повратак Срба још више отежа, како би што пре и сасвим утихнуо. О томе сведоче лоше написане оптужнице, оптуживање људи са прилично непоузданим доказима и још непоузданијим сведоцима, и хапшење људи после више неометаних прелазака државне границе и долазака у родни крај. Таквим поступцима стварао се утисак да ниједан мушкарац, који је у време рата био војно способан, није сигуран и не може спокојно да долази у завичај предака, ма колико је сигуран у своју ратну исправност.

Наравно, немамо намеру да споримо почињене ратне злочине, нити њихову тежину, као што немамо намеру ни да порекнемо случајеве у којима је кривица без сваке сумње доказана, рекао

је др Гулић и закључио да управо због тога књига има изузетан значај, у првом реду за историчаре и правнике, а затим и за породице које су прошле кроз нове патње и страдања, када су се њихови најближи нашли на оптуженичкој клупи или на разноврсним потражним листама.

Адвокат Душан Братић нагласио је да књига Саве Штрпца даје основе за даља истраживања ове теме и обезбеђује услове држави за стварања стратегија за супростављању фалсификовању историје.

– У Републици Хрватској судски поступци излазе изван оквира њихове замишљене сврхе и прелазе на правно–политички терен, чиме се рат наставља неоружаним средствима. Ови поступци се јављају као својеврсни нови облик гоњења непријатеља након престанка оружане борбе. Подухват Саве Штрпца, који је прикупио све ове податке, има велики

национални значај и такав статус му треба и придати.

Рецензент мр Жељко Вујадиновић истакао је да је руководиолац ДИЦ „Веритас”, некадашњи судија и адвокат Саво Штрбац, са својим сарадницима, учинио јединствени подухват у досадашњем проучавању рата на простору бивше СФРЈ.

– На основу материјала сачињено је сиже пресуда за ратне злочине током рата у Хрватској 1991–1995. године. Судски предмети груписани су по регијама, а обухваћени су и догађаји у БиХ, Црној Гори и Србији у којима су хрватске оружане снаге биле актер злочина или је над њима почињен злочин. Осим основних података о оптужници, природи кривичног дела и судском епилогу, презентовани су и подаци о оптуженима и жртвама. Уочљиво је да огромну већину процесуираних чине припадници ЈНА, Територијалне одбране, Српске војске Крајине и српских добровољачких јединица, а пред Хашким трибуналом – припадници највишег политичког и војног руководства Србије и Савезне Републике Југославије. У знатно мањој мери процесуирани су припадници хрватских оружаных снага. Такође, несразмерност је уочљива и у висини изречених

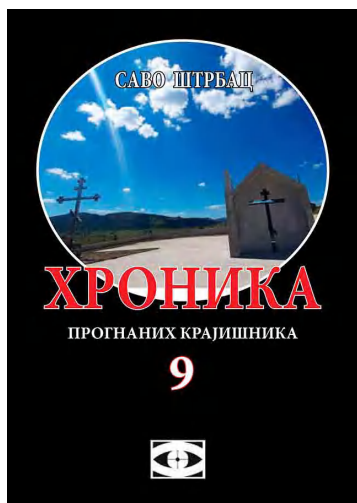
касни, рекао је мр Вујадиновић и закључио:

Темељна хеуристичка подлога и минуциозна анализа процесуирања ратних злочина почињених у Републици Хрватској 1991–1995, као и анализа правног карактера различитих кривичних дела, чине ову књигу незаобилазним приручником за сваког истраживача ратних збивања на тој територији, па и на простору бивше СФРЈ.

Аутор књиге Саво Штрбац нагласио је да Хрватска није никада јавно објавила имена свих процесуираних особа за ратне злочине, као ни оних против којих је истрага обустављена или је након оптужења поступак обустављен, нити оних против којих је оптужба одбијена или су ослобођени оптужбе. Такође не знамо име-

на правоснажно осуђених за које је Државно одвјетништво Републике Хрватске затражило обнову поступака и против којих је, након дозвољене обнове, без њиховог знања и учешћа у поступку дошло до одбијања оптужбе или до обуставе поступка. Имајући у виду очигледну манипулацију са хрватске стране са бројем процесуираних, и изузетно велики интереса Срба из Хрватске и бивше РСК као и бивших припадника ЈНА за ову проблематику – „Веритас” се одлучио, на основу годинама прикупљених информација и података, да објави што потпунији списак процесуираних особа за ратне злочине пред хрватским правосудним органима, укључујући и припаднике других страна у ратном сукобу без обзира на исход поступка.

Већ деценијама је уважени Саво Штрбац присутан у простору писане речи, а такође и усмено исказане на разним медијима.

Саво Штрбац

ХРОНИКА прогнаних Крајишника 9

Као историчар пре свега бих највишом оценом вредновао и искреном захвалношћу пропратио његов рад у Документационо информативном центру „Веритас“.

Логично је да неко са таквом биографијом и таквим увидима буде запажен и као аутор многих прилога, пре свега у нашем угледном старом листу „Политици“. Очекивану обавештеност, овде, као и у другим његовим прилозима и иступима, прати изванредна аналитичност.

Када констатујемо и присуство несумњивог литерарног дара, о чему сведочи разговетно казана и вешто уобличена мисао, мислим да смо истакли нека од својстава текстова Саве Штрпца.

Мада ће будућим историчарима бити пре свега драгоцен документарна основа рада Саве Штрпца, мишљења смо да ће његово укупно дело зрачити многостраним и ваљаним порукама, које ће собом чинити незаобилазну вредност.

Небојша Дамњановић

Са нарочитом пажњом прочитао сам рукопис књиге „Хроника прогнаних Крајишника – 9“ коју је – као своју реакцију (коментар) поводом објављивања у хрватским средствима информисања корисних и пажње вредних информација о људима и догађајима из времена грађанских ратова у Хрватској (1991–1995) – написао правник, судија Округног суда, политичар, хуманиста, суоснивач и директор Документационо – ин-

формационог центра ВЕРИТАС, Саво Штрбац.

Садржај рукописа, иако је „испресецац“ са деветнаест подналова, представља једну снажну целину, у којој су, на свакој његовој страници, записане ИСТИНИТЕ приче о страхотама и последицама грађанског рата у Хрватској по српски народ.

У рукопису се налазе исписине тешке судбине људи српске националности које су без кривице, на кућним праговима убијали Хрва-

ти „бранитељи Хрватске“. У књизи су, осим првог текста, потресне приче о прогнанима или о онима који су под лажним оптужбама осуђени на вишегодишња тамновања по хрватским казаматима или приче о онима, који се свим силама упињу да докажу своју невиност пред хрватским судовима.

Проф. др Милоје Пршић

Издавач: ДИЦ „Веритас“ Книн-Београд-Бања Лука. ПРЕДСТАВНИШТВО У БАЊА ЛУЦИ

АДРЕСА: Дечанска 8/4; 11000 Београд; 011/32-36-486; Николе Пашића 36/а ; 78000 Бања Лука

За издавача : Саво Штрбац, председник

Гл. и одговорни уредник: Јанко Велимировић

Сарадници: Корана Штрбац, Биљана Трифуновић, Ангелина Марковић, Радомир Кужет и Слободан Перић

Графички дизајн и прелом: Корана Штрбац

Штампа: ДонатГраф, Београд

За штампарiju: Дарко Чалић

Тираж:1000

www.veritas.org.rs

veritas@yubc.net

veritas-dokumentaciono informacioni centar

ПРОЦЕСУИРАЊЕ РАТНИХ ЗЛОЧИНА ПОЧИЊЕНИХ ТОКОМ РАТА У ХРВАТСКОЈ 1991–1995.

»» Преглед и анализа

ДОКУМЕНТАЦИОНО-ИНФОРМАЦИОНИ ЦЕНТАР
ВЕРИТАС

ЕПИСКОП
БИХАЋКО-ПЕТРОВАЧКИ

BISHOP
OF BIHAC & PETROVAC

БиХ, 77250 Бос. Петровац, ул. Трговачка бр. 51, тел. и факс +387 37 883 334 - eparhijabp@gmail.com

Е.бр. 496/22
21. јул 2022. године

Документационо информативни центар „Veritas“
Предсједник ДИЦ „Veritas“ Господин Саво Штрбац

Београд

Поштовани Господине Штрбац,

Обавјештавамо Вас да смо електронским путем примили Вашу молбу Бр. 61/22 од 19. јула 2022. године којом молите благослов за парастос над невино побијеним србима, код спомен Крста крај магистралног пута Босански Петровац – Кључ, у мјесту Бравско - Јањила, који је планиран за 07. август 2022. године у 11:00 часова.

Свакако, да Ми, као и до сада у претходним годинама дајемо Наш архијерејски благослов за припрему и организацију обиљежавања дана страдања Срба на Петровачкој цести у Бравску – Јањилима, у оквиру овогодишњег обиљежавања страдања Срба у агресији хрватске војске на Републику Српску Крајину.

Ако Бог да, наведеног дана у наведено вријеме, Наша Смјерност предводиће парастос са окружним свештенством код спомен Крста невино пострадалим на Петровачкој цести.

Са изразима поштовања и уважавања,

Епископ
бихаћко-петровачки

Доставити:

1. Пароху Парохије II петровачке протонамјеснику Јовану Бањуцу, Босански Петровац;
2. Архиви.

Спомен обележје – Петровачка цеста

МЈЕСТО ОКУПЉАЊА И КОМЕМОРАЦИЈЕ У ГОШИЋУ

VERITAS

DOKUMENTACIONO-INFORMACIONI CENTAR
KNIN - BEOGRAD - BANJA LUKA
CENTRE FOR COLLECTING DOCUMENTS AND INFORMATION